

การศึกษาวิเคราะห์ภาษาในประมวลกฎหมายอาญา

ปริญญานิพนธ์

ของ

รัชนิญญา

กลิ่นน้ำหอม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย

มีนาคม 2546

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๔๙๕.๑๑๘

ร341ก

ร. 3

การศึกษาวิเคราะห์ภาษาในประมวลกฎหมายอาญา

บทคัดย่อ

ของ

รัชเนียญา   กลิ่นน้ำหอม

23 เม.ย. 2546

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย
มีนาคม 2546

รัชนีย์ญา กลิ่นน้ำหอม. (2546). การศึกษาวิเคราะห์ภาษาภพหมายในประมวลภพหมายอาญา.
ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์วิรุฬห์รัตน์ ไฉนจัน , อาจารย์พัชนี โชติกลเสถียร.

การศึกษาวิเคราะห์ภาษาในประมวลภพหมายอาญามุ่งศึกษาลักษณะของภาษาที่ใช้ในประมวล
ภพหมายอาญา อันเป็นคุณลักษณะเฉพาะของภาษาภพหมายโดยศึกษาจากเอกสาร ประมวลภพหมายอาญา-
วิธีพิจารณาความอาญา (2542) และเสนอผลการวิจัยเป็นพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาภาษาในประมวลภพหมายอาญา มีการเชื่อมโยงความโดย 5 ประเภท คือ การ
เชื่อมโยงความโดยการอ้างถึง การเชื่อมโยงความโดยการละ การเชื่อมโยงความโดยการซ้ำ การเชื่อมโยงความ
โดยการใช้ศัพท์และการเชื่อมโยงความโดยการใช้หน่วยเชื่อม ข้อความในแต่ละมาตราเสนอสาระสำคัญที่แตกต่าง
กัน จำแนกได้ 4 ประเภท คือ สาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ สาระสำคัญที่เป็นคำอนุญาต สาระสำคัญที่เป็น
คำจำกัดความ และสาระสำคัญที่เป็นการแจ้งให้ทราบ สาระสำคัญแต่ละลักษณะมีองค์ประกอบและโครงสร้างทาง
วากยสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน การศึกษาศัพท์บัญญัติ พบว่า ศัพท์บัญญัติมีการประกอบคำทำให้เกิดคำใหม่ 3 ชนิด
คือ คำผสม คำประสม และคำซ้อน จากการศึกษาเปรียบเทียบความหมายระหว่างความหมายของคำศัพท์เฉพาะ
และความหมายทั่วไป สามารถจำแนกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ ความหมายกว้างออก ความหมายแคบเข้า และ
ความหมายคงเดิม ภาษาภพหมายมีลักษณะการใช้ภาษา 5 ลักษณะ คือ การใช้คำศัพท์และสำนวนเฉพาะ การใช้คำคู่
การใช้คำซ้อน การใช้คำตัด/เพิ่ม และการใช้คำจำนวนนับ

AN ANALYTICAL STUDY OF THE LANGUAGE IN THE CRIMINAL LAW

AN ABSTRACT
BY
RATCHANEEYA KLINNAMHOM

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Art degree in Thai
at Srinakharinwirot University
March 2003

Ratchaneeya Klinnamhom. (2003). *An analytical study of the language in the Criminal law*.

Master thesis, M.A. (Thai). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.

Advisor Committee : Miss Wiroonrat Chanaingoon, Miss Phattanee Jotikasthira

This study aims at analyzing the language use in Thai Criminal law (1999) in the following aspects : cohesion, types of content and the structure and syntactic form of each type, formation of technical term and their meanings and the feature of language use in Thai Criminal law.

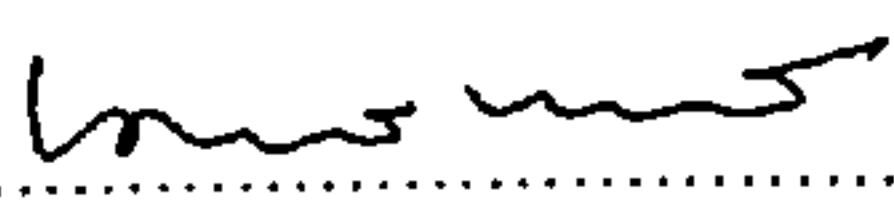
It was found that five types of cohesion, four types of content, three types of formation of technical term and their meaning and five types of feature of language use in Thai Criminal law.

The five types of cohesion found were : reference, ellipsis, repetition, lexical cohesion and conjunction. The four types of content found were : order, permission, definition and assertion and each type of content was specific and different form. The three types of formation of technical term and their meaning found were : complex words, compound words and synonymous compounds and their meaning found were : extended, narrowed and unchanged. Also, the five types of feature of language use in Thai Criminal law found were: use of particularly idioms and technical term, use of collocated words, use of synonymous compounds, use of shortened words and use of numerals.

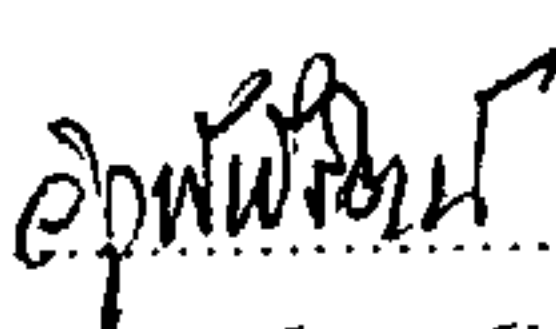
ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การศึกษาวิเคราะห์ภาษาในประมวลกฎหมายอาญา

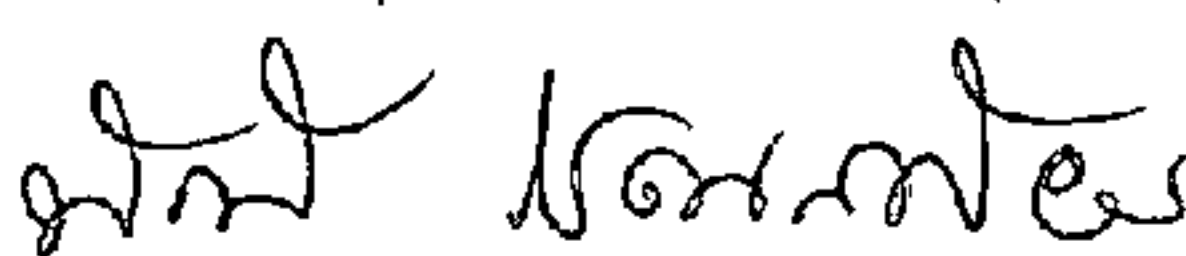
ของ
นางสาวรัชนีญา กลิ่นน้ำหอม

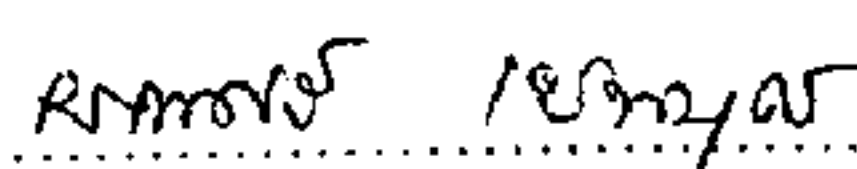
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

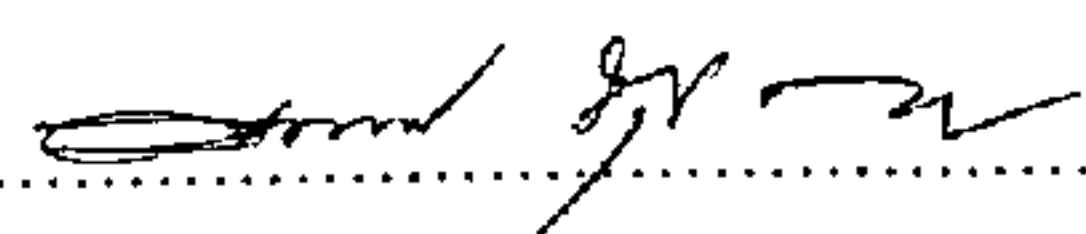
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)
วันที่...๗.....เดือน...มีนาคม.....พ.ศ...๒๕๔๖.....

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(อาจารย์วิรุพหิรัตน์ ไฉนงุ่น)

.....กรรมการ
(อาจารย์พัชนี โชติกลเสถียร)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ผกาศรี เย็นบุตร)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์จินตนา พุทธิเมตตา)

ประกาศคุณประการ

ปริญญานิพนธ์ นี้สำเร็จได้ด้วยความสามารถให้คำแนะนำ คำชี้แนะ และให้กำลังใจจากอาจารย์ วิรุพหิรต์น์ ไฉนงุ่น และอาจารย์พัชนี โชติกเสถียร ที่เป็นยิ่งกว่าอาจารย์ที่ปรึกษาที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ หากเปรียบดังบิดามารดาที่คอยดูแล และให้แนวทางแก่ผู้วิจัยได้เรียนรู้เนื้อหาวิชาการ และเรียนรู้ชีวิตซึ่งเป็นบทเรียนที่มีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และจะขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของอาจารย์ไว้ใจอยู่เสมอ

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ผกาศรี เย็นบุตร และอาจารย์จินตนา พุทธเมตตา เป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการแก้ไขงานวิจัยให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นด้วยความเมตตายิ่งแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์วิพุธ โสภวงศ์ ที่ได้กรุณาสอนวิธีส่งกระจกให้ผู้วิจัยได้รู้จักและเข้าใจตนเองมากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ บิดามารดา และครอบครัวที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยอย่างไม่มีสิ้นสุด ขอขอบคุณคุณสุวิทย์ และคุณสุทิน พิมพ์พันธ์ ที่เป็นกำลังสนับสนุนสำคัญที่ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ กำลังทรัพย์ ผลักดันให้ผู้วิจัยได้พบกับความสำเร็จได้ในวันนี้

ขอขอบคุณ คุณผุสดี คุณสุจิต พงษ์มาลา คุณอัจฉรา เตชบุญมี คุณชัชพงศ์ แก้วสระแสน คุณธินันท์ มิตรน้อย คุณกัลยา ภู่อ่อน คุณชลัญญา ทองสุขา และคุณวรารณ อินทวา ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่ประเสริฐยิ่ง ที่คอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ช่วยเหลืออำนวยความสะดวก สละเวลา แรงกายและแรงใจให้แก่ผู้วิจัย ตลอดจนช่วยย่นแคะระเห่ในการจัดพิมพ์ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณ คุณวรรณวิสาห์ อัมทรัพย์ เพื่อนผู้ที่คอยติดตาม ส่งกำลังใจ และช่วยเหลือเกื้อกูลผู้วิจัยมาโดยตลอดจนวินาทีสุดท้ายของลมหายใจ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณยิ่งแก่ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และทบวงมหาวิทยาลัยที่สนับสนุนมอบทุนพัฒนาอาจารย์สาขาขาดแคลนเพื่อศึกษาต่อในประเทศให้แก่ผู้วิจัย

รัชนิยา กลิ่นน้ำหอม

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	5
	ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า.....	5
	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย.....	8
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2	การเชื่อมโยงความในภาษากฎหมาย.....	29
	การเชื่อมโยงความโดยการอ้างอิง.....	29
	การเชื่อมโยงความโดยการซ้ำ.....	41
	การเชื่อมโยงความโดยการละ.....	47
	การเชื่อมโยงความโดยการใช้คำสัมพันธ์.....	51
	การเชื่อมโยงความโดยการใช้หน่วยเชื่อม.....	59
3	สาระสำคัญของมาตราต่างๆและโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์.....	78
	สาระสำคัญของแต่ละมาตราและองค์ประกอบ.....	78
	สาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ.....	79
	สาระสำคัญที่เป็นคำอนุญาต.....	85
	สาระสำคัญที่เป็นคำจำกัดความ.....	88
	สาระสำคัญที่เป็นการแจ้งให้ทราบ.....	91
	โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์และองค์ประกอบส่วนต่างๆ.....	97
	โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของสาระที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ.....	97
	โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของสาระที่เป็นคำอนุญาต.....	103
	โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของสาระที่เป็นคำจำกัดความ.....	106
	โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของสาระที่เป็นการแจ้งให้ทราบ.....	110

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ศัพท์บัญญัติและลักษณะการใช้ภาษาในประมวลกฎหมายอาญา.....	116
ศัพท์บัญญัติ.....	116
การประกอบคำ.....	117
ความหมายของคำ.....	119
ลักษณะการใช้ภาษา.....	124
การใช้ศัพท์และสำนวนเฉพาะ.....	125
การใช้คำคู่.....	128
การใช้คำซ้อน.....	129
การใช้คำตัด/เพิ่ม.....	131
การใช้คำจำนวนนับ.....	132
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	133
สรุปผลการวิจัย.....	133
อภิปรายผลการวิจัย.....	138
ข้อเสนอแนะ.....	141
บรรณานุกรม.....	142
ภาคผนวก.....	145
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	209

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญยิ่งของมนุษย์ที่ใช้ถ่ายทอดความต้องการ และความรู้สึกนึกคิดระหว่างกัน ในปัจจุบันนอกจากเราจะใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตประจำวันแล้ว ภาษายังได้ถูกนำมาเป็นเครื่องมือสื่อสารเฉพาะกลุ่มซึ่งมีคุณลักษณะเฉพาะตามสาขาที่มีการนำไปใช้ ทำให้มีการใช้ภาษากลุ่มย่อยหรือภาษาเฉพาะกิจเกิดขึ้น เช่น ภาษาโฆษณา ภาษาหนังสือพิมพ์ ภาษาธุรกิจ และภาษากฎหมาย เป็นต้น

กฎหมายเป็นกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติที่สำคัญซึ่งสถาบันหรือผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐตราขึ้นหรือเกิดขึ้นจากจารีตประเพณีอันเป็นที่ยอมรับนับถือเพื่อใช้ในการบริหารประเทศ เพื่อใช้บังคับบุคคลให้ปฏิบัติตามหรือเพื่อกำหนดระเบียบแห่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล หรือบุคคลกับรัฐ กฎหมายเป็นข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกทุกคนในสังคม ทุกคนจึงจำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจในกฎหมายที่ถูกต้องตรงกันด้วย และเมื่อมีบุคคลใดที่เป็นสมาชิกในสังคมได้กระทำการใดที่กฎหมายกำหนดไว้ว่าเป็นการกระทำผิดและมีบทลงโทษแล้วจะไม่ต้องรับโทษโดยกล่าวอ้างว่าไม่รู้กฎหมายไม่ได้ดังที่ ธานินทร์ กรัยวิเชียร (2527 : 1) กล่าวว่า “กฎหมายเป็นข้อบังคับซึ่งใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไปและบุคคลทั่วไปจำเป็นต้องอ่านและเข้าใจกฎหมายนั้น ๆ ด้วยเพราะหลักกฎหมายสำคัญมีอยู่ว่าความไม่รู้กฎหมายไม่เป็นข้อแก้ตัว” ด้วยเหตุที่กฎหมายเป็นข้อบังคับสำคัญที่จำเป็นและเข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคมดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น การตรากฎหมายให้ผู้ใช้กฎหมายมีความเข้าใจที่ตรงกันได้นั้นจึงจำเป็นต้องมีความระมัดระวังและมีความพิถีพิถันในการใช้ภาษา การเลือกใช้ถ้อยคำ และการเลือกใช้สำนวนเป็นอย่างมากเพื่อที่จะสื่อสารให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ ฝะอบ โปชะกะฤษณะ (2513 : 90) กล่าวว่า

การศึกษาวิชาภาษาไทยในระดับสูงถึงขั้นการใช้ภาษาอย่างมีศิลป์นั้น เป็นความจำเป็นอย่างหนึ่งในการศึกษาวิชาชีพต่อไปโดยเฉพาะวิชากฎหมายซึ่งจะต้องมีความประณีตเป็นพิเศษในการใช้ถ้อยคำสำนวนเพราะการตรากฎหมาย การตีความในกฎหมาย ฯลฯ เพื่อให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนนั้น เป็นส่วนได้ส่วนเสียของคนทั้งชาติ จะผิดพลาดไม่ได้ ภาษากฎหมายจึงต้องชัดเจน กระชับไม่มีทางจะตีความเป็นอย่างอื่นได้ ทั้งยังต้องโน้มน้าวจิตใจคนอ่านหรือคนฟังให้เห็นจริงตามนั้นด้วย ...

การศึกษาภาษาไทยในบทกฎหมายจึงเป็นเรื่องน่าสนใจยิ่ง และได้มีผู้ศึกษาภาษากฎหมายในเชิงภาษาศาสตร์หลายท่าน เช่น ดุษฎีพร ชำนิโรศานต์ (2528) รายงานการวิจัยเรื่อง “การช้อนคำในกฎหมายตราสามดวง” กอบพร จันทนาคร (2530) เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “บทวิเคราะห์เปรียบเทียบภาษาในกฎหมายตราสามดวงและกฎหมายปัจจุบัน : กฎหมายครอบครัว” ดุลยการณ์ กรณ์แสง (2537) เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์การนิยามคำศัพท์ภาษากฎหมาย:กฎหมายครอบครัวและมรดก” มลลื พรโชคชัย (2537) เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาวจนลีลาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย” กาญจนา โรจนพานิช (2539) เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “ภาษากฎหมาย : การศึกษาวิเคราะห์เชิงภาษาศาสตร์สังคม” และชาคริต อนันทรวัน (2540?) รายงานการวิจัยเรื่อง “การใช้ภาษาไทยในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ” เป็นต้น

ในแง่ภาษาศาสตร์จะเห็นได้ว่าที่ผ่านมากการศึกษาภาษาในกฎหมายส่วนใหญ่จะศึกษาในระดับคำ และประโยค ทั้งนี้ยังมิได้มีการศึกษาภาษาระดับข้อความ (Discourse) ซึ่งอยู่เหนือระดับประโยคขึ้นไป ดังนั้นจึงควร

จะศึกษาภาษาระดับข้อความ (Discourse) ในประมวลกฎหมายอาญาเพิ่มเติมเพื่อให้เข้าใจลักษณะของภาษากฎหมายยิ่งขึ้น

จากการศึกษาลักษณะของภาษาในประมวลกฎหมายอาญาเบื้องต้น ผู้วิจัยพบว่าการเชื่อมโยงความในภาษาระดับข้อความ (Discourse) สำคัญของข้อกฎหมายในแต่ละมาตราที่มุ่งสื่อถึงผู้รับสาร และการใช้ศัพท์บัญญัติ และลักษณะการใช้ภาษาที่น่าสนใจศึกษา ดังตัวอย่างไปนี้

ตัวอย่าง 1

- (1) ผู้ใด¹ โดยเหตุที่ตน² มีตำแหน่งหน้าที่วิชาชีพ หรืออาชีพอันเป็นที่ไว้วางใจล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับ
- (2) ของผู้อื่นเกี่ยวกับอุตสาหกรรม การค้นพบ หรือการนิมิตในวิทยาศาสตร์ $\mathcal{O}_1$ ³ เปิดเผยหรือ $\mathcal{O}_2$ ใช้
- (3) ความลับนั้นเพื่อประโยชน์ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกิน
- (4) หนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.324 น.139)

จะเห็นได้ว่า

ตน ใน (1) เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ที่อ้างถึงคำสรรพนามไม่หน่วยนามชี้เฉพาะ ผู้ใด ใน (1) ด้วยการอ้างถึง⁴ ส่วน $\mathcal{O}_1$ และ $\mathcal{O}_2$ ใน (2) เป็นรูปแทนรูป⁵ ที่แสดงการอ้างถึงคำสรรพนามไม่หน่วยนามชี้เฉพาะ ผู้ใด ด้วยการละ⁶ ความลับนั้น ใน (3) เป็นรูปภาษาที่เป็น หน่วยนาม+คำหน่วยนามชี้เฉพาะ ซึ่งอ้างถึงหน่วยนาม⁷ ความลับของผู้อื่นเกี่ยวกับอุตสาหกรรม การค้นพบหรือการนิมิตในวิทยาศาสตร์ ใน (3) ด้วยการอ้างถึง จำ ใน (4) เป็นหน่วยนามที่กล่าวซ้ำบางส่วนของหน่วยนาม จำคุกไม่เกินหกเดือน ใน (3) ด้วยการซ้ำ⁸ และ ปรับ ใน (4) เป็นหน่วยกริยา⁹ ที่กล่าวซ้ำบางส่วนของหน่วยกริยาปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท ใน (3) ด้วยการซ้ำ

จากตัวอย่าง การอ้างถึง การละ การใช้หน่วยนามชี้เฉพาะ และการซ้ำเป็นกลไกการโยงความ¹⁰ ที่เชื่อมโยงความเพื่อแสดงความสัมพันธ์ทางความหมายของประโยคต่างๆที่อยู่ในข้อความเดียวกันในบริบทภาษา¹¹ และบริบทสถานการณ์¹²

¹ สัญลักษณ์ _____ ดูคำอธิบายการใช้ จากสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย ในหน้า 8

² สัญลักษณ์ ===== ดูคำอธิบายการใช้ จากสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย ในหน้าที่ 8

³ สัญลักษณ์ $\mathcal{O}$ ดูคำอธิบายการใช้ จากสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย ในหน้า 8

⁴ การอ้างถึง ดูคำอธิบายความหมายจากนิยามศัพท์เฉพาะ ในหน้า 6

⁵ ปรากฏใช้ใน ประภาพร มณีโรจน์. (2529). การใช้รูปแทนคำนามเพื่อบอกความต่อเนื่องในข้อเขียนภาษาไทย. หน้า 4.

⁶ การละ ดูคำอธิบายความหมายจากนิยามศัพท์เฉพาะ ในหน้า 6

⁷ หน่วยนาม ดูคำอธิบายความหมายจากนิยามศัพท์เฉพาะ ในหน้า 7

⁸ การซ้ำ ดูคำอธิบายความหมายจากนิยามศัพท์เฉพาะ ในหน้า 6

⁹ หน่วยกริยา ดูคำอธิบายความหมายจากนิยามศัพท์เฉพาะ ในหน้า 7

¹⁰ กลไกการโยงความ ดูคำอธิบายความหมายจากนิยามศัพท์เฉพาะ ในหน้า 6

¹¹ บริบทภาษา ดูคำอธิบายความหมายจากนิยามศัพท์เฉพาะ ในหน้า 7

¹² บริบทสถานการณ์ ดูคำอธิบายความหมายจากนิยามศัพท์เฉพาะ ในหน้า 7

นอกจากการเชื่อมโยงข้อความเพื่อแสดงสัมพันธภาพทางความหมายของข้อความให้มีความหมายต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความกระชับ ชัดเจน สามารถส่งสารให้ผู้รับสารเข้าใจมากยิ่งขึ้นแล้ว ในมาตราต่างๆของประมวลกฎหมายอาญายังแสดงเจตนาในการส่งสารที่ต่างกันด้วย โดยสามารถศึกษาได้จากสาระสำคัญที่เป็นใจความสำคัญของความหมายในข้อความ สาระสำคัญที่พบจะแสดงเจตนาในการส่งสาร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 2

- (1) ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกทำร้ายร่างกายรับอันตรายสาหัส ต้อง
- (2) ระวังโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี
- (3) อันตรายสาหัส คือ
- (4) (๑)¹ ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด หรือเสียอวัยวะประสาท
- (5) (๒) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์
- (6) (๓) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้ว หรืออวัยวะอื่นใด
- (7) (๔) หน้าที่เสียโฉมอย่างติดตัว
- (8) (๕) แห้งลูก
- (9) (๖) จิตพิการ
- (10) (๗) ทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต
- (11) (๘) ทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนา เกินกว่ายี่สิบวัน หรือจนประกอบกรรมกิจตามปกติไม่ได้ เกินกว่ายี่สิบวัน

(ม.297 น.127)

จากตัวอย่าง 2 ม.297 นี้เป็นมาตราที่มีสาระสำคัญ 2 ประการ คือ สาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ ใน (1) - (2) ซึ่งแสดงคำสั่งหรือข้อบังคับที่ผู้รับสารจะต้องยึดถือเป็นหลัก หรือเป็นแนวทางปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อบังคับนั้น และสาระสำคัญที่เป็นคำจำกัดความใน (3) - (12) ซึ่งอธิบายหรือให้ความหมายของคำศัพท์ที่บัญญัติให้มีความหมายเฉพาะในประมวลกฎหมายอาญานี้ และจากการจำแนกสาระสำคัญแล้วพบว่าสาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ และสาระสำคัญที่เป็นคำจำกัดความนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบที่ต่างกันซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวอาจมีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ที่เหมือนหรือแตกต่างกันก็ได้ จากตัวอย่าง ม.297 สามารถจำแนกองค์ประกอบของสาระสำคัญทั้งสองชนิดได้ ดังนี้

สาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ ประกอบด้วย

ส่วนที่แสดงพฤติกรรม	²	ส่วนที่แสดงบทลงโทษ
ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกทำร้ายร่างกายรับอันตรายสาหัส		ต้องระวังโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี

¹ สัญลักษณ (๑).... ดูคำอธิบายการใช้ จากสัญลักษณที่ใช้ในการวิจัย ในหน้า 8

² สัญลักษณ + ดูคำอธิบายการใช้ จากสัญลักษณที่ใช้ในการวิจัย ในหน้า 8

สาระสำคัญที่เป็นคำจำกัดความ ประกอบด้วย

คำศัพท์	+	หน่วยกริยา	+	ความหมาย
อันตรายสาหัส		คือ		(๑) ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด หรือเสียงาน ประสาท (๒) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถ สืบพันธุ์ ...

นอกจากการศึกษาองค์ประกอบของสาระสำคัญชนิดต่างๆแล้ว การศึกษาโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนต่าง ๆ อาจจะช่วยให้ผู้รับสารเข้าใจถึงเจตนาในการส่งสารและสามารถรับสารได้อย่างถูกต้อง ตรงกันมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ดีแม้ผู้รับสารจะเข้าใจโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ที่ประกอบขึ้นด้วยหน่วยทางภาษาที่มีหน้าที่ต่าง ๆ กันและเชื่อมโยงกันเป็นประโยคและข้อความแล้ว การจะเข้าใจความหมายของข้อความหรือเจตนาตามตัวอักษรของประโยคหรือข้อความนั้นยังต้องอาศัยความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำและการใช้ถ้อยคำสำนวน ซึ่งนับเป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งด้วยทั้งนี้เพราะภาษาในประมวลกฎหมายอาญาเป็นภาษาที่มีการใช้คำเฉพาะที่มีความหมายเฉพาะในทางกฎหมายโดยการนำคำที่มีความหมายทั่วไปมาประกอบเป็นคำที่มีความหมายใหม่ กำหนดให้เป็นศัพท์บัญญัติที่มีความหมายเฉพาะ และชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้ ตัวอย่าง 3

กักกัน คือ การควบคุมผู้กระทำความผิดติดนัยไว้ภายในเขตกำหนด เพื่อป้องกันการกระทำ
ความผิดเพื่อติดนัยหรือเพื่อฝึกหัดอาชีพ

(ม.40 น.27)

จากตัวอย่าง 3 “กักกัน” เป็นคำซ้อนที่มีความหมายเหมือนคำทั่วไปแต่ในพจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2544 : 12) ได้ให้ความหมายเพิ่มเติม ว่า “ควบคุมความประพฤติภายในเขตกำหนดเพื่อป้องกันการกระทำผิด” การบัญญัติความหมายดังกล่าวทำให้คำ“กักกัน”ในภาษากฎหมายกว้างกว่าความหมายในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2539 : 78) ซึ่งให้ความหมายว่า “กำหนดเขตให้อยู่ , กัก กัไว้” การประกอบคำและบัญญัติความหมายในลักษณะดังกล่าวช่วยทำให้เกิดคำที่มีความหมายครอบคลุมและความหมายเฉพาะ ส่งผลให้การสื่อสารกระจ่าง ชัดเจนยิ่งขึ้น

จากตัวอย่างทั้งสามที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น จะพบว่าลักษณะของภาษาในประมวลกฎหมายอาญาทั้งการเชื่อมโยงความของภาษาระดับข้อความในแต่ละมาตรา สาระสำคัญของแต่ละมาตรา องค์ประกอบของสาระสำคัญชนิดต่างๆ การประกอบคำ และความหมายของคำเป็นเครื่องบ่งชี้ลักษณะเฉพาะของภาษาในประมวลกฎหมายอาญาที่น่าสนใจ ผู้วิจัยจะศึกษาการเชื่อมโยงความในภาษาระดับข้อความของแต่ละมาตราในลักษณะต่างๆ สาระสำคัญของแต่ละมาตราและองค์ประกอบ โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบ การประกอบคำและความหมายของศัพท์บัญญัติ และลักษณะการใช้ภาษาในประมวลกฎหมายอาญาโดยละเอียด เพื่อให้เกิดความเข้าใจในลักษณะของภาษาในประมวลกฎหมายอาญาและช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้านี้มุ่งศึกษาเพื่อวิเคราะห์ภาษาในประมวลกฎหมายอาญา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ทำให้ทราบลักษณะเฉพาะของภาษาในประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นการศึกษาภาษาเฉพาะกิจ อีกลักษณะหนึ่งของภาษาไทย ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะช่วยเพิ่มความเข้าใจภาษากฎหมายมากยิ่งขึ้นและจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาภาษาเฉพาะกิจในลักษณะอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาภาษาในประมวลกฎหมายอาญาโดยมีขอบเขตดังนี้

1. ศึกษาเฉพาะภาษาในประมวลกฎหมายอาญาที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมปี พ.ศ. 2542 รวบรวมโดย พันตำรวจโทหญิงนัยนา เกิดวิชัย ซึ่งเป็นการรวบรวมมาตราในประมวลกฎหมายอาญาที่ครบถ้วน สมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน
2. ศึกษาภาษากฎหมายไทยในแง่ของลักษณะทางภาษาเท่านั้นไม่รวมถึงการตีความตามกฎหมาย การให้คำนิยามศัพท์หรือเจตนารมณ์ของกฎหมายซึ่งเป็นการศึกษาที่เน้นด้านกฎหมาย

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. สืบค้นเอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์ หรือรายงานการวิจัย และหนังสือที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นความรู้และข้อมูลพื้นฐาน
2. รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการวิเคราะห์ศึกษาในหัวข้อต่างๆ
3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกศึกษาการเชื่อมโยงความในภาษาระดับข้อความ สำคัญ โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ศัพท์บัญญัติ และลักษณะการใช้ภาษา ตามลำดับ
4. เสนอผลการวิเคราะห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาษาระดับข้อความ(Discourse) หมายถึง หน่วยทางภาษาที่อยู่เหนือหน่วยทางภาษาระดับคำ และประโยคขึ้นไป ภาษาระดับข้อความประกอบด้วยประโยคที่เชื่อมโยงต่อเนื่องกันตั้งแต่ 2 ประโยคขึ้นไป โดยประโยคเหล่านั้นมุ่งกล่าวถึงเรื่องเดียวกัน(Coherence)และมีการเชื่อมโยงความ(Cohesion)ที่แสดงความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันระหว่างประโยค ภาษาระดับข้อความนี้ เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์(2535) เรียกว่า ปริเขต ประภาพร มณีโรจน์ (2529) เรียกว่า ข้อความต่อเนื่อง นววรรณ พันธุเมธา (2525?) เรียกว่า ประโยคสัมพันธ์ วิยะดา ตानी (2544) และ วรวรรณ ศรียาภัย (2544) เรียกว่า ภาษาระดับข้อความ ในการเสนอผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ว่า “ภาษาระดับข้อความ”

2. รูปภาษา เป็น หน่วยทางภาษา ซึ่งอาจเป็นหน่วยนาม หน่วยกริยา หรือ ประโยค ในที่นี้ให้หมายรวมถึง รูปภาษาที่ไม่ปรากฏรูป หรือรูป ที่ทำหน้าที่แทนรูปภาษาเดิมในการเชื่อมโยงความด้วย คำ “รูปภาษา” ปรากฏการใช้ในการเสนอวิทยานิพนธ์ ของ ประภาพร มณีโรจน์ (2529) กษมาภรณ์ มณีขาว (2533) วิยะดา ตानी (2544) และ วรวรรณ ศรียาภัย (2544)

3. การเชื่อมโยงความ(Cohesion) หมายถึง กระบวนการแสดงความต่อเนื่องของภาษาระดับข้อความ โดยใช้รูปภาษาเป็นกลไกการโยงความ(Cohesive devices) ที่แสดงสัมพันธ์ภาพทางความหมายของข้อความ การเชื่อมโยงความนี้ เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์ (2535) เรียกว่า การเชื่อมโยง ประภาพร มณีโรจน์ (2529) เรียกว่า การโยงความ วิยะดา ตानी (2544) และ วรวรรณ ศรียาภัย (2544) เรียกว่า การเชื่อมโยงความ ในการเสนอผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ว่า “การเชื่อมโยงความ”

4. กลไกการโยงความ(Cohesive devices) หมายถึง กระบวนการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างประโยคต่างๆที่เป็นองค์ประกอบของภาษาระดับข้อความ กลไกการโยงความที่แสดงการเชื่อมโยงความ คือ การซ้ำ การละ การอ้างถึง การใช้คำสัมพันธ์กัน การแทน และการใช้คำเชื่อม กลไกการโยงความนี้ ประภาพร มณีโรจน์ (2529) เรียกว่า กลไกการโยงความ วิยะดา ตानी (2544) เรียกว่า รูปภาษาแสดงการเชื่อมโยงความ และวรวรรณ ศรียาภัย (2544) เรียกว่า กลไกทางภาษาที่แสดงการเชื่อมโยงความ ในการเสนอผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ว่า “กลไกการโยงความ”

5. การอ้างถึง (Reference) หมายถึง การใช้รูปภาษาแทนรูปภาษาเดิมที่ปรากฏแล้ว ในบริบทภาษา เพื่อทำหน้าที่อ้างถึงบุคคล คำบอกตำแหน่ง สถานที่หรือข้อความที่เคยกล่าวถึงมาแล้วเพื่อเชื่อมโยงความ การอ้างถึงอาจทำได้โดยการใช้รูปภาษาที่เป็นสรรพนาม หรือการใช้รูปภาษาที่เป็นคำหน่วยนามชี้เฉพาะ การอ้างถึงนี้ วิภา ฌานวงศ์ (1986) เรียกรวมว่า การอ้างถึง (Reference) นววรรณ พันธุเมธา (2525?) เรียกว่า การแทนคำ ประภาพร มณีโรจน์ (2529) เรียกว่า รูปแทนประเภทคำสรรพนาม และรูปแทนประเภทคำบ่งชี้ตามลำดับ ในการเสนอผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ว่า “การอ้างถึง”

6. การซ้ำ(Repetition) หมายถึง การใช้รูปภาษาที่มีรูปซ้ำกับรูปภาษาเดิมทุกประการหรือซ้ำเฉพาะบางส่วนของรูปภาษาเดิม การซ้ำหมายความว่ารวมถึงการซ้ำโครงสร้างเดิมหรือซ้ำบางส่วนของโครงสร้างเดิม วิภา ฌานวงศ์ (1986) เรียกการซ้ำทั้งสองลักษณะว่า การซ้ำ(Repetition) นววรรณ พันธุเมธา(2525?) เรียกว่า การซ้ำคำ และประภาพร มณีโรจน์(2529) เรียกว่า รูปแทนประเภทซ้ำรูป ในการเสนอผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ว่า “การซ้ำ”

7. การละ (Ellipsis) หมายถึง การใช้รูปแทนรูป กล่าวคือการไม่ปรากฏของรูปภาษาแทนรูปภาษาเดิมซึ่งเคยปรากฏครั้งหนึ่งแล้วในบริบททางภาษาหรือปรากฏอยู่ในบริบทสถานการณ์เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางภาษาระดับข้อความ การละนี้ วิภา ฌานวงศ์ (1986) เรียกว่า การละ (Ellipsis)

นวรรณ พันธุเมธา(2525?) เรียกว่า การละคำ และประภาพร มณีโรจน์(2529) เรียกว่า รูปแทนประเภทอรูปร ในการเสนอผลการศึกษาค้นคว้านี้ใช้ว่า “การละ”

8. การใช้คำสัมพันธ์กัน (Lexical Items-Vocabulary) หมายถึง การใช้รูปภาษาที่เป็นหน่วยคำซึ่งมีความสัมพันธ์กันทางความหมายโดยอาจมีความหมายเหมือนกัน ความหมายใกล้เคียงกัน หรือเป็นหน่วยคำที่ปรากฏใช้ในแวดวงเดียวกัน หรือหน่วยคำกลุ่มเดียวกัน การใช้คำสัมพันธ์กันนี้ วิภา ฌานวงศ์ (1986) เรียกว่า การเชื่อมโยงโดยการใช้คำ (Lexical cohesion) นวรรณ พันธุเมธา (2525?) เรียกว่า การมีคำที่สัมพันธ์กัน วิยะดา ดานี (2544) เรียกว่า การใช้คำสัมพันธ์กัน และวรวรรณ ศรียาภัย (2544) เรียกว่า การใช้ศัพท์ ในการเสนอผลการศึกษาค้นคว้านี้ใช้ว่า “การใช้คำสัมพันธ์กัน”

9. การใช้หน่วยเชื่อม (Conjunction) หมายถึง การใช้รูปภาษาที่เป็นหน่วยเชื่อมประเภทต่างๆ ซึ่งมีหน้าที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ปรากฏในประโยคที่เรียงต่อกันเป็นภาษาระดับข้อความ การใช้คำเชื่อมนี้ วิภา ฌานวงศ์ (1986) เรียกว่า คำเชื่อม (Conjunction) นวรรณ พันธุเมธา (2525?) เรียกว่า การใช้คำเชื่อม วิยะดา ดานี (2544) เรียกว่า การใช้คำเชื่อม และวรวรรณ ศรียาภัย (2544) เรียกว่า การเชื่อม ในการเสนอผลการศึกษาค้นคว้านี้ใช้ว่า “การใช้หน่วยเชื่อม”

10. บริบทสถานการณ์(Situation context)¹ หมายถึง ลักษณะการโยงความโดยการอ้างถึงซึ่งใช้รูปภาษาที่อ้างถึงสิ่งหนึ่งใดแล้วผู้รับสารสามารถเข้าใจได้ โดยที่สิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นมิได้มีการกล่าวถึงมาก่อน ดังที่ วิยะดา ดานี (2544 : 12 ; อ้างอิงจาก ชลธิชา บำรุงรักษ์. 2539. “การวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความ”, เอกสารประกอบการสอนการศึกษาระดับข้อความ.) กล่าวว่า

“ในกรณีที่ผู้เขียนแน่ใจว่าผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ว่าหมายถึงสิ่งใด เช่น ในข้อเขียนผู้เขียนต้องการกล่าวถึงตัวผู้เขียนเอง ผู้เขียนอาจใช้บุรุษสรรพนาม “ผม” และใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 เช่น “คุณ” เมื่อกล่าวถึงผู้อ่าน ทั้งที่เป็นการกล่าวครั้งแรก ในลักษณะนี้เรียกว่าเป็นการอ้างถึงเช่นกัน แต่เป็นการอ้างถึงสิ่งที่ไม่ได้ปรากฏในบริบทภาษาแต่เป็นเรื่องของบริบทสถานการณ์ ...”

11. บริบททางภาษา (Linguistic context)² หมายถึง รูปภาษาที่ปรากฏในโครงสร้างผิว ซึ่งรูปภาษาที่ปรากฏอาจเป็นหน่วยทางภาษาเช่น หน่วยนาม หน่วยกริยา ประโยค หรือข้อความ ที่เชื่อมโยงกันเป็นภาษาระดับข้อความ

12. หน่วยนาม หมายถึง หน่วยทางภาษาที่ทำหน้าที่เสมือนเป็นคำนามซึ่งอาจเป็น คำ กลุ่มคำ หรือวลี ก็ได้

13. หน่วยกริยา หมายถึง หน่วยทางภาษาที่ทำหน้าที่เสมือนเป็นคำกริยา ซึ่งอาจเป็นคำ กลุ่มคำ หรือวลี ก็ได้

14. หน่วยเชื่อม หมายถึง หน่วยทางภาษาที่ทำหน้าที่เสมือนเป็นคำเชื่อม ซึ่งอาจเป็นคำ หรือกลุ่มคำ ก็ได้

¹ ปรากฏใช้แต่มีได้ให้คำนิยามอธิบายความหมายเพิ่มเติม ใน ประภาพร มณีโรจน์. (2529). การใช้รูปแทนคำนามเพื่อบอกความต่อเนื่องในข้อเขียนภาษาไทย. หน้า 4.

² แหล่งเดิม. หน้า 8.

สัญลักษณ์ที่ใช้ในงานวิจัย

1. (1) (2) (3) เครื่องหมายตัวเลขอารบิกภายในเครื่องหมายขลิขิตเป็นเครื่องหมายที่ปรากฏหน้าบรรทัดของข้อความตัวอย่างแสดงลำดับบรรทัดของตัวอย่างที่นำมาจากข้อความในมาตรากฎหมาย
2. (๑) (๒) (๓) เครื่องหมายตัวเลขไทยภายในเครื่องหมายขลิขิต เป็นเครื่องหมายแสดงการจำแนก กรณีย่อย เหตุการณ์ สถานการณ์ หรือประเภท ตามข้อกฎหมาย ซึ่งผู้วิจัยคัดลอกมาเป็นตัวอย่างโดยมิได้เปลี่ยนแปลงใดๆ
2. ... เครื่องหมายจุดไข่ปลาเมื่อปรากฏหน้าข้อความใดหมายถึงหลังข้อความนั้นมีข้อความนำมาก่อนแต่ละไว้ ถ้าจุดไข่ปลาปรากฏหน้าข้อความใดหมายถึงมีข้อความต่อจากข้อความนั้นอีกแต่ละไว้เช่นกัน
3. Ø เครื่องหมาย รูปแทนอนุรูป ซึ่งแสดงการละของหน่วยทางภาษา
4. “_____” เครื่องหมายขีดเส้นใต้เดี่ยวแสดงรูปภาษาเดิมที่จะมีกลไกการโยงความแสดงการเชื่อมโยงโดยการใช้รูปภาษาอื่น
5. “=====” เครื่องหมายขีดเส้นใต้คู่แสดงกลไกการโยงความที่ใช้รูปภาษาอื่นแทนหรือการอ้างถึงรูป ภาษาเดิมที่ปรากฏแล้ว
6. { } เครื่องหมายปีกกาแสดงว่าข้อความหรือหน่วยทางภาษาหน่วยใดที่ปรากฏในปีกกาจะต้องปรากฏแต่เลือกปรากฏอย่างใดอย่างหนึ่ง
7. ( ) เครื่องหมายวงเล็บแสดงว่าข้อความหรือหน่วยทางภาษาหน่วยใดที่ปรากฏอยู่ในเครื่องหมายวงเล็บอาจจะปรากฏหรือไม่ปรากฏก็ได้
8. ({ }) เครื่องหมายปีกกาในเครื่องหมายวงเล็บแสดงว่าข้อความหรือหน่วยทางภาษาอย่างหนึ่งอย่างใดที่ปรากฏในเครื่องหมายนี้อาจจะปรากฏหรือไม่ปรากฏก็ได้ แต่ถ้าปรากฏจะต้องเลือกปรากฏอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น
9. + เครื่องหมายบวกแสดงการประกอบกันของส่วนที่เป็นองค์ประกอบของสาระสำคัญชนิดต่างๆ เช่น สาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ

(เรื่องที่จะสั่งหรือบังคับ)+ คำสั่งหรือข้อบังคับ + (กรณียกเว้น)

หมายถึง สาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับประกอบด้วยส่วนที่เป็น (เรื่องที่จะสั่งหรือบังคับ)ส่วนที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ และส่วนที่เป็น (กรณียกเว้น)

หรือแสดงการประกอบกันของโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ เช่น ส่วนของเรื่องที่จะสั่งหรือบังคับ

ใน+หน่วยนาม

หมายถึง โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของเรื่องที่จะสั่งหรือบังคับประกอบด้วย คำ “ใน” และ “หน่วยนาม”

10. ตัวเอน   รูปภาษาที่ทำตัวหนาและเอนในข้อความ แสดงองค์ประกอบส่วนต่างๆ
ของสาระสำคัญ
11. ตัวหนา   รูปภาษาที่ทำตัวหนาและขีดเส้นใต้ ที่ปรากฏในข้อความ แสดงรูปภาษา
ที่เป็นหน่วยเชื่อม
12. ม.   ค่าย่อจากคำว่า “มาตรา”
13. น.   ค่าย่อจากคำว่า “หน้า”

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้แบ่งออก 2 ประเภท คือ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษากฎหมาย
  - 1.1 เอกสารที่เป็นหนังสือและบทความทางวิชาการ
  - 1.2 เอกสารที่เป็นงานวิจัย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางภาษาศาสตร์
  - 2.1 เอกสารที่เป็นหนังสือและบทความทางวิชาการ
  - 2.2 เอกสารที่เป็นงานวิจัย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษากฎหมาย

1.1 เอกสารที่เป็นหนังสือและบทความทางวิชาการ

การใช้ภาษาในกฎหมายมีลักษณะการใช้ที่แตกต่างไปจากภาษาปกติทั่วไปทั้งนี้ได้มีผู้ศึกษาและได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการใช้ภาษาในกฎหมายไทยในหนังสือ บทความ และงานวิจัย ดังต่อไปนี้

ในหนังสือ “ภาษากฎหมายไทย” ของธานินทร์ กรัยวิเชียร(2527:87) ได้แสดงทรรศนะว่า

ภาษากฎหมายควรมีลักษณะ 6 ประการ คือ

ประการที่ 1 สั้น กระชับรัด

ประการที่ 2 ใช้ถ้อยคำในภาษากฎหมายให้เป็นระเบียบเดียวกันโดยตลอด

ประการที่ 3 แจ่มชัด และปราศจากข้อสงสัย

ประการที่ 4 ใช้ถ้อยคำที่ใช้ในดับทกฎหมาย

ประการที่ 5 สุกภาพ นุ่มนวล

ประการที่ 6 สามารถจูงใจผู้ฟัง ผู้อ่านให้คล้อยตามได้

สำหรับประการที่ 6 นั้นเป็นคุณลักษณะสำคัญสำหรับภาษากฎหมายประเภทต่างๆทุกประเภท นอกจากภาษาในดับทกฎหมายโดยเฉพาะ ...

บทความเรื่อง “ภาษากฎหมาย: ความกำกวมและการแสวงหาความจริง” ของธานินทร์ กรัยวิเชียร (2528 : 1-24(ก) ,2528 : 1-39(ข)) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของภาษากฎหมายไทย คุณลักษณะของภาษากฎหมาย หัวใจของภาษากฎหมายไทย และการตีความกฎหมายไว้สรุปได้ดังนี้

ภาษากฎหมายมีการเปลี่ยนแปลงได้เช่นเดียวกับภาษาโดยทั่วไป ในสมัยสุโขทัยลักษณะของภาษากฎหมาย “... เป็นภาษาที่กะทัดรัด ชัดเจน ...” (ธานินทร์ กรัยวิเชียร. 2528 : 2) และเข้าใจง่าย ต่อมาในสมัยอยุธยา ภาษากฎหมายมีความละเอียดอ่อนและไพเราะ ยุคสมัยรัตนโกสินทร์ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่4) ภาษาที่ใช้เป็นภาษาที่มีความไพเราะในเชิงวรรณกรรมมีการใช้ถ้อยคำสอดคล้องกัน “...ภาษากฎหมายในครั้งนั้นยังเป็นภาษาไทยเดิมอยู่คือยังสร้างขึ้นโดยประสงค์จะให้ความไพเราะในเชิงวรรณกรรมหรือเชิงวรรณคดีด้วย ข้อความที่ใช้ต้องมีถ้อยคำที่สอดคล้องกัน ต้องมีสัมผัสนอกสัมผัสในบ้างเล็กน้อย แม้จะเป็นภาษาร้อยแก้วก็ตาม ...” (ธานินทร์ กรัยวิเชียร. 2528 : 4) ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่5) ได้มีการตรากฎหมายใหม่ให้มีระบบมากขึ้นโดยใช้

ต้นแบบการร่างกฎหมายมาจากภาษาต่างประเทศ ภาษาในกฎหมายส่วนใหญ่จึงมีการบัญญัติศัพท์กฎหมายไทยใหม่ตามต้นศัพท์ภาษาอังกฤษ

ภาษากฎหมายมีคุณลักษณะเฉพาะคือมีการใช้ศัพท์กฎหมายซึ่งจะใช้เฉพาะในเรื่องกฎหมายเท่านั้น เช่น "... คำว่า "นิติกรรม" นี้ก็ใช้เฉพาะในเรื่องกฎหมายเท่านั้น คำนี้มีความหมายอย่างไร ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 112 ได้ให้คำนิยามไว้ดังที่ได้อ้างมาข้างต้นแล้ว ..." (ธานินทร์ กรัยวิเชียร. 2528 : 12) มีการใช้คำที่มีความหมายเฉพาะแตกต่างจากคำธรรมดา และต้องยึดถือความหมายที่กฎหมายนิยามไว้โดยเคร่งครัด "... คำที่กฎหมายได้ให้คำนิยามไว้เป็นพิเศษและต้องถือเป็นไปตามนั้น" (ธานินทร์ กรัยวิเชียร. 2528 : 12)

นอกจากนี้ภาษากฎหมายยังมีสำนวนกฎหมายเฉพาะแตกต่างจากสำนวนโวหารทั่วไป การใช้คำในภาษากฎหมายต้องมีความหมายชัดเจนและตายตัวต้องไม่กำกวมซึ่งจะทำให้ตีความผิดพลาดได้หรืออาจจะทำให้ตีความหมายได้หลายความหมาย การตีความกฎหมายที่เป็นบทบัญญัติซึ่งมีโทษทางอาญานั้นต้องยึดถือความหมายตามลายลักษณ์อักษรในกฎหมายอย่างเคร่งครัดและการตีความจะต้องสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นๆ ด้วย

บทความเรื่อง "ภาษาไทยในกฎหมาย" ของ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ (2529 : 2-15) ได้กล่าวถึงการใช้ภาษาไทยในกฎหมายว่าภาษากฎหมายเป็นภาษาเทคนิคหรือภาษาเฉพาะซึ่งจะเข้าใจกันเฉพาะผู้ที่ศึกษาเท่านั้น ศัพท์กฎหมายบางคำอาจทำให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจความหมายเป็นอย่างอื่นได้ เช่น "... คำว่า "หนี้" โดยทั่วไปจะหมายถึง หนี้เงิน แต่ตามกฎหมายนั้นหนี้หมายถึง หน้าที่ต้องกระทำการ ไม่กระทำการหรือส่งมอบทรัพย์สิน ..." (ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ. 2529 : 4) กฎหมายจะใช้ภาษาธรรมดาก็ต่อเมื่อต้องการให้เข้าใจตามความหมายที่ใช้กันโดยทั่วไปเท่านั้น เช่น "... คำว่า "พ่อค้า" ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 165(1) ต้องถือตามความหมายที่ประชาชนเข้าใจโดยทั่วไป คือบุคคลที่ประกอบการค้าโดยทำการซื้อสินค้ามาแล้วขายไปเป็นปกติธุระ ..." (ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ. 2529 : 2) แต่หากกฎหมายต้องการใช้คำที่มีความหมายพิเศษที่ต่างจากความหมายธรรมดาก็จะมีการให้คำนิยามศัพท์โดยกำหนดความหมายแก่คำนั้นๆ เช่น "... ตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 มาตรา 4(1) "สัตว์น้ำ" หมายความว่า "ปลา เต่า กระ กุ้ง ปู แมงดา ... รวมทั้งไข่ของสัตว์น้ำทุกชนิด ... และจำพวกสาหร่ายทะเลและหมายความรวมถึงสัตว์อื่นที่อยู่อาศัยในน้ำ และพันธุ์ไม้น้ำอื่นๆตามที่พระราชกฤษฎีกากำหนด ..." (ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ. 2529 : 5) นอกจากนี้แล้วในกรณีที่จำเป็นอย่างยิ่งศัพท์กฎหมายจึงใช้การใช้คำทับศัพท์ซึ่งเป็นศัพท์กฎหมายที่มาจากภาษาอื่น เช่น "... ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 421 ว่า "การสลักหลังตัวแลกเงิน ... ย่อมเป็นเพียงประกัน(อ่าวัล) สำหรับผู้สั่งจ่าย" และมาตรา 838 อธิบายคำว่า อ่าวัล ไว้ทั้งๆที่สามารถแปลได้ว่าเป็นประกันหรือค้ำประกัน แต่ก็ยังใช้ทับศัพท์เดิมซึ่งมาจากภาษาฝรั่งเศสว่า aval อาจเป็นเพราะเป็นศัพท์เฉพาะที่เข้าใจกันอย่างแพร่หลายในการนี้อยู่แล้วก็ได้ ..." (ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ. 2529 : 7) อย่างไรก็ตามการใช้ภาษาในกฎหมายก็อาจมีความคลาดเคลื่อนและไม่ชัดเจนได้จากการใช้ภาษาถิ่น การบัญญัติศัพท์ไม่ชัดเจน และความเข้าใจที่ไม่ตรงกันระหว่างผู้ร่างกฎหมายและผู้ใช้ เช่น "... ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ... มาตรา 452 " ... จัดการตามสมควร ..." ถ้อยคำในตัวอย่างเหล่านี้จะต้องแปลความหมายโดยอาศัยความรับผิดชอบ จาริดประเพณีสามัญสำนึก และกาลเทศะประกอบด้วย ..." (ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ. 2529 : 6)

บทความเรื่อง “เอกลักษณ์ของภาษากฎหมายไทย” ของวิชา มหาคุณ (กาญจนา โจนพานิช. 2539 ; อ้างอิงจาก วิชา มหาคุณ 2527:158-167) ได้กล่าวถึงการใช้ภาษาในกฎหมายว่ามีลีลาและการใช้ถ้อยคำที่แตกต่างจากการใช้ภาษาทั่วไป ภาษากฎหมายมีเอกลักษณ์ที่เฉพาะ 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 ภาษากฎหมายเป็นภาษาที่มีระเบียบแบบแผน ซึ่งเป็นรูปแบบของกฎเกณฑ์เฉพาะทางกฎหมาย และภาษาที่ใช้จะแฝงเจตนารมณ์ของกฎหมายเอาไว้ด้วย การจะเข้าใจภาษากฎหมายจึงต้องทำความเข้าใจความหมายตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ประการที่ 2 ภาษากฎหมายเป็นภาษาที่มีหลักของเหตุผลและเป็นธรรม ผู้ใช้จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและอาศัยเทียบเคียงการตีความที่เกิดขึ้นมาแล้วทั้งนี้เพื่อให้เกิดความยุติธรรมเสมอ

ประการที่ 3 ภาษากฎหมาย เป็นภาษาที่มีการใช้ศัพท์บัญญัติซึ่งมีความหมายเฉพาะทางกฎหมาย การทำความเข้าใจภาษากฎหมายจึงจำเป็นต้องเข้าใจความหมายของถ้อยคำโดยยึดถือความหมายจากบทนิยามหรือความหมายตามพจนานุกรมโดยเคร่งครัด

อย่างไรก็ดี ผู้ใช้กฎหมายต้องอาศัยทักษะและความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ และการศึกษากฎหมายอย่างลึกซึ้งเพื่อที่จะเข้าใจภาษากฎหมายได้อย่างถูกต้อง ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

1.2 เอกสารที่เป็นงานวิจัย

นอกจากจะมีผู้ศึกษาและตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการใช้ภาษาในกฎหมายไทย ดังได้กล่าวไว้แล้วข้างต้นยังได้มีการศึกษาวิจัยภาษากฎหมายไทย และเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ไว้ดังต่อไปนี้

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาวิจัยลีลาของประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ไทย” ของ มลุลี พรโชคชัย (2537) มุ่งศึกษาวิจัยลีลาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทยโดยศึกษาและจำแนกชนิดของสาระในมาตราต่าง ๆ ศึกษาสรุปวากยสัมพันธ์ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสาระกับโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ และศึกษาศัพท์เฉพาะและสำนวนเฉพาะที่ใช้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ชนิดของสาระในมาตราต่าง ๆ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทยแบ่งได้เป็น 4 ชนิดใหญ่ ๆ ดังนี้คือ

- 1) สาระที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชนิดย่อย คือ
  - 1.1 สาระที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไขในการปฏิบัติตาม เช่น

มาตรา 436 “บุคคลผู้อยู่ในโรงเรียนต้องรับผิดชอบในความเสียหาย อันเกิดเพราะของตกหล่นจากโรงเรียนนั้นหรือเพราะทิ้งขว้างไปตกในที่อันมิควร”
  - 1.2 สาระที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบมีเงื่อนไขในการปฏิบัติตาม เช่น

มาตรา 628 “ถ้าว่าของสูญหายไปเพราะเหตุสุดวิสัย ท่านว่าผู้ขนส่งไม่มีสิทธิจะได้เงินค่าระวางพาหนะ และถ้าได้รับไปไว้มาก่อนแล้วเท่าใด ต้องส่งคืนจงสิ้น”
- 2) สาระที่เป็นคำอนุญาต มีลักษณะเป็นคำอนุญาตให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทำอะไรสิ่งหนึ่งได้ เช่น

มาตรา 133 “อันความเสียเปล่าแห่งโมฆะกรรมนั้น ท่านว่าบุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนหนึ่งคนใดจะกล่าวอ้างขึ้นก็ได้”
- 3) สาระที่เป็นคำจำกัดความ มีลักษณะเป็นคำจำกัดความ หรือคำอธิบายความหมายของศัพท์บางคำที่ใช้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย เช่น

มาตรา 73 “ทบวงการเมืองนั้นคือ กระทรวงและกรมในรัฐบาล เทศาภิบาล ปกครองท้องที่ และ
 ประชาบาลทั้งหลาย”

4) สาระที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ มีลักษณะเป็นการบอกกล่าวหรือแจ้งข้อความทั่วไปให้ผู้
 กฎหมายทราบ สาระชนิดนี้จะไม่มีความที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับใดๆ และไม่มีข้อความที่เป็นการแสดงคำ
 จำกัดความ เช่น

มาตรา 667 “คำคืนทรัพย์สินซึ่งฝากนี้ยอมตกแก่ผู้ฝากเป็นผู้เสีย”

สาระแต่ละชนิดเหล่านี้จะมีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันและชนิดของ
 สาระกับโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของสาระมีแนวโน้มที่จะเป็นปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ในด้านการศึกษาศัพท์และ
 สำนวนเฉพาะพบว่าแตกต่างไปจากภาษาปกติทั่วไป

วิทยานิพนธ์เรื่อง “ภาษากฎหมายไทย: การศึกษาแนวภาษาศาสตร์สังคม” ของ กาญจนา ไรจนพานิช
 (2539) มุ่งศึกษาวิเคราะห์ลักษณะภาษากฎหมายไทย ในเรื่องการเรียงคำในประโยค รูปประโยค และการ
 เรียบเรียงสัมพันธ์สาร พร้อมทั้งนำลักษณะที่วิเคราะห์ได้ไปเปรียบเทียบในด้านความถี่ของการปรากฏกับภาษา
 บทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวัน ผลการศึกษาพบว่า ภาษากฎหมายไทยมีรูปแบบการเรียงคำในประโยค
 ที่มีลักษณะสำคัญ 3 แบบ คือ

1) แบบ กริยา ห้าม/ให้¹ กรรม

เช่น “ห้ามมิให้เรียกค่าธรรมเนียมในเรื่องขอตั้งเป็นผู้แทนเฉพาะคดี”

2) แบบ กรรม - (ประธาน) - กริยา

เช่น “คำร้องทุกขนั้นจะทำการเป็นหนังสือหรือร้องด้วยปากก็ได้”

3) แบบ เรื่อง - (ประธาน) - กริยา - (กรรม)

เช่น “ในกรณีเช่นนี้ ศาลชั้นต้นสั่งอนุญาตได้”

ในด้านรูปประโยคที่ปรากฏในภาษากฎหมายและในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันมักใช้รูป
 สังกัประโยค รูปสังกัประโยคที่ปรากฏในภาษากฎหมายจะใช้ข้ออนุประโยค 3 ชนิด คือนามานุประโยค คุณานุ
 ประโยค และวิเศษณานุประโยค เช่น

1) สังกัประโยคที่มีนามานุประโยคซ้อนอยู่

เช่น “คดีตามมาตรา 244 ถ้าคู่ความอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงให้ศาลชั้นต้น ตรวจสอบเสียก่อนว่าฟ้องอุทธรณ์
 นั้นจะรับไว้พิจารณาได้หรือไม่”

“ว่าฟ้องอุทธรณ์นี้จะรับไว้พิจารณาได้หรือไม่” เป็นนามานุประโยค ที่ทำหน้าที่เป็นกรรมของ
 กริยา “ตรวจสอบเสียก่อน” ในमुखยประโยค “ศาลชั้นต้นตรวจสอบเสียก่อน (ว่าฟ้องอุทธรณ์นั้นจะรับไว้พิจารณา
 ได้หรือไม่)”

2) สังกัประโยคที่มีคุณานุประโยคซ้อนอยู่

เช่น “ผู้พิพากษาที่จดถ้อยคำสำนวนต้องลงลายมือชื่อของตนในถ้อยคำสำนวนนั้น”

“ที่จดถ้อยคำสำนวน” เป็นคุณานุประโยค ที่มีประพันธสรรพนาม “ที่” เชื่อม ทำหน้าที่ขยาย
 คำนาม “ผู้พิพากษา”

¹ สัญลักษณ์ - เป็นสัญลักษณ์ที่อ้างอิงตามต้นฉบับเดิมโดยมิได้เปลี่ยนแปลง

3) สังกรประโยคที่มีวิเศษณานุประโยคซ้อนอยู่

เช่น

"ถ้าโจทก์ไม่มาตามกำหนดนัด ให้ศาลยกฟ้องเสีย แต่ถ้าศาลเห็นว่ามีความสมควรจึงมาไม่ได้จะสั่งเลื่อนคดีไปก็ได้"

"ถ้าโจทก์ไม่มาตามนัด" คือ วิเศษณานุประโยค ขยายคำกริยา "ให้...ยกฟ้องเสีย" ในमुखยประโยค
 "(ถ้าโจทก์ไม่มาตามกำหนดนัด) ให้ศาลยกฟ้องเสีย"

"ถ้าศาลเห็นว่ามีความสมควรจึงมาไม่ได้" คือ วิเศษณานุประโยค ขยายคำกริยา "จะสั่งเลื่อนคดีไปก็ได้" ในमुखยประโยค
 "(ถ้าศาลเห็นว่ามีความสมควรจึงมาไม่ได้)จะสั่งเลื่อนคดีไปก็ได้" โดยมีคำสันธาน "ถ้า" เชื่อมความที่บอกเงื่อนไข

ในด้านรูปแบบการเรียบเรียงสัมพันธสาร พบว่าการเชื่อมโยงความของภาษากฎหมายไทยจะใช้กลไกการโยงความ 2 ลักษณะ คือ การเชื่อมโยงความโดยการแทนที่ และการเชื่อมโยงความโดยการใช้คำเชื่อมระหว่างประโยค ลักษณะทางภาษาของภาษากฎหมายที่พบคือ ไม่ใช่คำเยิ่นเย้อ มีความกระชับชัดเจน มีความครอบคลุมเนื้อหา และไม่เจาะจงเฉพาะบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือการกระทำหนึ่งการกระทำใดโดยเฉพาะ และมีความศักดิ์สิทธิ์

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางภาษาศาสตร์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

2.1 เอกสารที่เป็นหนังสือและบทความทางวิชาการ

2.2 เอกสารที่เป็นงานวิจัย

/ 2.1 เอกสารที่เป็นหนังสือและบทความทางวิชาการ

บทความเรื่อง "ปริจเฉท แนวใหม่ในการศึกษาวากยสัมพันธ์ไทย" ของ เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์ (2530:29-43) ได้กล่าวถึง การศึกษาภาษาไทยในระดับข้อความ หรือปริจเฉทว่าการศึกษาปริจเฉท ทำให้เข้าใจระบบภาษามากขึ้น และได้ศึกษาหน้าที่ของวิเศษณ์ในปริจเฉท พบว่า นอกจากที่วิเศษณ์จะทำหน้าที่เป็นส่วนขยายคำและประโยคแล้วยังมีหน้าที่ในระดับปริจเฉทด้วย หน้าที่ในปริจเฉทของวิเศษณ์มีอยู่ 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 ทำหน้าที่เป็นหน่วยเชื่อม หรือการเป็นกลไกแสดงความเชื่อมโยงขององค์ประกอบในปริจเฉท

ประการที่ 2 ทำหน้าที่แสดงมุมมองของผู้เขียน/ผู้พูด เพื่อประกอบข้อความส่วนใดส่วนหนึ่งว่าเป็นสาระของการมองจากมุมใด เช่น ในกรณีนี้... โดยทั่วไป....เฉพาะในกรณีนี้.....

ประการที่ 3 ทำหน้าที่ลดความสำคัญของข้อความ คือ การที่ประโยคถูกลดรูปลงเป็น วิเศษณานุประโยคซ้อนอยู่ในประโยคอื่นเพื่อทำหน้าที่ขยาย หรือลดลงไปจนถึงเป็นวิเศษณ์วลี แสดงให้เห็นการจัดลำดับความสำคัญของข้อความ ตามความต้องการของผู้เขียน/ผู้พูด

ในหนังสือ “ไวยากรณ์ไทย” ของ นววรรณ พันธุเมธา (2527) ได้กล่าวถึงประโยคและลักษณะของประโยคว่า ประโยคแบ่งตามลักษณะและจำนวนของหน่วยประโยคได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. ประโยคความเดียว
2. ประโยคความรวม
3. ประโยคความซ้อน
4. ประโยคความซ้อนรวม

และได้อธิบายลักษณะของประโยคประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. ประโยคความเดียว คือ ประโยคที่มีหน่วยกริยา 1 หน่วย มีหน่วยนาม 1 หน่วย หรือมากกว่านั้น และอาจมีหน่วยเสริมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้

ตัวอย่าง (1) ฝนตก
(2) เขาเตะเก้าอี้
(3) เรือจมในทะเล

2. ประโยคความรวม คือประโยคที่มีหน่วยกริยาตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป มีหน่วยนาม 1 หน่วย หรือมากกว่านั้น และอาจมีหน่วยเสริมและหน่วยเชื่อมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ ประโยคความรวมจำแนกตามลักษณะหน่วยประโยคได้ 2 ชนิด คือ

2.1 ประโยคความรวมธรรมดา คือ ประโยคความรวมที่ไม่มีประโยคขยายในหน่วยนามหรือหน่วยกริยา

ตัวอย่าง (1) ผมรู้จักเขาตั้งแต่ก่อนเข้าทำงาน
(2) วิชัยหยิบบุหรี่ยืดสุบ

2.2 ประโยคความรวมซับซ้อน คือ ประโยคความรวมที่มีประโยคขยายในหน่วยนามหรือหน่วยกริยา

ตัวอย่าง (1) นี่เอาหนังสือที่แม่ให้วางไว้บนโต๊ะ
(2) เมียผมโกรธมากหาว่าผมไปมีคนอื่น

ตัวอย่าง ผู้ที่ผลิตผลงานถือว่าผลงานของตนเกิดจากประสบการณ์ส่วนตัวจึงไม่พอใจเมื่อถูกวิจารณ์

3. ประโยคความซ้อน คือ ประโยคที่มีหน่วยกริยา 1 หน่วย หน่วยนาม 1 หน่วย หรือมากกว่านั้น และอาจมีหน่วยเสริมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ ประโยคความซ้อนจะมีหน่วยขยายของหน่วยกริยาหรือหน่วยนามเป็นประโยค จำแนกได้ดังนี้

3.1 ประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยนาม คือ ประโยคขยายในหน่วยนามจะมีคำเชื่อมที่ ซึ่ง อัน นำหน้า

ตัวอย่าง (1) หมาวกใบที่คุณสวมอยู่สวยมาก
(2) คนคนนี้มีความรู้ซึ่งหาได้ยาก

3.2 ประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยกริยา คือ ประโยคขยายในหน่วยกริยา อาจมีคำเชื่อม ว่า หรือ ที่ นำหน้า

ตัวอย่าง (1) ฉันหวังว่าคุณจะมา
(2) เขาดีใจที่เธอรอดชีวิตมาได้

3.3 ประโยคความซ้อนที่มีประโยคขยายในหน่วยนามและหน่วยกริยา

- ตัวอย่าง (1) ชายที่ข้าพเจ้า กล่าวถึงนี้ได้แต่งงานกับหญิงสาวคนหนึ่งซึ่งได้รับการศึกษาปานกลาง
(2) สภาพคนแก่ที่นั่งอยู่ตามขั้นบันไดอันใหญ่โตของโบราณสถานแห่งนี้เหมือนเศษผ้าชะมุก
ขมอมที่วางกองอยู่เป็นหย่อมๆ

4. ประโยคความซ้อนรวม คือ การนำประโยคความซ้อนมารวมกับประโยคความซ้อน หรือรวมกับประโยคความเดียว ประโยคความซ้อนรวมมีหน่วยกริยา 2 หน่วยขึ้นไป มีหน่วยนามหนึ่งหน่วยหรือมากกว่านั้น และอาจมีหน่วยเสริมหรือหน่วยเชื่อมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ หน่วยนามและ/หรือหน่วยกริยาในประโยคความซ้อนรวมจะต้องมีประโยคขยายอยู่ด้วย

- ตัวอย่าง (1) เขานึกขึ้นเพื่อนที่ไปด้วยกันที่ไม่เฉลียวใจเลย
(2) เด็กที่มีปัญหาเหล่านี้เข้าใจผิดคิดว่าพ่อแม่ไม่รัก

นอกจากนี้ได้กล่าวถึงลักษณะของประโยคสัมพันธ์ ว่า ประโยคสัมพันธ์ คือ ประโยคหลายประโยค ที่กล่าวติดต่อกันกล่าวถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกันหรือเหตุการณ์ที่สัมพันธ์กัน ประโยคที่สัมพันธ์กันจึงมักมีคำที่เกี่ยวข้องกันหรือซ้ำกัน และอาจมีคำเชื่อมแสดงความสัมพันธ์ของประโยค ประโยคที่สัมพันธ์กันจึงมี 5 ลักษณะต่อไปนี้

1. การมีคำที่สัมพันธ์กัน
2. การซ้ำคำ
3. การละคำ
4. การแทนคำ
5. การใช้คำเชื่อม

ประโยคที่สัมพันธ์ทั้ง 5 ลักษณะดังกล่าวข้างต้นมีรายละเอียดดังนี้

1.การมีคำที่สัมพันธ์กัน

คำที่สัมพันธ์กันคือ คำที่หมายถึงสิ่งที่อยู่ในประเภทเดียวกัน คำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน คำที่มีความหมายตรงข้ามกันหรือเป็นคู่กัน หรือคำหนึ่งรวมความหมายของอีกคำหนึ่งไว้ด้วยประโยคที่สัมพันธ์กันอาจมีความสัมพันธ์กันเช่นนี้

ตัวอย่าง (1) คุณแม่ หุงข้าว คุณป้า ตำน้าพริก

(2) ฉันร้อน ยาย จืดหนาว

(3) เขาจะต้อง ถูกประหารชีวิต แน่ๆ ไม่ถูกยิงเป้า ก็นั่งเก้าอี้ไฟฟ้า

จาก (1) คุณแม่ และ คุณป้า มีความสัมพันธ์กัน เป็นญาติของผู้พูด

จาก (2) ร้อน และ หนาว มีความสัมพันธ์กัน เป็นคำที่มีความหมายตรงกันข้าม

จาก (3) กลุ่มคำ ถูกประหารชีวิต ถูกยิงเป้า และ นั่งเก้าอี้ไฟฟ้า มีความสัมพันธ์กันเป็นกลุ่มคำรวมความหมายซึ่ง ถูกประหารชีวิตรวมความหมายถูกยิงเป้าและนั่งเก้าอี้ไฟฟ้าไว้ด้วย

2. การซ้ำคำ

ประโยคที่สัมพันธ์กันมักมีคำนามหรือคำกริยาที่ซ้ำกัน

ตัวอย่าง (1) เรา ขาด ไปหมด ขาด เงิน ขาด คน และ ขาด กำลังใจ

(2) ผ้าขาว บริสุทธิ์ สะอาด ฉันใด เด็กๆ ก็ บริสุทธิ์ ฉะนั้น

3. การละคำ

ผู้พูดอาจจะละคำที่ซ้ำไปบ้าง คำที่ละนั้นอาจเป็นได้ทั้งคำนามและคำกริยา

ตัวอย่าง

(1) สิ่งที่นักเรียนชอบมากที่สุดคือสมุด เพราะหน้าปก ๑ เป็นรูปสี

(2) นิดเคยไปเชียงใหม่ส่วนน้อยไม่เคย ๑

จากตัวอย่าง ๑ ใน(1)เป็นการละ สมุด และ ๑ ใน(2) เป็นการละ ไป

4. การแทนคำ

ผู้พูดอาจใช้คำอื่นแทนคำที่ซ้ำก็ได้ คำที่ใช้แทนได้แก่คำบอกบุรุษ คำชี้เฉพาะ และคำ

บอกความแตกต่าง และมีการใช้คำแทนประโยคด้วย

ตัวอย่าง

(1) พวกกลาสีเหล่านั้นมักไม่กลัวใคร เพราะถือว่าตนไม่ต้องขึ้นศาลไทย

(2) ช่างปั้นส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านด่านเกวียน ช่างพวกนี้ มักจะรักษารูปแบบของโบราณ

(3) เด็ก ๆ รังไปหาชายคนนั้น ตัวดีใจที่ได้ खेल

(4) แม่ให้เงินไปเท่าไรก็หมด อย่างนี้ใครจะเลี้ยงแก่ได้

5. การใช้คำเชื่อม

ประโยคที่สัมพันธ์กันมักมีคำเชื่อมปรากฏอยู่ด้วย เพื่อแสดงว่าประโยคนั้นๆ มีความ

หมายสัมพันธ์กัน

ตัวอย่าง

(1) แดดจ้าทั้งวัน แต่ผ้าไม่แห้ง

(2) ถ้าฝนตก ฉันก็ไม่ไป

ดังนี้

นอกจากนี้ประโยคยังมีลักษณะความสัมพันธ์กันซึ่งประโยคอาจจะสัมพันธ์กันได้ในลักษณะต่างๆ

1. ประโยคสัมพันธ์กันทางเวลา

2. ประโยคสัมพันธ์กันทางเหตุและผล

3. ประโยคที่สัมพันธ์กันทางมีความหมายทำนองเดียวกัน

4. ประโยคที่สัมพันธ์กันทางมีความหมายขัดแย้งกัน

5. ประโยคที่สัมพันธ์กันทางการขยายความ

ลักษณะความสัมพันธ์ของประโยค มีรายละเอียดดังนี้

1. ประโยคสัมพันธ์กันทางเวลา จำแนกได้ 2 ประเภท ดังนี้

1.1 เหตุการณ์เกิดขึ้นพร้อมกัน

ตัวอย่าง

เขาอ่านหนังสือพิมพ์ขณะที่รับประทานอาหารเช้า

1.2 เหตุการณ์เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน

ตัวอย่าง

ฝนตกอยู่ตลอดเช้า แล้วก็หยุดตกในตอนบ่าย

2. ประโยคสัมพันธ์กันทางเหตุและผล จำแนกเป็นลักษณะย่อยได้ ดังนี้

2.1 เหตุการณ์หนึ่งเป็นเหตุ อีกเหตุการณ์หนึ่งเป็นผล

ตัวอย่าง

น้อยไม่สบายเพราะเดินตากฝนเมื่อวานนี้

2.2 เหตุการณ์หนึ่งเป็นเหตุมีความรุนแรง จนเกิดเหตุการณ์ที่เป็นผล

ตัวอย่าง

นิดพูดหวานล่อมน จนน้อยเชื่อ

- 2.3 เหตุการณ์หนึ่งเป็นบทสรุปของอีกเหตุการณ์หนึ่ง
- ตัวอย่าง น้อยโกธนิธ ดังนั้นน้อยจึงไม่พูดกับเขา
- 2.4 เหตุการณ์หนึ่งเป็นเงื่อนไขให้เกิดเหตุการณ์อื่น คือ เหตุการณ์อื่นจะเป็นจริงเมื่อเหตุการณ์นั้นเป็นจริง
- ตัวอย่าง เราหุงข้าวไม่ได้ ถ้าไฟดับ
- 2.5 เหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นแล้ว เราใช้เหตุการณ์นั้นช่วยทำนายผลที่ยังไม่เกิดขึ้น
- ตัวอย่าง เขาต้องสอบตกแน่ๆ ในเมื่อเขาเรียนไม่รู้เรื่องเลย
- 2.6 เหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นเพราะมีผู้มุ่งหมายให้เกิดอีกเหตุการณ์หนึ่ง
- ตัวอย่าง เขาตัดสินใจเป็นชิ้นเล็กๆ เพื่อจะได้ชิมกันทุกคน
3. ประโยคที่สัมพันธ์กันทางมีความหมายทำนองเดียวกัน
- ตัวอย่าง (1) นิดอ้วนและเตี้ย
- (2) เธอเล่าเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นและเขาก็ฟังอย่างตั้งใจ
- ประโยคที่ 1 อ้วนและเตี้ยต่างเป็นลักษณะของนิด
- ประโยคที่ 2 การเล่าและการฟังเป็นกริยาที่คล้ายตามกัน
4. ประโยคที่สัมพันธ์กันทางมีความหมายขัดแย้งกัน จำแนกได้ดังนี้
- 4.1 คำในประโยคมีความหมายขัดแย้ง
- ตัวอย่าง (1) ฉันไม่ชอบมะระ แต่คุณแม่ฉันชอบ
- (2) เขาทำงานนอกบ้านตอนกลางวัน แต่ในบ้านตอนกลางคืน
- 4.2 ประโยคมีความหมาย
- ตัวอย่าง (1) เขาอ้วนแต่ไม่ซีเห้
- (2) แจกันล้มแต่ไม่แตก
- (3) ฉันคิดว่าฉันทำได้ แต่เพิ่งรู้ว่าทำไม่ได้
5. ประโยคที่สัมพันธ์กันทางการขยายความ จำแนกได้ดังนี้
- 5.1 ให้ตัวอย่าง ประโยคหลังเป็นตัวอย่างของประโยคหน้า ทำให้ประโยคหน้าชัดเจนขึ้น
- ตัวอย่าง เขาเดินทางบ่อย เดือนหน้าก็จะไปอิตาลีอีกแล้ว
- 5.2 เปรียบเทียบ ประโยคหลังเป็นคำกล่าวเปรียบเทียบทำให้ประโยคทำให้ประโยคหน้าชัดเจนขึ้น
- ตัวอย่าง เราออกไปเดินเล่นดีกว่ามานั่งจิบเจ้าอยู่กับบ้าน
- 5.3 แสดงลักษณะหรือวิธีการ ประโยคหลังแสดงลักษณะหรือวิธีการในการกระทำซึ่งแสดงในประโยคหน้า ทำให้ประโยคหน้าชัดเจนขึ้น
- ตัวอย่าง ชาวบ้าน จะเตรียมดินโดยแบ่งปันเป็นแท่งกลมๆ ยาวประมาณ 7 นิ้ว
- 5.4 ให้คำตอบ ประโยคหลังเป็นคำตอบของประโยคหน้า ทำให้ประโยคหน้าชัดเจนขึ้น
- ตัวอย่าง เขาไปอยู่ที่ไหน ผมเชื่อว่าเขาต้องไปอยู่กับลูก
- 5.4 ไขความ ประโยคหลังอธิบายให้รู้ว่าประโยคหน้าหมายความว่าอย่างไร ทำให้ประโยคหน้าชัดเจนขึ้น
- ตัวอย่าง ถนนสาทรใต้ยังเป็นย่านเปลี่ยวอยู่สักหน่อย ยังเป็นทุ่งนาอยู่มาก

- 5.6 เพิ่มรายละเอียด ประโยคหลังให้สาระเพิ่มเติมประโยคหน้า
- ตัวอย่าง เขาถูกประหารเมื่อวานนี้ ถูกยิงเป้า
- 5.7 สรุป ประโยคหลังสรุปที่กล่าวได้แล้วในประโยคหน้า
- ตัวอย่าง ชมเป็นช่างไม้ จิตเป็นช่างปูน เขาเป็นช่างทั้ง 2 คน
- 5.8 ย้ำความ ประโยคหลังย้ำความหมายประโยคหน้าโดยใช้คำที่มีความหมายทำนองเดียวกัน
- ตัวอย่าง ยายน้อยตัวสูงนะ ไม่ใช่เตี้ยหรอก
- 5.9 ประโยคที่สัมพันธ์กันโดยต่างเป็นตัวเลือก
- ตัวอย่าง คุณควรจะไปหรือถ้าไปไม่ได้ก็ควรส่งผู้แทนไป

ใน หนังสือ "เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย3" วินัย ภูระหงษ์ (2526: 70-85) ได้กล่าวถึง การประกอบคำในภาษาไทย ไว้ว่า การประกอบคำในภาษาไทยมี 2 วิธี คือ การรวมหน่วยคำและการซ้ำ หน่วยคำการรวมหน่วยคำทำให้เกิดคำใหม่ 2 ประเภท ดังนี้

1. คำผสม เกิดจากการรวมหน่วยคำไม่อิสระกับหน่วยคำไม่อิสระหรือหน่วยคำอิสระ คำผสมมี 2 ชนิด คือ คำผสมแท้ และคำผสมเทียม
2. คำผสม เกิดจากการรวมหน่วยคำอิสระกับหน่วยคำอิสระ คำผสมจำแนกตามความหมายได้ 2 ชนิด คือ

2.1 คำประสม คือ หน่วยคำอิสระที่เมื่อประสมกันแล้วความหมายต่างไปจากเดิม

2.2 คำซ้อน คือ หน่วยคำอิสระที่เมื่อประสมกันแล้วความหมายเหมือนกัน หรือตรงข้ามกัน

เมื่อนำคำมารวมกันแล้วความหมายจะมีลักษณะที่ต่างกัน ดังนี้

1. ความหมายของคำผสม จำแนกได้ดังนี้

1.1 หน่วยคำประกอบเปลี่ยนความหมายของหน่วยคำหลักเป็นตรงกันข้าม

ตัวอย่าง หน่วยคำประกอบ + หน่วยคำหลัก – คำผสม

/อ/ "ไม่" /ธรรม/"คุณความดี-อธรรมความไม่ดีความชั่ว

1.2 หน่วยคำประกอบจะมีความหมายหรือนัยแห่งความหมายช่วยเพิ่มความหมายของ

หน่วยคำหลัก

ตัวอย่าง หน่วยคำประกอบ+ หน่วยคำหลัก - คำผสม

/ส/ "ดีงาม" /คติ/"ทางการดำเนินไป" – สดุดี"ทางดี ทางสวรรค์

2. ความหมายของคำประสม จำแนกได้ดังนี้

2.1 คำประสมมีความหมายอย่างหน่วยคำหลัก และมีหน่วยคำประกอบเสริมแสดง

ลักษณะเฉพาะของความหมายของคำประสม

ตัวอย่าง (1) ตัดทาง หมายความว่า ทำถนน มิใช่ตัดทางหรือถนนที่มีอยู่แล้ว

(2) ยิงปืน หมายความว่า ยิงด้วยปืน มิใช่หมายถึงเล็กไปที่ปืนอย่างยิงสัตว์หรือยิงคน

2.2 คำประสมมีความหมายจำกัดเฉพาะคำนั้น คือมีความหมายอย่างความหมายของ หน่วยคำหลักส่วนหน่วยคำประกอบจะช่วยแสดงลักษณะ สภาพ คุณสมบัติ หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นการเสริมให้มีความหมายเฉพาะยิ่งขึ้น

- ตัวอย่าง (1) พ่อตา คือ พ่อของภรรยาที่เป็นพ่อของฝ่ายชายโดยกฎหมาย
(2) รถไฟ คือ รถชนิดหนึ่ง เดิมใช้ไฟต้มน้ำ
- 2.3 คำประสมมีความหมายใหม่ แต่แสดงนัยของความหมายของหน่วยคำที่มาประกอบ

กันทั้ง 2 ส่วน

- ตัวอย่าง (1) ลูกเสือ คือ เด็กหรือผู้ที่อยู่ในคณะที่ตั้งขึ้นสำหรับอบรมเป็นพลเมืองดี
(2) ลูกน้ำ คือ ลูกอ่อนของยุงที่อาศัยอยู่ในน้ำ
- 2.4 คำประสม มีความหมายย่อใจความ แต่ยังแสดงนัยของความหมายของหน่วยคำที่เป็นส่วนประกอบหลัก

- ตัวอย่าง (1) คนไข้ คือ คนที่เจ็บป่วยอยู่ในความดูแลของแพทย์
(2) ความหลัง คือ เรื่องราวที่ผ่านมาแล้วของแต่ละบุคคล
- 2.5 คำประสมมีความหมายแสดงลักษณะหรืออาการ หรือสถานที่ของของ

- ตัวอย่าง (1) กลางบ้าน ไร่ประกอบ ยา เป็น ยากลางบ้าน หมายถึงยาที่ชาวบ้านใช้อยู่เป็นประจำ
(2) ในที่ เช่น ยิ้มในที่ คือการยิ้มอย่างมีเลศนัย

2.6 คำประสมมีความหมายในเชิงอุปมา คือ หน่วยคำที่นำมาประกอบกันเพื่อแนะ หรือเปรียบเทียบให้เห็นว่ามีลักษณะ หรืออาการอย่างนั้น

- ตัวอย่าง (1) ใจกว้าง มีความหมายว่า มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบรู้จักคนมากมิ ใช่วัดระยะ
(2) หลายใจ มีความหมายว่า เปลี่ยนใจ หรือเปลี่ยนคนรักบ่อยๆมิใช่แสดงจำนวน

3. ความหมายของคำซ้อน จำแนกได้ เป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.1 มีความหมายใหม่แปลกไปจากเดิมโดยความหมายอาจจะช่วยเน้นคำให้มีความหมายหนักขึ้น เช่น เจียบเจียบ หมายถึง เจียบสนิท เจียบมากกว่าเจียบคำเดียว หรือ มีความหมายกว้างออกไปจำกัด เฉพาะความหมายของหน่วยคำที่นำมาซ้อนกัน เช่น ทูบตี หมายถึง การทำร้ายด้วยวิธีต่างๆไม่เฉพาะทูบหรือตีเท่านั้น หรือมีความหมายใหม่เป็นความหมายเชิงอุปมาเปรียบเทียบโดยแสดงนัยของความหมายของหน่วยคำที่นำมาซ้อนกัน เช่น เหลียวแล เหลียวกับแล ตามความหมายเดิม หมายถึงการผินไปทางใดทางหนึ่ง เพื่อดูเมื่อนำมาซ้อนกันมีความหมายใหม่ หมายถึงการเอาใจใส่เป็นธุระ

3.2 มีความหมายคงที่ คือ มีความหมายคงตามความหมายของหน่วยคำที่นำมาซ้อนกัน เช่น แวดล้อม เกียวข้อง พบปะ แก่ชรา เป็นต้น

ใน หนังสือ “เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3” เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์ (2526 : 328-337) ได้กล่าวถึงคำประกอบไว้ดังนี้ คำประกอบมี 4 ประเภท คือ คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ และคำแต่ง ในที่นี้จะกล่าวสรุปเฉพาะชนิดของคำที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ คือ คำประสม และคำซ้อน เท่านั้น

คำประสม คือ คำซึ่งส่วนย่อยทุกส่วนมีความหมายและเป็นคำประกอบที่มีความหมายใหม่ เช่น ข้าวแกง ทูจริด

คำประสม จำแนกตามลักษณะความสัมพันธ์ของส่วนย่อยได้ เป็น 3 ประเภทคือ

1. คำประสมแบบบรรยายความ เช่น คนกรุง มือแข็ง ออกหัก ลูกเลี้ยง เมืองนอก
2. คำประสมแบบภาคแสดง เช่น ถือหาง หักหน้า เคยตัว
3. คำประสมแบบรวมความ เกิดจากการเอาคำชนิดเดียวกันมารวมกันไว้ เช่น เส้นสาย

เข้าออก ให้ยืม

คำซ้อน คือ คำซึ่งส่วนย่อยทุกส่วนมีความหมายเช่นเดียวกับคำประสม แต่คำซ้อนไม่มีความหมายใหม่ เพราะความหมายของคำซ้อนจะคล้ายคลึงกับความหมายของส่วนย่อยในคำประกอบเอง เช่น ชั่วช้า ยุกย่อง จิตใจ หยาบช้า

ใน หนังสือ "นิรุกติศาสตร์" ของ พระยาอนุมานราชชน (2517? : 269-279) ได้กล่าวถึงการกลายหรือการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำว่า "... ลักษณะของภาษาเป็นเสมือนสิ่งมีชีวิตจึงไม่อยู่ที่ เกิดมีคำใหม่เพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา คำที่ยังมีชีวิตอยู่ก็เปลี่ยนแปลงความหมายไป ..." (อนุมานราชชน, พระยา. 2517? : 269) การกลายความหมายของคำ มี 3 ประเภท คือ

1. ความหมายแคบเข้า
2. ความหมายกว้างออก
3. ความหมายย้ายที่

ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงความหมาย ทั้ง 3 ประเภท สรุปได้ดังนี้

1. ความหมายแคบเข้า คือ การนำคำที่มีความหมายกว้างมาใช้ในความหมายที่เฉพาะลงไป และเมื่อมีการใช้ในความหมายที่เฉพาะอยู่เสมอทำให้ผู้ใช้ภาษาอาจเข้าใจแต่ความหมายที่แคบนั้น และทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนแปลงไป ความหมายแคบอาจเกิดได้จากการใช้ความหมายที่เฉพาะหน้าที่ต้องการสื่อสาร ความหมายก็จะเฉพาะลงไป เช่น "... ถ้าอยู่เฉพาะหน้าที่สถานีรถไฟ และถามว่า "รถออกเมื่อใด" ก็เป็นที่ทราบกันว่ารถในที่นี้หมายถึงรถไฟ ..." (อนุมานราชชน, พระยา. 2517? : 270) นอกจากนี้การให้นิยาม และคำจำกัดความในตำราต่าง ๆ ก็อาจทำให้เกิดความหมายแคบเข้า

2. ความหมายกว้างออก คือ คำที่มีความหมายเฉพาะอย่างแต่นำมาใช้ในความหมายของสิ่งอื่นที่มีลักษณะคล้ายๆ ด้วย ทำให้คำมีความหมายหลากหลาย กว้างขึ้น เช่น "... สวน ซึ่งเดิมหมายถึงที่เพาะปลูกต้นไม้ซึ่งมีอะไรกันไว้เป็นขอบเขตแต่บัดนี้เราใช้ในความหมายกว้างออกไป เป็นสวนงู สวนสัตว์ แม้จนกระทั่งสวนหนังสือก็เคยมีคนพูด ..." (อนุมานราชชน, พระยา. 2517? : 271)

3. ความหมายย้ายที่ คือ การเปลี่ยนจากความหมายโดยอรรถของคำไปเป็นความหมายข้างเคียงหรืออาจกล่าวได้ว่าความหมายที่ใกล้เคียงกับความหมายโดยอรรถของคำ เช่น คำว่า "นิยม" ความหมายโดยอรรถหมายถึง กำหนด ความหมายข้างเคียง หมายถึง ชอบ คำที่มีความหมายย้ายที่มักมีมากในคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ เพราะความเข้าใจเคลื่อนจากความหมายเดิมไป

2.2 เอกสารที่เป็นงานวิจัย

นอกจากนักภาษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาไทยจะได้เสนอแนวคิดและรวบรวมตีพิมพ์เผยแพร่เป็นหนังสือและบทความแล้ว ยังได้มีผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาวิจัยภาษาไทยตามแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ และเสนอผลการศึกษาเป็นวิทยานิพนธ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

วิทยานิพนธ์ เรื่อง "Cohesion in Thai" ของ Wipah Chanwangsa (1986) ได้ศึกษาการโยงความในภาษาไทย พบว่าในภาษาไทยมีการโยงความ 6 ประเภท คือ

1. การโยงความโดยการอ้างถึง (Reference)
2. การโยงความโดยการแทนที่ (Substitution)
3. การโยงความโดยการละ (Ellipsis)
4. การโยงความโดยการซ้ำ (Repetition)

5. การโยงความโดยการใช้อำนาจ (Lexical cohesion)

6. การโยงความโดยการเชื่อม (Conjunction)

ได้อธิบายลักษณะของการเชื่อมโยงความทั้ง 6 ประเภท สรุปได้ดังนี้

1. การโยงความโดยการอ้างถึง (Reference) คือการกล่าวถึงบุคคล สถานที่ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ได้กล่าวถึงไว้แล้วหรือเป็นบุคคล สถานที่ เหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารเข้าใจกันดี เมื่อจะกล่าวถึงหรืออ้างถึงอีกครั้งก็จะใช้รูปภาษาอื่นแทน การเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึงจำแนกเป็นลักษณะย่อยได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1.1 การอ้างถึงโดยใช้สรรพนาม (Pronominals) คือการนำคำสรรพนามหรือคำอื่นที่ทำหน้าที่เสมือนสรรพนามมากล่าวอ้างถึงบุคคล สถานที่ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ได้กล่าวถึงไว้แล้วอีก เช่น

เหตุการณ์เช่นนี้ ไม่ได้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นแก่คณะเดินทางขณะใดขณะหนึ่ง

โดยเฉพาะ มัน ทำให้ความขัดแย้งให้ทุกคนเลยทีเดียว

จากตัวอย่าง“มัน”เป็นสรรพนามที่ใช้อ้างถึง “เหตุการณ์เช่นนี้” ซึ่งได้กล่าวไว้ก่อนแล้ว

1.2 การอ้างถึงโดยการชี้เฉพาะ (Demonstrative reference) คือการอ้างถึงเวลา สถานที่ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ได้กล่าวถึงไว้แล้ว ให้เฉพาะเจาะจงโดยใช้คำบ่งชี้ เช่น นี้ นี้ นั้น เป็นคำสำคัญในการอ้างถึง เช่น

โดยทั่วไปเราจะพักกินอาหารเที่ยงที่ผานกเค้าซึ่งเป็นเขตจังหวัดระหว่าง

เลยกับขอนแก่น ระยะทางจากตัวเมืองขอนแก่น 136 กิโลเมตร ที่นี่มีภูเขาสูง

“ที่นี่” เป็นการอ้างถึงสถานที่ “ผานกเค้า” ซึ่งได้กล่าวไว้แล้ว

1.3 การอ้างถึงโดยการเปรียบเทียบ (Comparative reference) เป็นการอ้างถึงด้วยการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับสิ่งหนึ่ง เช่น

ข้าราชการบางคนชอบมาสาย เรื่องเช่นนี้ผู้บังคับบัญชาไม่ควรมองข้าม

“เช่นนี้” เป็นการเปรียบเทียบเรื่องต่างๆที่มีลักษณะเดียวกันหรือเหมือนกันกับการมาทำงานสายของข้าราชการ

2. การโยงความโดยการแทนที่ (Substitution) คือการแทนที่รูปภาษาหนึ่งด้วยอีกรูปภาษาหนึ่ง จากข้อมูลที่น่าสนใจศึกษาไม่พบการแทนที่ในหน่วยนามหรือหน่วยกริยา พบเพียงการแทนที่ด้วยหน่วยอนุพากย์ (Clasal substitution) เช่น

มาอยู่ต่างประเทศนี้ลำบากจริง ๆ ถ้ารู้อย่างนี้ไม่มาดีกว่า

“รู้อย่างนี้” เป็นการใช้อำนาจแทนที่อนุพากย์ “มาอยู่ต่างประเทศนี้ลำบากจริง ๆ”

3. การโยงความโดยการละ (Ellipsis) คือการแทนที่รูปภาษาเดิมด้วยการไม่ปรากฏรูป มี 3 ลักษณะย่อย คือการละหน่วยนาม(Nominal ellipsis) การละหน่วยกริยา(Verbal ellipsis)และการละหน่วยอนุพากย์ (Clausal ellipsis) เช่น

พ่อสอนต้องไม่ลืมว่า แดด ที่นี่ไม่เป็นที่พอใจของคนไทยเท่าไรนัก

ไม่เหมือน ๕ กรุงลอนดอน

๕ เป็นการละ หน่วยนาม แดด

4. การโยงความโดยการซ้ำ (Repetition) เป็นการกล่าวถึงหน่วยภาษาเดิมที่ปรากฏแล้วในบริบทภาษาซ้ำอีกครั้ง พบการซ้ำ 3 ลักษณะ คือการซ้ำคำหรือกลุ่มคำ(Repetition of word and phrases) การซ้ำโครงสร้าง(Repetition of structure) และการซ้ำความ(Repetition of paraphrase) เช่น

ตัวอย่าง 1 เด็กคนนี้ซนจริงๆ เด็กคนอื่นไม่เห็นเป็นอย่างนี้เลย

“เด็ก” เป็นการซ้ำคำแบบทุกส่วนกับคำว่า เด็ก ที่ได้กล่าวถึงไว้ก่อนแล้ว

ตัวอย่าง 2 บางครั้งท่านต้องทำหน้าที่เป็นเลขานุการให้ผู้บริหารฝ่ายไทย ร่างจดหมาย

ขอความช่วยเหลือทางการเงิน

บางครั้งท่านต้องทำหน้าที่เป็นล่ามในการประชุมสัมมนาทางวิชาการ

บางครั้งท่านต้องเป็นนายธนาคารให้สถาบันได้กู้ยืมมาลงทุนพิมพ์แบบเรียนต่าง ๆ โดยไม่ได้รับ

ดอกเบี้ยตอบแทนแต่อย่างใด

จากตัวอย่าง “บางครั้งท่านต้อง ...” เป็นการซ้ำโครงสร้าง

ตัวอย่าง 3 ... ออกจากฮอลันดาก็มาตุหัตตหรืออยู่ตามเมืองต่าง ๆ ในยุโรป เสียหลายสัปดาห์แต่ก็ได้ส่ง

ไปรษณียบัตรทยอยถึงพ่อสอนแล้วทุกแห่ง เชื่อว่าคงได้รับครบทุกใบ จะไม่เล่าเรื่องเมืองยุโรป มาในที่นี้

จากตัวอย่าง “เมืองยุโรป” เป็นการซ้ำความของ เมืองต่าง ๆ ในยุโรป ที่มีรูปภาษาต่างกันแต่ความหมายยังคงเหมือนเดิม

5. การโยงความโดยใช้คำ (Lexical cohesion) คือการแสดงความสัมพันธ์ของคำศัพท์
จำแนกลักษณะการใช้ภาษาเป็น 6 ลักษณะ คือ

5.1 การใช้คำพ้องความหมาย(Synonymy)

5.2 การใช้คำทั่วไป (Use of general terms)

5.3 การใช้คำเฉพาะและคำทั่วไป(Hyponymy and Co-hyponymy)

5.4 การใช้คำที่แสดงองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบรวมทั้งหมด (Meronymy and Co-meronymy)

5.5 การใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน (Antonymy)

5.6 การใช้คำที่เข้าชุดกัน (Collocation)

ลักษณะของการใช้คำสัมพันธ์กันทั้ง 6 ลักษณะมีการใช้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

5.1 การใช้คำพ้องความหมาย(Synonymy)

ตัวอย่าง 1 ฉันว่าจะเขียนจดหมายถึงพ่อสอนหลายเวลามาแล้ว แต่มัวติดโน้ตติดนี้อยู่ตามวิสัยของคนที
กลับมาจากเมืองนอกใหม่ๆ ทำให้ต้องผลัดวันเขียนสาสนถึงพ่อสอนร่อนมาก่อนวันนี้

จากตัวอย่าง “จดหมาย” และ “สาสน” เป็นการซ้ำคำพ้องความหมาย(Synonymy) ที่มีความหมายเหมือนกัน

5.2 การใช้คำทั่วไป (Use of General Terms)

ตัวอย่าง 2 เราคงได้ยินคำว่าแพทย์ที่จบใหม่รีบตั้งคลินิกเพื่อหาล่าไฟพิเศษ บางคนก็ร้ายกาจขนาดขโมย
เวลาราชการไปทำมาหากินส่วนตัวข้อเท็จจริงเหล่านี้พบเสมอในวารสารของแพทย์

จากตัวอย่าง “ข้อเท็จจริงเหล่านี้” เป็นการซ้ำคำทั่วไป(Use of General Terms)ที่โยงถึงข้อความ “แพทย์ที่จบใหม่รีบตั้งคลินิกเพื่อหาล่าไฟพิเศษ บางคนก็ร้ายกาจขนาดขโมยเวลาราชการไปทำมาหากินส่วนตัว” ซึ่งได้กล่าวถึงไว้แล้วในตอนต้น

5.3 การใช้คำเฉพาะและคำทั่วไป(Hyponymy and Co-hyponymy)

ตัวอย่าง 3 ก่อนหน้านี้เห็นเขาวานบุญกระดังมีสัตว์ป่าชุกชุมมากเช่น กวางป่า มีกวางป่าที่เรียกกันว่า
เมอ อยู่ตามทุ่งแต่เดี๋ยวนี้มีแต่ทุ่งหญ้า มีสิ่งที่น่าสนใจจะพบสักฝูงที่ผมพบก็มีหมูป่าฝูงเดียว ...

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำเฉพาะและคำทั่วไป(Hyponymy and Co-hyponymy) คำว่า “สัตว์ป่า” เป็นคำทั่วไป และมี “กวางป่า” “หมาป่า” เป็นคำเฉพาะ

5.4 การใช้คำที่แสดงองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบรวมทั้งหมด (Meronymy and Co-meronymy)

ตัวอย่าง 4 ต้นสน ริมผามักจะมี กิ่งก้านงอ ... ผิวลำต้นแตกหยาบเป็นร่องลึก ... ใบสนแหลมๆกระจายเป็นลำเส้น ...

จากตัวอย่างมี การใช้คำที่แสดงองค์ประกอบย่อยและองค์ประกอบรวมทั้งหมด (Meronymy and Co-meronymy) คำว่า “ต้นสน” เป็นคำแสดงองค์ประกอบรวมทั้งหมด และ “กิ่งก้าน” “ผิวลำต้น” และ “ใบสน” เป็นองค์ประกอบย่อยของ “ต้นสน”

5.5 การใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน (Antonymy)

ตัวอย่าง 5 ... ยิ่งคนอ้วนด้วยแล้ว ทำทางจะกลับเสียให้ได้ คนผอมนี้เห็นคุณค่าตนเอง ...

จากตัวอย่างมีการใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน (Antonymy)ระหว่าง “คนอ้วน” กับ“คนผอม”

5.6 การใช้คำที่เข้าชุดกัน (Collocation)

ตัวอย่าง 6 เพราะมีธารน้ำนี้เองที่ทำให้เกิดป่าดงดิบขึ้นเป็นธรรมชาติที่ผิดกับธรรมชาติภายนอกไปคนละรูปไม่มีต้นสน ไม่มีเนินหญ้ามีแต่โขดหิน ต้นไม้หลากหลายพันธุ์ ...

จากตัวอย่างมีการใช้คำที่เข้าชุดกัน (Collocation) มีความหมายไปในทิศทางเดียวกัน

ได้แก่ “ธารน้ำ” “ป่าดงดิบ” “ธรรมชาติ” “ต้นสน” “เนินหญ้า” “โขดหิน” “ต้นไม้หลากหลายพันธุ์”

6. การโยงความโดยการใช้คำเชื่อม (Conjunction) คือการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางความหมายของหน่วยภาษา 2 หน่วยที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน โดยหน่วยภาษานี้อาจอยู่ในรูปอนุประโยคหรือย่อหน้าก็ได้ การโยงความโดยการใช้คำเชื่อม จำแนกได้เป็น 16 ประเภท ดังนี้

6.1 การใช้คำเชื่อมบอกความเสริม (Additive relation)

6.2 การใช้คำเชื่อมบอกลำดับ (Enumerative relation)

6.3 การใช้คำเชื่อมบอกความให้เลือก (Alternative relation)

6.4 การใช้คำเชื่อมบอกการเปรียบเทียบ (Comparative relation)

6.5 การใช้คำเชื่อมบอกความคล้อยตามกัน (Concessive relation)

6.6 การใช้คำเชื่อมบอกความตรงกันข้าม (Contrastive relation)

6.7 การใช้คำเชื่อมบอกความที่แสดงตัวอย่าง (Exemplificatory relation)

6.8 การใช้คำเชื่อมบอกความกระจำ (Reformulatory relation)

6.9 การใช้คำเชื่อมบอกเหตุ (Causal relation)

6.10การใช้คำเชื่อมบอกความประสงค์ (Relation of purpose)

6.11การใช้คำเชื่อมบอกผล (Relation of result)

6.12การใช้คำเชื่อมบอกเงื่อนไข (Conditional relation)

6.13การใช้คำเชื่อมบอกความสรุป (Inferential relation)

6.14การใช้คำเชื่อมบอกเวลา (Temporal relation)

6.15การใช้คำเชื่อมบอกการเปลี่ยนแปลง (Transitional relation)

6.16การใช้คำเชื่อมบอกความต่อเนื่อง (Continuative relation)

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเชื่อมโยงความในจารึกสุโขทัย” ของ วิยะดา ตานี (2544) ได้เสนอ ผลการศึกษาวิจัยที่มุ่งศึกษาลักษณะการเชื่อมโยงความในภาษาระดับข้อความในจารึกสุโขทัย ข้อมูลที่ศึกษา ได้แก่คำอ่านศิลาจารึกสุโขทัยที่มีผู้ปริวรรตแล้วจำนวน 50 หลัก ผลการศึกษารูปได้ว่า

กลไกการโยงความในศิลาจารึกสุโขทัย มี 5 ประเภท คือ

1. การเชื่อมโยงความโดยการใช้คำสัมพันธ์กันมี 3 ประเภท คือ
  - 1.1 การใช้คำพ้องความหมาย
  - 1.2 การใช้คำแย้งความหมาย
  - 1.3 การใช้คำลูกกลุ่มของคำจำกลุ่มเดียวกัน
2. การเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึงมี 2 ประเภท
  - 2.1 การอ้างถึงหน่วยงาน
  - 2.2 การอ้างถึงข้อความ
3. การเชื่อมโยงความโดยการละ
4. การเชื่อมโยงความโดยการซ้ำมี 2 ประเภท คือ
  - 4.1 การซ้ำรูป
  - 4.2 การซ้ำโครงสร้าง
5. การเชื่อมโยงความโดยการใช้คำเชื่อม มีการใช้คำเชื่อมแสดงความสัมพันธ์ 12 ประเภทดังนี้
  - 5.1 ความสัมพันธ์แบบคล้ายตามกัน
  - 5.2 ความสัมพันธ์แบบแสดงผล
  - 5.3 ความสัมพันธ์แบบแสดงเหตุ
  - 5.4 ความสัมพันธ์แบบแสดงลำดับเหตุการณ์
  - 5.5 ความสัมพันธ์แบบแสดงวัตถุประสงค์
  - 5.6 ความสัมพันธ์แบบแสดงการเปรียบเทียบ
  - 5.7 ความสัมพันธ์แบบแสดงเงื่อนไข
  - 5.8 ความสัมพันธ์แบบแสดงจุดเริ่มต้น
  - 5.9 ความสัมพันธ์แบบขยายความ
  - 5.10 ความสัมพันธ์แบบแสดงการตัดตอนหรือแยกส่วน
  - 5.11 ความสัมพันธ์แบบแสดงวิธีการ
  - 5.12 ความสัมพันธ์แบบแสดงการกล่าวถึงคำพูด

นอกจากนี้ได้ศึกษาลักษณะการปรากฏของคำเชื่อมพบว่าลักษณะการปรากฏใช้คำเชื่อมมีการปรากฏ 2 ลักษณะ คือ ใช้คำเชื่อมครั้งเดียวและการปรากฏใช้คำเชื่อมแบบต่อเนื่อง

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเชื่อมโยงความในภาษาถิ่นสุราษฎร์ธานี” ของ วรพรรณ ศรียากย์ (2544) ได้เสนอผลการวิจัยที่มุ่งศึกษาการเชื่อมโยงความในภาษาถิ่นสุราษฎร์ธานี 6 ลักษณะ คือ การอ้างถึง การซ้ำ การแทน การละ การใช้ศัพท์ และการใช้คำเชื่อม โดยเก็บข้อมูลจากภาษาระดับข้อความ 5 ประเภท ได้แก่ เรื่องเล่า กระบวนการ ข้อควรปฏิบัติ คำอธิบาย และบทสนทนา จากผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. การเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึงมี 3 ประเภท คือ
    - 1.1 การอ้างถึงโดยสรรพนาม รูปภาษาที่แสดงการอ้างถึง ได้แก่ คำสรรพนามทั้ง 3 บุรุษ คำที่ทำหน้าที่เหมือนคำสรรพนาม ได้แก่ คำเรียกญาติ คำเรียกชื่ออาชีพ คำเรียกชื่อตำแหน่ง และคำเรียกชื่อเฉพาะบุคคล และรูปศูนย์
    - 1.2 การอ้างถึงเชิงบ่งชี้ มี 2 ชนิด คือ การบ่งชี้ด้วยคำสรรพนาม และการบ่งชี้ด้วยคุณศัพท์
    - 1.3 การอ้างถึงเชิงเปรียบเทียบ
  2. การเชื่อมโยงความโดยการแทน รูปภาษาที่ใช้แทน คือรูปแทนบ่งชี้
  3. การเชื่อมโยงความโดยการละพวามี 3 ประเภท คือ
    - 3.1 การใช้ศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกัน
    - 3.2 การใช้ศัพท์ลูกกลุ่ม
    - 3.3 การใช้ศัพท์ที่มีความสัมพันธ์กันในเรื่องความต่อเนื่อง มี 2 ลักษณะ คือ ความต่อเนื่องของรูปภาษาและความต่อเนื่องของความหมาย
  4. การเชื่อมโยงความโดยการใช้คำเชื่อม พิจารณาถึงการแสดงความสัมพันธ์โดยการใช้คำเชื่อมหน้าของคำเชื่อม และการปรากฏของคำเชื่อม การแสดงความสัมพันธ์โดยการใช้คำเชื่อม พบว่าการเชื่อมโยงความโดยการใช้คำเชื่อม มี 14 ลักษณะ คือ
    - 4.1 ความสัมพันธ์แบบคล้ายตาม
    - 4.2 ความสัมพันธ์แบบขัดแย้ง
    - 4.3 ความสัมพันธ์แบบแสดงเงื่อนไข
    - 4.4 ความสัมพันธ์แบบแสดงเหตุ
    - 4.5 ความสัมพันธ์แบบแสดงผล
    - 4.6 ความสัมพันธ์แบบขยายความ
    - 4.7 ความสัมพันธ์แบบแจกแจง
    - 4.8 ความสัมพันธ์แบบตัดตอนหรือแยกส่วน
    - 4.9 ความสัมพันธ์แบบให้เลือก
    - 4.10 ความสัมพันธ์แบบตัวอย่าง
    - 4.11 ความสัมพันธ์แบบแสดงเวลา
    - 4.12 ความสัมพันธ์แบบแสดงจุดเริ่มต้น
    - 4.13 ความสัมพันธ์แบบแสดงจุดสิ้นสุด
    - 4.14 และความสัมพันธ์แบบแสดงการอ้างถึงคำพูด
- นอกจากนี้ผลการศึกษาน้ำหนักของคำเชื่อม สามารถจำแนกได้เป็น 5 ประเภท คือ
1. คำเชื่อมนามกับนาม
  2. คำเชื่อมกริยากับนาม
  3. คำเชื่อมประโยคกับประโยค
  4. คำเชื่อมนามกับประโยคย่อย
  5. คำเชื่อมกริยากับประโยคย่อย

สำหรับการปรากฏของคำเชื่อม พบว่าสามารถปรากฏได้ 4 ตำแหน่ง คือ ตำแหน่งต้นประโยค ตำแหน่งต้นและกลางประโยค ตำแหน่งกลางประโยค และตำแหน่งท้ายประโยค

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ปรับประยุกต์ใช้แนวคิดและหลักการในการวิเคราะห์ในการศึกษาวิเคราะห์ภาษาในประมวลกฎหมายอาญาดังนี้

1.การศึกษาเรื่องการเชื่อมโยงความ

การศึกษาเรื่องการเชื่อมโยงความ ได้นำแนวคิดและหลักการศึกษาของเพียร์ศิริ วงศ์วิภาณนท์ วิภา ฌาณวงศ์ นววรรณ พันธุเมธา วิยะดา ตานี และ วรวรรณ ศรียาภัย รายละเอียดดังนี้

1.1 การเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึง ผู้วิจัยได้ปรับประยุกต์ใช้แนวคิดของ วิภา ฌาณวงศ์ วิยะดา ตานี และ วรวรรณ ศรียาภัย การอ้างถึง หมายถึง การแสดงความสัมพันธ์กันทางความหมายซึ่งเกิดจากการใช้รูปภาษาที่จะต้องมีการตีความหมายโดยอาศัยสิ่งที่อ้างถึงสิ่งเดียวกันอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การอ้างถึงด้วยสรรพนาม (Pronominal Reference) การอ้างถึงเชิงบ่งชี้ (Demonstrative Reference) และการอ้างถึงเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Reference)

1.2 การเชื่อมโยงความโดยการซ้ำ ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดของ วิภา ฌาณวงศ์ นววรรณ พันธุเมธา วิยะดา ตานี และ วรวรรณ ศรียาภัย การซ้ำ หมายถึง การปรากฏหรือการกล่าวถึงรูปภาษาหรือหน่วยภาษาเดิมที่เคยปรากฏแล้วในบริบททางภาษา การซ้ำ มี 3 ลักษณะ คือ ซ้ำหน่วยภาษาเดิม ซ้ำหน่วยภาษาเดิมเพียงบางส่วน และซ้ำโครงสร้าง หน่วยภาษาที่มีการซ้ำ อาจเป็นหน่วยนาม หน่วยกริยา และประโยค

1.3 การเชื่อมโยงความโดยการละ ผู้วิจัยได้ปรับประยุกต์แนวคิดของ วิภา ฌาณวงศ์ นววรรณ พันธุเมธา วิยะดา ตานี และ วรวรรณ ศรียาภัย การละ หมายถึง การไม่ปรากฏรูปภาษาหรือหน่วยภาษา ซึ่งเคยปรากฏแล้วในบริบททางภาษา ซึ่งการละอาจจะได้ในหน่วยนาม หน่วยกริยา และวลี หรือประโยค

1.4 การเชื่อมโยงความโดยการใช้คำสัมพันธ์กัน ผู้วิจัยได้ปรับประยุกต์แนวคิดของ วิภา ฌาณวงศ์ นววรรณ พันธุเมธา วิยะดา ตานี และ วรวรรณ ศรียาภัย การใช้คำสัมพันธ์กัน หมายถึง การใช้ศัพท์ที่มีความหมายเดียวกัน คล้ายคลึงกัน ความหมายใกล้เคียงกัน เป็นศัพท์ที่อยู่ในแวดวงเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นคำพ้องความหมาย คำแย้งความหมาย คำจำกัดความกลุ่ม

1.5 การเชื่อมโยงความโดยการใช้หน่วยเชื่อม ผู้วิจัยได้ปรับประยุกต์แนวคิดของ วิภา ฌาณวงศ์ นววรรณ พันธุเมธา เพียร์ศิริ วงศ์วิภาณนท์ วิยะดา ตานี และ วรวรรณ ศรียาภัย การใช้หน่วยเชื่อม หมายถึง การใช้รูปภาษาหรือหน่วยภาษาที่เป็นคำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ หรือระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ หรือสิ่งต่างๆ กับเหตุการณ์ คำเชื่อมที่ใช้ อาจเป็นคำเชื่อมบอกความเสริม คำเชื่อมบอกลำดับ คำเชื่อมบอกความให้เลือก คำเชื่อมบอกการเปรียบเทียบ คำเชื่อมบอกความตรงกันข้าม คำเชื่อมบอกความคล้ายตามกัน คำเชื่อมบอกความที่เป็นตัวอย่าง คำเชื่อมบอกความกระจำง คำเชื่อมบอกเหตุ คำเชื่อมบอกความประสงค์ คำเชื่อมบอกผล คำเชื่อมบอกเงื่อนไข คำเชื่อมบอกความสรุป คำเชื่อมบอกเวลา คำเชื่อมบอกการขยายความ และคำเชื่อมบอกการเริ่มต้น-สิ้นสุด

การศึกษาเรื่องโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์โดยจะประยุกต์ใช้แนวคิดการวิเคราะห์ประโยคตามทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตตามแนวทางของ นววรรณ พันธุเมธา ดังนี้ ประโยค ประกอบด้วยถ้อยคำซึ่งแสดงความคิดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ประโยคมี 4 ชนิด คือ ประโยคความเดียว ประโยคความซ้อน ประโยคความรวม ประโยคความซ้อนรวม และจำแนกหน่วยทางภาษาเป็นหน่วยนาม หน่วยกริยา และประโยค โดยจะไม่ศึกษาหน่วยภาษาที่เป็นอนุพากย์

การศึกษาเรื่องคำ การประกอบคำและความหมายของคำ ผู้วิจัยได้ปรับประยุกต์ใช้แนวคิดของ วินัย ภูระหงษ์ นววรรณ พันธุมเมธา เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์ และ พระยาอนุমানราชธน โดยจะศึกษาเรื่อง การประกอบคำและความหมาย และศึกษาลักษณะการใช้ภาษา

ในการเสนอผลการศึกษานี้จะเสนอตามหัวข้อที่ศึกษา คือ การเชื่อมโยงความในภาษากฎหมายสาระสำคัญของมาตราต่างๆและโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ศัพท์บัญญัติและลักษณะการใช้ภาษาในประมวลกฎหมายอาญา สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ โดยจะเสนอเป็นบทที่ 2 บทที่ 3 บทที่ 4 และบทที่ 5 ตามลำดับ ในบทต่อไปจะได้เสนอผลการศึกษาการเชื่อมโยงความในภาษากฎหมายโดยละเอียด

บทที่ 2

การเชื่อมโยงความในภาษากฎหมาย

การเชื่อมโยงความ (Cohesion) หมายถึง กระบวนการแสดงความสัมพันธ์กันทางความหมายของประโยคและความของภาษาระดับข้อความ โดยมีกลไกการโยงความที่แสดงการเชื่อมโยงความปรากฏอยู่ในบริบททางภาษา ซึ่งกลไกการโยงความที่แสดงการเชื่อมโยงความ อาจแสดงได้โดยการอ้างถึง การซ้ำ การแทน การละ การใช้คำสัมพันธ์กัน และการใช้หน่วยเชื่อม การศึกษาเรื่องการเชื่อมโยงความในภาษาระดับข้อความที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อกฎหมายแต่ละมาตรา การเชื่อมโยงความที่พบจึงเป็นการเชื่อมโยงความในแต่ละมาตรา ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงจุลภาค การเชื่อมโยงจุลภาค หมายถึง การเชื่อมโยงในหน่วยย่อยที่มีขอบเขตเฉพาะ เพื่อบอกความสัมพันธ์ระหว่างประโยคกับประโยค ความสัมพันธ์ระหว่างประโยคกับความ หรือความกับความที่ปรากฏอยู่ในแต่ละมาตรา เทพี จรัสจรวงเกียรติ(2543 ; อ้างอิงจาก เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์. 2531)ได้กล่าวถึงการเชื่อมโยงว่ามี 2 ประเภท คือ การเชื่อมโยงจุลภาค เป็นการเชื่อมโยงที่มีขอบเขตเฉพาะ (Local cohesion) เพื่อบอกความสัมพันธ์ระหว่างความ 2 ความ หรือ 2 กลุ่มความ และการเชื่อมโยงมหภาค เป็นการเชื่อมโยงที่มีขอบเขตอยู่ในระดับกว้าง (Global cohesion) เพื่อบอกความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง(Structural relations) ของส่วนต่างๆ ในปริเฉท ได้แก่ การเริ่มเรื่อง การเรียงเรื่อง การสรุปเรื่อง และการขีดขอบเขต

จากการศึกษาการเชื่อมโยงความในประมวลกฎหมายอาญา พบว่ามีลักษณะการเชื่อมโยงความ โดย การอ้างถึง การซ้ำ การละ การใช้คำสัมพันธ์กัน และการใช้หน่วยเชื่อม ดังนี้

1. การเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึง

การเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึง คือ การใช้รูปภาษาหรือหน่วยภาษา อ้างถึงบุคคล สถานที่ ประโยค หรือความ ที่ได้กล่าวถึงแล้วหรือกำลังจะกล่าวถึงต่อไป รูปภาษาหรือหน่วยทางภาษาที่ใช้ในการอ้างถึงนั้นสามารถเข้าใจความหมายและตีความได้จากบริบททางภาษา หรือบริบทสถานการณ์ว่าหมายถึงสิ่งเดียวกันกับรูปภาษาที่ถูกอ้างถึง

จากการศึกษาภาษาระดับข้อความในประมวลกฎหมายอาญาพบว่ารูปภาษาที่ใช้อ้างถึงสามารถอ้างถึง หน่วยภาษาได้ 2 ประเภท คือ

1.1 การอ้างถึงหน่วยนาม

1.2 การอ้างถึงหน่วยความ

1.1 การอ้างถึงหน่วยนาม คือ การใช้รูปภาษาอื่นเพื่ออ้างถึงหน่วยนามที่เป็นรูปภาษาเดิมในการกล่าวถึงครั้งต่อไป จากการศึกษาพบการอ้างถึงหน่วยนามที่แสดงการเชื่อมโยงความในภาษากับความในประมวลกฎหมายอาญา มี 3 ประเภท คือ

1.1.1 การอ้างถึงหน่วยนามด้วยสรรพนาม คือ การใช้รูปภาษาที่เป็นสรรพนามอ้างถึงหน่วยนามที่ได้กล่าวถึงแล้วหรือกำลังจะกล่าวถึงต่อไปในบริบททางภาษาหรือบริบทสถานการณ์ การอ้างถึงหน่วยนามด้วยสรรพนาม ที่พบในประมวลกฎหมายอาญามี 2 ประเภท

1.1.1.1 การอ้างถึงหน่วยนามด้วยบุรุษสรรพนามในบริบททางภาษา

1.1.1.2 การอ้างถึงหน่วยนามด้วยสรรพนามในบริบทสถานการณ์

1.1.1.1 การอ้างถึงหน่วยนามด้วยบุรุษสรรพนามในบริบททางภาษาที่พบในประมวลกฎหมายอาญา คือ การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 อ้างถึงหน่วยนามที่เป็นรูปภาษาเดิมที่ได้ปรากฏแล้วในมาตรานั้นๆ

ตัวอย่าง 1

- (1) ผู้ใดต้องโทษกักขังในสถานที่ ซึ่งกำหนดจะได้รับการเลี้ยงดูจากสถานที่นั้นแต่ภายใต้บังคับของสถานที่
- (2) ผู้ต้องโทษกักขังมีสิทธิที่จะรับอาหารจากภายนอกโดยค่าใช้จ่ายของตนเองใช้เสื้อผ้าของตนเอง ได้รับ
- (3) การเยี่ยมอย่างน้อยวันละหนึ่งชั่วโมง และรับและส่งจดหมายได้ ผู้ต้องโทษกักขังจะต้องทำงานตาม
- (4) ระเบียบบังคับและวินัย ถ้าผู้ต้องโทษกักขังประสงค์จะทำงานอย่างอื่น ก็ให้อนุญาตให้เลือกทำตามประเภทงาน
- (5) ที่ตนสมัคร แต่ต้องไม่ขัดต่อระเบียบบังคับ วินัยหรือความปลอดภัยของสถานที่นั้น

(ม.25 น.22)

“ตน” สรรพนามบุรุษที่ 2 ใน (2) และ(5) ใช้อ้างถึง ผู้ใดต้องโทษกักขังใน (1) (2) (3) และ (4) ที่ได้กล่าวถึงไว้แล้ว

ตัวอย่าง 2

- (1) ผู้ใดกระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ เพราะมีจิตบกพร่อง โรคจิต
- (2) หรือจิตฟั่นเฟือน ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ถ้าผู้กระทำความผิดยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง
- (3) หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมาย
- (4) กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

(ม.65 น.38)

“ตน” ใน (1) เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 ที่ใช้อ้างถึงผู้ใด ใน (1) และ “ตน” ใน (3) เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้อ้างถึง ผู้กระทำความผิด ใน (2)

ตัวอย่าง 3

- (1) ผู้ใด กระทำความผิดด้วยความจำเป็น
- (2) (๑) เพราะอยู่ในที่บังคับ หรือภายใต้อำนาจซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ หรือ
- (3) (๒) เพราะเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากภยันตรายที่ใกล้จะถึง และไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นโดยวิธีอื่นใด
- (4) เมื่อภยันตรายนั้น ตน มิได้ก่อให้เกิดขึ้น เพราะความผิดของตน ถ้าการกระทำนั้นไม่เป็นการเกินสมควรแก่เหตุแล้ว
- (5) ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(ม.67 น.39)

“ตน” ใน (3) และ(4) เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 อ้างถึง “ผู้ใด” ใน (1)

ตัวอย่าง 4

- (1) ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท
- (2) หรือผู้สำเร็จราชการแทน พระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

(ม.112 น.)

“พระองค์” ใน (2) เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 ที่ใช้อ้างถึง “พระมหากษัตริย์” “พระราชินี” “รัชทายาท”
ใน (1)

ตัวอย่าง 5

- (1) ผู้ใดมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งสิ่งใดๆ อัน ตน ได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอมตามมาตรา 240 หรือของแปลงตามมาตรา 241
- (2) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสามหมื่นบาท

(ม.112 น.60)

“ตน” ใน (1) เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 อ้างถึง “ผู้ใด” ใน (1)

ตัวอย่าง 6

- (1) ผู้ใด ได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่น หรือทรัพย์สินซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่
- (2) ของ ตน ด้วยประการใดๆ โดยทุจริต จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่น
- (3) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.353 น.156)

“ตน” ใน (2) เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 ที่อ้างถึง “ผู้ใด” ใน (1)

1.1.1.2 การอ้างถึงหน่วยนามด้วยสรรพนามไม่หน่วยนามชี้เฉพาะในบริบทสถานการณ์ ที่พบในประมวลกฎหมายอาญา คือ การใช้รูปภาษาที่เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 2 เพื่ออ้างถึงบุคคลที่ 3 ในข้อความโดยมิปรากฏรูปภาษาดังกล่าวในมาตรานั้นๆ แต่ผู้รับสารสามารถเข้าใจได้ว่าสรรพนามไม่ชี้เฉพาะนั้นอ้างถึงบุคคลที่ 3 ซึ่งเป็นบุคคลที่กล่าวถึงและไม่ได้อยู่ในการส่งและรับสารนั้น สรรพนามดังกล่าวอาจเป็นคำเรียกญาติ คำเรียกชื่อ ชื่ออาชีพ และชื่อตำแหน่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 7

- (1) ผู้ใดจำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของ ผู้อื่น ให้พ้นภัยอันตราย ซึ่งเกิดจากการประทุษร้าย
- (2) อันละเมิดต่อกฎหมายและเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกัน
- (3) โดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด

(ม.68 น.39)

“ผู้อื่น” ใน (1) เป็นสรรพนามไม่ชี้เฉพาะอ้างถึงบุคคลที่ 3 ซึ่งไม่ได้กล่าวถึงหรือปรากฏมาก่อนในบริบททางภาษาของความในมาตรานี้

ตัวอย่าง 8

- (1) ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน มีหน้าที่จ่ายทรัพย์สิน จ่ายทรัพย์สินนั้นเกินกว่าที่ควรจ่าย เพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น
  - (2) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท
- (ม.153 น.74)

“ผู้อื่น” ใน (1) เป็นสรพนามไม่หน่วยนามชี้เฉพาะ ที่กล่าวอ้างถึงบุคคลที่ 3 ซึ่งไม่ได้กล่าวถึงหรือปรากฏมาก่อนในบริบททางภาษาของความในมาตรานี้

ตัวอย่าง 9

- (1) ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติ
  - (2) หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท
  - (3) หรือทั้งจำทั้งปรับ
- (ม.157 น.76)

“ผู้หนึ่งผู้ใด” ใน (1) เป็นสรพนามไม่ชี้เฉพาะที่อ้างถึงบุคคลที่ 3 ซึ่งไม่ได้กล่าวถึงหรือปรากฏมาก่อนในบริบททางภาษาของความในมาตรานี้

ตัวอย่าง 10

- (1) ผู้ใดขัดขืนคำสั่งบังคับตามกฎหมายของพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวนซึ่งให้สั่งหรือจัดการส่งทรัพย์สิน
  - (2) หรือเอกสารใด ให้สาบาน ให้ปฏิญาณหรือให้ถ้อยคำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท
  - (3) หรือทั้งจำทั้งปรับ
- (ม.169 น.80)

“พนักงานอัยการ” “ผู้ว่าคดี” “พนักงานสอบสวน” ใน (1) เป็นตำแหน่งหน้าที่ที่ใช้เป็นสรพนามแทนบุคคลซึ่งเป็นการอ้างถึงบุคคลที่ 3 ซึ่งไม่ได้กล่าวถึงหรือปรากฏมาก่อนในบริบททางภาษาของความในมาตรานี้

ตัวอย่าง 11

- (1) ผู้ใดเอาความอันเป็นเท็จ พ้องผู้อื่นต่อศาลว่ากระทำความผิดอาญา หรือว่ากระทำความผิดอาญาแรงกว่าที่เป็นความจริง
  - (2) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท
- (ม.175 น.82)

“ผู้อื่น” ใน (1) เป็นคำสรพนามไม่ชี้เฉพาะ ที่อ้างถึงบุคคลที่ 3 ซึ่งไม่ได้กล่าวถึงหรือปรากฏมาก่อนในบริบททางภาษาของความในมาตรานี้

1.1.2 การอ้างถึงหน่วยนามด้วยหน่วยนามชี้เฉพาะ คือ การอ้างถึงหน่วยนามด้วยหน่วยนามชี้เฉพาะนี้ประกอบด้วยหน่วยนาม+คำชี้เฉพาะ เช่น นี่ นั้น ดังกล่าว เป็นต้น หน่วยนามชี้เฉพาะที่พบว่ามีการใช้อ้างถึงหน่วยนามเดิมอาจเป็นคำ กลุ่มคำ วลี หรืออ้างถึงประโยคหรือความที่ได้กล่าวมาแล้วในบริบทภาษา จากข้อมูลการศึกษาพบว่า หน่วยนามชี้เฉพาะนี้อาจมีรูปซ้ำหรือต่างจากหน่วยนามเดิม และคำชี้เฉพาะที่ใช้ประกอบกับหน่วยนามชี้เฉพาะนั้น ได้แก่ นี่ นั้น และ ดังกล่าว จากข้อมูลพบว่าโครงสร้างของหน่วยนามชี้เฉพาะมี 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1.2.1 หน่วยนาม + คำชี้เฉพาะ

1.1.2.2 หน่วยนาม + คำวิเศษณ์ “ดังกล่าว”

1.1.2.1 หน่วยนาม + คำชี้เฉพาะ

ตัวอย่าง 12

- (1) ถ้าผู้ทำทณฑ์บนตามความในมาตรา 46 กระทำผิดทณฑ์บนให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ ผู้นั้น ชำระเงินไม่เกินจำนวน
  - (2) ที่ได้กำหนดไว้ในทณฑ์บนถ้า ผู้นั้น ไม่ชำระให้นำบทบัญญัติในมาตรา 29 และมาตรา 30 มาใช้บังคับ
- (ม.47 น.30)

จากตัวอย่าง “ผู้นั้น” ใน (1) และ (2) เป็นหน่วยนามหน่วยนามชี้เฉพาะ ที่อ้างถึงหน่วยนาม “ผู้ทำทณฑ์บนตามความในมาตรา 46”

ตัวอย่าง 13

- (1) ถ้าศาลเห็นว่าการปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือนซึ่งไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษ
  - (2) ตามมาตรา 65 จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้
  - (3) และคำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้
- (ม.48 น. 30)

จากตัวอย่าง “คำสั่งนี้” ใน (3) เป็นหน่วยนามชี้เฉพาะที่ใช้อ้างถึงคำสั่งของศาลที่ “สั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล”

ตัวอย่าง 14

- (1) ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ทำเอกสาร กรอกความลงในเอกสาร หรือดูแลรักษาเอกสารกระทำการปลอมเอกสาร
  - (2) โดยอาศัยโอกาสที่ตน มีหน้าที่นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีและปรับไม่เกินสองหมื่นบาท
- (ม.161 น.77)

จากตัวอย่าง “หน้าที่นั้น” ใน (2) เป็นหน่วยนามชี้เฉพาะที่ใช้อ้างถึงหน่วยนาม “หน้าที่ทำเอกสาร กรอกความลงในเอกสาร หรือดูแลรักษาเอกสาร”

ตัวอย่าง 15

- (1) ผู้ใดต้องคำพิพากษาห้ามเข้าเขตกำหนดตามมาตรา 45 เข้าไปในเขตกำหนดนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี
- (2) หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.194 น.87)

“เขตกำหนดนั้น” ใน (1) เป็นหน่วยงานชี้เฉพาะที่ใช้อ้างถึงหน่วย “เขตกำหนดตามมาตรา 45”

ตัวอย่าง 16

- (1) ผู้ใดใช้ยานพาหนะรับจ้างขนส่งคนโดยสารเมื่อยานพาหนะนั้นมีการบรรทุกจนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคล
- (2) ในยานพาหนะนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.233 น.101)

“ยานพาหนะนั้น” ใน (1) และ (2) เป็นหน่วยงานชี้เฉพาะที่ใช้อ้างถึงหน่วยงาน“ยานพาหนะ

ตัวอย่าง 17

- (1) วิธีการเพื่อความปลอดภัยจะใช้บังคับแก่บุคคลใดได้ก็ต่อเมื่อมี**บทบัญญัติแห่งกฎหมายให้ใช้บังคับได้เท่านั้น**
- (2) และ**กฎหมายที่จะใช้บังคับนั้น**ให้ใช้กฎหมายในขณะที่ศาลพิพากษา

(ม.12 น.18)

“กฎหมายที่จะใช้บังคับนั้น” ใน (2) เป็นหน่วยงานชี้เฉพาะที่ใช้อ้างถึงหน่วยงาน “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย”

ตัวอย่าง 18

- (1) ถ้าผลของการกระทำความผิดใดทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น ผลของการกระทำความผิดนั้น
- (2) ต้องเป็นผลที่ตามธรรมชาติย่อมเกิดขึ้นได้

(ม. 63 น.38)

“ผลของการกระทำความผิดนั้น” ใน (1) เป็นหน่วยงานชี้เฉพาะที่อ้างถึง “ผลของการกระทำความผิดใดทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น”

ตัวอย่าง 19

- (1) ผู้ใดกระทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาท และเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย หรือการกระทำโดยประมาทนั้น
- (2) น่าจะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท
- (3) หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม. 225 น.98)

“การกระทำโดยประมาทนั้น” ใน (1) เป็นหน่วยงานชี้เฉพาะอ้างถึง “กระทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาท”

ตัวอย่าง 20

- (1) ผู้ใดกระทำการปฏิบัติอันทารุณ หรือด้วยปัจจัยคล้ายคลึงกันแก่บุคคลซึ่งต้องพึ่งตนในการดำรงชีพ
- (2) หรือในการอื่นใด เพื่อให้บุคคลนั้นฆ่าตนเอง ถ้าการฆ่าตนเองนั้นได้เกิดขึ้น หรือได้มีการพยายามฆ่าตนเอง
- (3) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(ม.292 น.125)

“บุคคลนั้น” ใน (2) เป็นหน่วยนามชี้เฉพาะที่อ้างถึง “บุคคลซึ่งต้องพึ่งตนในการดำรงชีพหรือในการอื่นใด”

1.1.2.2	หน่วยนาม + คำวิเศษณ์ “ดังกล่าว”

ตัวอย่าง 21

- (1) ถ้าผู้ต้องโทษกักขังถูกกักขังในที่อาศัยของผู้นั้นเอง หรือของผู้อื่น ที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ ผู้ต้องโทษกักขังนั้นมีสิทธิ
- (2) ที่จะดำเนินการในวิชาชีพ หรืออาชีพของตนในสถานที่ดังกล่าวได้ ในการนี้ศาลจะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องโทษกักขัง
- (3) ปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดหรือไม่ก็ได้ แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร

(ม.46 น.29)

“สถานที่ดังกล่าว” ใน (2) เป็นหน่วยนาม ที่อ้างถึงสถานที่กักขังซึ่งเป็น “ที่อาศัยของผู้นั้นเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้”

ตัวอย่าง 22

- (1) ถ้าความปรากฏแก่ศาลตามเสนอของพนักงานอัยการว่า ผู้ใดจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน
- (2) ของผู้อื่นก็ดี ในการพิจารณาถ้าศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง แต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิด
- (3) ภัยอันตรายให้แก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นก็ดี ให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บน โดยกำหนดจำนวนเงิน
- (4) ไม่เกินกว่าห้าพันบาทว่า ผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุดังกล่าวแล้วตลอดเวลาที่ศาลกำหนด แต่ไม่เกินสองปี และจะสั่งให้มี
- (5) ประกันด้วยหรือไม่ก็ได้
- (6) ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจกักขังผู้นั้นจนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้
- (7) แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่าหกเดือน หรือจะสั่งห้ามผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดตามมาตรา 45 ก็ได้
- (8) การกระทำของเด็กที่อายุไม่เกินสิบเจ็ดปี มิให้อยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรานี้

(ม.46 น.)

“เหตุดังกล่าว” ใน (4) เป็นหน่วยนามชี้เฉพาะที่อ้างถึง “เหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคล หรือทรัพย์สินของผู้อื่น”

ตัวอย่างที่ 23

- (1) ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด
- (2) เป็นอันขาดอายุความ
- (3) (๑) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตหรือ จำคุกยี่สิบปี
- (4) (๒) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี
- (5) (๓) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี

- (6) (๔) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี
- (7) (๕) หนึ่งปีสำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมาหรือต้องระวางโทษอย่างอื่น
- (8) ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้วผู้กระทำผิดหลบหนี หรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้
- (9) จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นเฝ้าขาดอายุความ
- (10) เช่นเดียวกัน

(ม.95 น.53)

“กำหนดดังกล่าว” ใน (9) เป็นพยานามชี้เฉพาะที่อ้างถึงกำหนดเวลา “ยี่สิบปี ...” “สิบห้าปี ...” “สิบปี ...” “ห้าปี ...” และ “หนึ่งปี ...”

1.2 การอ้างถึงความ คือ การใช้รูปภาษาอื่นแทนความที่ปรากฏนำมาก่อนในบริบทภาษา และ/หรือบริบทสถานการณ์ เพื่อแสดงการอ้างถึงความนั้นอีกครั้ง จากการศึกษาพบว่าการใช้รูปภาษาอ้างถึงในประมวลกฎหมายอาญานั้นมีการขยายพยานามที่อ้างถึงความที่กล่าวไว้แล้ว พบว่ามีโครงสร้างการขยายดังนี้

- 1.2.1 พยานาม + คำวิเศษณ์ “ดังกล่าว” + คำเชื่อม “ใน”
- 1.2.2 พยานาม + คำเชื่อม “ตาม”
- 1.2.3 พยานาม + คำเชื่อม “ตาม + คำบอกลำดับ
- 1.2.4 พยานาม + คำวิเศษณ์ “ดังกล่าว” + คำเชื่อม “ใน” + คำบอกลำดับ

โครงสร้างการขยายพยานามที่เป็นการเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึงความทั้ง 4 ลักษณะดังกล่าวมีรายละเอียดการปรากฏ ดังต่อไปนี้

- 1.2.1 พยานาม + คำวิเศษณ์ “ดังกล่าว” + คำเชื่อม “ใน”

ตัวอย่าง 24

- (1) ผู้ใดเตรียมเพื่อกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 217 หรือมาตรา 218 ต้องระวางโทษ
- (2) เช่นเดียวกับพยายามกระทำความผิดนั้นๆ

(ม.219 น.97)

“ความผิดดังกล่าวในมาตรา 217 หรือมาตรา 218” ใน (1) ใช้อ้างถึงลักษณะความผิดที่ได้กล่าวไว้แล้วตามความในกฎหมายมาตรา 217 หรือมาตรา 218

ตัวอย่าง 25

- (1) ผู้ใดกระทำให้เกิดระเบิดจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ทรัพย์ดังกล่าวในมาตรา 217 หรือมาตรา 218
- (2) ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติในมาตรานั้นๆ

(ม.222 น.97)

“ทรัพย์ดังกล่าวในมาตรา 217 หรือ มาตรา 218” ใน (1) ใช้อ้างถึงและประเภทของทรัพย์ที่ได้กล่าวไว้แล้วตามความในกฎหมายมาตรา 217 และมาตรา 218

ตัวอย่าง 26

- (1) ถ้าการกระทำดังกล่าวในมาตรา 226 หรือมาตรา 237 เป็นการกระทำโดยประมาท และใกล้จะเป็นอันตรายแก่ชีวิต
  - (2) ของบุคคลอื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- (ม. 239 น.102)

“การกระทำดังกล่าวในมาตรา 226 ถึง 237” ใน (1) ใช้อ้างถึงลักษณะและวิธีการกระทำที่ได้กล่าวไว้แล้วตามความในกฎหมายมาตรา 226 ถึง 237

ตัวอย่าง 27

- (1) ผู้ใดใช้ดวงตรา รอยตรา หรือพระปรมาภิไธย ดังกล่าวในมาตรา 250 หรือมาตรา 251 อันเป็นดวงตรา
  - (2) รอยตรา หรือพระปรมาภิไธยที่ทำปลอมขึ้นต้องระวางโทษที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ
- (ม.252 น.106)

“ดวงตรา รอยตรา หรือพระปรมาภิไธย ดังกล่าวในมาตรา 250 หรือมาตรา 251” ใน (1) ใช้อ้างถึงลักษณะของดวงตรา รอยตรา หรือพระปรมาภิไธยที่ได้กล่าวไว้ในความตามมาตรา 250 และ มาตรา 251

1.2.2

หน่วยนาม + คำเชื่อม “ตาม”

ตัวอย่าง 28

- (1) เมื่อเจ้าพนักงานสั่งผู้ที่มั่วสุมเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา 215 ให้เลิกไป ผู้ใดไม่เลิก
  - (2) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- (ม.216 น.95)

“ความผิดตามมาตรา 215” ใน (1) ใช้อ้างถึงลักษณะความผิดที่ได้กล่าวไว้แล้วในความตามมาตรา 215

ตัวอย่าง 29

- (1) ผู้ใดมิไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งสิ่งใดๆ อันตนได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอมตามมาตรา 240 หรือของแปลงตามมาตรา 241
  - (2) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปีและปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสามหมื่นบาท
- (ม.244 น.104)

“ของปลอมตามมาตรา 240” และ “ของแปลงตามมาตรา 241” ใน(1) เป็นการอ้างถึงประเภท ชนิด และลักษณะของของปลอมและของแปลงที่ได้กล่าวไว้แล้วในความตามมาตรา 240 และมาตรา 241

ตัวอย่าง 30

- (1) ถ้าการกระทำตามมาตรา 258 เป็นการกระทำเกี่ยวกับตัวที่จำหน่ายแก่ประชาชนเพื่อผ่านเข้าสถานที่ใด ๆ
- (2) ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.259 น.108)

“การกระทำตามมาตรา 258” ใน (1) ใช้อ้างถึงลักษณะและวิธีการของการกระทำที่ได้กล่าวไว้แล้ว
ในความตามมาตรา 258

1.2.3

หน่วยนาม + คำเชื่อม “ตาม” + คำบอกลำดับ

ตัวอย่าง 31

- (1) ผู้ใดใช้หรืออ้างเอกสารอันเกิดจากการกระทำความผิดตามมาตรา 264 มาตรา 265 มาตรา 266 หรือมาตรา 267
- (2) ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ
- (3) ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นผู้ปลอมเอกสารนั้น หรือเป็นผู้แจ้งให้เจ้าพนักงานเอาความนั้นเอง
- (4) ให้ลงโทษตามมาตรานี้แต่กระหนเดียว

(ม.268 น.111)

“ความผิดตามวรรคแรก” ใน (4) ใช้อ้างถึงความผิดตามมาตรา 264 มาตรา 265 มาตรา 266 หรือ
มาตรา 267 ในบริบทภาษา ช้องกับการอ้างถึงลักษณะของการกระทำความผิดที่ได้กล่าวไว้แล้วในความตาม
มาตรา 264 มาตรา 265 มาตรา 266 หรือ มาตรา 267

ตัวอย่าง 32

- (1) ผู้ใดในการประกอบกิจการในวิชาแพทย์ กฎหมาย บัญชี หรือวิชาชีพอื่นใดทำคำรับรองเป็นเอกสารอันเป็นเท็จ
- (2) โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท
- (3) หรือทั้งจำทั้งปรับ
- (4) ผู้ใดโดยทุจริต ใช้หรืออ้างคำรับรองอันเกิดจากการกระทำความผิดตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

(ม.269 น.111)

“ความผิดตามวรรคแรก” ใน (4) ใช้อ้างถึงความผิดที่ได้ทำคำรับรองเป็นเอกสารอันเป็นเท็จโดย
ประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ความระบุใน (1) - (2) ซึ่งได้กล่าวไว้ในวรรคแรก ของ
ความตามมาตรา

ตัวอย่าง 33

- (1) ผู้ใดกระทำชำเราเด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบห้าปีซึ่งมิใช่ภริยาของตน โดยเด็กหญิงนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม
- (2) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท
- (3) ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นการกระทำแก่เด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบสามปี ต้องระวางโทษจำคุก
- (4) ตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต
- (5) ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกหรือวรรคสอง ได้กระทำโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะ
- (6) เป็นการโทรมหรึง และเด็กหญิงนั้นไม่ยินยอม หรือได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดหรือโดยใช้อาวุธ
- (7) ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต
- (8) ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก ถ้าเป็นการกระทำที่ชายกระทำกับเด็กหญิงอายุกว่าสิบสามปี

- (9) แต่ยังไม่เกินสิบห้าปี โดยเด็กหญิงนั้นยินยอม และภายหลังศาลอนุญาตให้ชายและหญิงนั้นสมรสกัน
- (10) ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษถ้าศาลอนุญาตให้สมรสในระหว่างที่ผู้กระทำความผิดกำลังรับโทษในความผิดนั้นอยู่
- (11) ให้ศาลปล่อยผู้กระทำความผิดนั้นไป

(ม.277 น.112)

“ความผิดตามวรรคแรก” ใน (3) อ้างถึงลักษณะการกระทำความผิดที่ได้กล่าวไว้แล้วตามความใน (1) - (2) “ความผิดตามวรรคแรกหรือวรรคสอง” ใน (5) อ้างถึงลักษณะความผิดที่ได้กล่าวไว้แล้ว ตามความใน (1) - (2) และ (3) - (4) และ “ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก” ใน (8) อ้างถึงลักษณะการกระทำความผิดที่ได้กล่าวไว้แล้วตามความใน (1) - (2)

ตัวอย่าง 34

- (1) ผู้ใดกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีโดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี
- (2) หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- (3) ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก ผู้กระทำได้กระทำโดยขู่เข็ญด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย
- (4) โดยเด็กนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้เด็กนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น
- (5) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบห้าปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.279 น.117)

“ความผิดตามวรรคแรก” ใน (3) อ้างถึงความที่กล่าวไว้แล้วตามความใน (1) - (2)

1.2.4

หน่วยนาม + คำวิเศษณ์ดังกล่าว + คำเชื่อม “ใน” + คำบอกลำดับ

ตัวอย่าง 35

- (1) ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกหรือพิพากษาว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษบุคคลใด
- (2) ถ้าศาลเห็นว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดเกี่ยวเนื่องกับการเสพย์สุราเป็นอาชญาหรือการเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ
- (3) ศาลจะกำหนดในคำพิพากษาว่าบุคคลนั้นจะต้องไม่เสพย์สุรายาเสพติดให้โทษอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง
- (4) ภายในระยะเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันพ้นโทษหรือวันปล่อยตัว เพราะรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษก็ได้
- (5) ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวในวรรคแรกไม่ปฏิบัติตามที่ศาลกำหนด ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลเป็นเวลา
- (6) ไม่เกินสองปีก็ได้

(ม. 49 น.30)

“บุคคลดังกล่าวในวรรคแรก” ใน (5) เป็นหน่วยนามที่อ้างถึงบุคคลที่ได้กล่าวไว้แล้วตามความใน (1) - (4)

ตัวอย่าง 36

- (1) ผู้ใดกระทำการโดยมุ่งต่อผลซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แต่การกระทำนั้นไม่สามารถจะบรรลุผลได้อย่างแน่แท้
- (2) เพราะเหตุปัจจัยซึ่งใช้ในการกระทำหรือเหตุแห่งที่มุ่งหมายจะกระทำต่อ ให้ถือว่าผู้นั้นพยายามกระทำความผิด
- (3) แต่ให้ลงโทษไม่เกินครึ่งหนึ่งของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น
- (4) ถ้าการกระทำดังกล่าวในวรรคแรก ได้กระทำไปโดยความเชื่ออย่างมกมาย ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

(ม.81 น.45)

“การกระทำดังกล่าวในวรรคแรก” ใน (4) อ้างถึงลักษณะและผลของการกระทำที่ได้กล่าวไว้ตามความใน (1) - (3) ซึ่งเป็นความที่อยู่ในตอนต้นของความในมาตรานี้

ตัวอย่าง 37

- (1) ผู้ใดรับสืบทอดหรือแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดี ถ้าเป็นพยานหลักฐานในข้อสำคัญในคดีนั้น
- (2) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- (3) ถ้าความผิดดังกล่าวในวรรคแรก ได้กระทำในการพิจารณาคดีอาญา ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี
- (4) และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(ม.180 น.83)

“ความผิดดังกล่าวในวรรคแรก” ใน (3) อ้างถึงลักษณะและวิธีการทำความผิดที่กล่าวถึงไว้ตามความใน (1) - (2)

ตัวอย่าง 38

- (1) ผู้ใดกระทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่วัตถุใดๆ แม้เป็นของตนเอง จนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินผู้อื่น
- (2) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท
- (3) ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในวรรคแรก เป็นเหตุให้เกิดเพลิงไหม้แก่ทรัพย์สิน ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 218
- (4) ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 218

(ม.220 น.97)

“ความผิดดังกล่าวในวรรคแรก” ใน (3) อ้างถึงลักษณะของการกระทำที่ได้กล่าวไว้แล้วตามความใน (1) - (2)

ตัวอย่าง 39

- (1) ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใดๆ เพื่อให้เกิดอุทกภัยเพื่อให้เกิดขัดข้องแก่การใช้น้ำซึ่งเป็นสาธารณูปโภค
- (2) ถ้าการกระทำนั้นน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่น หรือทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี
- (3) หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- (4) ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในวรรคแรก เป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น หรือทรัพย์สินของผู้อื่น
- (5) ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(ม.228 น.99)

“การกระทำความผิดดังกล่าวในวรรคแรก” ใน (4) อ้างถึงลักษณะการทำความผิดที่ได้กล่าวไว้ตามความใน (1) - (3)

2. การเชื่อมโยงความโดยการซ้ำ

การเชื่อมโยงความโดยการซ้ำ คือ การใช้รูปภาษาซ้ำกับรูปภาษาเดิมโดยการซ้ำนั้นอาจซ้ำรูปเดิมทุกประการหรือซ้ำเฉพาะบางส่วนของรูปภาษาเดิม การซ้ำหมายความว่ารวมถึงการซ้ำโครงสร้างเดิมหรือซ้ำบางส่วนโครงสร้างเดิมเพื่อแสดงการเชื่อมโยงความในภาษา จากการศึกษาลักษณะการเชื่อมโยงความโดยการซ้ำในภาษาระดับข้อความในประมวลกฎหมายอาญาพบว่า การเชื่อมโยงความโดยการซ้ำสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การซ้ำรูป

2.2 การซ้ำโครงสร้าง

ลักษณะการเชื่อมโยงความโดยการซ้ำทั้ง 2 ลักษณะดังกล่าวที่พบในประมวลกฎหมายอาญามีรายละเอียดการปรากฏ ดังต่อไปนี้

2.1 การซ้ำรูป

การซ้ำรูป คือการใช้ซ้ำกับรูปภาษาเดิมอีกครั้ง รูปภาษาอาจเป็นหน่วยนามหรือหน่วยกริยาที่ได้กล่าวถึงไปในข้อความ เพื่อแสดงการเชื่อมโยงความ จากการศึกษาพบการซ้ำรูปในภาษาระดับข้อความในประมวลกฎหมายอาญามี 2 ประเภท ดังนี้

2.1.1 การซ้ำรูปหน่วยนาม

2.1.2 การซ้ำรูปหน่วยกริยา

2.1.1 การซ้ำรูปหน่วยนาม คือ การกล่าวถึงหน่วยนามหรือบางส่วนของหน่วยนามที่ได้กล่าวถึงและปรากฏแล้วในบริบทภาษาอีก จากการศึกษพบว่ามีการซ้ำรูปหน่วยนามทุกส่วนเท่านั้น การซ้ำรูปหน่วยนามทุกส่วน คือ การซ้ำรูปหน่วยนามเดิมที่เหมือนเดิมทุกประการโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง การซ้ำรูปหน่วยนามทุกส่วนนี้ มีลักษณะการปรากฏ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

- (1) ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะที่กระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิด
- (2) ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดไม่ว่าหนทางใด เว้นแต่คดีถึงที่สุดแล้ว แต่ในกรณีที่เกิดถึงที่สุดแล้ว
- (3) ดังต่อไปนี้
- (4) (๑) ถ้าผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับโทษ หรือกำลังรับโทษอยู่ และโทษที่กำหนดตามคำพิพากษาหนักกว่าโทษที่
- (5) กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้กระทำความผิด ผู้แทน
- (6) โดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการร้องขอ ให้ศาลกำหนดโทษเสียใหม่ตามกฎหมายที่
- (7) บัญญัติในภายหลัง ในการที่ศาลจะกำหนดโทษใหม่นี้ได้ปรากฏว่าผู้กระทำความผิดได้รับโทษมาบ้างแล้ว เมื่อได้คำนึง
- (8) ถึงโทษตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง หากเห็นเป็นการสมควรศาลจะกำหนดโทษน้อยกว่าโทษขั้นต่ำที่กฎหมาย
- (9) ที่บัญญัติในภายหลังกำหนดไว้ถ้าหากมีก็ได้ หรือถ้าเห็นว่าโทษที่ผู้กระทำความผิดได้รับมาแล้วเป็นการเพียงพอ
- (10) ศาลจะปล่อยผู้กระทำความผิดไปก็ได้
- (11) (๒) ถ้าศาลพิพากษาให้ประหารชีวิตผู้กระทำความผิดและตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำ
- (12) ความผิดไม่ถึงประหารชีวิต ให้งดการประหารชีวิตผู้กระทำความผิด และให้ถือว่าโทษประหารชีวิตตามคำพิพากษา
- (13) ได้เปลี่ยนเป็นโทษสูงสุดที่จะพึงลงได้ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง

(ม.3 น.12)

จากตัวอย่าง มีการซ้ำหน่วยนาม “กฎหมาย” ใน (1) และ (2) หน่วยนาม “ผู้กระทำความผิด” ใน (4) และ (7) หน่วยนาม “โทษ” ใน (4) (7) (8) (9) (11) (12) และ (13) หน่วยนาม “ศาล” ใน (5) (6) (7) (8) (10) และ (11) หน่วยนาม “กฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง” ใน (5) (6) (8) (9) (11) และ (13)

ตัวอย่าง 2

- (1) เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด
- (2) ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด

(ม.90 น.49)

จากตัวอย่าง มีการซ้ำหน่วยนาม “กฎหมาย” ใน (1)

ตัวอย่าง 3

- (1) ผู้ใดสะสมกำลังพลหรืออาวุธ เตรียมการอื่นใดหรือสมคบกันเพื่อเป็นกบฏหรือกระทำความผิดใดๆ
- (2) อันเป็นส่วนของแผนการเพื่อเป็นกบฏหรือยุยงราษฎรให้เป็นกบฏ แล้วกระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้
- (3) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

(ม.114 น.61)

จากตัวอย่าง มีการซ้ำหน่วยนาม “กบฏ” ใน (2)

ตัวอย่าง 4

- (1) ผู้ใดกระทำการใดๆ เพื่อให้ราชอาณาจักรหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของราชอาณาจักรตกไปอยู่ใต้อำนาจอธิปไตย
- (2) ของรัฐต่างประเทศเพื่อให้เอกราชของรัฐเสื่อมเสียไป ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

(ม.119 น.63)

จากตัวอย่าง มีการซ้ำหน่วยนาม “ราชอาณาจักร” ใน (1)

ตัวอย่าง 5

- (1) คนไทยคนใดกระทำการรบต่อประเทศหรือเข้าร่วมเป็นข้าศึกของประเทศ ต้องระวางโทษประหาร
- (2) ชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

(ม.121 น.64)

จากตัวอย่าง มีการซ้ำหน่วยนาม “ประเทศ” ใน (1)

ตัวอย่าง 6

- (1) ผู้ใดแสดงตนเป็นเจ้าพนักงานและกระทำการเป็นเจ้าพนักงาน โดยตนเองมิได้เป็นเจ้าพนักงานที่มีอำนาจกระทำการนั้น
- (2) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- (3) เจ้าพนักงานผู้ใดได้รับคำสั่งมิให้ปฏิบัติการตามตำแหน่งหน้าที่ต่อไปแล้วยังฝ่าฝืนกระทำการใดๆ ในตำแหน่งหน้าที่นั้น
- (4) ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคแรกดูกัน

(ม.145 น.71)

จากตัวอย่าง มีการซ้ำหน่วยนามที่เป็นสรรพนาม “ตน” ใน (1) ซ้ำหน่วยนามที่เป็นสรรพนามชื่ออาชีพ “เจ้าพนักงาน” ใน (1) และ (3)

ตัวอย่าง 7

- (1) ผู้ใดเป็นเจ้าของงานมีหน้าที่ทำเอกสาร กรอความลงในเอกสาร หรือดูแลรักษาเอกสารกระทำการปลอมเอกสาร
- (2) โดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

(ม.161 น.77)

จากตัวอย่าง มีการชำหน่วยนาม “เอกสาร” ใน (1)

2.1.2 การชำรูปหน่วยกริยา คือ การชำหน่วยกริยาเดิมที่ได้กล่าวถึงและปรากฏแล้วในบริบทภาษา ในประมวลกฎหมายอาญาพบการชำรูปหน่วยกริยาทุกส่วน กล่าวคือ การชำหน่วยกริยาเดิมที่เหมือนเดิมทุกประการ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ลักษณะการปรากฏของการชำหน่วยกริยา ดังตัวอย่างต่อไปนี้ ตัวอย่าง 8

- (1) ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักร ต้องรับโทษตามกฎหมาย การกระทำความผิดในเรือไทยหรือ
- (2) อากาศยานไทยไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใดให้ถือว่ากระทำความผิดในราชอาณาจักร

(ม.4 น.13)

จากตัวอย่างมีการชำหน่วยกริยา “กระทำความผิดในราชอาณาจักร” ใน (2)

ตัวอย่าง 9

- (1) วิธีการเพื่อความปลอดภัยจะใช้บังคับแก่บุคคลใดได้ก็ต่อเมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้ใช้บังคับได้
- (2) เท่านั้นและกฎหมายที่จะใช้บังคับให้ใช้กฎหมายในขณะที่ศาลพิพากษา

(ม.12 น.14)

จากตัวอย่างมีการชำหน่วยกริยา “ใช้บังคับ” ใน (1) และ (2)

ตัวอย่าง 10

- (1) ในการกักขังแทนค่าปรับให้ถืออัตราเจ็ดสิบบาทต่อหนึ่งวัน และไม่ว่าในกรณีความผิดกระทำความผิดเดียวหรือหลายกระทง
- (2) ห้ามกักขังเกินกำหนดหนึ่งปี เว้นแต่ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทขึ้นไป ศาลจะสั่งให้กักขังแทน
- (3) ค่าปรับเป็นระยะเวลาเกินกว่าหนึ่งปีแต่ไม่เกินสองปีก็ได้
- (4) ในการคำนวณระยะเวลานั้น ให้นับวันเริ่มกักขังแทนค่าปรับรวมเข้าด้วยและให้นับเป็นหนึ่งวันเต็มโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง
- (5) ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษาให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังนั้นออกจากจำนวนเงินค่าปรับ
- (6) โดยถืออัตราเจ็ดสิบบาทต่อหนึ่งวัน เว้นแต่ผู้ต้องหาต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกและปรับ ในกรณีเช่นนี้
- (7) ถ้าจะต้องหักจำนวนวันที่ถูกคุมขัง ออกจากเวลาจำคุกตามมาตรา 22 ก็ให้หักออกเสียก่อน เหลือเท่าใดจึงให้หักออก
- (8) จากเงินค่าปรับ
- (9) เมื่อผู้ต้องโทษปรับถูกกักขัง แทนค่าปรับครบกำหนดแล้ว ให้ปล่อยตัวในวันถัดจากจากวันที่ครบกำหนด
- (10) ถ้านำเงินค่าปรับมาชำระครบแล้วให้ปล่อยตัวไปทันที

(ม.30 น.24)

จากตัวอย่างมีการชำหน่วยกริยา “กักขัง” ใน (2) (4) และ (10) และ หน่วยกริยา “ถูกคุมขัง” ใน (6) และ (8)

ตัวอย่าง 11

- (1) ในการลดโทษประหารชีวิตไม่ว่าจะเป็นการลดมาตราส่วนโทษหรือลดโทษที่จะลงให้ลดดังต่อไปนี้
  - (2) (๑) ถ้าจะลดหนึ่งในสาม ให้ลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต
  - (3) (๒) ถ้าจะลดกึ่งหนึ่ง ให้ลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษจำคุกตั้งแต่ยี่สิบห้าปีถึงห้าสิบปี
- (ม.52 น.32)

จากตัวอย่าง มีการชำหน่วยกริยา “ลด” ใน (2) และ (3)

ตัวอย่าง 12

- (1) ผู้ใดเจตนาจะกระทำต่อบุคคลหนึ่งแต่ได้กระทำต่อบุคคลหนึ่งโดยสำคัญผิด
  - (2) ผู้นั้นจะยกเอาความสำคัญผิดเป็นแก้ตัวว่ามีได้ กระทำโดยเจตนาหาได้ไม่
- (ม.61 น.37)

จากตัวอย่าง มีการชำหน่วยกริยา “กระทำ” ใน (1) และ (2)

ตัวอย่าง 13

- (1) ผู้ใดอายุกว่าสิบสี่ปีแต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบ
  - (2) และสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้นในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควร
  - (3) พิพากษาลงโทษ ก็ให้จัดการตามมาตรา 74 หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนด
  - (4) ไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง
- (ม.75 น.43)

จากตัวอย่างมีการชำหน่วยกริยา “สมควรพิพากษาลงโทษ” ใน (3) และ (4)

2.2 การชำโครงสร้าง

การเชื่อมโยงความโดยการชำโครงสร้าง คือ การเชื่อมโยงความที่ใช้การจัดเรียงรูปภาษาด้วยโครงสร้างเดียวกันเพื่อแสดงความสัมพันธ์ของรูปภาษาที่มีโครงสร้างเหมือนกัน แสดงการเน้น การย้ำถึงสิ่งที่กำลังกล่าวถึงว่าเป็นเรื่องเดียวกัน ลักษณะการชำโครงสร้างปรากฏการใช้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

- (1) ถ้าในระหว่างที่ผู้ต้องโทษกักขังได้รับโทษกักขังอยู่ ความปรากฏแก่ศาลเองหรือปรากฏแก่ศาลตามคำแถลงของ
- (2) พนักงานอัยการหรือผู้ควบคุมดูแลสถานที่กักขังว่า
- (3) (๑) ผู้ต้องโทษกักขังฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับหรือวินัยของสถานที่กักขัง
- (4) (๒) ผู้ต้องโทษกักขังไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือ
- (5) (๓) ผู้ต้องโทษกักขังต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก
- (6) ศาลอาจเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลาตามที่ศาลเห็นสมควรแต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาของโทษกักขัง
- (7) ที่ผู้ต้องโทษกักขังจะต้องได้รับต่อไป

(ม.27 น.23)

จากตัวอย่าง มีการชำโครงสร้าง “ผู้ต้องโทษกักขัง....”ใน (4) และ (5)

ตัวอย่าง 2

- (1) เมื่อปรากฏว่าผู้ใดได้กระทำการอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ศาลลงโทษผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป
- (2) แต่ไม่ว่าจะมีการเพิ่มโทษ ลดโทษ หรือลดมาตราส่วนโทษด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้วโทษจำคุกทั้งสิ้น
- (3) ต้องไม่เกินกำหนดดังต่อไปนี้
- (4) (๑) สิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูง ไม่เกินสามปี
- (5) (๒) ยี่สิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุด มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีแต่ไม่เกินสิบปี
- (6) (๓) ห้าสิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงหนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปีขึ้นไป เว้นแต่
- (7) กรณีที่ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต

(ม.91 น.49)

จากตัวอย่าง มีการซ้ำโครงสร้าง “... สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูง....” ใน(5)และ(6)

ตัวอย่าง 3

- (1) ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด
- (2) หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาท
- (3) ถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.157 น.76)

จากตัวอย่างมีการซ้ำโครงสร้าง “ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดย...” ใน (2)

ตัวอย่าง 4

- (1) ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ทำเอกสาร รับเอกสาร หรือกรอกข้อความลงในเอกสาร กระทำการดังต่อไปนี้
- (2) ในการปฏิบัติตามหน้าที่
- (3) (๑) รับรองเป็นหลักฐานว่าตนได้กระทำการอย่างใดขึ้น หรือว่าการอย่างใดได้กระทำต่อหน้าตน อันเป็นความจริง
- (4) (๒) รับรองเป็นหลักฐานว่าได้มีการแจ้งซึ่งความอันมิได้มีการแจ้ง
- (5) (๓) ละเว้นไม่จดข้อความซึ่งตนมีหน้าที่ต้องรับจดหรือจดเปลี่ยนแปลงความเช่นนั้น หรือ
- (6) (๔) รับรองเป็นหลักฐานซึ่งข้อเท็จจริงอันเอกสารนั้นมุ่งพิสูจน์ความจริงอันเป็นเท็จ
- (7) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(ม.162 น. 77)

จากตัวอย่างมีการซ้ำโครงสร้าง “รับรองเป็นหลักฐาน..” ใน (4) และ (5)

ตัวอย่าง 5

- (1) ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 174 มาตรา 175 มาตรา 177 มาตรา 178 หรือมาตรา 180
- (2) (๑) เป็นการกระทำในกรณีแห่งหาว่าผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษ
- (3) จำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท
- (4) (๒) เป็นการกระทำในกรณีแห่งข้อหาว่าผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษถึงประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต
- (5) ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสามหมื่นบาท

(ม.181 น.83)

จากตัวอย่าง มีการชำรุดโครงสร้าง “เป็นการกระทำในกรณีแห่งข้อหาว่าผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษ...” ใน (4)

ตัวอย่าง 6

- (1) ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใดๆ แก่สิ่งที่ใช้ในการผลิต ในการส่งพลังงานไฟฟ้า หรือในการส่งน้ำ จนเป็นเหตุให้ประชาชน
- (2) ขาดความสะดวก หรือน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกิน
- (3) หนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.234 น.101)

จากตัวอย่าง มีการชำรุดโครงสร้าง “ในการ...” ใน (1)

ตัวอย่าง 7

- (1) ผู้ใดใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ ซึ่งเครื่องชั่ง เครื่องตวงหรือเครื่องวัดที่ผิดอัตราเพื่อเอาเปรียบในการค้า
- (2) หรือมีเครื่องเช่นนั้นไว้เพื่อขาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.270 น.111)

จากตัวอย่าง มีการชำรุดโครงสร้าง “เครื่อง...” ใน (1)

ตัวอย่าง 8

- (1) ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูก โดยหญิงนั้นยินยอม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท
- (2) หรือทั้งจำทั้งปรับ
- (3) ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับ
- (4) ไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- (5) ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

(ม.302 น.128)

จากตัวอย่าง มีการชำรุดโครงสร้าง “ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิง...” ใน (5)

ตัวอย่าง 9

- (1) ผู้ใดลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้าผู้หนึ่งกระทำความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี
- (2) และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท
- (3) ถ้าการวิ่งราวทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่สองปีถึงเจ็ดปี
- (4) และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท
- (5) ถ้าการวิ่งราวทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่
- (6) หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท
- (7) ถ้าการวิ่งราวทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปีและปรับตั้งแต่
- (8) หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

(ม.336 น.145)

จากตัวอย่าง มีการชำรุดโครงสร้าง “ถ้าการวิ่งราวทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่น...ผู้กระทำต้องระวางโทษ ...”
ใน (5) และ (7)

ตัวอย่าง 10

- (1) ผู้ใดซึ่งทรัพย์สินโดยร่วมกันกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์
- (2) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท
- (3) ถ้าในการปล้นทรัพย์ ผู้กระทำแม้แต่คนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่
- (4) สิบสองปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท
- (5) ถ้าการปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่
- (6) สิบห้าปีถึงยี่สิบปี
- (7) ถ้าการปล้นทรัพย์ได้กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตราย แก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง
- (8) ใช้วัตถุระเบิด หรือกระทำการฆาตกรรม ผู้กระทำต้องระวางโทษตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี
- (9) ถ้าการปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต

(ม.340 น.150)

จากตัวอย่างมีการซ้ำโครงสร้าง “ ถ้าการปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่น...ผู้กระทำต้องระวางโทษ...”
ใน (7) - (8) และ (9)

3. การเชื่อมโยงความโดยการละ

การเชื่อมโยงความโดยการละ คือ การใช้รูปแทนรูป (Ø) แทนรูปภาพเดิมซึ่งเคยปรากฏครั้งหนึ่งแล้วในบริบททางภาษาหรือปรากฏอยู่ในบริบทสถานการณ์เพื่อเชื่อมโยงความ รูปภาพเดิมที่มีการละอาจเป็นหน่วยนาม หรือหน่วยกริยา การละดังกล่าวผู้รับสารจะสามารถเข้าใจความหมายของข้อความได้จากบริบทภาษาและบริบทสถานการณ์ จากการศึกษาการเชื่อมโยงความโดยการละในประมวลกฎหมายอาญาพบว่าสามารถจำแนกการละได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.1 การละรูปหน่วยนาม

3.2 การละรูปหน่วยกริยา

3.1 การละรูปหน่วยนาม คือ การไม่ปรากฏรูปของหน่วยนาม แต่ปรากฏหน้าที่และความหมาย เพราะหน่วยนามนั้นเคยปรากฏแล้วในบริบททางภาษา จากการศึกษาภาษาในประมวลกฎหมายอาญาพบการละหน่วยนาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

- (1) ทรัพย์ใด₁ ที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า ผู้ใด₂ ทำหรือ Ø₂ มิใช่เป็นความผิดให้รับเสียทั้งสิ้น
- (2) ไม่ว่า Ø₁ เป็นของผู้กระทำความผิด และมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

(ม. 32 น.25)

จากตัวอย่าง Ø₂ เป็นการละหน่วยนาม “ผู้ใด” และ Ø₁ เป็นการละหน่วยนาม “ทรัพย์ใด”

ตัวอย่าง 2

- (1) ในการรับทรัพย์สิน, นอกจากศาลจะมีอำนาจรับ $\mathcal{Q}_1$ ตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้รับ
- (2) ทรัพย์สินดังต่อไปนี้ด้วยคือ
- (3) (๑) ทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ
- (4) (๒) ทรัพย์สินที่บุคคลได้มาโดยกระทำความผิด เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่น $_2$
- (5) ซึ่ง $\mathcal{Q}_2$ มิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

(ม.33 น.25)

จากตัวอย่าง $\mathcal{Q}_1$ เป็นการละหน่วยนาม “ทรัพย์สิน,” และ $\mathcal{Q}_2$ เป็นการละหน่วยนาม “ผู้อื่น $_2$ ”

ตัวอย่าง 3

- (1) ถ้าความปรากฏแก่ศาลตามข้อเสนขอของพนักงานอัยการว่าผู้ใดจะก่อเหตุร้าย ให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคล
- (2) หรือทรัพย์สินของผู้อื่นก็ดี ในการพิจารณาตีความผิดได้ถ้าศาลจะไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง แต่มีเหตุอันควรเชื่อว่า
- (3) ผู้ถูกฟ้องจะก่อเหตุร้าย ให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นก็ดี ให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บน
- (4) โดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้าพันบาท ว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุดังกล่าวแล้วตลอดเวลาที่ศาล $_1$ กำหนด
- (5) แต่ไม่เกินสองปี และ $\mathcal{Q}_1$ จะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้
- (6) ถ้าผู้นั้น $_2$ ไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือ $\mathcal{Q}_2$ หาประกันไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้นั้นจนกว่าจะทำทัณฑ์บน
- (7) หรือหาประกันได้แต่ไม่ให้กักขัง $\mathcal{Q}_2$ เกินกว่าหกเดือน หรือ $\mathcal{Q}_1$ จะสั่งห้ามผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดตามมาตรา 45 ก็ได้
- (8) การกระทำของเด็กที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปี มิให้อยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติตามมาตรานี้

(ม.46 น.29)

จากตัวอย่าง $\mathcal{Q}_1$ ใน(5)และ(6) เป็นการละหน่วยนาม “ศาล $_1$ ” และ $\mathcal{Q}_2$ ใน (6) และ (7) เป็นการละหน่วยนาม “ผู้นั้น $_2$ ”

ตัวอย่าง 4

- (1) ผู้ใดกระทำการโดยมุ่งต่อผลซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แต่การกระทำนั้นไม่สามารถจะบรรลุผลได้อย่างแน่แท้
- (2) เพราะเหตุปัจจัยซึ่งใช้ในการกระทำหรือเหตุแห่งวัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อ ให้ถือว่าผู้นั้นพยายามกระทำความผิด
- (3) แต่ให้ลงโทษไม่เกินครึ่งหนึ่งของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความนั้น
- (4) ถ้าการกระทำดังกล่าวในวรรคแรก $\mathcal{Q}$ ได้กระทำเชื้ออย่างงมงาย ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

(ม.81 น.45)

จากตัวอย่าง $\mathcal{Q}$ เป็นการละหน่วยนาม “ผู้นั้น”

ตัวอย่าง 5

- (1) ภายใต้มาตรา 95 ในกรณีความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือนนับแต่
- (2) วันที่รู้เรื่อง $\mathcal{Q}$ ความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ

(ม.96 น.54)

จากตัวอย่าง $\mathcal{Q}$ เป็นการละหน่วยนาม “ผู้เสียหาย”

ตัวอย่าง 6

- (1) เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้กักกันผู้ใด ถ้าผู้นั้นยังมิได้รับการกักกันก็ดี $\mathcal{O}$ ได้รับการกักกันแต่ยังไม่ครบถ้วน
- (2) โดย $\mathcal{O}$ หลบหนีก็ดี ถ้าพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันที่ $\mathcal{O}$ พ้นโทษ โดยได้รับโทษตามคำพิพากษาแล้ว
- (3) หรือโดยล่วงเลยการลงโทษ หรือนับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนีระหว่างเวลาที่ต้องกักกันเป็นอันเลยการกักกัน
- (4) จะกักกันผู้นั้นไม่ได้

(ม.100 น.55)

จากตัวอย่าง $\mathcal{O}$ ใน (2) และ (3) เป็นการละหน่วยนาม “ผู้นั้น”

ตัวอย่าง 7

- (1) ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งแสตมป์รัฐบาลซึ่งใช้สำหรับการไปรษณีย์ การภาษีอากร หรือการเก็บค่าธรรมเนียม
- (2) หรือแปลงแสตมป์รัฐบาล ซึ่งใช้ในการเช่นนั้นให้ผิดไปจากเดิม เพื่อให้ผู้อื่นเชื่อว่า $\mathcal{O}$ มีมูลค่าสูงกว่าจริง
- (3) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(ม.254 น. 106)

จากตัวอย่าง $\mathcal{O}$ เป็นการละหน่วยนาม “แสตมป์รัฐบาล”

ตัวอย่าง 8

- (1) ในคดีหมิ่นประมาท ซึ่งมีคำพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด ศาลอาจสั่ง
- (2) (๑) ให้ยึดและทำลายวัตถุหรือส่วนของวัตถุที่มีข้อความหมิ่นประมาท
- (3) (๒) ให้โฆษณาคำพิพากษา $_1$ ทั้งหมดหรือ $\mathcal{O}_1$ แต่บางส่วนในหนังสือพิมพ์ $_2$ หนึ่งฉบับหรือ $\mathcal{O}_2$ หลายฉบับ
- (4) ครั้งเดียวหรือหลายครั้ง โดยให้จำเลยเป็นผู้ชำระค่าโฆษณา

(ม.332 น.141)

จากตัวอย่าง $\mathcal{O}_1$ เป็นการละหน่วยนาม “คำพิพากษา $_1$ ” และ $\mathcal{O}_2$ เป็นการละหน่วยนาม “หนังสือพิมพ์ $_2$ ”

ตัวอย่าง 9

- (1) ผู้ใดเมื่อเจ้าพนักงานถามชื่อหรือที่อยู่เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมาย ไม่ยอมบอก $\mathcal{O}$
- (2) หรือแกล้งบอกชื่อหรือที่อยู่อันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

(ม.362 น.160)

จากตัวอย่าง $\mathcal{O}$ เป็นการละหน่วยนาม “ชื่อหรือที่อยู่”

ตัวอย่าง 10

- (1) ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่กำหนดราคาทรัพย์สินหรือสินค้าใดๆ เพื่อเรียกเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียม
- (2) ตามกฎหมาย $_1$ โดยทุจริตกำหนดราคาทรัพย์สินหรือสินค้านั้น เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียม $_2$ นั้น
- (3) มิต้องเสีย หรือ $\mathcal{O}_2$ เสีย $\mathcal{O}_1$ น้อยไปกว่าที่ต้องเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต
- (4) และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

(ม.155 น.75)

จากตัวอย่าง ๑, เป็นการละ “ภาชีอากรหรือค่าธรรมเนียมตามกฎหมาย,” และ ๑ ใน (3) เป็นการละ “ผู้มีหน้าที่ เสียภาชีอากรหรือค่าธรรมเนียม”

ตัวอย่าง 11

- (1) ผู้ใดให้พนักงานช้อนแร่ หรือช่วยด้วยประการใดให้ผู้หลบหนีจากการคุมขังตามอำนาจของศาลของพนักงานสอบสวน
- (2) หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา เพื่อไม่ให้ ๑ ถูกจับกุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี
- (3) หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.192 น.87)

จากตัวอย่าง ๑ เป็นการละ “ผู้ที่หลบหนีจากการคุมขัง”

ตัวอย่าง 12

- (1) ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 226 ถึงมาตรา 237 เป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย
- (2) ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท
- (3) ถ้า ๑ เป็นเหตุให้บุคคลอื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปี
- (4) และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

(ม.238 น.102)

จากตัวอย่าง ๑ เป็นการละ หน่วยนาม “การกระทำความผิดตามมาตรา 226 ถึงมาตรา 237”

3.2 การละรูปหน่วยกริยา คือ การไม่ปรากฏรูปของหน่วยกริยา แต่ปรากฏหน้าที่และความหมายเพราะหน่วยกริยานั้นได้ปรากฏแล้วในบริบททางภาษา จากการศึกษาภาษาในประมวลกฎหมายอาญา พบการละหน่วยกริยา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

- (1) ในกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา 67 และมาตรา 68 นั้น ถ้าผู้กระทำได้กระทำให้ไปเกินสมควรแก่เหตุ
- (2) หรือ ๑ เกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็น หรือ ๑ เกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกัน
- (3) ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้
- (4) แต่ถ้าการกระทำนั้นเกิดขึ้นจากความตื่นเต้น ความตกใจ หรือความกลัว ศาลจะไม่ลงโทษผู้กระทำก็ได้

(ม.69 น.39)

จากตัวอย่าง ๑ เป็นการละหน่วยกริยา “ได้กระทำให้ไป”

ตัวอย่าง 2

- (1) ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือ หรือวิธีอื่นใด
- (2) อันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่ ๑ เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต
- (3) (๑) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขู่หรือใช้กำลังประทุษร้าย
- (4) (๒) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วน หรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดจะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร หรือ
- (5) (๓) เพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี

(ม.116 น.61)

จากตัวอย่าง ๑ เป็นการละหน่วยกริยา “เป็นการกระทำ”

ตัวอย่าง 3

- (1) ผู้ใดกระทำการใดๆ เพื่อให้ราชอาณาจักรหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของราชอาณาจักรตกไปอยู่ใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐต่างประเทศ หรือ ๑ เพื่อให้เอกสารของรัฐเสื่อมเสียไป ต้องระวางโทษประหารชีวิต
- (3) หรือจำคุกตลอดชีวิต

(ม.119 น.63)

จากตัวอย่าง ๑ เป็นการละหน่วยกริยา “กระทำการใดๆ”

ตัวอย่าง 4

- (1) ความผิดอันได้กระทำโดยประมาทความผิดลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มียาอยู่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปีนั้น
- (2) ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือ ๑ ครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้

(ม.94 น.53)

จากตัวอย่าง ๑ เป็นการละหน่วยกริยา “ไม่ว่าจะได้กระทำใน”

ตัวอย่าง 5

- (1) ผู้ใดเป็นผู้มีวิชาชีพในการออกแบบ ควบคุม หรือทำการก่อสร้าง ซ่อมแซมหรือรื้อถอน อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างใดๆ
- (2) ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือ ๑ วิธีการอันพึงกระทำนั้น โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น
- (3) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.227 น.99)

จากตัวอย่าง ๑ เป็นการละหน่วยกริยา “ไม่ปฏิบัติตาม”

4. การเชื่อมโยงความโดยการใช้คำสัมพันธ์กัน

การเชื่อมโยงความโดยการใช้คำสัมพันธ์กัน คือ การใช้รูปภาษาที่เป็นหน่วยคำที่มีความหมายสัมพันธ์กันโดยอาจมีความหมายเหมือนกัน ความหมายใกล้เคียงกัน หรือเป็นหน่วยคำที่ปรากฏใช้ในแวดวงเดียวกัน หรือหน่วยคำกลุ่มเดียวกันเพื่อแสดงการเชื่อมโยงความ จากการศึกษาภาษาระดับข้อความในประมวลกฎหมายอาญา พบว่ามีการใช้คำสัมพันธ์กัน 4 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

4.1 การใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน

4.2 การใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน

4.3 การใช้คำที่มีความหมายต่อเนื่อง

4.4 การใช้คำกลุ่ม

การใช้คำสัมพันธ์กันทั้ง 4 ลักษณะดังกล่าวปรากฏใช้ในประมวลกฎหมายอาญา ดังต่อไปนี้

4.1 การใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน คือ การใช้คำที่มีรูปภาษาต่างกันแต่มีความหมายคล้ายคลึงกัน เพื่อแสดงการเชื่อมโยงความเป็นเรื่องเดียวกัน กล่าวถึงสิ่งต่างๆ ที่มีความหมายในทำนองเดียวกัน จากการศึกษาภาษาในประมวลกฎหมายอาญา พบการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

- (1) ผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ซึ่งกำหนด จะได้รับการเลี้ยงดูจากสถานที่นั้นแต่ภายใต้ข้อบังคับของสถานที่
- (2) ผู้ต้องโทษกักขังมีสิทธิที่จะรับอาหารจากภายนอกโดยค่าใช้จ่ายของตนเอง ใช้เสื้อผ้าของตนเอง ได้รับการเยี่ยม
- (3) อย่างน้อยวันละหนึ่งชั่วโมง และรับและส่งจดหมายได้
- (4) ผู้ต้องโทษกักขังจะต้องทำงานตามระเบียบข้อบังคับและวินัย ถ้าผู้ต้องโทษกักขังประสงค์จะทำงานอย่างอื่น
- (5) ก็ให้อนุญาตให้เลือกทำได้ตามประเภทงานที่ตนสมัครแต่ต้องไม่ขัดต่อระเบียบ ข้อบังคับ วินัย หรือความปลอดภัย
- (6) ของสถานที่นั้น

(ม.25 น.22)

จากตัวอย่าง "ระเบียบ" "ข้อบังคับ" และ "วินัย" ใน (5) เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันคือ หมายถึง กฎเกณฑ์และข้อปฏิบัติที่ผู้ต้องโทษจะต้องประพฤติปฏิบัติตาม

ตัวอย่างที่ 2

- (1) ถ้าศาลเห็นว่าการปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือ จิตฟั่นเฟือน ซึ่งไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษ
- (2) ตามมาตรา 65 จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชนศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้
- (3) และคำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้

(ม.48 น.30)

จากตัวอย่าง "จิตบกพร่อง" "โรคจิต" และ "จิตฟั่นเฟือน" คำทั้ง 3 มีความหมายใกล้เคียงกัน คือ หมายถึง โรคทางจิตใจที่มีความผิดปกติของความรู้สึก ความคิด อารมณ์ หรือพฤติกรรม

ตัวอย่าง 3

- (1) ถ้าความผิดที่ได้ใช้ ที่ได้โฆษณา หรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำ หรือที่ได้สนับสนุนให้กระทำ
- (2) ได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้ใช้ ผู้โฆษณาหรือประกาศ ผู้สนับสนุน
- (3) ผู้กระทำได้กระทำไปไม่ตลอดหรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้ใช้ หรือผู้โฆษณาหรือประกาศ
- (4) คงรับผิดชอบที่บัญญัติไว้ในมาตรา 84 วรรคสองหรือมาตรา 85 วรรคแรกแล้วแต่กรณี
- (5) ส่วนผู้สนับสนุนนั้นไม่ต้องรับโทษ

(ม.88 น.48)

จากตัวอย่าง "โฆษณา" และ "ประกาศ" มีความหมายใกล้เคียงกัน คือ เป็นการบอก แจ้งให้ทราบ โดยทั่วกัน และแพร่ขยายออกไป

ตัวอย่าง 4

- (1) ผู้ใดเอาของที่มีพิษหรือสิ่งอื่นที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพเจือลงในอาหาร หรือในน้ำซึ่งอยู่ในบ่อ สระ หรือที่ขังน้ำใดๆ
- (2) และอาหารหรือน้ำนั้นได้มีอยู่หรือจัดไว้ เพื่อประชาชนบริโภค ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี
- (3) และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงสองหมื่นบาท

(ม.237 น.101)

จากตัวอย่าง “ป่อ” “สระ” และ “ที่ทิ้งน้ำ” ใน (2) เป็นการใช้คำที่มีความหมายสัมพันธ์ใกล้เคียงกัน โดยมีความหมายถึงที่ที่มีน้ำอยู่

ตัวอย่าง 5

- (1) ผู้ใดทำให้รางระบายน้ำ ร่องน้ำ หรือท่อระบายของโสโครก อันเป็นสาธารณะเกิดขัดข้องหรือ ไม่สะดวก
- (2) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(ม.375 น.163)

จากตัวอย่าง “รางระบายน้ำ” “ร่องน้ำ” และ “ท่อระบาย” ใน (1) เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน คือ เป็นที่ระบายของเหลวให้ไหลไป

ตัวอย่าง 6

- (1) ผู้ใดยิงปืนซึ่งใช้ดินระเบิดโดยใช้เหตุในเมือง หมู่บ้าน หรือที่ชุมนุมชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน
- (2) หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.376 น.164)

จากตัวอย่าง “เมือง” “หมู่บ้าน” และ “ชุมนุมชน” ใน (1) เป็นการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน คือ เป็นสถานที่ที่มีผู้คนอยู่ร่วมกันเป็นหมู่มาก

4.2 การใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน คือ การใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามกันเพื่อแสดงความเชื่อมโยงถึงเรื่องเดียวกันในภาษาระดับข้อความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 7

- (1) ในการคำนวณการเพิ่มโทษหรือลดโทษที่จะลงในศาลตั้งกำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลยเสียก่อนแล้วจึงเพิ่มหรือลด
- (2) ถ้ามีทั้งการเพิ่มและการลดโทษที่จะลงให้เพิ่มก่อนแล้วจึงลดจากผลที่เพิ่มแล้วนั้น ถ้าส่วนของการเพิ่มเท่ากับ
- (3) หรือมากกว่าส่วนของการลดและศาลเห็นสมควรจะไม่เพิ่มไม่ลดก็ได้

(ม.54 น.32)

จากตัวอย่าง “เพิ่ม” และ “ลด” เป็นการใช้คำที่มีความหมายแย้งหรือตรงกันข้ามกัน เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของคำในความ

ตัวอย่าง 8

- (1) การบังคับ ตามคำสั่งของศาลตามความในมาตรา 46 หรือการร้องขอให้ศาลสั่งให้ใช้เงินเมื่อผู้ทำทณฑ์บนประพฤติด
- (2) ทณฑ์บนตามความในมาตรา 47 นั้น ถ้ามิได้บังคับหรือร้องขอภายในกำหนดสองปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือนับแต่
- (3) วันที่ผู้ทำทณฑ์บนประพฤติดทณฑ์บนจะบังคับหรือร้องขอมิได้

(ม.101 น.55)

จากตัวอย่าง “การบังคับ” และ “การร้องขอ” เป็นการใช้คำที่มีความหมายแย้งหรือตรงกันข้ามเพื่อแสดงความสัมพันธ์ของคำในความ

ตัวอย่าง 9

- (1) ผู้ใดลอบฝัง ซ่อนเร้น ย้ายหรือทำลายศพหรือส่วนของศพ เพื่อปิดบังการเกิด การตาย หรือเหตุแห่งการตาย
- (2) ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.199 น.88)

จากตัวอย่าง “การเกิด” และ “การตาย” เป็นการใช้คำที่มีความหมายแย้งหรือตรงกันข้ามกัน เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของการมีชีวิตของคน ซึ่งเป็นการแสดงการเชื่อมโยงความในภาษาระดับข้อความ

ตัวอย่าง 10

- (1) ผู้ใด เพื่อจะเอาคนลงเป็นทาส หรือให้มีฐานะคล้ายทาส นำเข้าใน หรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร พามาจากที่ใด
- (2) ชื่อ ชาย จำหน่าย รับ หรือหญิงหนึ่งบุคคลใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี
- (3) และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(ม.312 น.134)

จากตัวอย่าง “นำเข้าใน” และ “ส่งออกไป” เป็นการใช้คำที่มีความหมายแย้งหรือ ตรงกันข้าม เพื่อแสดงความเชื่อมโยงความ

4.2 การใช้คำที่มีความหมายต่อเนื่อง คือ การใช้คำที่ความหมายของคำที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เป็นไปในทำนองเดียวกัน หรือแสดงผล จากความหมายของคำที่ปรากฏหน้า หน้า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 11

- (1) ... เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติของผู้กระทำความผิดนั้น ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อดังต่อไปนี้
- (2) (๑) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้ สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ
- (3) หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ หรือจัดให้กระทำการกิจกรรมบริการสังคม
- (4) หรือสาธารณประโยชน์ตามที่เจ้าพนักงานและผู้กระทำความผิดเห็นสมควร
- (5) (๒) ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ
- (6) (๓) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติดนินทาอันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดในทำนองเดียวกัน
- (7) (๔) ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วย
- (8) (๕) เงื่อนไขอื่นๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด เพื่อแก้ไข ฟื้นฟู หรือป้องกัน มิให้ผู้กระทำความผิดกระทำ
- (9) หรือมีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีก ...

(ม.56 น.33)

จากตัวอย่าง “สอบถาม” “แนะนำ” “ช่วยเหลือ” และ “ตักเตือน” ใน (2) - (3) และ “แก้ไข” “ฟื้นฟู” และ “ป้องกัน” ใน(8) เป็นการใช้คำบอกลำดับก่อนหลังของการกระทำและเหตุการณ์

ตัวอย่าง 12

- (1) ผู้ใดเป็นผู้มีวิชาชีพในการออกแบบ ควบคุม หรือทำการก่อสร้าง ซ่อมแซมหรือรื้อถอน อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างใดๆ
- (2) ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือวิธีการอันพึงกระทำการนั้นๆโดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น
- (3) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.227 น.99)

จากตัวอย่าง “ออกแบบ” “ควบคุม” “ก่อสร้าง” “ซ่อมแซม” และ “รื้อถอน” เป็นการใช้คำที่มีความหมายบอกลำดับการกระทำเพื่อแสดงการเชื่อมโยงความ
ตัวอย่าง 13

- (1) ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์
  - (2) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- (ม.360 น.159)

จากตัวอย่าง “เสียหาย” “ทำลาย” “เสื่อมค่า” และ “ไร้ประโยชน์” เป็นการใช้คำที่มีความต่อเนื่องกันทางความหมายกล่าวคือ เสียหาย นำไปสู่การทำลายและทำให้สิ่งของนั้นเสื่อมค่า และไร้ประโยชน์ในที่สุด ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงความ
ตัวอย่าง 14

- (1) ผู้ใดเสพสุราหรือของเมาอย่างอื่น จนเป็นเหตุให้ตนเมา ประพฤติวนวาย หรือครองสติไม่ได้ขณะอยู่ในถนนสาธารณะ
  - (2) หรือสาธารณะสถาน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท
- (ม. 378 น.164)

จากตัวอย่าง “เมา” “ประพฤติวนวาย” และ “ครองสติไม่ได้” เป็นการใช้คำที่มีความต่อเนื่องของความหมายเพื่อแสดงถึงความเชื่อมโยงความ

นอกจากนี้จากการศึกษาการใช้คำหรือหน่วยคำที่มีความต่อเนื่องของความหมายในภาษาของประมวลกฎหมายอาญาพบว่ามีการใช้คำหรือหน่วยคำที่ความหมายของคำและหน่วยคำดังกล่าวแสดงถึงน้ำหนักของความหมายที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงเป็นลำดับ ดังตัวอย่างต่อไปนี้
ตัวอย่าง 15

- (1) ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท
  - (2) หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี
- (ม.112 น. 60)

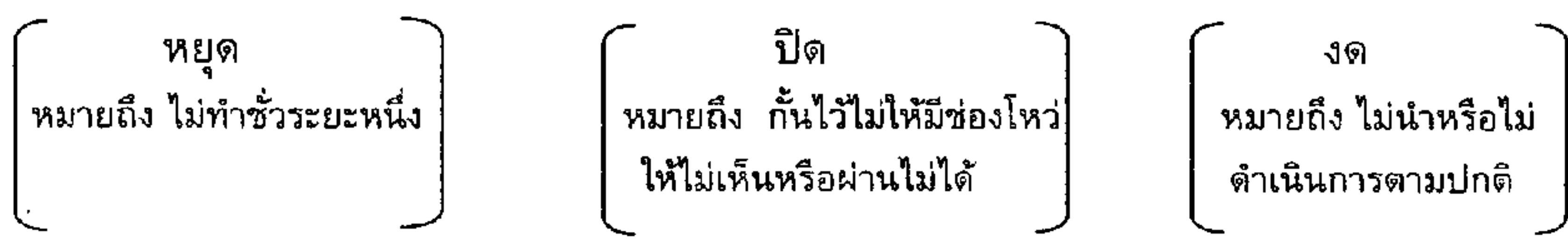
จากตัวอย่าง “หมิ่นประมาท” “ดูหมิ่น” และ “อาฆาตมาดร้าย” เป็นการใช้คำที่มีความต่อเนื่องของความหมายที่แสดงถึงน้ำหนักของความหมายที่เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

หมิ่นประมาท หมายถึง เขียนหรือกล่าวดูถูกให้เขาเสียชื่อเสียง	ดูหมิ่น หมายถึง หมิ่นผู้อื่นด้วยรู้สึกว่าเขาต่ำต้อยกว่าตน	อาฆาตมาดร้าย หมายถึง ผูกใจเจ็บ อยากแก้แค้นและมุ่งจะทำร้าย

ตัวอย่าง 17

- (1) ผู้ใดยุยงหรือจัดให้เกิดการร่วมกันหยุดงาน ร่วมกันปิดงาน งดจ้าง หรือการร่วมกันไม่ยอมค้าขาย หรือติดต่อทางธุรกิจ
  - (2) กับบุคคลใด ๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดิน เพื่อบังคับรัฐบาล หรือเพื่อข่มขู่ประชาชน
  - (3) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- (ม. 117 น.62)

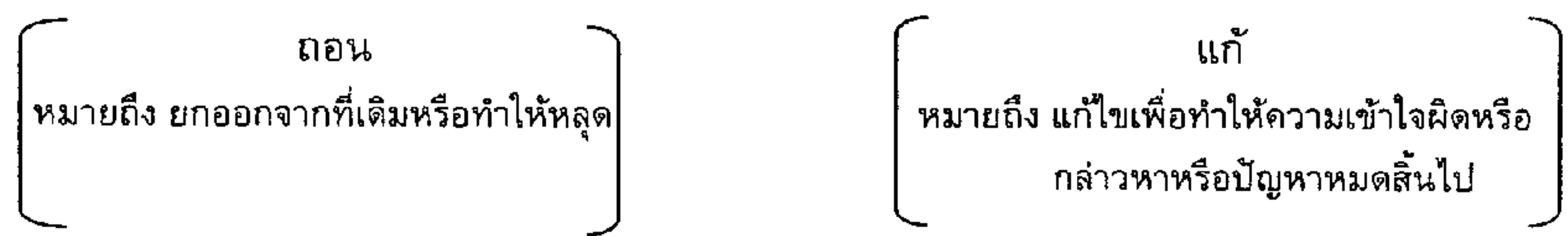
จากตัวอย่าง “หยุด” “ปิด” และ “งด” เป็นการใช้คำที่มีความต่อเนื่องของความหมายที่แสดงน้ำหนักของความหมายที่เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

ตัวอย่าง 18

- (1) ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 175 แล้วลุแก่อโทษต่อศาลและขอถอนฟ้องหรือแก้ฟ้องก่อนมีคำพิพากษา
  - (2) ให้ศาลลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือศาลจะไม่ลงโทษเลยก็ได้
- (ม.176 น.82)

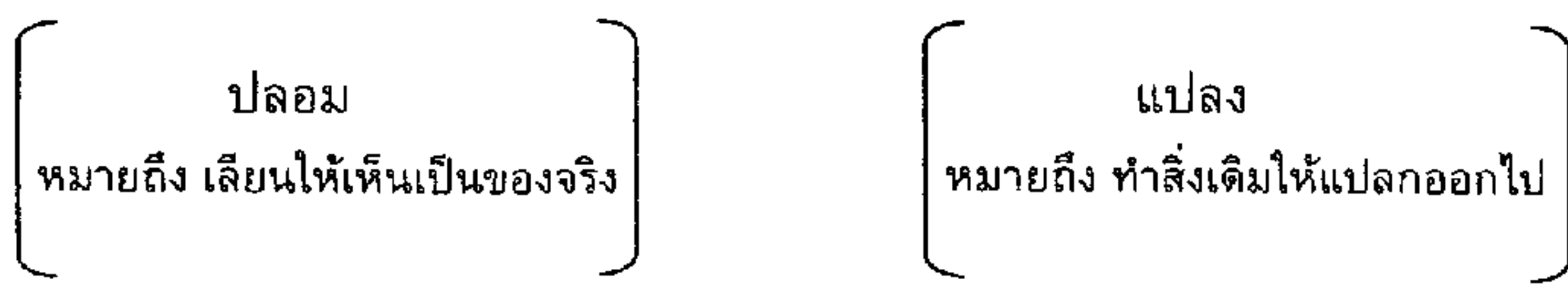
จากตัวอย่าง “ถอน” และ “แก้” เป็นการใช้คำที่มีความหมายต่อเนื่องกันโดยมีน้ำหนักของคำที่แสดงวิธีการที่เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ดังนี้

ตัวอย่าง 19

- (1) ผู้ใดได้มาซึ่งสิ่งใด ๆ โดยไม่รู้ว่าเป็นของปลอมตามมาตรา 240 หรือของแปลงตามมาตรา 241
  - (2) ถ้าต่อมารู้ว่าเป็นของปลอมหรือของแปลงเช่นนั้นยังขิ้นำมาใช้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี
  - (3) หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ
- (ม.245 น.104)

จากตัวอย่าง “ปลอม” และ “แปลง” เป็นการใช้คำที่มีความหมายต่อเนื่องกันโดยมีน้ำหนักของคำที่แสดงวิธีการที่เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ดังนี้

ตัวอย่าง 20

- (1) ผู้ใดแขวน ติดตั้ง หรือวางสิ่งใดไว้โดยประการที่น่าจะตกหรือพังลงซึ่งจะเป็นเหตุอันตรายแก่ผู้อื่น
- (2) หรือเตือนรื้อถอนแก่ผู้สัญจรในทางสาธารณะ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(ม.387 น.166)

จากตัวอย่าง "แขวน" "ติดตั้ง" และ "วาง" เป็นการใช้คำที่มีความหมายแสดงขนาดของวัตถุที่ต้องทำกริยา ดังกล่าว ว่ามีขนาดใหญ่ขึ้นเป็นลำดับ

3.4 การใช้คำกลุ่ม คือ การใช้คำที่มีความหมายสัมพันธ์กันเพื่อแสดงการเชื่อมโยงความจากการศึกษาภาษากฎหมายการใช้คำกลุ่มอาจเป็นการใช้คำเฉพาะและคำทั่วไป (Hyponymy and Co-hyponymy) หรือการใช้คำที่เข้าชุดกัน (Collocation) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

- (1) ในการคำนวณระยะเวลาจำคุก ให้นับวันเริ่มจำคุกรวมคำนวณเข้าด้วยและให้นับเป็นหนึ่งวันเต็ม
- (2) โดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง
- (3) ถ้าระยะเวลาที่คำนวณนั้นกำหนดเป็นเดือนให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือน ถ้ากำหนดเป็นปีให้คำนวณตามปีปฏิทิน
- (4) ในราชการ
- (5) เมื่อผู้ต้องคำพิพากษา ถูกจำคุกครบกำหนดแล้ว ให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด

(ม.21 น.21)

จากตัวอย่างมีการใช้คำเฉพาะและคำทั่วไป (Hyponymy and Co-hyponymy) โดยมีการใช้คำ "ชั่วโมง" "วัน" "เดือน" "ปี" ที่เป็นคำเฉพาะที่อยู่ในหมวดคำทั่วไป ของ "เวลา"

ตัวอย่าง 2

- (1) ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด แก่เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ
- (2) ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำใด อันมิชอบด้วยหน้าที่
- (3) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(ม.167 น.80)

จากตัวอย่างมีการใช้คำเฉพาะและคำทั่วไป (Hyponymy and Co-hyponymy) โดยมีการใช้คำ "พนักงานอัยการ" "ผู้ว่าคดี" หรือ "พนักงานสอบสวน" ที่เป็นคำเฉพาะที่อยู่ในหมวดคำทั่วไปของ "ตำแหน่งตุลาการ"

ตัวอย่าง 3

- (1) ผู้ใดกระทำการด้วยประการใดๆ ให้การสื่อสารสาธารณะทางไปรษณีย์ ทางโทรเลข ทางโทรศัพท์ หรือวิทยุขัดข้อง
- (2) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.235 น.101)

จากตัวอย่างมีการใช้คำเฉพาะและคำทั่วไป (Hyponymy and Co-hyponymy) โดยมีการใช้คำ “ไปรษณีย์” “โทรเลข” “โทรศัพท์” และ “วิทยุ” ที่เป็นคำเฉพาะที่อยู่ในหมวดคำทั่วไปของ “การสื่อสารสาธารณะ”

ตัวอย่าง 4

- (1) ผู้ใดในการประกอบกิจการในวิชาแพทย์ กฎหมาย บัญชี หรือวิชาชีพอื่นใดทำคำรับรองเป็นเอกสารอันเป็นเท็จ
- (2) โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี
- (3) หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- (4) ผู้ใด โดยทุจริต ใช้หรืออ้างคำรับรองอันเกิดจากการกระทำความผิดตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

(ม. 269 น.111)

จากตัวอย่างมีการใช้คำเฉพาะและคำทั่วไป (Hyponymy and Co-hyponymy) โดยมีการใช้คำ “แพทย์” “กฎหมาย” และ “บัญชี” ที่เป็นคำเฉพาะที่อยู่ในหมวดคำทั่วไปของ “วิชาชีพ”

ตัวอย่าง 5

- (1) ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุก
- (2) ตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี
- (3) อันตรายสาหัส คือ
- (4) (๑) ตาบอด หูหนวก ล้มขาด หรือเสียอวัยวะประสาท
- (5) (๒) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์
- (6) (๓) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้ว หรืออวัยวะอื่นใด
- (7) (๔) หน้าที่เสียโฉมอย่างติดตัว ...

(ม.297 น.127)

จากตัวอย่างมีการใช้คำเฉพาะและคำทั่วไป (Hyponymy and Co-hyponymy) โดยมีการใช้คำ “ตา” “หู” “อวัยวะสืบพันธุ์” “แขน” “ขา” “มือ” “เท้า” “นิ้ว” และ “หน้า” ที่เป็นคำเฉพาะที่อยู่ในหมวดคำทั่วไปของ “อวัยวะ”

ตัวอย่าง 6

- (1) ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจำนำ หรือรับไว้โดยประการใดซึ่งทรัพย์สินอันได้มา
- (2) โดยการกระทำความผิด ถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะ ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ซิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยกยอก
- (3) หรือเจ้าพนักงานยกยอกทรัพย์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรับของโจร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี
- (4) หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ...

(ม.357 น.157)

จากตัวอย่างมีการใช้คำเฉพาะและคำทั่วไป (Hyponymy and Co-hyponymy) โดยมีการใช้คำ “ลักทรัพย์” “วิ่งราวทรัพย์” “ชิงทรัพย์” “ปล้นทรัพย์” “ฉ้อโกง” และ “ยกยอก” ที่เป็นคำเฉพาะที่อยู่ในหมวดคำทั่วไปของ “ความผิด”

ตัวอย่าง 7

- (1) ผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช ในศาสนาใดโดยมิชอบ
- (2) เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท
- (3) หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.208 น.92)

จากตัวอย่างมีการใช้การใช้คำที่เข้าชุดกัน(Collocation) โดยมีการใช้คำ "ภิกษุ" "สามเณร" "นักพรต" และ "นักบวช" เป็นคำที่อยู่ในกลุ่มความหมาย ผู้ทรงศีลในศาสนา

5. การเชื่อมโยงความโดยการใช้หน่วยเชื่อม

การเชื่อมโยงความโดยการใช้หน่วยเชื่อม คือ การใช้หน่วยเชื่อมประเภทต่างๆ ซึ่งอาจเป็นคำหรือกลุ่มคำก็ได้ เชื่อมประโยคหรือความเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในประโยคหรือความที่ต่อเนื่องหรือใกล้เคียงกัน

ตัวอย่างเช่น

- (1) ผู้ใดแจ้งความอันเป็นเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญาแก่พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี พนักงานสอบสวน
- (2) หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย
- (3) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.172 น.81)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม "ซึ่ง" เป็นหน่วยเชื่อมที่แสดงการขยายความประโยคใน (1) – (2) ว่า "(ผู้ใดแจ้งความอันเป็นเท็จ)ที่อาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย" และคำว่า "หรือ" ใน (2) และ (3) นั้น เป็นหน่วยที่เชื่อมที่แสดงความให้เลือก ในที่นี้หมายถึง อาจต้องถูกลงโทษอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างก็ได้

ในการศึกษาการเชื่อมโยงความโดยการใช้หน่วยเชื่อมในภาษาระดับข้อความนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะหน่วยเชื่อมที่เชื่อมความหมายระหว่างประโยค และหมายรวมถึงหน่วยเชื่อมที่ปรากฏในประโยคความซ้อนหรือประโยคผสมที่ประกอบด้วยอนุประโยคตั้งแต่ 2 อนุประโยคขึ้นไป โดยมีได้ศึกษารูปภาษาที่ปรากฏเชื่อมระหว่างคำกับคำ ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาในระดับคำที่นำมาเรียงต่อกันเป็นประโยคนั้นได้มีผู้ศึกษาแล้วอย่างกว้างขวางในขณะที่การศึกษาเรื่องหน่วยเชื่อมในภาษาระดับข้อความยังไม่แพร่หลาย ประกอบกับการใช้หน่วยเชื่อมในภาษาระดับข้อความที่พบก็เป็นการนำคำเชื่อมในระดับประโยคมาใช้แสดงความสัมพันธ์ในลักษณะที่เหมือนและใกล้เคียงกัน การศึกษาการเชื่อมโยงความโดยการใช้หน่วยเชื่อมในครั้งนี้จึงศึกษาเฉพาะในระดับประโยคและความเพื่อลดความซ้ำซ้อนของหน่วยเชื่อมและคำเชื่อมดังกล่าวข้างต้น

จากการศึกษาการเชื่อมโยงความโดยการใช้หน่วยเชื่อมในภาษาระดับข้อความที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา สามารถจำแนกตามความหมายของหน่วยเชื่อมได้ 12 ประเภท ดังนี้

- 5.1 หน่วยเชื่อมแสดงความขัดแย้ง
- 5.2 หน่วยเชื่อมแสดงเงื่อนไข
- 5.3 หน่วยเชื่อมแสดงทางเลือก

- 5.4 หน่วยเชื่อมแสดงการเสริมความ/ขยายความ
- 5.5 หน่วยเชื่อมแสดงเวลาและลำดับเหตุการณ์
- 5.6 หน่วยเชื่อมแสดงเหตุ
- 5.7 หน่วยเชื่อมแสดงวัตถุประสงค์/ผล
- 5.8 หน่วยเชื่อมแสดงวิธีการ
- 5.9 หน่วยเชื่อมแสดงการเริ่มต้น – สิ้นสุด
- 5.10 หน่วยเชื่อมแสดงการตัดตอนหรือแยกส่วน
- 5.11 หน่วยเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบ
- 5.12 หน่วยเชื่อมแสดงการสรุปความ

หน่วยเชื่อมโยงทั้ง 12 ประเภทดังกล่าวข้างต้น มีลักษณะการใช้ในประมวลกฎหมายอาญา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

5.1 หน่วยเชื่อมแสดงความขัดแย้ง คือ การใช้รูปภาษาที่อาจเป็นคำหรือกลุ่มคำซึ่งใช้เชื่อมประโยคเพื่อแสดงความสัมพันธ์ว่าเหตุการณ์ สถานการณ์ ในประโยคหรือความที่อยู่ต่อเนื่องหรือใกล้เคียงกัน ไม่เป็นไปในทำนองเดียวกันหรือตรงข้ามกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

- (1) บทบัญญัติในภาคหนึ่งแห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย
- (2) เว้นแต่ กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

(ม.17 น.20)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “เว้นแต่” แสดงความขัดแย้งของความระหว่าง “บทบัญญัติในภาคหนึ่งแห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย” และ “กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

ตัวอย่าง 2

- (1) ทรัพย์สิ้นซึ่งศาลพิพากษาให้ริบ ให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สิ้นนั้นใช้ไม่ได้
- (2) หรือทำลายทรัพย์สิ้นนั้นเสียก็ได้

(ม.35 น.26)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “แต่” แสดงความขัดแย้งของความระหว่าง “ทรัพย์สิ้นซึ่งศาลพิพากษาให้ริบ ให้ตกเป็นของแผ่นดิน” และ “ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สิ้นนั้นใช้ไม่ได้”

ตัวอย่าง 3

- (1) ผู้ใดกระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ความผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ เพราะมีจิตบกพร่อง โรคจิต
- (2) หรือจิตฟั่นเฟือน ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ ถ้าผู้กระทำความผิดยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง หรือยัง
- (3) สามารถบังคับตนเองได้บ้าง ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้
- (4) สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

(ม.65 น.38)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม แต่₁ แสดงความขัดแย้งของความระหว่าง “ผู้ใดกระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ความผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ ... ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น” และ “ถ้าผู้กระทำความผิดยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น” และหน่วยเชื่อม แต่₂ แสดงความขัดแย้งของความระหว่าง “ถ้าผู้กระทำความผิดยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้างหรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น” และ “ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้”

5.2 หน่วยเชื่อมแสดงเงื่อนไข คือ การใช้รูปภาษาที่อาจเป็นคำหรือกลุ่มคำเชื่อมประโยคหรือความเพื่อแสดงความสัมพันธ์ว่าเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ในประโยคหรือความที่อยู่ต่อเนื่องหรือใกล้เคียงเป็นเงื่อนไขกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 4

- (1) ผู้ใดจำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นอันตราย ซึ่งเกิดจากการประทุษร้าย
- (2) อันละเมิดต่อกฎหมาย และ เป็นอันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้า ได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกัน
- (3) โดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด

(ม.68 น.39)

จากตัวอย่างหน่วยเชื่อม “ถ้า” แสดงเงื่อนไขว่า ความ “(ถ้า)ได้กระทำพอสมควรแก่เหตุการกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย” เป็นเงื่อนไขให้เกิดความ “ผู้นั้นไม่มีความผิด”

ตัวอย่างที่ 5

- (1) บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด
- (2) และกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้
- (3) ถ้า, ตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังการกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป
- (4) ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว
- (5) ก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง

(ม.2 น.11)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม ถ้า₁ แสดงเงื่อนไขว่า ความ “(ถ้า)ตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป” เป็นเงื่อนไขให้เกิด ความ “ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด” หน่วยเชื่อม ถ้า...ก็₂ แสดงเงื่อนไขว่า “(ถ้า)ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว” เป็นเงื่อนไข ให้เกิด ความ “(ก็)ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น” และหน่วยเชื่อมถ้า...ก็₃แสดงเงื่อนไขว่า “ (ถ้า)รับโทษอยู่” เป็นเงื่อนไขให้เกิด ความ “(ก็)ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง”

ตัวอย่าง 6

- (1) ความผิดใดที่การกระทำแม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใดได้กระทำในราชอาณาจักรก็ดี ผลแห่งการกระทำเกิดในราชอาณาจักร
- (2) โดยผู้กระทำประสงค์ให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักร หรือโดยลักษณะแห่งการกระทำ ผลที่เกิดขึ้นนั้นควรเกิด
- (3) ในราชอาณาจักร หรือย่อมจะเล็งเห็นว่าผลนั้นจะเกิดในราชอาณาจักรก็ดี ให้ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำ
- (4) ในราชอาณาจักร

- (5) ในกรณีการเตรียมการหรือพยายามกระทำการใดซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด
- (6) แม้การกระทำนั้นจะได้กระทำนอกราชอาณาจักร ถ้าหาก การกระทำนั้นจะได้กระทำตลอดไปจนถึงขั้น
- (7) ความผิดสำเร็จ ผลจะเกิดขึ้นในราชอาณาจักร ให้ถือว่า การเตรียมการหรือพยายามกระทำความผิดนั้น
- (8) ได้กระทำในราชอาณาจักร

(ม.5 น.13)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “แม้แต่” แสดงเงื่อนไขว่า ความ “(แม้แต่)ส่วนหนึ่งส่วนใดได้กระทำในราชอาณาจักรก็ดี ผลแห่งการกระทำเกิดในราชอาณาจักรโดยผู้กระทำประสงค์ให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักร หรือโดยลักษณะแห่งการกระทำ ผลที่เกิดขึ้นนั้นควรเกิดในราชอาณาจักร หรือย่อมจะเล็งเห็นว่าผลนั้นจะเกิดในราชอาณาจักรก็ดี” เป็นเงื่อนไขให้เกิดความ “ให้ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร” หน่วยเชื่อม “แม้... ถ้าหาก” แสดงเงื่อนไขว่า ความ “(แม้)การกระทำนั้นจะได้กระทำนอกราชอาณาจักร(ถ้าหาก)การกระทำนั้นจะได้กระทำตลอดไปในถึงขั้นความผิดสำเร็จผลจะเกิดขึ้นในราชอาณาจักร” เป็นเงื่อนไขให้เกิดความ “ให้ถือว่า การเตรียมการหรือพยายามกระทำความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร”

ตัวอย่าง 7

- (1) ในกรณีที่ศาลสั่งให้บริบททรัพย์สินตามมาตรา 33 หรือมาตรา 34 ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอ
- (2) ของเจ้าของที่แท้จริงว่าผู้เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน
- (3) ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน แต่คำเสนอของเจ้าของแท้จริงนั้นจะต้องกระทำ
- (4) ต่อศาลในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด

(ม.36 น.26)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “หาก...ก็” แสดงเงื่อนไขว่า “(หาก)ปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของที่แท้จริงว่าผู้เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด” เป็นเงื่อนไขของความ “(ก็) ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน” และหน่วยเชื่อม “ถ้า” แสดงเงื่อนไขซ้อน ว่าความ “(ถ้า)ทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน” เป็นเงื่อนไขให้เกิดความ “ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน”

ตัวอย่าง 8

- (1) การกระทำความผิดหลุโทษตามประมวลกฎหมายนี้ แม้กระทำโดยไม่มีเจตนา^๕ก็เป็นความผิด เว้นแต่
- (2) ตามบทบัญญัติความผิดนั้น จะมีความบัญญัติให้เห็นเป็นอย่างอื่น

(ม.104 น.56)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “แม้...ก็” แสดงเงื่อนไขว่า “(แม้) กระทำโดยไม่มีเจตนา” เป็นเงื่อนไขให้เกิดความ “(ก็)เป็นความผิด”

5.3 หน่วยเชื่อมแสดงทางเลือก คือ การใช้รูปภาษาที่อาจเป็นคำหรือกลุ่มคำเชื่อมประโยคหรือความ เพื่อแสดงแสดงความสัมพันธ์ว่าความในประโยคที่อยู่ต่อเนื่องหรือใกล้เคียงเป็น การให้เลือกหรือเป็นทางเลือกว่า ถ้าไม่เป็นเหตุการณ์หนึ่ง ก็อาจเป็นเหตุการณ์ที่ 2 หรือ 3 หรือทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 9

- (1) เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของพนักงานอัยการ หรือเจ้าพนักงานว่าผู้กระทำความผิด
- (2) ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังที่ศาลกำหนดตามมาตรา 56 ศาลอาจตั้งเดือนผู้กระทำความผิด หรือ จะกำหนดการลงโทษ
- (3) ที่ยังไม่ได้กำหนด หรือ ลงโทษซึ่งรอไว้นั้นก็ได้

(ม.57 น.35)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “หรือ₁” “หรือ₂” ที่แสดงทางเลือกว่า อาจเป็น “(หรือ)จะกำหนดการลงโทษที่ยังไม่ได้กำหนด” “(หรือ) ลงโทษซึ่งรอไว้นั้นก็ได้”

ตัวอย่าง 10

- (1) การบังคับตามคำสั่งของศาลตามความหมายในมาตรา 46 หรือ การร้องขอให้ศาลสั่งให้ใช้เงิน
- (2) เมื่อผู้ทำทัณฑ์บนประพฤติผิดทัณฑ์บนตามความในมาตรา 47 นั้น ถ้ามิได้บังคับหรือ ร้องขอภายในกำหนดสองปี
- (3) นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง หรือนับแต่วันที่ผู้ทำทัณฑ์บนประพฤติผิดทัณฑ์บนจะบังคับ หรือ ร้องขอมิได้

(ม.101 น.55)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “หรือ₁” “หรือ₂” และ “หรือ₃” แสดงทางเลือกระหว่าง “การบังคับตามคำสั่งของศาลตามความหมายในมาตรา 46” และ “การร้องขอให้ศาลสั่งให้ใช้เงิน”

ตัวอย่าง 11

- (1) ผู้ใดขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาลให้มาให้ถ้อยคำ ให้มาเบิกความ หรือ ให้ส่งทรัพย์หรือเอกสารใด
- (2) ในการพิจารณาคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท
- (3) หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

(ม.170 น.81)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “หรือ₁” แสดงทางเลือกระหว่าง “ให้มาให้ถ้อยคำ ให้มาเบิกความ” และ “ให้ส่งทรัพย์หรือเอกสารใด” หน่วยเชื่อม “หรือ₂” แสดงทางเลือกระหว่าง “จำคุกไม่เกินหกเดือน” และ “ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท” และ หน่วยเชื่อม “หรือ₃” แสดงทางเลือกระหว่าง “จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท” และ “ทั้งจำทั้งปรับ”

ตัวอย่าง 12

- (1) ผู้ใดดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาหรือพิพากษาคดี หรือ กระทำการขัดขวางการพิจารณา
- (2) หรือพิพากษาของศาล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือ ปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท
- (3) หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

(ม.198 น.88)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “หรือ₁” แสดงทางเลือกระหว่าง “ดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาหรือพิพากษาคดี” และ “กระทำการขัดขวางการพิจารณาหรือพิพากษาของศาล” หน่วยเชื่อม “หรือ₂” แสดงทางเลือกระหว่าง “จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี” และ “ปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท” และ หน่วยเชื่อม “หรือ₃” แสดงทางเลือกระหว่าง “จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท” และ “ทั้งจำทั้งปรับ”

5.4 หน่วยเชื่อมแสดงการเสริมความ/ ขยายความ คือ การใช้รูปภาษาที่อาจเป็นคำหรือกลุ่มคำเชื่อมประโยคหรือความเพื่อแสดงการเสริมความ/ขยายความ ลักษณะการเสริมความ คือการให้ข้อมูลหรือรายละเอียดเพิ่มเติม จากความที่ปรากฏมาก่อนหน้า หน่วยเชื่อมแสดงการเสริมความที่พบในประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ “และ” “และนอกจากนี้” “และ...ก็” และ “สำหรับ” และ ลักษณะการขยายความ คือการชี้แจง หรือระบุคุณสมบัติ หรือลักษณะของสิ่งนั้นๆที่ปรากฏมาก่อนหน้า หน่วยเชื่อมแสดงการขยายความที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาได้แก่ “ที่” “ซึ่ง” “อัน” “ได้แก่” “ว่า” “ดังนี้” “ดังต่อไปนี้” “ดังระบุ” และ “ดังระบุไว้ต่อไปนี้” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 13

- (1) ในการคำนวณระยะเวลาพักกันให้นับเวลาวันที่ศาลพิพากษาเป็นวันเริ่มพักกัน แต่ถ้ายังมีโทษจำคุกหรือกักขัง
- (2) ที่ผู้ต้องกักกันนั้นจะต้องรับอยู่ที่จำคุกหรือกักขังเสียก่อนและให้นับวันถัดจากวันที่พ้นโทษจำคุก
- (3) หรือพ้นจากกักขัง เป็นวันเริ่มพักกัน
- (4) ระยะเวลาพักกันและปล่อยตัวผู้ถูกกักกันให้นับบทบัญญัติมาตรา 21มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(ม.42 น.29)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “และ” แสดงการเสริมความใน “ในการคำนวณระยะเวลาพักกันให้นับเวลาวันที่ศาลพิพากษาเป็นวันเริ่มพักกัน แต่ถ้ายังมีโทษจำคุกหรือกักขังที่ผู้ต้องกักกันนั้นจะต้องรับอยู่ที่จำคุกหรือกักขังเสียก่อน” ด้วยความ “ให้นับวันถัดจากวันที่พ้นโทษจำคุก หรือพ้นจากกักขังเป็นวันเริ่มพักกัน” เพิ่มเติม

ตัวอย่าง 14

- (1) ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ถึงมาตรา 336 วรรคแรก และมาตรา 341 ถึงมาตรา 364 นั้น
- (2) ถ้าเป็นการกระทำที่สามิกระทำต่อภริยา หรือภริยากระทำต่อสามิ ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ
- (3) ความผิดดังระบุนานี้ ถ้าเป็นการกระทำที่ผู้บุพการีกระทำต่อผู้สืบสันดาน ผู้สืบสันดานกระทำต่อผู้บุพการี
- (4) หรือพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกระทำต่อกัน แม้กฎหมายมิได้บัญญัติให้เน้นความผิดอันยอมความได้
- (5) ก็ให้เป็นความผิดอันยอมความได้ และนอกจากนั้น ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับ
- (6) ความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

(ม.71 น.40)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “และนอกจากนั้น” แสดงการเสริมความ “ความผิดดังระบุนานี้ ถ้าเป็นการกระทำที่ผู้บุพการีกระทำต่อผู้สืบสันดาน ผู้สืบสันดานกระทำต่อผู้บุพการี หรือพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกระทำต่อกัน แม้กฎหมายมิได้บัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ก็ให้เป็นความผิดอันยอมความได้” ด้วยความ “ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้” เพิ่มเติม

ตัวอย่าง 15

- (1) การฟ้องขอให้หักกันเป็นอำนาจของพนักงานอัยการโดยเฉพาะ และจะขอรวมกันไปในคดีอันเป็นมูล
- (2) ให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้หักกันหรือจะฟ้องภายหลังก็ได้

(ม.43 น.29)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “และ” แสดงการเสริมความ “การฟ้องขอให้หักกันเป็นอำนาจของพนักงานอัยการโดยเฉพาะ” ด้วยความ “จะขอรวมกันไปในคดีอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้หักกัน หรือจะฟ้องภายหลังก็ได้” เพิ่มเติม

ตัวอย่าง 16

- (1) บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาท
- (2) ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิด เมื่อได้กระทำโดยประมาทหรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้
- (3) โดยเจตนาให้ต้องรับผิด แม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา
- (4) กระทำโดยเจตนา ได้แก่ กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล
- (5) หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น ...

(ม.59 น.36)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “และในขณะเดียวกัน” แสดงการเสริมความ “กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ” ด้วยความ “ผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น ...” เพิ่มเติม

ตัวอย่าง 17

- (1) ผู้ใดพยายามกระทำความผิดหากยังเสียเองไม่กระทำการให้ตลอดหรือกลับใจแก้ไขไม่ให้การกระทำนั้นบรรลุผล
- (2) ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับการพยายามกระทำความผิดนั้น แต่ถ้าวินิจฉัยแล้วต้องตามบทกฎหมาย
- (3) ที่บัญญัติเป็นความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้นๆ

(ม.82 น.45)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “สำหรับการ” แสดงการเสริมความ “ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ” ด้วยความ “การพยายามกระทำความผิดนั้น” เพิ่มเติม

ตัวอย่าง 18

- (1) บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อ ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด
- (2) และกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย
- (3) ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไปให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้น
- (4) พ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษา
- (5) ว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง

(ม.2 น.11)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “ที่” แสดงการขยายความ หน่วยนาม “กฎหมาย” ใน (1) หน่วยเชื่อม “ที่” ใน (2) ขยายความ หน่วยนาม “โทษ” ใน (2) หน่วยเชื่อม “ที่” ขยายความ หน่วยนาม “โทษ” ใน (2) หน่วยเชื่อม “ที่” ขยายความ หน่วยนาม “บทบัญญัติของกฎหมาย” ใน (3) และ หน่วยเชื่อม “ที่” ขยายความ หน่วยนาม “ผู้” ใน (3)

ตัวอย่าง 19

- (1) ผู้ใดคบคิดกับบุคคลซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของรัฐต่างชาติ ด้วยความประสงค์ที่จะก่อให้เกิดการ
- (2) ดำเนินการรบต่อรัฐหรือในทางอื่นที่เป็นปรปักษ์ต่อรัฐ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี

(ม.120 น.63)

จากตัวอย่างหน่วยเชื่อม “ซึ่ง” แสดงการขยายความ หน่วยนาม “บุคคล” ใน (1)

ตัวอย่าง 20

- (1) ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำจัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต
- (2) อันเป็นการเสียหายแก่รัฐ เทศบาล สุขาภิบาล หรือเจ้าของทรัพย์สินนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี
- (3) หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

(ม.151 น.74)

จากตัวอย่างหน่วยเชื่อม “อัน” แสดงการขยายความ “ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต”

ตัวอย่าง 21

- (1) ... กระทำโดยเจตนา ได้แก่ กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล
- (2) หรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น
- (3) ถ้าผู้กระทำมิได้รู้เท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผล
- (4) หรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้
- (5) กระทำโดยประมาท ได้แก่ กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคล
- (6) ในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้
- (7) แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ ...

(ม.59 น.36)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “ได้แก่” แสดงการขยายความ หน่วยกริยา “กระทำโดยเจตนา” ใน (1) และขยายความ หน่วยกริยา กระทำโดยประมาท ใน(5)

ตัวอย่าง 22

- (1) ผู้ใดรู้ว่ามิได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น แจ้งความแก่พนักงานสอบสวน
- (2) หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาว่า ได้มีการกระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี
- (3) และปรับไม่เกินหกพันบาท

(ม.173 น.81)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “ว่า₁” แสดงการขยายความ หน่วยกริยา “รู้” ใน (1) และ หน่วยเชื่อม “ว่า₂” แสดงการขยายความ หน่วยกริยา “แจ้งความ” ใน (1)

ตัวอย่าง 23

- (1) กักกัน คือ การควบคุมผู้กระทำความผิดติดนัยไว้ภายในเขตกำหนด เพื่อป้องกันการกระทำความ
- (2) ผิดเพื่อติดนัยและเพื่อฝึกหัดอาชีพ

(ม.40 น.27)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม "คือ" แสดงการขยายความ หน่วยกริยา "กักกัน" ใน (1)

ตัวอย่าง 24

- (1) โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิด มีดังนี้
- (2) (๑) ประหารชีวิต
- (3) (๒) จำคุก
- (4) (๓) กักขัง
- (5) (๔) ปรับ
- (6) (๕) ริบทรัพย์สิน

(ม.18 น.20)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม "ดังนี้" แสดงการขยายความ หน่วยนาม "โทษ" ใน (1)

ตัวอย่าง 25

- (1) ผู้ใดกระทำความผิดประการใด ๆ ให้ยานพาหนะดังต่อไปนี้ อยู่ในลักษณะอันน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคล
- (2) (๑) เรือเดินทะเล อากาศยาน รถไฟ หรือรถราง
- (3) (๒) รถยนต์ที่ใช้สำหรับการขนส่งสาธารณะ หรือ
- (4) (๓) เรือกลไฟ หรือรถยนต์ อันมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป ที่ใช้สำหรับการขนส่งสาธารณะ
- (5) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(ม. 232 น.)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม "ดังต่อไปนี้" แสดงการขยายความ หน่วยนาม "ยานพาหนะ" ใน(1)

ตัวอย่าง 26

- (1) การกระทำความผิดตามมาตรา 276 วรรคแรก และมาตรา 278 นั้น ถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล
- (2) ไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตายหรือมิได้เป็นการกระทำแก่บุคคลดังระบุไว้
- (3) ในมาตรา 285 เป็นความผิดอันยอมความได้

(ม.281 น.118)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม "ดังระบุ" แสดงการขยายความ หน่วยนาม "บุคคล" ใน (2)

ตัวอย่าง 27

- (1) ผู้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักร และ
- (2) (ก) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนไทย และรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดได้เกิดขึ้นหรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ หรือ
- (3) (ข) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนต่างด้าว และรัฐบาลไทยหรือคนไทยเป็นผู้เสียหายและผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ
- (4) ถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดดังระบุไว้ต่อไปนี้จะต้องรับโทษภายในราชอาณาจักรเท่านั้น คือความผิดเกี่ยวกับ
- (5) การก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 217 มาตรา 218 มาตรา 221 ถึงมาตรา 224
- (6) ทั้งนี้เว้นแต่กรณีเกี่ยวกับมาตรา 220 วรรคแรก และมาตรา 224 มาตรา 226 มาตรา 228 ถึงมาตรา 232 มาตรา 237
- (7) และมาตรา 233 ถึงมาตรา 236 ทั้งนี้เฉพาะเมื่อเป็นกรณีต้องระวางโทษตามมาตรา 238 ...

(ม.8 น.14)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “ดังระบุไว้ต่อไปนี้เป็น...คือ” แสดงการขยายความ หน่วยนาม “ความผิด”
ใน (5)

5.5 หน่วยเชื่อมแสดงเวลาและลำดับเหตุการณ์ คือ การใช้รูปภาษาที่อาจเป็นคำหรือกลุ่มคำ
เชื่อมประโยคหรือความ เพื่อแสดงลำดับเวลา เหตุการณ์ หรือสถานการณ์ ของประโยคหรือความที่อยู่ต่อเนื่อง
หรือใกล้เคียง ดังตัวอย่างต่อไปนี้
ตัวอย่าง 28

- (1) ความมีนเมาเพราะเสพยาหรือสิ่งเมาอย่างอื่น จะยกขึ้นเป็นข้อแก้ตัวตามมาตรา 65 ไม่ได้ เว้นแต่ความมีเมานั้น
- (2) จะได้เกิดโดยผู้เสพยาไม่รู้ว่าสิ่งนั้นจะทำให้มีนเมา หรือได้เสพยาโดยถูกขืนใจให้เสพยา และได้กระทำความผิด
- (3) ในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ ผู้กระทำความผิดจึงจะได้รับยกเว้นโทษสำหรับความผิดนั้น
- (4) แต่ถ้าผู้นั้นยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้างหรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้
- (5) สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

(ม.66 น.38)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “ในขณะที่” แสดงช่วงเวลาของการเกิดเหตุการณ์ตามความ “ได้กระทำความ
ผิด” และ ความ “(ในขณะที่) ไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้”
ตัวอย่าง 29

- (1) ผู้ใดบันดาลโทสะโดยถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม จึงกระทำความผิดต่อผู้ข่มเหงในขณะที่
- (2) ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ตาม

(ม.72 น.40)

จากตัวอย่างหน่วยเชื่อม “ในขณะที่นั้น” แสดงช่วงเวลาของการเกิดเหตุการณ์ตามความ “กระทำ
ความผิดต่อผู้ข่มเหง” และ ความ“(ในขณะที่นั้น) บันดาลโทสะโดยถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็น
ธรรม”
ตัวอย่าง 30

- (1) เด็กอายุกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินสิบสี่ปีกระทำความผิดตามกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ
- (2) แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้
- (3) (๑) ว่ากล่าวตักเตือนเด็กนั้น แล้วปล่อยตัวไป และถ้าศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดามารดา ผู้ปกครอง
- (4) หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาตักเตือนด้วยก็ได้ ...

(ม.74 น.41)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “แล้ว” แสดงลำดับของการเกิดเหตุการณ์ตามความ “ว่ากล่าวตักเตือนเด็ก
นั้น” และ ความ “ปล่อยตัวไป”

ตัวอย่าง 31

- (1) ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุด ให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดที่จำแนกไว้ในอนุมาตรา
- (2) ต่อไปนี้ซ้ำในอนุมาตราเดียวกันอีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาสามปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี
- (3) ถ้าความผิดครั้งแรกเป็นความผิดซึ่งศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่าหกเดือน หากศาลจะพิพากษาลงโทษ
- (4) ครั้งหลังถึงจำคุกก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นถึงหนึ่งของโทษที่กำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง ...

(ม.93 น.51)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม "ในระหว่าง" แสดงช่วงเวลาของการเกิดเหตุการณ์ตามความ "ถ้าและได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดที่จำแนกไว้ในอนุมาตราต่อไปนี้จะซ้ำในอนุมาตราเดียวกันอีก" และความ "(ในระหว่าง) ที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาสามปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี"

ตัวอย่าง 32

- (1) ผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควรเข้าไปหรือซ่อนตัวอยู่ในเคหสถาน อาคารเก็บรักษาทรัพย์
- (2) หรือสำนักงานในความครอบครองของผู้อื่น หรือไม่ยอมออกไปจากสถานที่เช่นนั้น
- (3) เมื่อผู้มีสิทธิที่จะห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่ให้ออก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท
- (4) หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.364 น.160)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม "เมื่อ" แสดงช่วงของเวลาเกิดเหตุการณ์ตามความ "ไม่ยอมออกไปจากสถานที่เช่นนั้น" และความ "(เมื่อ) ผู้มีสิทธิที่จะห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่ให้ออก"

5.6 หน่วยเชื่อมแสดงเหตุ คือ การใช้รูปภาษาที่อาจเป็นคำหรือกลุ่มคำเชื่อมประโยคหรือความ เพื่อแสดงสาเหตุ ของการเกิดของเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ ของความในประโยคที่อยู่ต่อเนื่องหรือใกล้เคียง หน่วยเชื่อมแสดงเหตุที่ปรากฏใช้ในประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ "เพราะ" และ "เนื่องจาก" ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 33

- (1) ผู้ใดกระทำการโดยมุ่งต่อผลซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แต่การกระทำนั้นไม่สามารถจะบรรลุผลได้อย่างแน่แท้
- (2) เพราะเหตุปัจจัยซึ่งใช้ในการกระทำหรือเหตุแห่งวัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อ ให้ถือว่าผู้นั้นพยายามกระทำความผิด
- (3) แต่ให้ลงโทษไม่เกินถึงหนึ่งของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น
- (4) ถ้าการกระทำดังกล่าวในวรรคแรก ได้กระทำไปโดยความเชื่ออย่างมโนาย ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

(ม.81 น.45)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม "เพราะ" แสดงเหตุ โดยความ"(เพราะ) เหตุปัจจัยซึ่งใช้ในการกระทำหรือเหตุแห่งวัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อ" เป็นเหตุที่ทำให้เกิดผล "การกระทำนั้นไม่สามารถจะบรรลุผลได้อย่างแน่แท้"

ตัวอย่าง 34

- (1) การกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 101 และมาตรา 302 นั้น เป็นการกระทำของนายแพทย์ และ
- (2) (๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากสุขภาพของหญิงนั้น หรือ
- (3) (๒) หญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 282
- (4) มาตรา 283 หรือมาตรา 284 ผู้กระทำไม่มีความผิด

(ม.305 น.129)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “เนื่องจาก” แสดงเหตุ โดยความ “สุขภาพของหญิงนั้น” เป็นเหตุที่ทำให้เกิดผล “การกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 101 และมาตรา 302 นั้น เป็นการกระทำของนายแพทย์ และ จำเป็นต้องกระทำ” และหน่วยเชื่อม เนื่องจาก แสดงเหตุ โดยความ “การกระทำความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 282 มาตรา 283 หรือมาตรา 284” เป็นเหตุที่ทำให้เกิดผล “หญิงมีครรภ์”

5.7 หน่วยเชื่อมแสดงวัตถุประสงค์/ผล คือ การใช้รูปภาษาที่อาจเป็นคำหรือกลุ่มคำเชื่อม ประโยคหรือความเพื่อแสดงจุดมุ่งหมายของการกระทำในเหตุการณ์หนึ่งหรือสถานการณ์หนึ่งเพื่อให้เกิดอีก เหตุการณ์หนึ่งหรือสถานการณ์หนึ่งที่ต่อเนื่องกัน หรือแสดงผลของการกระทำในสถานการณ์หนึ่งทำให้เกิด อีกสถานการณ์หนึ่งของความในประโยคที่อยู่ต่อเนื่องหรือใกล้เคียง หน่วยเชื่อมแสดงวัตถุประสงค์/ผลที่ปรากฏ ใช้ในประมวลกฎหมายอาญาได้แก่ “เพื่อ” และ “จึง” ดังตัวอย่างต่อไป

ตัวอย่าง 35

- (1) ผู้ใดบันดาลโทสะโดยถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม จึงกระทำความผิดต่อผู้ข่มเหงในขณะนั้น
- (2) ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เพียงใดก็ได้

(ม.72 น.40)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “จึง” แสดงผลของการกระทำ โดยความ “กระทำความผิดต่อผู้ข่มเหงในขณะนั้น” เป็นผล และความ “ผู้ใดบันดาลโทสะโดยถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม” เป็นเหตุ ของผลดังกล่าว

ตัวอย่าง 36

- (1) ผู้ใดเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากประกันวินาศภัย แก่ง้างทำให้เกิดเสียหายแก่ทรัพย์สิน
- (2) อันเป็นวัตถุที่เอาประกันภัย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.347 น.154)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “เพื่อ” แสดงวัตถุประสงค์ของการกระทำ โดยความ “(เพื่อ)ให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากประกันวินาศภัย” เป็นวัตถุประสงค์ของการกระทำ “(ผู้ใด)แก่ง้างทำให้เกิดเสียหายแก่ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุที่เอาประกันภัย”

ตัวอย่าง 37

- (1) ผู้ใดเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเพื่อถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแม้แต่บางส่วน
- (2) หรือเข้าไปประการใดๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขาโดยปกติสุข
- (3) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.362 น.160)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “เพื่อ” แสดงวัตถุประสงค์ของการกระทำ โดยความ “ถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแม้แต่บางส่วน หรือเข้าไปประการใดๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขาโดยปกติสุข” เป็นวัตถุประสงค์ของการกระทำ “(ผู้ใด)เข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น”

5.8 หน่วยเชื่อมแสดงวิธีการ คือ การใช้รูปภาษาที่อาจเป็นคำหรือกลุ่มคำเชื่อมประโยคหรือความเพื่อแสดงวิธีการ ลักษณะการดำเนินการ ของประโยคหรือความที่อยู่ต่อเนื่องหรือใกล้เคียง หน่วยเชื่อมแสดงวิธีการ คือ “โดย” ปรากฏใช้ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง 38

- (1) ผู้ใดกระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปี โดยขู่เข็ญด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยบุคคลนั้นอยู่ใน
- (2) ภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้บุคคลนั้นเข้าใจผิดว่าตนเองเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี
- (3) หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.278 น.116)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “โดย” ใน (1) (2) และ (3) แสดงวิธีการหรือลักษณะ การกระทำอนาจารตามความ “(โดย)ขู่เข็ญด้วยประการใดๆ (โดย)ใช้กำลังประทุษร้ายโดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือ(โดย)ทำให้บุคคลนั้นเข้าใจผิดว่าตนเองเป็นบุคคลอื่น” เป็นวิธีการหรือลักษณะ การกระทำ

ตัวอย่าง 39

- (1) ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่น ให้อยอมให้ หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่น ได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน
- (2) โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิตร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สิน
- (3) ของผู้ถูกขู่เข็ญหรือของบุคคลที่สาม จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกรรโชก
- (4) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ...

(ม.337 น.146)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “โดย” แสดงวิธีการหรือลักษณะการกระทำ “ข่มขืนใจผู้อื่น” ตามความ “(โดย)ใช้กำลังประทุษร้าย หรือ(โดย)ขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิตร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือของบุคคลที่สาม”

5.9 หน่วยเชื่อมแสดงการเริ่มต้น – สิ้นสุด คือ การใช้รูปภาษาที่อาจเป็นคำหรือกลุ่มเชื่อมประโยคหรือความเพื่อแสดงการเริ่มต้น หรือสิ้นสุดเหตุการณ์หรือสถานการณ์หนึ่ง ๆ หรือจำนวนหนึ่ง ๆ ของประโยคหรือความที่อยู่ต่อเนื่องหรือใกล้เคียงกัน หน่วยเชื่อมแสดงการเริ่มต้นที่พบคือ “ตั้งแต่” “นับตั้งแต่” “และ.....จน” และ “ตั้งแต่ .... ถึง” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 40

- (1) ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วัน
- (2) กระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ
- (3) (๑) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก ยี่สิบปี
- (4) (๒) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ไม่ถึง ยี่สิบปี
- (5) (๓) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
- (6) (๔) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี
- (7) (๕) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมาหรือต้องระวางโทษอย่างอื่น ...

(ม.95 น.53)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “ตั้งแต่” แสดงการเริ่มต้นของเวลาที่จะดำเนินต่อไป ระหว่างความ “หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุก” และความ “(ตั้งแต่)หนึ่งเดือนลงมาหรือต้องระวางโทษอย่างอื่น ...

ตัวอย่าง 41

- (1) การยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับหรือการกักขังแทนค่าปรับ ถ้ามิได้ทำภายในกำหนด 5 ปี
- (2) นับแต่วันที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด จะยึดทรัพย์สินหรือกักขังไม่ได้
- (3) ความในวรรคแรกมิใช่บังคับในกรณีการกักขัง แทนค่าปรับซึ่งทำต่อเนื่องกับการลงโทษจำคุก

(ม.99 น.55)

จากตัวอย่างหน่วยเชื่อม “นับแต่” แสดงการเริ่มต้นของเวลาที่จะดำเนินต่อไป ระหว่างความ “ถ้ามิได้ทำภายในกำหนด 5 ปี” และความ “วันที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด”

ตัวอย่าง 42

- (1) ผู้ใดกล่าวเท็จหรือกล่าวความเท็จให้เลื่องลือจนเป็นเหตุให้ประชาชนตื่นตกใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน
- (2) หนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.384 น.165)

จากตัวอย่างหน่วยเชื่อม “จน” แสดงการสิ้นสุดของการกระทำ ตามความ “ผู้ใดกล่าวเท็จหรือกล่าวความเท็จให้เลื่องลือ”

ตัวอย่าง 43

- (1) ผู้ใดทำเครื่องมือหรือวัตถุสำหรับปลอมหรือแปลงเงินตรา ไม่ว่าจะ เป็นเหรียญกษาปณ์ ธนบัตรสิ่งใด ๆ
- (2) ซึ่งรัฐบาลออกใช้หรือให้อำนาจให้ออกใช้ หรือสำหรับปลอมหรือแปลงพันธบัตรรัฐบาลหรือใบสำคัญ
- (3) สำหรับรับดอกเบี้ยพันธบัตรนั้น ๆ หรือมีเครื่องมือหรือวัตถุเช่นนั้นเพื่อใช้ในการปลอมแปลง
- (4) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปีและปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาท ถึงสามหมื่นบาท

(ม.246 น.104)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “ตั้งแต่.....ถึง” แสดงการเริ่มต้นและสิ้นสุดของระยะเวลา ตามความ “... ต้องระวางโทษจำคุก(ตั้งแต่)ห้าปี(ถึง)สิบห้าปีและปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาท ถึงสามหมื่นบาท”

5.10 หน่วยเชื่อมแสดงการตัดตอนหรือแยกส่วน คือ การใช้รูปภาษาที่อาจเป็นคำหรือกลุ่มคำเชื่อมประโยคหรือความเพื่อแสดงการตัดตอนหรือแยกส่วนว่าเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในความที่ตามมาเป็นคนละส่วน คนละเรื่องกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ปรากฏนำมาก่อน อาจเป็นการกล่าวถึงหัวเรื่องย่อยที่เกี่ยวกับเรื่องที่กำลังจะกล่าวถึง หน่วยเชื่อมที่ปรากฏใช้ได้แก่ “ในการ...” “ในกรณี.....” “ในการนี้.....” “ในกรณีเช่นว่านี้.....” “ส่วน” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 44

- (1) โทษจำคุกให้เริ่มตั้งแต่วันมีคำพิพากษาแต่ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษา ให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขัง
- (2) ออกจากระยะเวลาจำคุกตามคำพิพากษา เว้นแต่คำพิพากษานั้นจะกล่าวไว้เป็นอย่างอื่น
- (3) ในกรณีที่คำพิพากษากล่าวไว้เป็นอย่างอื่น โทษจำคุกตามคำพิพากษาเมื่อรวมจำนวนวันที่ถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษา
- (4) คดีเรื่องนั้นเข้าด้วยแล้ว ต้องไม่เกินอัตราโทษขั้นสูงของกฎหมายที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่ได้กระทำลงนั้น
- (5) ทั้งนี้ไม่เป็นการกระทบกระเทือนบทบัญญัติในมาตรา 91

(ม.22 น.21)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “ในกรณี” แสดงการตัดตอนหรือแยกส่วนระหว่างความใน (1) – (3) กับ (4) – (5) ว่าเป็นคนละส่วนและกำลังจะกล่าวถึงกรณีอื่นต่อไป

ตัวอย่าง 45

- (1) ถ้าผู้ต้องโทษกักขังถูกกักขังในที่อาศัยของผู้นั้นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ ผู้ต้องโทษกักขังนั้นมีสิทธิ
- (2) ที่จะดำเนินการในวิชาชีพหรืออาชีพของตนในสถานที่ดังกล่าวได้ ในการนี้ ศาลจะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องโทษกักขัง
- (3) ปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดหรือไม่ก็ได้ แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร

(ม.26 น.22)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “ในการนี้” แสดงการตัดตอนหรือแยกส่วน ระหว่างความ (1) – (2) กับ (3) ว่าเป็นคนละประเด็นกัน

ตัวอย่าง 46

- (1) ... ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษาให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังนั้นออกจากจำนวนเงินค่าปรับ
- (2) โดยถืออัตรา 70 บาท ต่อ 1 วัน เว้นแต่ผู้นั้นต้องคำพิพากษาให้ลงโทษคุกและปรับ ในกรณีเช่นว่านี้
- (3) ถ้าจะต้องหักจำนวนวันที่คุมขังออกจากเวลาจำคุกตามมาตรา 22 ก็ให้หักออกเสียก่อน เหลือเท่าใดจึงให้หักออกจาก
- (4) เงินค่าปรับ ...

(ม.30 น.24)

จากตัวอย่างหน่วยเชื่อม “ในกรณีเช่นว่านี้” แสดงการตัดตอนหรือแบ่งส่วนระหว่างความ (1) - (2) กับ (3) - (4) ให้เป็นคนละส่วนกัน โดยเปลี่ยนเรื่องที่กล่าวถึง

ตัวอย่าง 47

- (1) ถ้าความผิดที่ได้ใช้ ที่ได้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำ หรือที่ได้สนับสนุนให้กระทำ
- (2) ได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้ใช้ ผู้โฆษณาหรือประกาศ
- (3) หรือผู้สนับสนุน ผู้กระทำได้กระทำไปไม่ตลอดหรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล
- (4) ผู้ใช้ หรือผู้โฆษณาหรือประกาศต้องรับผิดชอบเพียงที่บัญญัติไว้ในมาตรา 84 วรรค 2 หรือ มาตรา 85 วรรคแรกแล้วแต่กรณี
- (5) ส่วนผู้สนับสนุนนั้นไม่ต้องรับโทษ

(ม.88 น.48)

จากตัวอย่างหน่วยเชื่อม “ส่วน” แสดงการตัดตอนหรือแบ่งส่วนระหว่างความ (1) - (4) กับ (5)

5.11 หน่วยเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบ คือการใช้รูปภาษาที่อาจเป็นคำหรือกลุ่มคำเชื่อมประโยคและความเพื่อแสดงการเปรียบเทียบ เหตุการณ์หรือสถานการณ์หนึ่งกับอีกเหตุการณ์หรือสถานการณ์หนึ่ง ของประโยคหรือความที่อยู่ต่อเนื่องหรือใกล้เคียงกันว่ามีลักษณะเดียวกัน หรือเหมือนกัน หน่วยเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบที่ปรากฏใช้ได้แก่ “ทำนอง” “ทำนองเดียวกัน” และ “เสมือน” “เช่นว่านั้น” “เช่นเดียวกัน” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 48

- (1) ... ถ้าเด็กนั้นอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดามารดา หรือผู้ปกครอง และศาลเห็นว่าไม่สมควรจะเรียกบิดามารดา
- (2) หรือผู้ปกครองมาวางกำหนดดังกล่าวข้างต้นศาลจะเรียกตัวบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาสอบถามว่า
- (3) จะยอมรับข้อกำหนดทำนองที่บัญญัติไว้สำหรับบิดามารดาหรือผู้ปกครองดังกล่าวมาข้างต้นหรือไม่ก็ได้
- (4) ถ้าบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ยอมรับกำหนดเช่นว่านั้น ก็ให้ศาลมีคำสั่งมอบตัวเด็กให้แก่บุคคลผู้นั้นไป
- (5) โดยวางกำหนดดังกล่าว ...

(ม.74 น.41)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “ทำนอง” แสดงการเปรียบเทียบความใน (1) - (3) ที่ได้กล่าวไว้แล้ว ตอนต้นกับกับความ “...ข้อกำหนด(ทำนอง)ที่บัญญัติไว้สำหรับบิดามารดาหรือผู้ปกครองดังกล่าวมาข้างต้นหรือไม่ก็ได้” ว่ามีลักษณะเช่นเดียวกัน

ตัวอย่าง 49

- (1) ... เหตุบรรเทาโทษนั้น ได้แก่ ผู้กระทำความผิดเป็นผู้เฝ้าเวลาเบาปัญญา ตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส
- (2) มีคุณความดีมาแต่ก่อน รู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้น ลุแก่โทษต่อเจ้าพนักงาน
- (3) หรือให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา หรือเหตุอื่นที่ศาลเห็นว่ามีลักษณะทำนองเดียวกัน

(ม.78 น.44)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “ทำนองเดียวกัน” แสดงการเปรียบเทียบความที่ได้กล่าวไว้ตอนต้น ซึ่งละไว้ว่ามีลักษณะเหมือนหรือไปในทิศทางเดียวกันกับความใน (1) – (4)

ตัวอย่าง 50

- (1) ผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดไม่ว่าด้วยการใช้ บังคับ ชูเชิญ จ้างวาน หรือยุยงส่งเสริม หรือด้วยวิธี
- (2) อื่นใด ผู้นั้นเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิดถ้าผู้ถูกใช้ได้กระทำความผิดนั้นผู้ใช้ต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการ
- (3) ถ้าความผิดมิได้กระทำลง ไม่ว่าจะเป็นเพราะผู้ถูกใช้ไม่ยอมกระทำความผิด ยังไม่ได้กระทำหรือเหตุอื่นใด
- (4) ผู้ใช้ต้องระวางโทษเพียงหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

(ม.84 น.46)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม“เสมือน” แสดงการเปรียบเทียบความใน (3) กับ ความใน (2) ที่เปรียบเทียบโทษของ “ผู้ใช้” กับ “ตัวการ”

ตัวอย่าง 51

- (1) ผู้ใดปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ต้องระวางโทษประหารชีวิต
- (2) ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

(ม.107 น.57)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “เช่นว่านั้น” แสดงการเปรียบเทียบการกระทำตามความ “...ปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์...” ใน (1) และหน่วยเชื่อม “เช่นเดียวกัน” แสดงการเปรียบเทียบผลของการกระทำตามความ “... ต้องระวางโทษประหารชีวิต” ใน (1)

ตัวอย่าง 52

- (1) ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดตามมาตรา 107 ถึงมาตรา 110 ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการ
- (2) ในความผิดนั้น

(ม.111 น.59)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “เช่นเดียวกับ” แสดงการเปรียบเทียบความ ว่า ผู้สนับสนุนการกระทำผิดต้องรับโทษเหมือนกับเป็นผู้กระทำความผิดตามความในมาตรา 107ถึงมาตรา 110

5.12 หน่วยเชื่อมแสดงการสรุปความ คือ การใช้รูปภาษาที่อาจเป็นคำหรือกลุ่มคำเชื่อมประโยคหรือความเพื่อแสดงการสรุปความจากเหตุการณ์ทั้งหมด อาจเป็นการกล่าวสรุปจบ หรือสรุปได้เป็นอีกเหตุการณ์หนึ่ง หน่วยเชื่อมที่แสดงการสรุปความ คือ “มิฉะนั้น” “ไม่ถือว่า” “ให้ถือว่า” และ “แล้วแต่กรณี” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 53

- (1) ในการฟ้องขอให้กักกัน ถ้าจะฟ้องภายหลังการฟ้องคดีอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกัน ต้อง
- (2) ฟ้องภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่ฟ้องคดีนั้นมิฉะนั้นเป็นอันขาดอายุความ

(ม.97 น.54)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “มิฉะนั้น” แสดงการสรุปความ โดยความ “(มิฉะนั้น)เป็นอันขาดอายุความ” เป็นข้อสรุปของความ “ในการฟ้องขอให้กักกัน ถ้าจะฟ้องภายหลังการฟ้องคดีอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกัน ต้องฟ้องภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่ฟ้องคดีนั้น”

ตัวอย่าง 54

- (1) ความผิดอันได้กระทำโดยประมาทความผิดลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุยังไม่เกิน 17 ปีนั้น
- (2) ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้

(ม.94 น.53)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “ไม่ถือว่า” แสดงการสรุปความ โดยความ “(ไม่ถือว่า)เป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้” เป็นข้อสรุปของความ ใน (1) – (2)

ตัวอย่าง 55

- (1) ผู้ใดเจตนาที่จะกระทำต่อบุคคลหนึ่ง แต่ผลของการกระทำเกิดแก่อีกบุคคลหนึ่งซึ่งพลาดไป ให้ถือว่า
- (2) ผู้นั้นกระทำโดยเจตนาแกื่อบุคคลซึ่งได้รับผลร้ายจากการกระทำนั้น แต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ลงโทษหนักขึ้น
- (3) เพราะฐานะของบุคคลหรือเพราะความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำกับบุคคลที่ได้รับผลร้าย
- (4) มิให้นำกฎหมายนั้นมาใช้บังคับเพื่อลงโทษผู้กระทำหนักขึ้น

(ม.60 น.36)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม “ให้ถือว่า” แสดงการสรุปความ โดยความ “ผู้นั้นกระทำโดยเจตนาแกื่อบุคคลซึ่งได้รับผลร้ายจากการกระทำนั้น” เป็นข้อสรุปของความ “ผู้ใดเจตนาที่จะกระทำต่อบุคคลหนึ่ง แต่ผลของการกระทำเกิดแก่อีกบุคคลหนึ่งซึ่งพลาดไป”

ตัวอย่าง 56

- (1) เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของโจทก์หรือเจ้าพนักงานว่าภายในเวลาที่ศาลกำหนด
- (2) ตามมาตรา 56 ผู้ที่ถูกศาลพิพากษาได้กระทำความผิดอันมิใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (3) และศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดนั้นให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังกำหนดโทษที่รอการกำหนดไว้ในคดี
- (4) ก่อนบวกรับโทษในคดีหลังหรือบวกรับโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลัง แล้วแต่กรณี แต่ถ้า
- (5) ภายในเวลาที่ศาลได้กำหนดตามมาตรา 56 ผู้นั้นมิได้กระทำความผิดดังกล่าวนั้นในวรรคแรก ให้ผู้นั้นพ้นจากการถูก
- (6) กำหนดโทษ หรือถูกลงโทษในคดีนั้น แล้วแต่กรณี

(ม.58 น.35)

จากตัวอย่าง หน่วยเชื่อม“แล้วแต่กรณี₁” แสดงการสรุปความ ความใน (1) – (5) และ หน่วยเชื่อม “แล้วแต่กรณี₂” แสดงการสรุปความ ความใน (6) – (7)

นอกจากการใช้หน่วยเชื่อมในประมวลกฎหมายอาญาจะมีลักษณะ 12 ประเภทดังที่ได้กล่าวไว้แล้วนั้น ผู้วิจัยยังพบว่า มีการเชื่อมโยงความโดยการใช้หน่วยเชื่อมที่เป็นจำนวนนับ หรือตัวเลข เพื่อใช้แสดงการแจกแจง ลักษณะหรือกรณีย่อยที่แตกต่างกัน หน่วยเชื่อมที่พบคือ ตัวเลข (๑) (๒) (๓) ..... ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

- (1) ถ้าในระหว่างที่ผู้ต้องโทษกักขังได้รับโทษกักขังอยู่ ความปรากฏแก่ศาลเองหรือปรากฏแก่ศาลตาม
- (2) คำแถลงของพนักงานอัยการหรือผู้ควบคุมดูแลสถานที่กักขังว่า
- (3) (๑) ผู้ต้องโทษกักขังฝ่าฝืนระเบียบ บังคับหรือวินัยของสถานที่กักขัง
- (4) (๒) ผู้ต้องโทษกักขังไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือ
- (5) (๓) ผู้ต้องโทษกักขังต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกศาลอาจเปลี่ยนแปลงโทษกักขังเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา
- (6) ตามที่ศาลเห็นสมควรแต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาของโทษกักขังที่ผู้ต้องโทษกักขังจะต้องได้รับต่อไป

(ม.27 น.23)

จากตัวอย่าง (๑)..... (๒)..... และ (๓)..... เป็นหน่วยเชื่อมที่เป็นจำนวนนับ แสดงการ จำแนกตามลักษณะเหตุการณ์หรือกรณีเฉพาะ ที่แตกต่างกันไป ซึ่งจำแนกเหตุการณ์ใน (๑) .... เหตุการณ์ใน (๒) .... และเหตุการณ์ใน (๓) .... ออกจากกัน

ตัวอย่างที่ 2

- (1) โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิด มีดังนี้
- (2) (๑) ประหารชีวิต
- (3) (๒) จำคุก
- (4) (๓) กักขัง
- (5) (๔) ปรับ
- (6) (๕) ริบทรัพย์สิน

จากตัวอย่าง (๑)..... (๒).... (๓).... (๔)..... (๕)..... และ (๖)..... เป็นหน่วยเชื่อมที่เป็น จำนวนนับ แสดงการจำแนกประเภทลักษณะของวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่แตกต่างกัน

บทที่ 3

สาระสำคัญของมาตราต่าง ๆ และโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์

จากการที่ได้ศึกษาลักษณะและกลไกการเชื่อมโยงความในบทที่ 2 แล้วนั้นในบทนี้จะเสนอผลการศึกษาสาระสำคัญในแต่ละมาตราซึ่งเป็นการศึกษาใจความสำคัญของภาษาระดับข้อความที่มุ่งสื่อถึงผู้รับสาร และศึกษาโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของสาระสำคัญของในแต่ละมาตราโดยละเอียด

จากผลการศึกษาในบทที่ 2 พบว่าในแต่ละมาตราจะประกอบขึ้นด้วยประโยคหลายประโยคที่เชื่อมโยงต่อเนื่องกันเป็นข้อความโดยมีลักษณะและกลไกการโยงความหลายวิธีดังที่ได้กล่าวไว้แล้วนั้น เมื่อได้พิจารณาถึงความหมายของภาษาระดับข้อความพบว่ามีความที่แตกต่างกัน เช่น บางความมุ่งเสนอความที่เป็นการแจ้งให้ทราบ บางความมุ่งเสนอการอธิบายความหมายของคำศัพท์ เป็นต้น ซึ่งสาระสำคัญแต่ละประเภทจะประกอบด้วยองค์ประกอบที่ต่างกันด้วย ในบทนี้จึงมุ่งศึกษา และจำแนกประเภทของสาระสำคัญของภาษาระดับข้อความ ศึกษาองค์ประกอบของสาระสำคัญแต่ละประเภท และโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ขององค์ประกอบแต่ละส่วน ผู้วิจัยจึงเสนอผลการศึกษา ตามลำดับดังนี้

1. สาระสำคัญของแต่ละมาตราและองค์ประกอบ
2. โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนต่าง ๆ

1. สาระสำคัญของแต่ละมาตรา และองค์ประกอบ

สาระสำคัญ หมายถึง แก่นหรือใจความสำคัญซึ่งเป็นเนื้อหาสำคัญของบทบัญญัติ ในแต่ละมาตราของประมวลกฎหมายที่สื่อให้ผู้ชักกฎหมายทราบ ทั้งนี้ในแต่ละมาตราของประมวลกฎหมายอาญานี้อาจมีใจความสำคัญเพียงหนึ่งใจความ หรืออาจเสนอในใจความสำคัญได้หลายใจความได้เพราะในแต่ละมาตรานั้นอาจแบ่งออกเป็นหลายวรรคและในแต่ละวรรคก็อาจเสนอใจความได้หลายใจความ

จากการศึกษาสามารถจำแนกประเภทของสาระสำคัญ ได้ 4 ประเภท ดังนี้

- 1.1 สาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ ซึ่งจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ
  - 1.1.1 สาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ แบบไม่มีเงื่อนไขในการปฏิบัติตาม
  - 1.1.2 สาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ แบบมีเงื่อนไขการปฏิบัติตาม
- 1.2 สาระสำคัญที่เป็นคำอนุญาต
- 1.3 สาระสำคัญที่เป็นคำจำกัดความ
- 1.4 สาระสำคัญที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ

สาระสำคัญแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 สารสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ

สารสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ เป็นข้อความที่สั่งหรือกำหนดให้เป็นระเบียบในการปฏิบัติหรือดำเนินการตาม เช่น

ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิต ให้เอาไปยิงเสียให้ตาย

(ม.19 น.21)

มาตรานี้มีสารสำคัญเดียวเพราะใจความสำคัญเพียงใจความเดียว ซึ่งแสดงคำสั่งหรือข้อบังคับที่ผู้ปฏิบัติจะต้องปฏิบัติตาม สารสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับนี้ สามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ

1.1.1 สารสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ แบบไม่มีเงื่อนไขในการปฏิบัติตาม

สารสำคัญนี้เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับให้ผู้ปฏิบัติต้องปฏิบัติตามโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆในการสั่งหรือบังคับนั้น มาตราที่เสนอสารสำคัญ มีองค์ประกอบดังนี้

$$\text{(เรื่องที่สั่งหรือบังคับ)} + \text{คำสั่งหรือข้อบังคับ} + \text{(กรณียกเว้น)}$$

สารสำคัญนี้มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

- 1) ส่วนของเรื่องที่จะสั่งหรือบังคับ
- 2) ส่วนของคำสั่งหรือข้อบังคับ
- 3) ส่วนของกรณียกเว้น

องค์ประกอบแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

1) องค์ประกอบส่วนของเรื่องที่จะสั่งหรือบังคับ คือส่วนของข้อความที่แสดงถึงเรื่องหรือเหตุการณ์ที่ต้องการจะสั่งหรือบังคับให้ปฏิบัติตาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

ในการเพิ่มโทษ มิให้เพิ่มขึ้นถึงประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกเกินห้าสิบปี

(ม.51 น.31)

ตัวอย่าง 2

ในการลดโทษจำคุกตลอดชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการลดมาตราส่วนโทษ หรือลดโทษที่จะลงให้เปลี่ยนโทษ จำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกห้าสิบปี

(ม.53 น.32)

ตัวอย่าง 3

เมื่อเจ้าพนักงานสั่งผู้ที่มั่วสุเมเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา 215 ให้เลิกไป ผู้ใดไม่เลิกต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.216 น.95)

ตัวอย่าง 4

ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย
ผู้หนึ่งกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.358 น.158)

2) องค์ประกอบส่วนของคำสั่งหรือข้อบังคับ คือ ส่วนของข้อความซึ่งแสดงคำสั่ง
หรือข้อบังคับที่บุคคลกระทำความผิดกรรมได้อันเป็นความผิดจะต้องรับโทษทางกฎหมายซึ่งประกอบด้วยส่วน
ประกอบย่อย 2 ส่วนประกอบคือ

2.1) ส่วนที่แสดงพฤติกรรม เป็นการชี้แจงหรืออธิบายการกระทำที่เป็น
ความผิดของบุคคล ดังตัวอย่างต่อไปนี้
ตัวอย่าง 1.

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน รู้หรืออาจรู้ความลับในราชการ กระทำโดยประการใด ๆ อันมิชอบด้วยหน้าที่
ให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.164 น.79)

ตัวอย่าง 2

ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้นเอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์หรือเอกสารใด
ที่ได้ส่งไว้ต่อศาล หรือที่ศาลให้รักษาไว้ในการพิจารณาคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี
หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.185 น.84)

ตัวอย่าง 3

ผู้ใดลบ ถอน หรือกระทำด้วยประการใด ๆ แก่แสดมภ์รัฐบาลซึ่งระบุไว้ในมาตรา 254 และมีเครื่องหมาย
หรือการกระทำอย่างใดแสดงว่าใช้ไม่ได้แล้วเพื่อให้ใช้ได้ อีก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี
หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.256 น.170)

ตัวอย่าง 4

ผู้ใดทะเลาะกันอย่างอื้ออึงในทางสาธารณะหรือสาธารณสถานหรือกระทำโดยประการอื่นใด
ให้เสียความสงบเรียบร้อยในทางสาธารณะหรือสาธารณสถาน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(ม.283 น.163)

ตัวอย่าง 5

ผู้ใดทิ้งซากสัตว์ซึ่งอาจนำเห็บหมัดในหรือริมทางสาธารณะ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(ม.296 น.167)

2.2) ส่วนที่แสดงบทลงโทษ เป็นส่วนที่กำหนดโทษของการกระทำผิดกรรม
ที่เป็นความผิดนั้นๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ
สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาลเพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการหรือประวิงการกระทำ
อันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ
(ม.144 น.71)

ตัวอย่าง 2

ผู้ใดเป็นผู้มีวิชาชีพในการออกแบบควบคุม หรือทำการก่อสร้าง ซ่อมแซมหรือรื้อถอนอาคาร หรือสิ่งปลูกสร้างใดๆ ไม่ปฏิบัติ
ตามหลักเกณฑ์ หรือวิธีการอันพึงกระทำการนั้นๆ โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
(ม.227 น.99)

ตัวอย่าง 3

ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งแสตมป์รัฐบาลซึ่งใช้สำหรับการไปรษณีย์ การภาษีอากร หรือการเก็บค่าธรรมเนียม
หรือแปลงแสตมป์รัฐบาลซึ่งใช้ในการเช่นนั้นให้ผิดไปจากเดิมเพื่อให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีมูลค่าสูงกว่าจริง
ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปีและปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท
(ม.254 น.106)

ตัวอย่าง 4

ผู้ใดกระทำการเป็นคนกลางโดยเรียกรับหรือยอมรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างใดที่มีควรได้
จากผู้กระทำความผิดตามมาตรา 313 หรือจากผู้ที่จะให้ค่าไถ่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี
และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาทหรือจำคุกตลอดชีวิต
(ม.315 น.135)

ตัวอย่าง 5

ผู้ใดโดยเหตุที่ตนมีตำแหน่งหน้าที่วิชาชีพ หรืออาชีพอันเป็นที่ไว้วางใจล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่น
เกี่ยวกับอุตสาหกรรม การค้นพบ หรือการนิมิตในวิทยาศาสตร์ เผยแพร่หรือใช้ความลับนั้นเพื่อประโยชน์ตนเองหรือผู้อื่น
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
(ม.324 น.139)

3) องค์ประกอบส่วนของกรณียกเว้น คือ ส่วนของข้อความที่ใช้ในการแสดงกรณียกเว้น แสดงการไม่เกี่ยวข้อง หรือแสดงการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือการไม่ต้องรับผลกระทบใดตามคำสั่งหรือข้อบังคับที่ปรากฏอยู่ก่อนหน้า จากการศึกษาพบองค์ประกอบส่วนของกรณียกเว้นเพียงมาตราเดียว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

บรรดาทรัพย์สิน

- (๑) ซึ่งได้ให้ตามความในมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 149 มาตรา 150 มาตรา 167 มาตรา 201 หรือมาตรา 202 หรือ
- (๒) ซึ่งได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิดหรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิดให้รับเสียทั้งสิ้น เว้นแต่สินทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด
- (ม.34 น.25)

องค์ประกอบของสาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับทั้ง 3 องค์ประกอบซึ่งได้แก่ องค์ประกอบส่วนของเรื่องที่จะสั่งหรือบังคับ องค์ประกอบของคำสั่งหรือข้อบังคับ และองค์ประกอบส่วนของกรณียกเว้นนั้น องค์ประกอบส่วนของเรื่องที่จะสั่งหรือบังคับและองค์ประกอบส่วนของกรณียกเว้น อาจจะปรากฏหรือไม่ปรากฏในแต่ละมาตราก็ได้ แต่สำหรับองค์ประกอบส่วนของคำสั่งหรือข้อบังคับซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของสาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับจะต้องปรากฏในทุกมาตราของสาระสำคัญชนิดนี้

1.1.2 สาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ แบบมีเงื่อนไขในการปฏิบัติตาม

สาระสำคัญนี้ เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับให้ผู้ปฏิบัติต้องปฏิบัติตามโดยมีเงื่อนไขในการสั่งหรือบังคับนั้น มาตราที่เสนอสาระสำคัญนี้ มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

(เรื่องที่จะสั่งหรือบังคับ) + เงื่อนไข + คำสั่งหรือข้อบังคับ

สาระสำคัญชนิดนี้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ

- 1) ส่วนของเรื่องที่จะสั่งหรือบังคับ
- 2) ส่วนของเงื่อนไข
- 3) ส่วนของคำสั่งหรือข้อบังคับ

องค์ประกอบแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ส่วนของเรื่องที่จะสั่งหรือบังคับ มีลักษณะเช่นเดียวกับส่วนของเรื่องที่จะสั่งหรือบังคับในสาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไขกล่าวคือ ส่วนของข้อความที่แสดงถึงเรื่องหรือเหตุการณ์ที่ต้องการจะสั่งหรือบังคับให้ปฏิบัติตาม จากการศึกษาส่วนของเรื่องที่จะสั่งหรือบังคับพบเพียงมาตราเดียว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ทรัพย์สินซึ่งศาลพิพากษาให้รับ ให้ตกเป็นของแผ่นดิน ในกรณีที่ศาลสั่งให้รับทรัพย์สินตามมาตรา 33

หรือมาตรา 34 ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของแท้จริงว่าผู้เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน แต่คำเสนอของเจ้าของแท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด

(ม.36 น.26)

2) ส่วนของเงื่อนไข คือ ส่วนของข้อความที่แสดงเงื่อนไขในการสั่งหรือบังคับ ซึ่งอาจมีเพียงเงื่อนไขเดียว หรือหลายเงื่อนไข และอาจปรากฏอยู่หน้าหรือหลังส่วนของคำสั่งหรือข้อบังคับก็ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ก. กรณีเงื่อนไขเดียว

ตัวอย่าง 1

ถ้าสมาชิกอัยย์หรือพรรคพวกช่องโจรคนหนึ่งคนใดได้กระทำความผิดตามความมุ่งหมายของอัยย์หรือช่องโจรนั้น สมาชิกอัยย์หรือพรรคพวกช่องโจรที่อยู่ด้วยในขณะกระทำความผิด หรืออยู่ด้วยในที่ประชุม แต่ไม่ได้คัดค้านในการตกลงให้กระทำความผิดนั้น และบรรดาหัวหน้า ผู้จัดการหรือผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในอัยย์หรือช่องโจรนั้น ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นทุกคน

(ม.213 น.94)

ตัวอย่าง 2

ถ้าการกระทำความผิดกล่าวในมาตรา 236 ถึงมาตรา 237 เป็นการกระทำโดยประมาทและใกล้จะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของบุคคลอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.239 น.102)

ตัวอย่าง 3

ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาท ได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียงหรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

ถ้าในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงผู้กระทำ

(1) แสดงตนเป็นคนอื่น หรือ

(2) อาศัยความเบาปัญญาของผู้ถูกหลอกลวงซึ่งเป็นเด็ก หรืออาศัยความอ่อนแอแห่งจิตของผู้ถูกหลอกลวง

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.342 น.153)

ข. กรณีหลายเงื่อนไข

ตัวอย่าง 1

ถ้าการชิงทรัพย์ได้กระทำต่อทรัพย์ตามมาตรา 335 ทวิ วรรคแรก ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์นั้นเป็นการกระทำในสถานที่ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 335 ทวิ วรรคสองด้วย

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการชิงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

(ม.339 ทวิ น.117)

ตัวอย่าง 3

ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 341 ได้กระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในวรรคแรกต้องด้วยลักษณะดังกล่าวในมาตรา 342 อนุมาตราหนึ่งอนุมาตราใดด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปีและปรับ ตั้งแต่หนึ่งพันบาทหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(ม.343 น.153)

ตัวอย่าง 4

ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจำนำ หรือรับไว้โดยประการใดซึ่งทรัพย์สินอันได้มา โดยการกระทำความผิด ถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์วิ่งราวทรัพย์ กระชอก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรับของโจรต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าการกระทำความผิดฐานรับของโจรนั้นได้กระทำ เพื่อค้ำกำไร หรือได้กระทำต่อทรัพย์สินอันได้มาโดยการลักทรัพย์ตามมาตรา 335 (10) ชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดฐานรับของโจรนั้นได้กระทำต่อทรัพย์สินอันได้มาโดยการลักทรัพย์ตามมาตรา 335 ทวิ การชิงทรัพย์ตามมาตรา 339 ทวิ หรือการปล้นทรัพย์ตามมาตรา 340 ทวิ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปี ถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

(ม.357 น.157)

3) ส่วนของคำสั่งหรือข้อบังคับ คือ ส่วนของข้อความซึ่งแสดงคำสั่งหรือข้อบังคับที่บุคคล กระทำพฤติกรรมใดอันเป็นความผิดจะต้องรับโทษทางกฎหมายซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนย่อยคือ ส่วนที่แสดง พฤติกรรมและส่วนที่เป็นบทลงโทษเช่นเดียวกับองค์ประกอบส่วนของคำสั่งหรือข้อบังคับของสาระสำคัญที่เป็น คำสั่งหรือข้อบังคับแบบมีเงื่อนไขในการปฏิบัติตามซึ่งได้กล่าวได้แล้ว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

ผู้ใดยุยงทหารหรือตำรวจให้หนีราชการ ให้ละเลยไม่กระทำการตามหน้าที่ หรือให้ก่อการกำเริบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี ถ้าความผิดนั้นได้กระทำลงโดยมุ่งหมายจะป้อนให้วินัยและสมรรถภาพ ของกรมกองทหารหรือตำรวจเสื่อมทรามลง ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

(ม.115 น.61)

จากตัวอย่าง ความ “ผู้ใดยุยงทหารหรือตำรวจให้หนีราชการ ให้ละเลยไม่กระทำการตามหน้าที่ หรือให้ก่อการกำเริบ” เป็นส่วนของคำสั่งหรือข้อบังคับที่แสดงพฤติกรรมลักษณะการกระทำที่เป็นความผิด ของบุคคล ความ “ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี” และ “ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี” เป็นส่วนของคำสั่งหรือข้อบังคับที่แสดงบทลงโทษหรือผลของการกระทำที่ผู้กระทำจะต้องได้รับ

ตัวอย่าง 2

ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน ละทิ้งงาน หรือกระทำการอย่างใด ๆ เพื่อให้งานหยุดชะงักหรือเสียหาย โดยร่วมกระทำการเช่นนั้นด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าความผิดนั้นได้กระทำลงเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในกฎหมายแผ่นดินเพื่อบังคับรัฐบาล หรือเพื่อข่มขู่ประชาชน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

(ม.166 น.79)

จากตัวอย่าง ความ “ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน ละทิ้งงาน หรือกระทำการอย่างใด ๆ เพื่อให้งานหยุดชะงักหรือเสียหายโดยร่วมกระทำการเช่นนั้นด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป” เป็นส่วนของคำสั่งหรือข้อบังคับที่แสดงพฤติกรรมลักษณะการกระทำที่เป็นความผิดของบุคคล ส่วนความ “ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และ “ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีและปรับไม่เกินสองหมื่นบาท” เป็นส่วนของคำสั่งหรือข้อบังคับที่แสดงบทลงโทษหรือผลของการกระทำที่ผู้กระทำจะต้องได้รับ

1.2 สารสำคัญที่เป็นคำอนุญาต

สารสำคัญที่เป็นคำอนุญาต เป็นข้อความแสดงการอนุญาตให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ มาตรการที่เสนอสารชนิดนี้ มีองค์ประกอบ ดังนี้

$$\left(\begin{matrix} \text{เรื่องที่จะอนุญาต} \\ \text{กรณีเฉพาะ} \end{matrix} \right) + (\text{เงื่อนไข}) + \text{คำอนุญาต} + (\text{กรณีเฉพาะ}) + (\text{เงื่อนไข})$$

สารสำคัญนี้ มีองค์ประกอบ 4 ส่วน

- 1) ส่วนของเรื่องที่จะอนุญาต
- 2) ส่วนของกรณีเฉพาะ
- 3) ส่วนของเงื่อนไข
- 4) ส่วนของคำอนุญาต

องค์ประกอบแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

1) องค์ประกอบส่วนของเรื่องที่จะอนุญาต คือ ส่วนของข้อความที่แสดงเรื่องที่จะอนุญาตให้ปฏิบัติหรือไม่อนุญาตให้ปฏิบัติ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

บรรดาความผิดที่กฎหมายกำหนดให้ลงโทษทั้งจำคุกและปรับด้วยนั้น
ถ้าศาลเห็นสมควรจะลงแต่โทษจำคุกก็ได้

(ม.20 น.21)

ตัวอย่าง 2

ในการคำนวณการเพิ่มโทษหรือลดโทษที่จะลง ให้ศาลตั้งกำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลยเสียก่อน แล้วจึงเพิ่มหรือลด
ถ้ามีทั้งการเพิ่มและการลดโทษที่จะลงให้เพิ่มก่อนแล้วจึงลดจากผลที่เพิ่มแล้วนั้น
ถ้าส่วนของการเพิ่มเท่ากับหรือมากกว่าส่วนของการลดและศาลเห็นสมควรจะไม่เพิ่มไม่ลดก็ได้

(ม.54 น.32)

ตัวอย่าง 3

ในกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา 67 และมาตรา 68 นั้น ถ้าผู้กระทำได้กระทำไปเกินสมควรแก่เหตุ
หรือเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็นหรือเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกัน
ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ แต่ถ้ากระทำนั้นเกิดขึ้นจาก
ความตื่นเต้น ความตกใจ หรือความกลัว ศาลจะไม่ลงโทษผู้กระทำก็ได้

(ม.69 น.39)

2) องค์ประกอบส่วนของกรณีเฉพาะ คือ ส่วนของข้อความที่แสดงกรณีเฉพาะเจาะจงเพื่อบอกอนุญาตให้ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เกี่ยวข้องกับกรณีเฉพาะที่แสดงนั้นๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

ในกรณีที่มีผู้ถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยอยู่และได้มีบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติ
ในภายหลังเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่จะสั่งให้มีการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นไปซึ่งเป็นผล
อันไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีของผู้นั้นได้ หรือนำมาใช้บังคับได้แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย
ตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเป็นคุณแก่ผู้หนึ่งยิ่งกว่า เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล
หรือเมื่อผู้หนึ่ง ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้หนึ่ง ผู้อนุบาลของผู้หนึ่งหรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาล
ให้ยกเลิกการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือร้องขอรับผลตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นแล้วแต่กรณี
ให้ศาลมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควร

(ม.14 น.32)

ตัวอย่าง 2

ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน
ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้หนึ่งได้รับโทษจำคุกมาก่อนหรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับ
ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษกักขังไม่เกินสามเดือน
แทนโทษจำคุกนั้นก็ได้

(ม.23 น.22)

ตัวอย่าง 3

เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใดและศาลเห็นสมควรเพื่อความปลอดภัยของประชาชนไม่ว่าจะมีคำขอหรือไม่ ศาลอาจสั่งในคำพิพากษาว่าเมื่อผู้นั้นพ้นโทษตามคำพิพากษาแล้ว ห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดเป็นเวลาไม่เกินห้าปี

(ม.45 น.29)

3) องค์ประกอบส่วนของเงื่อนไข คือ ส่วนของข้อความที่แสดงเงื่อนไขในการให้หรือไม่ให้อนุญาตนั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

ผู้ใดต้องโทษกักขังให้กักขังไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ ถ้าศาลเห็นเป็นการสมควรจะสั่งในคำพิพากษาให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ เพื่อให้เหมาะสมกับประเภทหรือสภาพของผู้ถูกกักขังก็ได้

(ม.24 น.22)

ตัวอย่าง 2

ผู้ใดต้องโทษปรับและไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา ผู้นั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ แต่ถ้าวศาลเห็นเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่งเรียกประกัน หรือจะสั่งให้กักขังผู้นั้นแทนค่าปรับไปพลางก่อนก็ได้

ความในวรรคสองของมาตรา 24 มิให้นำมาใช้บังคับแก่การกักขังแทนค่าปรับ

(ม.29 น.23)

ตัวอย่าง 3

ถ้าวศาลเห็นว่าปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่ต้องรับโทษ หรือได้รับการลดโทษตามมาตรา 65 จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชนศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้ และสั่งให้ศาลจะพิพากษาถอนเสียเมื่อใดก็ได้

(ม.48 น.30)

4) องค์ประกอบส่วนคำอนุญาต คือ ส่วนของข้อความที่แสดงการให้อนุญาตหรือไม่ให้อนุญาตปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือให้ปฏิบัติได้หากเป็นไปตามเงื่อนไขนั้น จากการศึกษาองค์ประกอบนั้นพบว่ามักเป็นการให้อนุญาตให้ศาลสั่งหรือปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด ถ้าวศาลเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ หรือเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและเห็นว่าหากผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นต่อไป อาจจะกระทำความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นมีกำหนดเวลาไม่เกิน ห้าปีนับแต่วันพ้นโทษไปแล้วก็ได้

(ม.50 น.31)

ตัวอย่าง 2

ผู้ใดกระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้เพราะมีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ถ้ากระทำความผิดยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้างหรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

(ม.65 น.38)

ตัวอย่าง 3

ผู้ใดอายุกว่าสิบเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้าศาลเห็นสมควร จะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสาม หรือกึ่งหนึ่งก็ได้

(ม.76 น.43)

จากองค์ประกอบของสาระสำคัญที่เป็นคำอนุญาตทั้ง 4 ส่วนข้างต้นพบว่าองค์ประกอบส่วนของคำอนุญาตเป็นองค์ประกอบสำคัญของสาระสำคัญนี้ จึงปรากฏในมาตราทุกครั้ง ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ นั้นอาจจะปรากฏหรือไม่ปรากฏในสาระสำคัญประเภทนี้ก็ได้

1.3 สาระสำคัญที่เป็นคำจำกัดความ

สาระสำคัญที่เป็นคำจำกัดความ เป็นการแสดงคำจำกัดความหรืออธิบายความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตราที่เสนอสาระชนิดนี้มีองค์ประกอบ ดังนี้

คำศัพท์ + กริยา + ความหมาย

สาระชนิดนี้ มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

- 1) ส่วนของคำศัพท์
- 2) ส่วนของกริยา
- 3) ส่วนของความหมาย

องค์ประกอบแต่ละส่วนข้างต้นมีรายละเอียดดังนี้

1) ส่วนของคำศัพท์ คือ ส่วนที่ต้องการจะอธิบายและให้จำกัดความทางความหมายซึ่งเป็นคำศัพท์ที่ใช้เฉพาะในประมวลกฎหมายอาญา และมีความหมายเฉพาะในทางกฎหมาย คำศัพท์นี้อาจปรากฏอยู่หน้าหรือหลังส่วนของกริยาก็ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

มาตรา 1 ในประมวลกฎหมายนี้

- (๑) “โดยทุจริต” หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น
- (๒) “ทางสาธารณะ” หมายความว่า ทางบกหรือทางน้ำสำหรับประชาชนใช้ในการจราจรและให้หมายความรวมถึงทางรถไฟและทางรถรางที่มีรถเดินสำหรับประชาชนโดยสารด้วย

- (๓) “สาธารณะสถาน” หมายความว่า สถานที่ใดๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้
- (๔) “เคหสถาน” หมายความว่า ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยเช่น เรือน โรง เรือ หรือแพ ซึ่งคนอยู่อาศัย และใช้หมายความรวมถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วยจะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม
- (๕) “อาวุธ” หมายความว่ารวมถึง สิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ ...

(ม.1 น.9)

ตัวอย่าง 2

ห้ามเข้าเขตกำหนด คือการห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่ หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา

(ม. 44 น.29)

ตัวอย่าง 3

ความผิดลหุโทษ คือ ความผิดซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามานี้ด้วยกัน

(ม.102 น.56)

2) ส่วนของกริยา คือ ส่วนที่เป็นกริยาแสดงการให้คำจำกัดความหรือบอกความหมายของ ศัพท์ข้างหน้าบอกลักษณะหรือคุณสมบัติบางประการของสิ่งที่ศัพท์ข้างหน้าอ้างถึง แจกแจงองค์ประกอบของ สิ่งที่ถูกอ้างถึงของคำศัพท์ที่อยู่ข้างหน้า หรือบอกความหมายของข้อความหรือคำอธิบายตั้งที่ได้อธิบายไว้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

- ... (๕) “อาวุธ” หมายความว่ารวมถึง สิ่งซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างถาวร
- (๖) “ใช้กำลังประทุษร้าย” หมายความว่า นำทางประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคลไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพ หรือด้วยวิธีอื่นใดและให้ความหมายรวมถึงการกระทำใดๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ไม่ว่าโดยใช่ยาทำให้มีเมาสะกดจิตหรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน

(ม.1 น.10)

ตัวอย่าง 2

โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิด มีดังนี้

- (๑) ประหารชีวิต
- (๒) จำคุกตลอดชีวิต
- (๓) กักขัง
- (๔) ปรับ
- (๕) ริบทรัพย์สิน

(ม.18 น.20)

ตัวอย่าง 3

กักกัน คือ การควบคุมผู้กระทำความผิดติดนัลัยไว้ภายในเขตกำหนดเพื่อป้องกันการกระทำความผิด เพื่อตัดนัลัยและเพื่อฝึกหัดอาชีพ

(ม.40 น.27)

ตัวอย่าง 4

... กระทำโดยเจตนา **ได้แก่** กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และในขณะเดียวกัน ผู้กระทำประสงค์ต่อ
ผลหรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้น ...

(ม.59 น.36)

3) ส่วนของความหมาย คือ ส่วนของข้อความที่แสดงหรืออธิบายความหมายของศัพท์
หรืออธิบายถึงลักษณะหรือคุณสมบัติของศัพท์นั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

ในประมวลกฎหมายนี้

- (1) "โดยทุจริต" หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วย
กฎหมายสำหรับตนเอง หรือผู้อื่น
- (2) "ทางสาธารณะ" หมายความว่า ทางบกหรือทางน้ำสำหรับประชาชนใช้
ในการจราจรและให้หมายความรวมถึงทางรถไฟและทางรกรางที่มีรถเดิน
สำหรับประชาชนโดยสารด้วย ...

(ม.1 น.9)

ตัวอย่าง 2

วิธีการเพื่อความปลอดภัย มีดังนี้

- (๑) กักกัน
- (๒) ห้ามเข้าเขตกำหนด
- (๓) เรียกประกันทัณฑ์บน
- (๔) คุ่มตัวไว้ในสถานพยาบาล
- (๕) ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง

(ม.39 น.27)

ตัวอย่าง 3

ห้ามเข้าเขตกำหนด คือ การห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่ หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา

(ม.44 น.29)

1.4 สารสำคัญที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ

สารสำคัญที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ เป็นการแสดงข้อความที่มีลักษณะเป็นการบอกกล่าวหรือแจ้งข้อความทั่วไปให้ผู้ใช้กฎหมายทราบซึ่งสารสำคัญชนิดนี้ไม่มีข้อความที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับหรือข้อความที่เป็นการแสดงคำจำกัดความ มาตรการที่เสนอสาระชนิดนี้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

$$\left(\begin{array}{l} \text{เรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบ} \\ \text{กรณีเฉพาะ} \end{array} \right) + (\text{เงื่อนไข}) + \text{ความที่แจ้งให้ทราบ} + (\text{กรณีเฉพาะ}) + (\text{เงื่อนไข}) + (\text{กรณียกเว้น})$$

องค์ประกอบของสารที่เป็นการแจ้งความให้ทราบมี 5 ส่วนคือ

- 1) ส่วนของเรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบ
- 2) ส่วนของกรณีเฉพาะ
- 3) ส่วนของเงื่อนไข
- 4) ส่วนของความที่แจ้งให้ทราบ
- 5) ส่วนของกรณียกเว้น

องค์ประกอบแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) องค์ประกอบส่วนของเรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบ คือ ส่วนของข้อความที่แสดงเรื่องประเด็นที่ต้องการจะแจ้งให้ทราบซึ่งหัวเรื่องหรือประเด็นดังกล่าวอาจเป็นลักษณะการกระทำได้การกระทำหนึ่งเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่กล่าวไว้เพื่อแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

ในการคำนวณระยะเวลาจำคุก ให้นับวันเริ่มจำคุกรวมคำนวณเข้าด้วยและให้นับเป็นหนึ่งวันเต็ม โดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง ถ้าระยะเวลาที่คำนวณนั้นกำหนดเป็นเดือนให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือน ถ้ากำหนดเป็นปี ให้คำนวณตามปีปฏิทินในราชการ เมื่อผู้ต้องคำพิพากษาถูกจำคุกครบกำหนดแล้ว ให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด

(ม.21 น.21)

ตัวอย่าง 2

ในการริบทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้อีกด้วย คือ

- (๑) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ
- (๒) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิดเว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

(ม.33 น.25)

ตัวอย่าง 3

ในคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว ถ้าผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดนำค่าปรับในอัตราอย่างสูง
สำหรับความผิดนั้น มาชำระก่อนที่ศาลเริ่มต้นสืบพยาน ให้คดีนั้นเป็นอันระงับไป

(ม.78 น.44)

ตัวอย่าง 4

ในกรณีความผิดใดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป

ผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันนั้นเป็นตัวการ ต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

(ม.83 น.45)

2) องค์ประกอบส่วนของกรณีเฉพาะ คือ ส่วนของข้อความที่แสดงถึงเหตุการณ์หรือ
สถานการณ์ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงที่ต้องการจะแจ้งให้ทราบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

ผู้ใดเจตนาจะกระทำต่อบุคคลหนึ่งแต่ได้กระทำต่ออีกบุคคลหนึ่งโดยสำคัญผิด

ผู้นั้นจะยกเอาความสำคัญผิดเป็นข้อแก้ตัวว่ามีได้กระทำโดยเจตนาหาได้ไม่

(ม.61 น.37)

ตัวอย่าง 2

ในกรณีที่ศาลวางข้อกำหนดให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ ระวางเด็กนั้นไม่ให้ก่อ

เหตุร้ายตามความในมาตรา 74 (2) ถ้าเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้นภายในเวลาในข้อกำหนด ศาลมีอำนาจ

บังคับบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ให้ชำระเงินไม่เกินจำนวนในข้อกำหนดนั้น

ภายในเวลาที่ศาลเห็นสมควร ถ้าบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ไม่ชำระเงิน ศาลจะ

สั่งให้ยึดทรัพย์สินของบิดามารดาผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่เพื่อใช้เงินที่จะต้องชำระก็ได้ ...

(ม.77 น.43)

ตัวอย่าง 3

ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นกระทำความผิด

ก่อนหรือขณะกระทำความผิด แม้ผู้กระทำความผิดจะมีได้รู้ถึงการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกนั้นก็ตาม

ผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด ต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับ

ความผิดที่สนับสนุนนั้น

(ม.86 น.47)

ตัวอย่าง 4

ภายใต้บังคับมาตรา 95 ในกรณีความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือนนับ

แต่วันที่อยู่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ

(ม.96 น.54)

3) องค์ประกอบส่วนของเงื่อนไข คือ ส่วนที่แสดงเงื่อนไขในการแจ้งข้อความให้ทราบเกี่ยวกับเงื่อนไขนั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

ความผิดใดที่กระทำแม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใดได้กระทำในราชอาณาจักรก็ดี ผลแห่งการกระทำเกิดในราชอาณาจักรโดยผู้กระทำประสงค์ให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักร หรือโดยลักษณะแห่งการกระทำผลที่เกิดขึ้นนั้นควรเกิดในราชอาณาจักร หรือย่อมจะเล็งเห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดในราชอาณาจักรก็ดี ให้ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร

ในการเตรียมการหรือพยายามกระทำการใดซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดแม้การกระทำนั้นจะได้กระทำนอกราชอาณาจักร ถ้าหากการกระทำนั้นจะได้กระทำตลอดไปจนถึงขั้นความผิดสำเร็จ ผลจะเกิดขึ้นในราชอาณาจักร ให้ถือว่าการเตรียมการหรือพยายามกระทำความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร

(ม.5 น.13)

ตัวอย่าง 2

ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังได้มีการยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัยใด และถ้าผู้ใดถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นอยู่ก็ให้ศาลสั่งระงับการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเสีย เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาลหรือเมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการร้องขอ

(ม.13 น.18)

ตัวอย่าง 3

ถ้าผู้ทำทัณฑ์บนตามความในมาตรา 46 กระทำผิดทัณฑ์บน ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นชำระเงินไม่เกินจำนวนที่ได้กำหนดไว้ในทัณฑ์บน ถ้าผู้นั้นไม่ชำระ ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 29 และมาตรา 30 มาใช้บังคับ

(ม.47 น.30)

ตัวอย่าง 4

เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้กักกันผู้ใด ถ้าผู้นั้นยังมิได้รับการกักกันก็ดี ได้รับการกักกันแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนีก็ดี ถ้าพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันที่พ้นโทษโดยได้รับโทษตามคำพิพากษาแล้ว หรือโดยล่วงเลยการลงโทษหรือหนีแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนีระหว่างเวลาที่ต้องกักกันเป็นอันล่วงเลยการกักกัน จะกักกันผู้นั้นไม่ได้

(ม.100 น.55)

4) องค์ประกอบส่วนของความที่แจ้งให้ทราบ คือ ส่วนของข้อความที่แสดงการแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวมาแล้วข้างต้นซึ่งอาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากเงื่อนไข หรือเรื่องที่ได้กล่าวไว้แล้ว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

เด็กอายุยังไม่เกินเจ็ดปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ

(ม.73 น.40)

ตัวอย่าง 2

ผู้ใดโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิดและความผิดนั้น มีกำหนดโทษ
ไม่ต่ำกว่าหกเดือน ผู้นั้นต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น
ถ้าได้มีการกระทำความผิดเพราะเหตุที่ได้มีการโฆษณา หรือประกาศตามความในวรรคแรก
ผู้โฆษณาหรือประกาศต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการ

(ม.85 น.46)

ตัวอย่าง 3

การบังคับตามคำสั่งของศาลตามความในมาตรา 46 หรือการร้องขอให้ศาลสั่งให้ใช้เงินเมื่อผู้ทำทัณฑ์บน
ประพฤติดังทัณฑ์บนตามความในมาตรา 47 นั้น ถ้ามิได้บังคับหรือร้องขอภายในกำหนดสองปีนับแต่
วันที่ศาลมีคำสั่งหรือนับแต่วันที่ผู้ทำทัณฑ์บนประพฤติดังทัณฑ์บนจะบังคับหรือร้องขอมิได้

(ม.101 น.56)

ตัวอย่าง 4

ความผิดใดที่ได้กระทำในราชอาณาจักรหรือที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำ ในราชอาณาจักร
แม้การกระทำของผู้เป็นตัวการด้วยกัน ของผู้สนับสนุนหรือของผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้นจะได้กระทำ
นอกราชอาณาจักร ก็ให้ถือว่าตัวการ ผู้สนับสนุน หรือผู้ให้กระทำ ได้กระทำในราชอาณาจักร

(ม.6 น.14)

ตัวอย่าง 5

ผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ซึ่งกำหนด จะได้รับการเลี้ยงดูจากสถานที่นั้น แต่ภายใต้ข้อบังคับของสถานที่
ผู้ต้องโทษกักขังมีสิทธิที่จะรับอาหารจากภายนอกโดยค่าใช้จ่ายของตนเอง ใช้เสื้อผ้าของตนเอง
ได้รับการเยี่ยมอย่างน้อยวันละหนึ่งชั่วโมง และรับและส่งจดหมายได้ ผู้ต้องโทษกักขังจะต้องทำงาน
ตามระเบียบข้อบังคับและวินัย ถ้าผู้ต้องโทษกักขังประสงค์จะทำงานอย่างอื่น ก็ให้อนุญาตให้เลือกทำได้
ตามประเภทงานที่ตนสมัครแต่ต้องไม่ขัดต่อระเบียบ ข้อบังคับ วินัยหรือความปลอดภัยของสถานที่นั้น

(ม.25 น.22)

5) องค์ประกอบส่วนของกรณียกเว้น คือ ส่วนของข้อความที่แสดงการยกเว้นหรือ
ไม่เกี่ยวข้องกับข้อความที่ได้แจ้งให้ทราบที่ได้กล่าวไว้แล้ว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

บทบัญญัติในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย
เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

(ม.17 น.20)

ตัวอย่าง 2

ผู้ใดกระทำความผิดตามคำสั่งของเจ้าพนักงานแม้คำสั่งนั้นจะมีชอบด้วยกฎหมาย ถ้าผู้กระทำมีหน้าที่
หรือเชื่อโดยสุจริตว่ามีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ เว้นแต่จะรู้ว่าคำสั่งนั้นเป็นคำสั่งซึ่งมิชอบ
ด้วยกฎหมาย

(ม.70 น.40)

ตัวอย่าง 3

การกระทำความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายนี้แม้กระทำโดยไม่มีเจตนาก็เป็นความผิด
เว้นแต่ตามบทบัญญัติความผิดนั้น จะมีความบัญญัติให้เห็นเป็นอย่างอื่น

(ม.104 น.56)

ตัวอย่าง 4

ผู้ใดประชุมในที่ประชุมอัยยหรือช่องโจร ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นอัยยหรือช่องโจร
เว้นแต่ผู้นั้นจะแสดงได้ว่าได้ประชุมโดยไม่รู้ว่าเป็นการประชุมของอัยยหรือช่องโจร

(ม.211 น.94)

จากองค์ประกอบส่วนต่างๆของสาระสำคัญที่เป็นการแจ้งให้ทราบที่ได้กล่าวไว้แล้วนั้น องค์ประกอบ
หลักที่สำคัญของสาระสำคัญนี้ คือ องค์ประกอบส่วนของเรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบที่จะปรากฏทุกครั้งใน
มาตราของสาระสำคัญนี้ สำหรับองค์ประกอบส่วนอื่นๆนั้นอาจจะปรากฏหรือไม่ปรากฏก็ได้

นอกจากการศึกษาสาระสำคัญในประมวลกฎหมายอาญาที่พบว่าสามารถจำแนกสาระสำคัญได้
เป็น 4 ประเภท คือ สาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ สาระสำคัญที่เป็นคำอนุญาต สาระสำคัญที่เป็น
คำจำกัดความ และสาระที่เป็นการแจ้งความให้ทราบนั้น ยังพบว่าในบางมาตราอาจมีสาระสำคัญที่แตกต่างกัน
อยู่ร่วมกันทั้งนี้เพราะในบางมาตรามีหลายวรรค ซึ่งในแต่ละวรรคอาจมีสาระสำคัญที่แตกต่างกัน สาระสำคัญ
ที่พบว่าปรากฏร่วมกันได้มีดังนี้

1. สาระสำคัญที่เป็นคำสั่งข้อบังคับ - สาระที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ

สาระสำคัญที่เป็นคำสั่งข้อบังคับ	สาระที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ
ถ้ากระทำโดยอ้างอำนาจอัยยหรือช่องโจร ไม่ว่าอัยย หรือช่องโจรนั้นจะมีอยู่หรือไม่ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึง สองหมื่นบาท	ถ้าความคิดตามมาตรานี้ได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธ ปืนหรือวัตถุระเบิด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่า โทษที่กฎหมายบัญญัติไว้สองวรรคก่อนกึ่งหนึ่ง

(ม.140 น.70)

2. สาระสำคัญที่เป็นการแจ้งให้ทราบ - สาระที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ

สาระที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ	สาระที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ
ผู้ใดชิงทรัพย์โดยร่วมกันกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่ สามคนขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปล้น ทรัพย์	ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับ ตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

(ม.340 น.150)

3. สาระสำคัญที่เป็นการแจ้งให้ทราบ - สาระที่เป็นคำจำกัดความ

สาระที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ	สาระที่เป็นคำจำกัดความ
... กระทำโดยเจตนา ได้แก่ กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะที่ผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น	ถ้าผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้
กระทำโดยประมาท ได้แก่ กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจะต้องมีความวิสัยและพฤติกรรม และผู้กระทำความผิดอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ให้เพียงพอไม่	การกระทำให้หมายความรวมถึงการให้เกิดผลอันหนึ่งอันใด ... เว้นที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย

(ม.59 น.36)

4. สาระที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ – สาระที่เป็นคำจำกัดความ

สาระที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ	สาระที่เป็นคำจำกัดความ
ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำร้ายรับอันตรายสาหัสต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี	อันตรายสาหัสนั้น คือ (1) ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด หรือเสียอวัยวะประสาท (2) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์ (3) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้ว หรืออวัยวะอื่นใด (4) หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว (5) แท้งลูก (6) จิตพิการ (7) ทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต (8) ทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวันหรือจนประกอบกรณียกิจ ตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน

(ม.297 น.127)

อนึ่ง สาระสำคัญที่พบทั้ง 4 ลักษณะ คือ สาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ สาระสำคัญที่เป็นคำอนุญาต สาระสำคัญที่เป็นคำจำกัดความ และสาระสำคัญที่เป็นการแจ้งให้ทราบนั้นประกอบด้วย องค์ประกอบที่แตกต่างกันซึ่งมีโครงสร้างทางทวากยสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจะได้เสนอโครงสร้างทางทวากยสัมพันธ์ขององค์ประกอบของสาระสำคัญของแต่ละชนิดโดยละเอียดต่อไป

2. โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนต่าง ๆ

จากการที่ได้ศึกษาถึงสาระสำคัญของแต่ละมาตรา และองค์ประกอบส่วนต่าง ๆ ของแต่ละสาระสำคัญในแต่ละมาตรา องค์ประกอบส่วนต่าง ๆ อาจประกอบขึ้นด้วย วลี ประโยค หรือข้อความเพื่อเชื่อมโยงกันซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ ในแต่ละสาระสำคัญของแต่ละมาตรา มีความแตกต่างกันผู้วิจัยจึงได้ศึกษาต่อไปในรายละเอียดของโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนต่าง ๆ โดยละเอียดตามการจำแนกสาระสำคัญและองค์ประกอบสาระสำคัญต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไว้แล้ว กล่าวคือ

2.1 โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของสาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ

2.1.1 โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของสาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไขในการปฏิบัติตาม

2.1.2 โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของสาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบมีเงื่อนไขในการปฏิบัติตาม

2.2 โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของสาระสำคัญที่เป็นคำอนุญาต

2.3 โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของสาระสำคัญที่เป็นคำจำกัดความ

2.4 โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของสาระสำคัญที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ

2.1 โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของสาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ

2.1.1 โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของสาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไขในการปฏิบัติตาม สาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไขในการปฏิบัติตาม มีองค์ประกอบดังนี้

(เรื่องที่จะสั่งหรือบังคับ) + คำสั่งหรือข้อบังคับ + (กรณียกเว้น)

องค์ประกอบของสาระที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไขในการปฏิบัติตามมี 3 ส่วนคือ

1. ส่วนเรื่องที่จะสั่งหรือบังคับ
2. ส่วนของคำสั่งหรือข้อบังคับ
3. ส่วนของกรณียกเว้น

ซึ่งองค์ประกอบในแต่ละส่วนดังกล่าวมีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ดังนี้

1) ส่วนของเรื่องที่จะสั่งหรือบังคับ มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ จำแนกได้ดังนี้

1.1

ใน + หน่วยนาม

ตัวอย่าง 1

ในการเพิ่มโทษ มิให้เพิ่มขึ้นถึงประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกเกินห้าสิบปี ในการลดโทษ จำคุกตลอดชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการลดมาตราส่วนโทษ หรือลดโทษที่จะลงให้เปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิต เป็นโทษจำคุกห้าสิบปี

(ม.53 น.32)

1.2

เมื่อ + ประโยค

ตัวอย่าง 2

เมื่อเจ้าพนักงานสั่งผู้ที่มั่วสุมเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา 215 ให้เลิกไป ผู้ใด ไม่เลิกต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.216 น.95)

ตัวอย่าง 3

เมื่อผู้มีสิทธิที่จะห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่ให้ออก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี
หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.364 น.160)

1.3

ประโยค

ตัวอย่าง 4

ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์ของผู้อื่น
หรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี
และปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.358 น.158)

2) ส่วนของคำสั่งหรือข้อบังคับ มีองค์ประกอบย่อย 2 ลักษณะ คือ

2.1)ส่วนของการแสดงพฤติกรรม มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ดังนี้

หน่วยนาม

ตัวอย่าง 1

ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายราชินี ราชินี ราชลามี รัชทายาท
หรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.133 น.67)

ตัวอย่าง 2

ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งดวงตรา หรือรอยตราของทบวงการเมือง ขององค์การสาธารณหรือของเจ้าพนักงาน
ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(ม.251 น.106)

2.2) ส่วนบทลงโทษของการกระทำผิดกรรมที่เป็นความผิดนั้น มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ดังนี้

หน่วยกริยา

ตัวอย่าง 1

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ปฏิบัติทำให้เป็นไปตามกฎหมายหรือคำสั่งซึ่งได้สั่งเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ป้องกันหรือขัดขวาง มิให้การเป็นไปตามกฎหมายหรือคำสั่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
(ม.165 น.79)

ตัวอย่าง 2

ผู้ใดให้พยาน ช้อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใด ให้ผู้ที่หลบหนีจากการคุมขังตามอำนาจของศาล ของพนักงานสอบสวน หรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาเพื่อไม่ให้ถูกจับกุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ
(ม.192 น.87)

ตัวอย่าง 3

ผู้ใดเอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลายทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์อันตนจำนำไว้แก่ผู้อื่น ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับจำนำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
(ม.349 น.155)

3) ส่วนของกรณียกเว้น มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

เว้นแต่ + ประโยค

ตัวอย่าง 1

บรรดาทรัพย์สิ่งใดให้ตามความในมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 149 มาตรา 150 มาตรา 107 มาตรา 201 หรือมาตรา 202 หรือ ซึ่งได้ให้เพื่อบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัล ในการที่บุคคลได้กระทำความผิดให้รับเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สิ่งนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจ
ด้วยในการกระทำความผิด
(ม.34 น.25)

2.1.2 โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของสาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบมีเงื่อนไขในการปฏิบัติตาม มีองค์ประกอบดังนี้

(เรื่องที่จะสั่งหรือบังคับ) + เงื่อนไข + คำสั่งหรือข้อบังคับ

สาระสำคัญชนิดนี้ประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ส่วนคือ

- 1) เรื่องที่จะสั่งหรือบังคับ
- 2) เงื่อนไข
- 3) คำสั่งหรือข้อบังคับ

ซึ่งองค์ประกอบในแต่ละส่วนดังกล่าว มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

1) ส่วนของเรื่องที่จะสั่งหรือบังคับ มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ จำแนกได้ดังนี้

ในกรณี + คำเชื่อม (ที่) + ประโยค

ตัวอย่าง 1

ในกรณีที่ศาลสั่งให้รับทรัพย์สินตามมาตรา 33 หรือมาตรา 34 ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของแท้จริงว่าผู้เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดก็ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สิน ...

(ม.36 น.26)

2) ส่วนของเงื่อนไข มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

2.1.1)

ถ้า + หน่วยนาม

ตัวอย่าง 1

ถ้าผู้กระทำความผิดมาตรา 313 มาตรา 314 หรือมาตรา 315 จัดให้ผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขัง ได้รับเสรีภาพก่อนศาลชั้นต้นพิพากษาโดยผู้นั้นมิได้รับอันตรายสาหัส หรือตกอยู่ในภาวะอันใกล้จะเป็นอันตรายต่อชีวิตให้ลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้แต่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

(ม.316 น.135)

ตัวอย่าง 2

ถ้าการกระทำความผิดกล่าวในมาตรา 204 เป็นการกระทำโดยประมาท ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้ที่หลุดพ้นจากการคุมขังไปด้วยการกระทำโดยประมาทนั้นเป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาของศาลหนึ่งศาลใดให้ลงโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป หรือมีจำนวนตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้กระทำความผิดจัดให้ได้ตัวผู้ที่หลุดพ้นจากการคุมขังคืนมาภายในสามเดือนให้งดการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดนั้น

(ม.205 น. 91)

2.1.2)

ถ้า + หน่วยกริยา

ตัวอย่าง 1

ถ้าความผิดตามมาตรา 138 วรรคสอง หรือมาตรา 139 ได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้ากระทำโดยอ้างอำนาจอัยยหรือช่องโงะ ไม่ว่าอัยยหรือช่องโงะนั้นจะมีอยู่หรือไม่ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ในสองวรรคก่อนถึงหนึ่ง (ม.140 น.69)

ตัวอย่าง 2

ผู้ใดสมคบกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่บัญญัติไว้ในภาค 2 นี้ และความผิดนั้นมีกำหนดโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นช่องโงะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าเป็นการสมคบเพื่อกระทำความผิดที่มีระวางโทษถึงประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท (ม.10 น.93)

2.1.4)

ถ้า + เรื่องที่สั่งหรือบังคับ + ประโยค

ตัวอย่าง 1

ผู้ใดซึ่งทรัพย์โดยร่วมกันกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาท ถึงสามหมื่นบาท ถ้าในการปล้นทรัพย์ ผู้กระทำแม้แต่คนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบสองปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท ... (ม.340 น.150)

ตัวอย่าง 2

ถ้าในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ผู้กระทำ

(๑) แสดงตนเป็นคนอื่น หรือ

(๒) อาศัยความเบาปัญญาของผู้ถูกหลอกลวงซึ่งเป็นเด็กหรืออาศัยความอ่อนแอแห่งจิตของผู้ถูกหลอกลวง

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.342 น.153)

3) คำสั่งหรือข้อบังคับ มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

3.1) ให้ + หน่วยกริยา

ตัวอย่าง1

ถ้าผู้กระทำความผิดจัดให้ได้ตัวผู้ที่หลุดพ้นจากการคุมขังคืนมาภายในสามเดือน ให้ส่งการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดนั้น
(ม.205 น.91)

ตัวอย่าง 2

ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา 313 มาตรา 314 หรือมาตรา 315 จัดให้ผู้ถูกเอาตัวไปผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขัง ได้รับเสรีภาพก่อนศาลชั้นต้นพิพากษาโดยผู้นั้นมีได้รับอันตรายสาหัส หรือตกอยู่ในภาวะอันใกล้จะเป็นอันตรายต่อชีวิต ให้ลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดได้ แต่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง
(ม.316 น.135)

3.2) ประโยค

ตัวอย่าง 1

ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นไม่ยินยอม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท
(ม.303 น.129)

ตัวอย่าง 2

ถ้าการปล้นทรัพย์ได้กระทำต่อทรัพย์ตามมาตรา 335 ทวิ วรรคแรก ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท ถ้าการปล้นทรัพย์นั้นเป็นการกระทำใน สถานที่ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 335 ทวิ วรรคสองด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท ...
(ม.340 น.151)

2.2 โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของสาระสำคัญที่เป็นคำอนุญาต
 สาระสำคัญที่เป็นคำอนุญาต มีองค์ประกอบดังนี้

$$\left(\begin{array}{l} \text{เรื่องที่จะอนุญาต} \\ \text{กรณีเฉพาะ} \end{array} \right) + (\text{เงื่อนไข}) + \text{คำอนุญาต} + (\text{กรณีเฉพาะ}) + (\text{เงื่อนไข})$$

สาระสำคัญนี้ มีองค์ประกอบ 4 ส่วน

- 1) เรื่องที่จะอนุญาต
- 2) กรณีเฉพาะ
- 3) เงื่อนไข
- 4) คำอนุญาต

ซึ่งองค์ประกอบในแต่ละส่วนดังกล่าวนี้โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ดังนี้

1) เรื่องที่จะอนุญาต มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

1.1

หน่วยนาม + คำบ่งชี้ (นั้น,นี้)

ตัวอย่าง 1

บรรดาความผิดที่กฎหมายกำหนดให้ลงโทษทั้งจำคุกและปรับด้วยนั้น ถ้าศาลเห็นสมควรจะลงแต่โทษจำคุกก็ได้
 (ม.20 น.21)

ตัวอย่าง 2

ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ถึงมาตรา 336 วรรคแรก และมาตรา 341ถึงมาตรา 364 นั้น
 ถ้าเป็นการกระทำที่สามมีกระทำต่อภริยา หรือภริยากระทำต่อสามี ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ
ความผิดดังระบมานี้ ถ้าเป็นการกระทำที่ผู้บุพการีกระทำต่อผู้สืบสันดาน ผู้สืบสันดานกระทำต่อผู้บุพการี
 หรือพี่หรือน้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกระทำต่อกัน แม้กฎหมายมิได้บัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้
 ก็ให้เป็นความผิดอันยอมความได้ และนอกจากนั้นศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้
 สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้
 (ม.71 น.40)

1.2

ใน + หน่วยนาม

ตัวอย่าง 1

ในการคำนวณการเพิ่มโทษหรือลดโทษที่จะลง ให้ศาลตั้งกำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลยเสียก่อน แล้วจึงเพิ่มหรือลด
 ถ้ามีทั้งการเพิ่มและการลดโทษที่จะลงให้เพิ่มก่อนแล้วจึงลดจากผลที่เพิ่มและนั้น ถ้าส่วนของการเพิ่มเท่ากับหรือมากกว่า
 ส่วนของการลดและศาลเห็นสมควรจะไม่เพิ่มไม่ลดก็ได้
 (ม.54 น.32)

1.3)

ในกรณี + คำเชื่อม(ที่) + หน่วยกริยา + คำชี้เฉพาะ (นี้, นั้น)

ตัวอย่าง 1

ในกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา 67 และมาตรา 68 นั้น ถ้าผู้กระทำได้กระทำไปเกินสมควรแก่เหตุ หรือเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็นหรือเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำ เพื่อป้องกันศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ แต่ถ้การกระทำนั้นเกิดขึ้นจากความตื่นเต้น ความตกใจ หรือความกลัว ศาลจะไม่ลงโทษผู้กระทำก็ได้ (ม.69 น.39)

2) ส่วนของกรณีเฉพาะ มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

2.1)

ในกรณี + คำเชื่อม(ที่) + หน่วยกริยา

ตัวอย่าง 1

ในกรณีที่มีผู้ถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยอยู่และได้มีบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่จะสั่งให้มีการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นไปซึ่งเป็นผลอันไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีของผู้นั้นได้ หรือนำมาใช้บังคับแก่กรณีของผู้นั้นได้ หรือนำมาใช้บังคับได้แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเป็นคุณแก่ผู้หนึ่งยิ่งกว่า ... (ม.14 น.32)

2.2)

เมื่อ + ประโยค

ตัวอย่าง 1

เมื่อศาลได้พิพากษาให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ใดแล้ว ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำเสนอของผู้นั้นเองผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้บังคับนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ศาลจะสั่งเพิกถอนหรือ งดการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้หนึ่งไว้ชั่วคราวตามที่เห็นสมควรก็ได้ (ม.16 น.19)

ตัวอย่างที่ 2

เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใดและศาลเห็นสมควรเพื่อความพลอดภัยของประชาชนไม่ว่าจะมีคำขอหรือไม่ ศาลอาจสั่งในคำพิพากษาว่าเมื่อผู้หนึ่งพ้นโทษตามคำพิพากษาแล้วห้ามมิให้ผู้หนึ่งเข้าในเขตกำหนดเป็นเวลาไม่เกินห้าปี (ม. 45 น.29)

2.3)

หน่วยนาม

ตัวอย่าง 1

ผู้ใดต้องโทษกักขัง ให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ ถ้าศาลเห็นเป็นการสมควร จะสั่งในคำพิพากษาให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ เพื่อให้เหมาะสมกับประเภทหรือสภาพของผู้ถูกกักขังก็ได้

(ม.24 น.22)

ตัวอย่าง 2

ทรัพย์สินซึ่งศาลพิพากษาให้ริบ ให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้ หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้

(ม.35 น.26)

3) ส่วนของเงื่อนไข มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

3.1)

ถ้า + ประโยค

ตัวอย่าง 1

ในกรณีที่หมิ่นประมาท ถ้าผู้ถูกหาว่ากระทำความผิด พิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าหมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ห้ามไม่ให้พิสูจน์ ถ้าข้อที่หาว่าหมิ่นประมาทนั้นเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัว และการพิสูจน์จะไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

(ม.330 น.141)

ตัวอย่าง 2

... แต่ถ้าผู้กระทำความผิดยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ผู้นั้นต้องรับโทษ สำหรับความผิดนั้น แต่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

(ม.65 น.38)

ตัวอย่าง 3

ถ้าโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับมีกำหนดเวลาเพียงสามเดือน หรือน้อยกว่า ศาลจะกำหนดโทษจำคุกให้น้อยลงอีกก็ได้ หรือถ้าโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับ มีกำหนดเวลาเพียงสามเดือนหรือน้อยกว่า และมีโทษปรับด้วย ศาลจะกำหนดโทษจำคุกให้น้อยลงหรือจะยกโทษจำคุกเสีย คงให้ปรับแต่อย่างเดียวก็ได้

(ม.55 น.32)

4) ส่วนของคำอนุญาต มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

4.1)

ให้ + ประโยค + (ก็ได้)

ตัวอย่าง 1

เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุญาตของผู้นั้น หรือ
พนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือร้องขอรับผลตามท
บัญญัติแห่งกฎหมายนั้นแล้วแต่กรณี ให้ศาลมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควร
(ม.14 น.19)

ตัวอย่าง 2

ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 175 แล้วลู่แกโทษต่อศาลและขอถอนฟ้องหรือแก้ฟ้องก่อนมีคำพิพากษา
ให้ศาลลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้หรือศาลจะไม่ลงโทษเลยก็ได้
(ม.176 น.82)

4.2)

ประโยค + (ก็ได้)

ตัวอย่าง 1

เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของพนักงานอัยการ หรือเจ้าพนักงานว่าผู้กระทำความผิด
ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดตามมาตรา 56 ศาลอาจพักเดือนผู้กระทำความผิด หรือจะกำหนดการลงโทษที่ยังไม่ได้
กำหนด หรือลงโทษซึ่งรอไว้้นก็ได้
(ม.57 น.35)

ตัวอย่าง 2

ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 177 มาตรา 178 หรือมาตรา 180 แล้วลู่แกโทษและกลับแจ้งความจริงต่อศาล
หรือเจ้าพนักงานก่อนมีคำพิพากษา และก่อนตนถูกฟ้องในความผิดที่ได้กระทำ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมาย
กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้
(ม.183 น.84)

2.3 โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของสาระสำคัญที่เป็นคำจำกัดความ
สาระสำคัญที่เป็นคำจำกัดความ มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ดังนี้

คำศัพท์ + กริยา + ความหมาย

- 1) ส่วนของคำศัพท์
- 2) ส่วนของกริยา
- 3) ส่วนของความหมาย

ซึ่งองค์ประกอบแต่ละส่วนมีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

1) ส่วนของคำศัพท์ มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ คือ

1.1)

หน่วยนาม

ตัวอย่าง 1

.... (๘) เอกสารราชการ หมายความว่า เอกสารซึ่งเจ้าพนักงานได้ทำขึ้นหรือรับรองในหน้าที่ และให้
หมายความว่ารวมถึงสำเนาเอกสารนั้นๆที่เจ้าหน้าที่ได้รับรองในหน้าที่ด้วย
(๙) เอกสารสิทธิ หมายความว่า เอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการก่อ เปลี่ยนแปลงโอน สงวน หรือ
ระงับซึ่งสิทธิ ...
(ม.1 น.9)

ตัวอย่าง 2

วิธีการเพื่อความปลอดภัย มีดังนี้
(๑) กักกัน
(๒) ห้ามเข้าเขตกำหนด
(๓) เรียกประกันตัวคน
(๔) คุ่มตัวไว้ในสถานพยาบาล
(๕) ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง
(ม.39 น.27)

ตัวอย่าง 3

โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิด มีดังนี้
(๑) ประหารชีวิต
(๒) จำคุกตลอดชีวิต
(๓) กักขัง
(๔) ปรับ
(๕) ริบทรัพย์สิน
(ม.18 น.20)

1.2)

หน่วยกริยา

ตัวอย่าง 1

...(๒) คุมขัง หมายความว่า คุมตัว ควบคุม ขัง กักขังหรือจำคุก ...
(๖) ใช้กำลังประทุษร้าย หมายความว่า ทำการประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคลไม่ว่าจะ
ทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใด และให้หมายความว่ารวมถึงการกระทำใดๆซึ่งเป็นเหตุให้
บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ไม่ว่าโดยใช่เหตุทำให้มีน สะกดจิตหรือใช้วิธี
อื่นใดอันคล้ายคลึงกัน ...
(ม.1 น.9)

ตัวอย่าง 2

.... กระทำโดยเจตนา ได้แก่ กระทำโดยรู้สำนึกในการกระทำ และในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผลของการการกระทำนั้น ...

(ม.59 น.36)

ตัวอย่าง 3

ห้ามเข้าเขตกำหนด คือ การห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา

(ม.44 น.29)

2) ส่วนของกริยา มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ เป็นหน่วยกริยา ทั้งสิ้น ดังนี้

ตัวอย่าง 1

... (๔) เกษสถาน หมายความว่า ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรง เรือ หรือแพ ซึ่งคนอยู่อาศัย และให้หมายความรวมถึงบริเวณที่จึงใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วย จะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม

(๕) อาวุธ หมายความรวมถึง สิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสถานแต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ ...

(ม.1 น.9)

ตัวอย่าง 2

ความผิดลหุโทษ คือ ความผิดซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เช่นว่ามานี้ด้วยกัน

(ม.102 น.56)

ตัวอย่าง 3

... เหตุบรรเทาโทษ ได้แก่ ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ใดเขลาเบาปัญญา ตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส มีคุณสมบัติมาก่อน รู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้น ลุแก่โทษต่อเจ้าพนักงานหรือให้ความรู้แก่ศาล อันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาหรือเหตุอื่นที่ศาลเห็นว่ามีลักษณะทำนองเดียวกัน

(ม.78 น.44)

3) ส่วนของความหมาย มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

3.1)

หน่วยนาม

ตัวอย่าง 1

... (๗) เอกสาร หมายความว่า กระดาษหรือวัตถุอื่นใดซึ่งได้ทำให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข ผัง หรือแผนแบบอย่างอื่นจะเป็นโดยวิธีพิมพ์ ถ่ายภาพ หรือวิธีอื่นอันเป็นหลักฐานแห่งความหมายนั้น

(๘) เอกสารราชการ หมายความว่า เอกสารซึ่งเจ้าพนักงานได้ทำขึ้นหรือรับรองในหน้าที่และให้หมายความรวมถึงสำเนาเอกสารนั้นๆ ที่เจ้าพนักงานได้รับรองในหน้าที่ด้วย ...

(ม.1 น.9)

ตัวอย่าง 2

ความผิดสุโทษ คือ ความผิดซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามานี้ด้วยกัน

(ม.102 น.56)

ตัวอย่าง 3

กักกัน คือ การควบคุมผู้กระทำความผิดติดนัลยไว้ภายในเขตกำหนด เพื่อป้องกันการกระทำความผิด เพื่อัดนัลย และเพื่อฝึกหัดอาชีพ

(ม.40 น.27)

ตัวอย่าง 4

ห้ามเข้าเขตกำหนด คือ การห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่ หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา

(ม.44 น.29)

3.2)

หน่วยกรรยา

ตัวอย่าง 1

โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิด มีดังนี้

- (๑) ประหารชีวิต
- (๒) จำคุก
- (๓) กักขัง
- (๔) ปรับ
- (๕) ริบทรัพย์สิน

(ม.18 น.20)

ตัวอย่าง 2

... กระทำโดยเจตนา ได้แก่ กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และในขณะที่เดียวกัน ผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น ถ้าผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริง อันเป็นองค์ประกอบของความผิดจะถือว่า ผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้

กระทำโดยประมาท ได้แก่ กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติกรรมและผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

(ม.59 น.36)

2.4 โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของสาระสำคัญที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ
สาระสำคัญที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ มีองค์ประกอบดังนี้

$$\left(\begin{array}{l} \text{เรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบ} \\ \text{กรณีเฉพาะ} \end{array} \right) + (\text{เงื่อนไข}) + (\text{ความที่แจ้งให้ทราบ}) + (\text{กรณีเฉพาะ}) + (\text{เงื่อนไข}) + (\text{กรณียกเว้น})$$

องค์ประกอบของสาระสำคัญที่เป็นการแจ้งความให้ทราบมี 5 ส่วน คือ

- 1) เรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบ
- 2) กรณีเฉพาะ
- 3) เงื่อนไข
- 4) ความที่แจ้งให้ทราบ
- 5) กรณียกเว้น

องค์ประกอบแต่ละส่วนมีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

1) ส่วนของเรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบ มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ดังนี้

ใน + หน่วยนาม

ตัวอย่าง 1

... ในการคำนวณระยะเวลาจำคุก ให้นับวันเริ่มจำคุกรวมคำนวณเข้าด้วยกัน และให้นับเป็นหนึ่งวันเต็ม โดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง...

(ม.21 น.21)

ตัวอย่าง 2

...ในการรับทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจรับตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้รับทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้อีกด้วย...

(ม.33 น.25)

ตัวอย่าง 3

ในคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว ถ้าผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดนำค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้น มาชำระก่อนที่ศาลเริ่มต้นสืบพยานในคดีนั้นเป็นอันระงับไป

(ม.79 น.44)

ตัวอย่าง 4

ในการฟ้องขอให้กักกัน ถ้าจะฟ้องภายหลังการฟ้องคดีอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกัน ต้องฟ้อง ภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่ฟ้องคดีนั้น มิฉะนั้นเป็นอันขาดอายุความ

(ม.97 น.54)

2) ส่วนของกรณีเฉพาะ มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

2.1)

(เมื่อ) + หน่วยนาม + (คำบ่งชี้: นี้, นั้น)

ตัวอย่าง 1

การบังคับตามคำสั่งของศาลตามความในมาตรา 46 หรือการร้องขอให้ศาลสั่งให้ใช้เงินเมื่อผู้ทำทณฑ์บนประพฤติดัดทณฑ์บนตามความในมาตรา 47 นั้น ถ้ามิได้บังคับหรือร้องขอภายในกำหนดสองปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือนับแต่วันที่ผู้ทำทณฑ์บนประพฤติดัดทณฑ์จะบังคับหรือร้องขอมิได้

(ม.101 น.55)

ตัวอย่าง 2

การกระทำความผิดหลุโทษตามประมวลกฎหมายนี้ แม้กระทำได้โดยไม่มีเจตนาก็เป็นความผิด เว้นแต่ตามบทบัญญัติความผิดนั้นจะมีความบัญญัติให้เห็นเป็นอย่างอื่น

(ม.104 น.56)

2.2)

(ภายใต้ข้อบังคับมาตรา...) + ในกรณี / ในกรณีที่ + หน่วยนาม

ตัวอย่าง 1

ในกรณีที่ศาลวางข้อกำหนดให้บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ ระวางเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตามความในมาตรา 74 (2) ถ้าเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้นภายในเวลาในข้อกำหนด ศาลมีอำนาจบังคับบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ให้ชำระเงินไม่เกินจำนวนในข้อกำหนดนั้น ภายในเวลาที่ศาลเห็นสมควร ...

(ม.77 น.43)

ตัวอย่าง 2

ในกรณีความผิดใดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันนั้นเป็นตำรวจต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

(ม.83 น.46)

ตัวอย่าง 3

ภายใต้บังคับมาตรา 95 ในกรณีความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิด และรู้ตัวผู้กระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ

(ม.96 น.54)

2.3)

หน่วยนาม

ตัวอย่าง 1

ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิด และมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

(ม.32 น.25)

ตัวอย่าง 2

ผู้ใดอายุกว่าสิบสี่ปี แต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบ และสิ่งอื่นทั้งวงเกี่ยวกับผู้นั้นในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ...
(ม.75 น.43)

ตัวอย่าง 3

ข้อเท็จจริงใด ถ้ามีอยู่จริงจะทำให้การกระทำไม่เป็นความผิด หรือทำให้ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษหรือได้รับโทษน้อยลง แม้ข้อเท็จจริงนั้นจะไม่มีอยู่จริง แต่ผู้กระทำสำคัญผิดว่ามีอยู่จริง ผู้กระทำย่อมไม่มีความผิดหรือได้รับยกเว้นโทษ หรือได้รับโทษน้อยลงแล้วแต่กรณี
(ม.62 น.37)

ตัวอย่าง 4

การยึดทรัพย์สินค้าปรับ หรือการกักขังแทนค่าปรับ ถ้ามิได้ทำภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ได้อำพิพากษาถึงที่สุด จะยึดทรัพย์สินค้าหรือกักขังไม่ได้
(ม.99 น.55)

2.4)

เมื่อ + หน่วยกริยา

ตัวอย่าง 1

เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้ใด ผู้นั้นยังมีได้รับโทษก็ดี ได้รับโทษแต่ยังไม่ควรถ้วนโดยหลบหนีก็ดี ถ้ายังมีได้ตัวผู้นั้นมาเพื่อรับโทษนับแต่วันที่มิได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด หรือนับแต่วันที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีแล้วแต่กรณี เกินกำหนดเวลาดังต่อไป เป็นอันล่วงเลยการลงโทษจะลงโทษผู้นั้นมิได้ ...
(ม.98 น.54)

ตัวอย่าง 2

เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้กักกันผู้ใด ถ้าผู้นั้นยังมิได้รับการกักกันก็มิได้รับการกักกันแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนีก็ดี ถ้าพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันที่พ้นโทษโดยได้รับโทษตามคำพิพากษาแล้ว หรือโดยล่วงเลยการลงโทษ หรือนับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนีระหว่างเวลาที่ต้องกักกันเป็นอันล่วงเลยการกักกันจะกักกันผู้นั้นมิได้
(ม.100 น.55)

3) ส่วนของเงื่อนไข องค์ประกอบส่วนเงื่อนไขมีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

3.1) $\left[\begin{array}{c} \text{ถ้า} + \left\{ \begin{array}{c} \text{ประโยค} \\ \text{หน่วยกริยา} \end{array} \right\} + (\text{ก็ดี}) \end{array} \right]$

ตัวอย่าง 1

ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักร หรือกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ถ้าผู้นั้นได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้วทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดในราชอาณาจักรหรือกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักรได้ถูกฟ้องต่อศาลในต่างประเทศโดยรัฐบาลไทยร้องขอ ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักร เพราะการกระทำนั้นอีก ถ้า

- (๑) ได้มีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้น หรือ
- (๒) ศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษและผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว

(ม.11 น.17)

ตัวอย่าง 2

เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้กักกันผู้ใด ถ้าผู้นั้นยังมิได้รับการกักกันก็ดี ได้รับการกักกันแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนีก็ดี ถ้าพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันพ้นโทษโดยได้รับโทษคำพิพากษาแล้ว หรือโดยล่วงเลยการลงโทษหรือนับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนีระหว่างเวลาที่ต้องกักกันเป็นอันล่วงเลยการกักกันจะกักกันผู้นั้นไม่ได้

(ม.100 น.55)

ตัวอย่าง 3

ผู้ใดจำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นนโยบายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด

(ม.68 น.39)

4) ส่วนของความที่แจ้งให้ทราบ มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

4.1) $\left(\left\{ \begin{array}{c} \text{จะ} \\ \text{ให้ / ให้ถือว่า} \\ \text{ก็} \\ \text{ต่อเมื่อ} \end{array} \right\} + \text{หน่วยกริยา} + (\text{ก็ได้}) \right)$

ตัวอย่าง 1

เมื่อปรากฏว่ามีเหตุบรรเทาโทษ ไม่ว่าจะได้มีการเพิ่มหรือการลดโทษความบัพัญญติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นแล้วหรือไม่ ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดโทษไม่เกินถึงหนึ่งขอโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก็ได้

(ม.78 น.44)

ตัวอย่าง 2

การกระทำความผิดตามมาตรา 276 วรรคแรก และมาตรา 278 นั้น ถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล
ไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสำหรับหรือ ถึงแก่ความตายหรือมิได้เป็นการกระทำแก่บุคคลตั้งระบุไว้
ในมาตรา 285 เป็นความผิดอันยอมความได้
(ม.281 น.118)

ตัวอย่าง 3

ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักรต้องรับโทษตามกฎหมาย การกระทำความผิดในเมืองไทยหรือ
อากาศยานไทยไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด ให้ถือว่ากระทำความผิดในราชอาณาจักร
(ม.4 น.13)

ตัวอย่าง 4

บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะการทำบัญญัติเป็นความผิดและกำหนด
โทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย
(ม.2 น.11)

4.2)

$\left\{ \begin{array}{l} \text{จะถือว่า} \\ \text{ก็ให้ / ให้} \end{array} \right\}$	+ ประโยค

ตัวอย่าง 1

... ถ้าผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่า ผู้กระทำประสงค์ต่อผล
หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้
(ม.59 น.36)

ตัวอย่าง 2

ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังได้มีการยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัยใด และถ้าผู้
ใดถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นอยู่ก็ให้ศาลสั่งระงับการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเสีย
เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาลหรือเมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุญาตของผู้นั้น
หรือพนักงานอัยการร้องขอ
(ม.13 น.18)

ตัวอย่าง 3

ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 177 หรือมาตรา 178 แล้วลุแก่วินิจฉัยและกลับแจ้งความจริงต่อศาลหรือ
เจ้าพนักงานก่อนจับกุมหรือการแปล ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ
(ม.182 น.84)

5) กรณียกเว้น มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

5.1)

เว้นแต่ + (หน่วยเชื่อม ตาม, ที่, ในกรณีที่) + ประโยค

ตัวอย่าง 1

บทบัญญัติในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดกฎหมายอื่นด้วย
เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

(ม.17 น.20)

ตัวอย่าง 2

ในการกักขังแทนค่าปรับให้ถืออัตราเจ็ดสิบบาทต่อหนึ่งวัน และไม่ว่าในกรณีความผิดกระทงเดียวหรือหลายกระทง
ห้ามกักขังเกินกำหนดหนึ่งปี เว้นแต่ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทขึ้นไป ศาลจะสั่งให้กักขังแทนค่าปรับ
เป็นระยะเวลาเกินกว่าหนึ่งปี แต่ไม่เกินสองปีก็ได้

(ม.30 น.24)

ตัวอย่าง 3

การกระทำความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายนี้แม้กระทำโดยไม่มีเจตนาเป็นความผิด
เว้นแต่ตามบทบัญญัติความผิดนั้นจะมีความบัญญัติให้เห็นเป็นอย่างอื่น

(ม.104 น.56)

5.2)

เว้นแต่ + (หน่วยเชื่อม ที่) + หน่วยกริยา

ตัวอย่าง 1

ผู้ใดกระทำตามคำสั่งของเจ้าพนักงานแม้คำสั่งนั้นจะมีชอบด้วยกฎหมาย ถ้าผู้กระทำมีหน้าที่
หรือเชื่อโดยสุจริตว่ามีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ เว้นแต่จะรู้ว่าคำสั่งนั้นเป็นคำสั่ง
ซึ่งมิชอบด้วยกฎหมาย

(ม.70 น.40)

ตัวอย่าง 2

บทบัญญัติในลักษณะ 1 ให้ใช้กรณีแห่งความผิดลหุโทษด้วย เว้นแต่ที่บัญญัติไว้ในสามมาตราต่อไปนี้

(ม.103 น.56)

ตัวอย่าง 3

... ผู้ใดไม่มีปัจจัยอย่างอื่นอันปรากฏสำหรับดำรงชีพหรือไม่มีปัจจัยพอเพียงสำหรับดำรงชีพและ

- (๑) ปรากฏว่าอยู่ร่วมกับหญิงซึ่งค้าประเวณีหรือสมาคมกับหญิงซึ่งค้าประเวณีคนเดียวหรือหลาย
คนเป็นอาชีพ
- (๒) กินอยู่หลับนอนหรือรับเงินหรือประโยชน์อย่างอื่นโดยหญิงซึ่งค้าประเวณีเป็นผู้จัดให้หรือ
- (๓) เข้าแทรกแซงเพื่อช่วยหญิงซึ่งค้าประเวณีในการทะเลาะวิวาทกับผู้ที่คบค้ากับหญิงซึ่งค้า
ประเวณีนั้นให้ถือว่าผู้นั้นดำรงชีพอยู่จากรายได้ ของหญิงซึ่งค้าประเวณี

เว้นแต่จะพิสูจน์ให้เห็นที่พอใจได้ว่ามิได้เป็นเช่นนั้น ...

(ม.286 น.122)

บทที่ 4

ศัพท์บัญญัติและลักษณะการใช้ภาษาในประมวลกฎหมายอาญา

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้ศึกษาเรื่องศัพท์บัญญัติในภาษากฎหมายซึ่งเป็นศัพท์เฉพาะที่บัญญัติขึ้นเพื่อใช้ในภาษากฎหมาย โดยจะศึกษาการประกอบคำและความหมาย ทั้งนี้ศัพท์บัญญัติที่จะศึกษา คือศัพท์ที่ปรากฏและมีคำนิยามหรือความหมายไว้ในประมวลกฎหมายอาญา หรือได้มีการให้ความหมายไว้ในพจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2544) และจะได้ศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในประมวลกฎหมายอาญา ผู้วิจัยได้ศึกษาและเสนอผลการศึกษาเป็นลำดับ ดังนี้

1. ศัพท์บัญญัติ

1.1 การประกอบคำ

1.2 ความหมายของคำ

2. ลักษณะการใช้ภาษา

1. ศัพท์บัญญัติ

ศัพท์บัญญัติที่กำหนดขึ้นมาใช้เป็นศัพท์ที่ใช้และมีความหมายเฉพาะในทางกฎหมายซึ่งเป็นที่เข้าใจกันดีในกลุ่มของผู้ใช้กฎหมาย ศัพท์เฉพาะบางคำถูกกำหนดให้มีความหมายพิเศษแตกต่างไปจากความหมายทั่วไป หรือกำหนดให้มีความหมายกระชับขึ้น ผลการศึกษาศัพท์บัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา จำแนกได้ 2 ประเภท คือ

1. คำเดี่ยว คือ คำที่เป็นคำโดดที่ปรากฏได้เพียงลำพังมีความหมายสมบูรณ์ เช่น อาวุธ กระโชก โทษ กบฏ อนาคต ข้าเรา เด็ก ผู้เยาว์ ปรับ ประกาศ เป็นต้น

2. คำที่มีคำขยาย คือ เป็นการนำคำที่มีความหมายสมบูรณ์ตั้งแต่ 2 คำ หรือมากกว่าผสมเข้าด้วยกัน โดยจะมีคำหลักซึ่งมักจะเป็นคำที่อยู่หน้า และมีคำประกอบเป็นคำขยาย เพื่อช่วยขยายความให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น ริดเอาทรัพย์สิน กระทำโดยประมาท คนไร้ความสามารถ ยาเสพติดให้โทษ การค้าประเวณี เป็นต้น

ศัพท์บัญญัติดังกล่าวมีการประกอบคำ และความหมายของคำที่เฉพาะซึ่งผู้วิจัยจะได้ศึกษาการสร้างคำใหม่ที่เป็นการนำคำมาประกอบกัน โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประกอบคำของวินัย ภูระหงษ์ (2526) การรวมหน่วยคำได้แก่ การนำหน่วยคำตั้งแต่ 2 หน่วยคำขึ้นไปมาประกอบเข้าด้วยกัน และเกิดเป็นคำใหม่ กล่าวคือ การรวมหน่วยคำไม่อิสระกับหน่วยคำไม่อิสระ หรือหน่วยคำอิสระ เป็นคำผสม และการรวมหน่วยคำอิสระกับหน่วยคำอิสระ เป็นคำประสม และคำซ้อน

1.1 การประกอบคำ

จากการศึกษาที่มีคำขยายในประมวลกฎหมายอาญา สามารถจำแนกการประกอบคำในประมวลกฎหมายอาญาได้ดังนี้

1.1.1) คำผสม คือ การนำหน่วยคำไม่อิสระรวมกับหน่วยคำไม่อิสระ หรือหน่วยคำอิสระมาประกอบกันเพื่อเกิดเป็นคำใหม่

ตัวอย่าง 1

“อนาจาร”

ผู้ใดกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ...

(ม.279 น.117)

ตัวอย่าง 2

“ประทุษร้าย”

ผู้ใดมั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไปใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชี่ยวว่าจะใช้กำลัง ประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในเมือง ...

(ม. 215 น.95)

ตัวอย่าง 3

“เจ้าพนักงาน”

ผู้ใดดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะได้ กระทำการตามหน้าที่ ...

(ม.136 น.68)

1.1.2) คำซ้อน คือ คำที่มีการนำหน่วยคำอิสระที่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกัน ประกอบเข้าด้วยกัน เป็นคำใหม่และความหมายใหม่ ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

“ฉ้อโกง”

ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นต้องการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้ง และการโดยหลอกลวงดังว่านั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ...

(ม.341 น.152)

ตัวอย่าง 2

“กักกัน”

ผู้ใดเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันมาแล้ว หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนมาแล้วไม่น้อยกว่าสองครั้งในความผิดดังต่อไปนี้ คือ...

(ม.41 น.27)

ตัวอย่าง 3

“หลอกลวง”

ผู้ใดขายของโดยหลอกลวงด้วยประการใดๆ ให้ผู้ซื้อหลงเชื่อในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ หรือปริมาณแห่งของนั้นอันเป็นเท็จ ...

(ม.271 น.112)

ตัวอย่าง 4

“ทรัพย์สิน”

ผู้ใดเพื่อเอาทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม ชักจูงผู้หนึ่งได้ให้จำหน่าย โดยเสียเปรียบซึ่งทรัพย์สิน โดยอาศัยเหตุที่ผู้ถูกชักจูงมีจิตอ่อนแอ หรือเป็นเด็กปัญญาอ่อน ...

(ม.346 น.154)

1.1.3) คำประสม คือ คำที่มีหน่วยคำอิสระและหน่วยคำอิสระมาประกอบกัน

ลักษณะการประกอบของคำประสมเป็นคำประกอบแบบขยายความให้คำหลักมีความหมายชัดเจนขึ้น
ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

“ช่องโจร”

ผู้ใด

(๑) จัดหาที่ประชุม หรือที่พำนักให้แก่ฮ้างยี่ หรือช่องโจร

(๒) ชักชวนบุคคลให้เข้าเป็นสมาชิกฮ้างยี่ หรือพรรคพวกช่องโจร ...

(ม.212 น.94)

ตัวอย่าง 2

“โทรมหญิง”

... ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก ได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืน หรือวัตถุระเบิดหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกัน อันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาท ถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

(ม.276 น.114)

ตัวอย่าง 3

“ลักทรัพย์”

ผู้ใดลักทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา ถ้าทรัพย์นั้นเป็นที่ลักษณะบูชาของประชาชน หรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูปหรือวัตถุดังกล่าว ...

(ม.335 ทวิ น.145)

ตัวอย่าง 4

“ข่มขืนใจ”

ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่น ให้ยอมให้ หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง ...

(ม.337 น.146)

ตัวอย่าง 5

“หมิ่นประมาท”

ในกรณีหมิ่นประมาท ถ้าผู้ถูกหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าหมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ ...

(ม.330 น.141)

ตัวอย่าง 6

“เครื่องหมายการค้า”

ผู้ใดปลอมเครื่องหมายการค้า ของผู้อื่นซึ่งได้จดทะเบียนแล้วไม่ว่าจะได้ จดทะเบียนภายในหรือนอกราชอาณาจักร ...

(ม.273 น.113)

1.2 ความหมายของคำ

จากการศึกษาเรื่องประกอบคำของศัพท์บัญญัติในภาษากฎหมายนั้นพบว่าการบัญญัติศัพท์เฉพาะส่วนใหญ่เป็นการนำคำที่ใช้อยู่ทั่วไปมาประกอบกันและมีความหมายใหม่ซึ่งอาจเหมือน หรือแตกต่างจากรูปศัพท์เดิมที่นำมาประกอบ

ในการศึกษาความหมายของคำซึ่งเป็นศัพท์บัญญัตินี้ มุ่งเน้นที่จะศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างทางความหมาย โดยจะศึกษาเปรียบเทียบความหมายทั่วไปซึ่งได้อธิบายความหมายไว้ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2539) กับความหมายของคำศัพท์เฉพาะในพจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2544) ทั้งนี้ผู้วิจัยจะได้ใช้ความหมายในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เป็นความหมายหลัก และนำความหมายของคำในประมวลกฎหมายอาญา เป็นความหมายเปรียบเทียบ

จากการศึกษาเปรียบเทียบความหมายของศัพท์เฉพาะทางกฎหมายที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา สามารถจำแนกความหมายได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

- 5.2.1 ความหมายกว้างออก
- 5.2.2 ความหมายแคบเข้า
- 5.2.3 ความหมายคงเดิม

1.2.1 ความหมายกว้างออก คือ คำที่เน้นศัพท์เฉพาะมีความหมายกว้างและครอบคลุมมีขอบเขตแน่นอนและชัดเจนมากกว่าความหมายทั่วไป ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

“ประมาท”

ความหมายทางกฎหมาย (พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน)	ความหมายทั่วไป (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525)
กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนี้จักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่	ขาดความรอบคอบ ขาดความระมัดระวัง เพราะทะนงตัว

ผู้ใดกระทำโดยประมาทและการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
(ม.390 น.166)

ตัวอย่าง 2

“กลางคืน”

ความหมายทางกฎหมาย (พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน)	ความหมายทั่วไป (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525)
เวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกกับพระอาทิตย์ขึ้น	ระยะเวลาตั้งแต่ย่ำค่ำถึงย่ำรุ่ง

ผู้ใดลักทรัพย์
(๑) ในเวลากลางคืน
(๒) ในที่หรือบริเวณที่มีเหตุเพลิงไหม้ การระเบิดอุทกภัย หรือในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุ ...
(ม.335 น.142)

ตัวอย่าง 3

“อาวุธ”

ความหมายทางกฎหมาย (พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน)	ความหมายทั่วไป (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525)
(น.) สิ่งซึ่งโดยสภาพอาจใช้ประทุษร้ายร่างกายของบุคคลได้; ตามประมวลกฎหมายอาญา อาวุธหมายความว่าความรวมถึงสิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ	(น.) เครื่องประหารใช้ในการทำร้าย ป้องกันหรือต่อสู้

ผู้ใดพาอาวุธไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยเปิดเผย หรือโดยไม่มีเหตุสมควร หรือพาไปชุมนุมที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อนมัสการ ...
(ม.371 น.163)

ตัวอย่าง 4

“ทรัพย์”

ความหมายทางกฎหมาย (พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน)	ความหมายทั่วไป (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525)
(น.) วัตถุที่มีรูปร่าง	(น.) เงินตรา

ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยอาศัยไปโดยทุจริต
ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ...
(ม.334 น.142)

ตัวอย่าง 5

“เอกสาร”

ความหมายทางกฎหมาย (พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน)	ความหมายทั่วไป (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525)
(น.) กระดาษหรือวัตถุอื่นใด ซึ่งได้ทำให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข ผัง หรือแบบแผนอย่างอื่น จะเป็นโดยพิธิพิมพ์ ถ่ายภาพหรือวิธีอื่นอันเป็นหลักฐานแห่งความหมายนั้น	(น.) หนังสือที่เป็นหลักฐาน

ผู้ใดปลอมเอกสาร ดังต่อไปนี้

- (๑) เอกสารสิทธิ อันเป็นเอกสารราชการ
- (๒) พันຍกรรม
- (๓) ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ หรือใบสำคัญของใบหุ้นหรือใบหุ้นกู้
- (๔) ตั๋วเงิน หรือ
- (๕) บัตรเงินฝาก ...

(ม.266 น.110)

1.2.2 ความหมายแคบเข้า คือ คำศัพท์เฉพาะที่มีความหมายเฉพาะเจาะจงลงไป ทำให้มีความหมายเพียงประการเดียวไม่ครอบคลุม และไม่มี ความหมายกว้าง เช่นเดียวกับความหมายทั่วไป ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

“ประกาศ”

ความหมายทางกฎหมาย (พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน)	ความหมายทั่วไป (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525)
(น.)ข้อความที่ทางราชการแจ้งให้ประชาชนทราบ หรือวางแนวทางให้ปฏิบัติ เช่นประกาศพระบรมราชโองการ ประกาศกระทรวง ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี	(น.) ข้อความที่แจ้งให้ทราบทั่วกัน เช่น ประกาศของวัด ประกาศของบริษัท

ผู้ใดกระทำได้ด้วยประการใดๆ ให้ประกาศ ภาพถ่ายโฆษณา หรือเอกสารใด ที่เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่ปิด หรือแสดงไว้ หลุดฉีก หรือไร้ประโยชน์ ...

(ม.369 น.162)

ตัวอย่าง 2

“ป้าย”

ความหมายทางกฎหมาย (พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน)	ความหมายทั่วไป (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525)
(น.) วัตถุที่แสดงหรือโฆษณาด้วยอักษร ภาพหรือเครื่องหมายที่เขียน แกะสลัก จารึกหรือทำให้ปรากฏด้วยวิธีอื่นเพื่อแสดงชื่อ ยี่ห้อ หรือเครื่องหมายการค้า หรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้ หรือโฆษณาการค้าหรือกิจการอื่นเพื่อหารายได้	(น.) แผ่นหนังสือหรือแผ่นเครื่องหมายที่บอกให้รู้ เช่น ป้ายชื่อห้างร้าน ป้ายจราจร

ผู้ใด...เลียนป้ายหรือสิ่งอื่นทำนองเดียวกันจนประชาชนน่าจะหลงเชื่อ ว่าสถานที่การค้าของตนเป็นสถานที่การค้าของผู้อื่นที่ตั้งอยู่ใกล้เคียง ...

(ม.272 น.112)

ตัวอย่าง 3

“หมิ่นประมาท”

ความหมายทางกฎหมาย (พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน)	ความหมายทั่วไป (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525)
(น.) ชื่อความผิดทางอาญาด้านใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง	(ก.) แสดงกริยาวาจาถูกเหยียดหยามผู้อื่น

ในกรณีหมิ่นประมาทถ้าผู้ถูกหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าหมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ห้ามไม่ให้พิสูจน์ถ้าข้อที่ว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัว และการพิสูจน์จะไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

(ม.330 น.141)

ตัวอย่าง 4

“กระทำ”

ความหมายทางกฎหมาย (พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน)	ความหมายทั่วไป (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525)
(ก.) ทำการใดๆที่เกิดผลในทางกฎหมายและหมายรวมถึงละเว้นการที่กฎหมายบังคับให้กระทำหรืองดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย	(ก.) ทำ จัดแจง ประชุม สร้างขึ้น

เด็กอายุกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินสิบสี่ปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษแต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้...

(ม.74 น.41)

ตัวอย่าง 5

“คดี”

ความหมายทางกฎหมาย (พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน)	ความหมายทั่วไป (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525)
(น.) เรื่องหรือความที่ฟ้องร้องหรือกล่าวหากันในทางกฎหมายซึ่งต้องดำเนินการตามกระบวนการวิธีพิจารณาความตามกฎหมายกำหนด เช่น คดีแพ่ง คดีอาญา คดีปกครอง	(น.) เรื่อง

ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิด ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดไม่ว่าในทางใด เว้นแต่คดีถึงที่สุดแล้ว...

(ม.3 น.12)

1.2.3 ความหมายคงเดิม หมายถึง คำศัพท์เฉพาะที่มีความหมายคงเดิมซึ่งไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย ศัพท์เฉพาะมีความหมายเหมือนกับความหมายของศัพท์ทั่วไป ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

“ เด็กหญิง ”

ความหมายทางกฎหมาย (พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน)	ความหมายทั่วไป (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525)
(น) คำนำหน้าชื่อเด็กผู้หญิงที่มีอายุไม่ถึง15ปีบริบูรณ์	(น) คำนำหน้าชื่อเด็กผู้หญิงที่มีอายุไม่ถึง15ปีบริบูรณ์

ผู้ใดกระทำชำเราเด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบห้าปีซึ่งมิใช่ภริยาของตน
โดยเด็กหญิงนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม...

(ม.277 น.114)

ตัวอย่าง 2

“ ฟ้อง ”

ความหมายทางกฎหมาย (พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน)	ความหมายทั่วไป (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525)
(ก) กล่าวหา กล่าวโทษ แสดงให้รู้ โดยปริยายหมายความว่า ชัดกัน ไม่ตรงกัน	(ก) กล่าวหา กล่าวโทษ แสดงให้รู้ โดยปริยายหมายความว่าชัดกัน ไม่ตรงกัน

ในคดีอาญาถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้
นับแต่วันกระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ...

(ม.95 น.53)

ตัวอย่าง 3

“ ปรับ ”

ความหมายทางกฎหมาย (พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน)	ความหมายทั่วไป (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525)
(น) โทษทางอาญาสถานหนึ่งซึ่งผู้ต้องโทษต้องชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาต่อศาลหรือตามที่เจ้าพนักงานเปรียบเทียบ เรียกว่าโทษปรับ	(ก) ลงโทษให้ใช้เงินเพราะทำผิด

ผู้ใดขัดขืนคำสั่งของศาลให้สาบาน ปฏิญาณ ให้ถ้อยคำหรือเบิกความ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.171 น.81)

นอกจากการศึกษาความหมายของคำศัพท์ใน 3 ลักษณะดังกล่าวไว้แล้วยังพบว่ามีคำศัพท์ที่มีความหมายแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงจากประมวลกฎหมายอาญาพบ 2 คำ ได้แก่ “กระทง” และ “อั้งยี่”ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

“กระทง”

ความหมายทางกฎหมาย (พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน)	ความหมายทั่วไป (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525)
(น.) ลักษณะนามของความผิดอาญาแต่ละกรรมหรือแต่ละครั้ง การกระทำความผิดแต่ละกรรมหรือแต่ละครั้งนั้นถือว่าเป็นกระทงความผิดกระทงหนึ่ง	(น.) ตอนหนึ่งๆของข้อความ

ในการกักขังแทนค่าปรับให้ถืออัตราเจ็ดสิบบาทต่อหนึ่งวันและไม่ว่าในกรณีความผิดกระทงเดียวหรือหลายกระทง ห้ามกักขังเกินกำหนดหนึ่งปี...

(ม.30 น.24)

ตัวอย่าง 2

“อั้งยี่”

ความหมายทางกฎหมาย (พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน)	ความหมายทั่วไป (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525)
(น.) ชื่อความผิดอาญาฐานเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งปกปิดวิธีการดำเนินการและมีความมุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมายเรียกว่าความผิดฐานเป็นอั้งยี่	(น.) สมาคมลับของชาวจีน

ผู้ใดประชุมในที่ประชุมอั้งยี่หรือช่องโจรผู้หนึ่งกระทำความผิดฐานเป็นอั้งยี่หรือช่องโจรเว้นแต่ผู้หนึ่งจะแสดงได้ว่าได้ประชุมโดยไม่รู้ว่าเป็นการประชุมของอั้งยี่หรือช่องโจร

(ม.211 น.94)

2. ลักษณะการใช้ภาษา

ในประมวลกฎหมายอาญานี้ นอกจากจะมีการใช้ศัพท์บัญญัติที่เป็นศัพท์เฉพาะแล้ว ยังพบว่ามีลักษณะการใช้ภาษาที่แสดงลักษณะที่เฉพาะของภาษากฎหมาย จากการศึกษาพบว่าในประมวลกฎหมายอาญา มีการใช้ภาษาที่เป็นลักษณะเฉพาะดังนี้

- 2.1 การใช้ศัพท์และสำนวนเฉพาะ
- 2.2 การใช้คำคู่
- 2.3 การใช้คำซ้อน
- 2.4 การใช้คำตัด
- 2.5 การใช้คำจำนวนนับ

ซึ่งผู้วิจัยจะได้เสนอรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การใช้ศัพท์และสำนวนเฉพาะ

ในประมวลกฎหมายอาญา มีการใช้ศัพท์เฉพาะที่มีการกำหนดความหมายพิเศษแตกต่างไปจากความหมายธรรมดาทั่วไปหรือกำหนดให้มีความหมายกระชับขึ้น และมีการใช้สำนวนเฉพาะในทางกฎหมายที่แสดงลักษณะเฉพาะทางภาษาในประมวลกฎหมายอาญาให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น

ตัวอย่าง 1

“ข่มขืนใจ” หมายถึง บังคับให้กระทำหรืองดเว้นกระทำโดยไม่สมัครใจ แต่จำต้องฝืนใจปฏิบัติตามเพราะไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้

ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้หรือยอมจะให้นหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิตร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง...

(ม.337 น.146)

ตัวอย่าง 2

“เบิกความ” หมายถึง ให้ถ้อยคำต่อศาลในฐานะพยาน

ผู้ใดขัดขืนคำสั่งศาลให้สาบานปฏิญาณให้ถ้อยคำหรือเบิกความต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.171น.81)

ตัวอย่าง 3

“โทรมหญิง” หมายถึง ร่วมกันข่มขืนกระทำชำเราหญิง

...ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก ได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืน หรือวัตถุระเบิด หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

(ม.276น.114)

ตัวอย่าง 4

“กระทำโดยเจตนา” หมายถึง กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และในขณะเดียวกัน ผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้น

ผู้ใดเจตนาที่จะกระทำต่อบุคคลหนึ่ง แต่ผลของการกระทำเกิดแก่อีกบุคคลหนึ่งโดยพลาดไปให้ถือว่า ผู้นั้นกระทำโดยเจตนาต่อบุคคลซึ่งรับผลร้ายจากการกระทำนั้น...

(ม.60 น.36)

นอกจากจะมีการใช้ศัพท์เฉพาะแล้ว จากการศึกษายังพบว่า มีการใช้สำนวนเฉพาะทางกฎหมาย ซึ่งเป็นถ้อยคำสำนวนที่ใช้กันเฉพาะในทางกฎหมายและเป็นที่เข้าใจความหมายกันในกลุ่มของผู้ใช้กฎหมายด้วยกันเอง

ก. สำนวน “คดีถึงที่สุด”

ตัวอย่าง 1

ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะที่กระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลัง การกระทำความผิดให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดไม่ว่าในทางใด เว้นแต่คดีถึงที่สุดแล้วแต่ในกรณีที่คดีถึงที่แล้ว...

(ม.3น.12)

ข. สำนวน “โดย(มิ)ชอบด้วยกฎหมาย”

ตัวอย่าง 2

...ถ้าผู้ที่เข้าร่วมในการชุมนุมต่อนั้น แสดงได้ว่ากระทำไปเพื่อห้ามการชุมนุมต่อนั้น เพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(ม.299น.127)

ตัวอย่าง 3

...ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกได้กระทำเพื่อให้ผู้ถูกพา หรือส่งไปนั้นตกอยู่ในอำนาจของผู้อื่น โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือเพื่อละทิ้งให้เป็นอนาถา...

(ม.320น.137)

ตัวอย่าง 4

ผู้ใดขุดหลุมหรือวางหรือปลูกลูกไฟหรือวางสิ่งของระเบิดไว้ในสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาตอันชอบด้วยกฎหมาย หรือทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ละเลยไม่แสดงสัญญาณตามสมควรเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ...

(ม.386 น.105)

ค. สำนวน “โดยมิชอบ”

ตัวอย่าง 5

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ข่มขืนใจ หรือจู่ใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้ หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น...

(ม.148น.72)

ตัวอย่าง 6

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต...

(ม.157น.76)

ตัวอย่าง 7

ผู้ใดได้มาซึ่งดวงตรา หรือรอยตราดังกล่าวในมาตรา 250 ซึ่งเป็นดวงตราหรือรอยตราอันแท้จริง และใช้ดวงตรา หรือรอยตรานั้น โดยมิชอบ ในประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย...

(ม.253 น.106)

ง. สำนวน “ลู่แกโทษ”

ตัวอย่าง 8

...เหตุบรรเทาโทษนั้น ได้แก่ ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ใดเขลาเบาปัญญาตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส ,
มีคุณความดีมาแต่ก่อน รู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้น ลู่แกโทษต่อเจ้าพนักงาน
หรือให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาหรือเหตุอื่นที่ศาลเห็นว่ามีลักษณะทำนองเดียวกัน
(ม.78 น.44)

ตัวอย่าง 9

ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 175 แล้วลู่แกโทษต่อศาลและขอถอนฟ้องหรือแก้ฟ้องก่อนมีคำพิพากษา
ให้ศาลลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้หรือศาลจะไม่ลงโทษเลยก็ได้
(ม.176น.39)

จ. สำนวน “สมควรแก้เหตุ”

ตัวอย่าง 10

...เมื่อภยันตรายนั้นตนมิได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะความผิดของตน ถ้าการกระทำนั้น ไม่เป็นการเกินสมควรแก้เหตุแล้ว
ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ
(ม.67 น.39)

นอกจากนี้ยังพบว่า สำนวนภาษาแบบเก่าหรือแบบโบราณ ซึ่งเป็นสำนวนภาษาที่มักไม่ค่อยใช้ใน
ภาษาปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

ฉ. สำนวน “หาได้.....ไม่”

ตัวอย่าง 1

... กระทำโดยประมาท ได้แก่ กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง
ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้
แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่
(ม.59 น.36)

ตัวอย่าง 2

ผู้ใดเจตนาจะกระทำต่อบุคคลหนึ่งแต่ได้กระทำต่อบุคคลหนึ่งโดยสำคัญผิด
ผู้นั้นจะยกเอาความสำคัญผิดเป็นข้อแก้ตัวว่า มิได้กระทำโดยหาได้ไม่
(ม.61 น.37)

2.2 การใช้คำคู่

ในประมวลกฎหมายอาญานี้ พบว่ามีการใช้คำคู่ คือการใช้คำที่มักเกิดร่วมกันเป็นคู่เพื่อแสดงการเทียบความเป็นผลสืบเนื่อง หรือเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อเป็นการเน้นย้ำหรือเพิ่มความให้เข้าใจยิ่งขึ้นและเพื่อลดช่องโหว่ และความผิดพลาดในการตีความ ลักษณะการใช้คำคู่ เช่น “ผู้ใดกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษ” คำที่ใช้คู่กันได้แก่ “ผู้ใด....ผู้นั้น” การใช้คำคู่ที่พบในประมวลกฎหมายอาญา มักจะเป็นการใช้คำที่ขึ้นต้นในข้อความแรกด้วย “...ใด” และลงท้ายในข้อความหลังว่า “...นั้น ” และคำที่อยู่หน้าคำ “ใด” และ “นั้น” จะต้องเป็นคำๆเดียวกัน เช่น “ผู้ใด...ผู้นั้น” เป็นต้น ในประมวลกฎหมายอาญามีลักษณะการใช้คำคู่ ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

ผู้ใดเอาทรัพย์สินของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต
ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ต้องวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีและปรับไม่เกินหกพันบาท
(ม.334 น.142)

ตัวอย่าง 2

ผู้ใดลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า ผู้นั้นกระทำความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี
และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท...
(ม.336 น.145)

ตัวอย่าง 3

ผู้ใดลงมือกระทำความผิดแต่กระทำไปไม่ตลอด หรือกระทำไปตลอดแล้ว แต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล
ผู้นั้นพยายามกระทำความผิด ผู้ใดพยายามกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่
(ม.80 น.45)

ตัวอย่าง 4

ความผิดใดที่ได้กระทำในราชอาณาจักร หรือที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร
แม้การกระทำของผู้เป็นตัวการด้วยกัน ของผู้สนับสนุน หรือของผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้นจะได้กระทำนอกราชอาณาจักร
ก็ให้ถือว่าตัวการ ผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ให้กระทำได้กระทำในราชอาณาจักร
(ม.6 น.13)

ตัวอย่าง 5

ในกรณีความผิดใดเกิดขึ้น โดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันนั้นเป็นตัวการ
ต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น
(ม.83 น.46)

ตัวอย่าง 6

ผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดไม่ว่าด้วยการใช้ บังคับ ชูขีญ จ้าง วาน หรือยุยงส่งเสริม หรือด้วยวิธีอื่นใด
ผู้นั้นเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิด ...
(ม.84 น.46)

2.3 การใช้คำซ้อน

การใช้คำซ้อน คือการใช้คำที่นำคำเดียว 2 คำมาประกอบกันเป็นคำที่มีความหมายใหม่ โดยคำที่นำมาซ้อนกันนั้นอาจมีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกันก็ได้ ในประมวลกฎหมายอาญาพบว่ามีการใช้คำซ้อนมักเป็นคำซ้อนเพื่อความหมายโดยมุ่งขยายความหมายให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ลักษณะการซ้อนคำในประมวลกฎหมายอาญา จำแนกเป็นลักษณะย่อย ได้ดังนี้

2.3.1 คำซ้อนเพื่อความหมาย

2.3.2 คำซ้อนเพื่อเสียง

โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 คำซ้อนเพื่อความหมาย คือการนำคำ 2 คำมาซ้อนกันเพื่อช่วยให้เกิดคำใหม่ที่มีความหมาย กระชับ และชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่าง 1

หลีกเลี่ยง	หมายถึง	ไปให้พ้นสิ่งกีดขวางหรือไม่ให้กีดเกะกะ
เสียง	หมายถึง	ไปอีกทางหนึ่งไม่ให้พบ
หลีกเลี่ยง	หมายถึง	ทำให้ตนไม่ต้องประสบ

ผู้ใดกระทำความผิดด้วยความจำเป็น

(๑) เพราะอยู่ในที่บังคับ หรือภายใต้อำนาจซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ หรือ...
(ม.67 น.37)

ตัวอย่าง 2

เสื่อม	หมายถึง	คุณภาพเลวลง
ทรมาน	หมายถึง	เลว
เสื่อมทรมาน	หมายถึง	เสื่อมลงด้านความประพฤติ

...ถ้าความผิดนั้นได้กระทำลงโดยมุ่งหมายจะบ่อนให้วินัยและสมรรถของกรมกอง ทหารหรือตำรวจ
เสื่อมทรมานลง ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี
(ม.115 น.61)

ตัวอย่าง 3

กีด	หมายถึง	ทำให้ผ่านไปไม่สะดวก
ขวาง	หมายถึง	เข้าไปอยู่ในระหว่างทำให้ผ่านไปไม่สะดวก
กีดขวาง	หมายถึง	เกะกะหรือขวางอยู่ ทำให้ผ่านไปไม่สะดวก

ผู้ใดเอาสิ่งใด ๆ กีดขวางทางรถไฟหรือทางรถราง ทำให้รางรถไฟหรือรางรถรางหลุด หลวม หรือเคลื่อนจากที่
หรือกระทำแก่เครื่องสัญญาณ จนน่าจะเป็นเหตุเกิดอันตรายแก่การเดินรถไฟ หรือรถราง...
(ม.230น.100)

ตัวอย่าง 4

ตัด	หมายถึง	ทำให้สั้นลง
ทอน	หมายถึง	ทำให้ลดหรือสั้นลง
ตัดทอน	หมายถึง	ทำให้สั้นลง

ผู้ใดทำเอกสารปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เดิมหรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใดๆ ในเอกสารที่แท้จริง หรือประทับตราปลอม หรือลงลายมือชื่อปลอมในเอกสารที่แท้จริงหรือประทับตราปลอม...

(ม.264 น.109)

ตัวอย่าง 5

แลก	หมายถึง	เอาสิ่งหนึ่งให้ไปเพื่อได้สิ่งหนึ่งที่ต้องการมา
เปลี่ยน	หมายถึง	นำสิ่งใหม่มาแทน
แลกเปลี่ยน	หมายถึง	เอาของต่อของแลกกัน

ผู้ใดใช้ ข่ายเสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือเสนอแลกเปลี่ยนซึ่งแสดงมปอันเกิดจากการกระทำความดังกล่าว ในมาตรา 254 หรือมาตรา 256...

(ม.257 น.107)

2.3.2 คำซ้อนเพื่อเสียง คือ การนำคำตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปซึ่งมีหลายพยางค์ที่พยางค์มีเพียงสัมผัสกัน จะมีมาซ้อนกัน ความหมายของคำซ้อนเพื่อเสียงแม้ว่า จะมีหลายคำหรือมีหลายพยางค์ แต่ความหมายของคำจะปรากฏ ที่คำต้นหรือคำท้าย คำใดคำหนึ่ง คำใดคำหนึ่ง โดยอีกคำที่ไม่ปรากฏความหมายจะช่วยเน้นความหมายมากยิ่งขึ้น หรือความหมายใหม่ที่ได้จะมีความต่อเนื่องกัน ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

รู้เห็น	หมายถึง	รู้และเห็น
เป็นใจ	หมายถึง	แอบช่วย
รู้เห็นเป็นใจ	หมายถึง	รู้และช่วยเหลือ

ในการรับทรัพย์สิน...

(2)ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งมีรู้เห็นเป็นใจด้วยในกระทำความผิด

(ม.33 น.25)

ตัวอย่าง 2

โอดเขลา	หมายถึง	โง่ไม่ทันผู้อื่น
เบาปัญญา	หมายถึง	ขาดไหวพริบ
โอดเขลาเบาปัญญา	หมายถึง	โง่ไม่ทันผู้อื่น

...เหตุบรรเทาโทษนั้น ได้แก่ ผู้กระทำความผิดเป็นผู้โอดเขลาเบาปัญญาตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส มีคุณความดีมาแต่ก่อน รู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้นสู่แก่โทษต่อเจ้าพนักงาน...

(ม.78 น.44)

ตัวอย่าง 3

คบหา	หมายถึง	เข้าเป็นพวกเดียวกัน
สมาคม	หมายถึง	พบปะเกี่ยวข้อง
คบหาสมาคม	หมายถึง	พบปะเกี่ยวข้อง

...(3) ให้ละเว้นการ**คบหาสมาคม**หรือการประพติตไอันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดในทำนองเดียวกันอีก...
(ม.56 น.34)

ตัวอย่าง 5

กระด้าง	หมายถึง	ไม่นุ่มนวล
กระด้างกระเดื่อง	หมายถึง	ไม่ยอมอ่อนน้อมดังแต่ก่อน

...(2) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือ**กระด้างกระเดื่อง**ในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้น
ในราชอาณาจักร หรือ...
(ม.110 น.61)

2.4 การใช้คำตัด/เพิ่ม

การใช้คำตัด หมายถึง การใช้คำเพียงบางส่วนหรือบางคำที่มีใช้ในปัจจุบันทำให้คำสั้นลง สำหรับ
คำเพิ่ม คือการใช้คำที่มีส่วนขยายเพิ่มจากคำที่ใช้ทั่วไป ในประมวลกฎหมายของอาญา พบว่ามีการใช้คำตัด/
เพิ่ม แตกต่างจากการใช้ทั่วไปในปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

(1) ผิดชอบ

ผิดชอบ เป็นคำที่มาจากคำว่า ผิดชอบชั่วดี ในภาษาในปัจจุบัน

ตัวอย่าง 1

ผู้ใดกระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับ ตนเองได้เพราะมีจิตบกพร่อง
โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น...
(ม.65 น.38)

(2) ลายมือชื่อ

ลายมือชื่อ เป็นคำเพิ่มที่มีความหมายว่า ชื่อของบุคคลซึ่งลงไว้ในเอกสารและรวมถึงลายนิ้วมือหรือ
เครื่องหมายที่ใช้แทนลายมือชื่อ ในภาษาในปัจจุบันใช้ คำว่า ชื่อ อย่างเดียว เช่น ลงชื่อ

ตัวอย่าง 2

ผู้ใดทำเอกสารปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เดิมหรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใดๆ
ในเอกสารที่แท้จริง หรือประทับตราปลอม หรือลงลายมือชื่อปลอมในเอกสารที่แท้จริงหรือประทับตราปลอม...
(ม.264 น.109)

(3) รู้สึกความผิด

รู้สึกความผิด เป็นคำเพิ่มที่มีความหมายเดียวกับ รู้สึกผิด เช่นเดียวกับในภาษาปัจจุบัน

ตัวอย่าง 3

... เหตุบรรเทาโทษนั้น ได้แก่ ผู้กระทำความผิดเป็นผู้เฒ่าชราเบาปัญญา ตกอยู่ในความทุกข์สาหัส มีคุณความดีมาแต่ก่อน
รู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้น ลุแก่โทษต่อเจ้าพนักงาน ...

(ม.78 น.)

2.5 การใช้คำจำนวนนับ

ในประมวลกฎหมายอาญาในทุกมาตราจะมีการใช้ตัวอักษรแทนจำนวนนับทุกหน่วยโดยไม่ปรากฏ
การใช้ตัวเลข ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1

ผู้ใดกระทำให้เกิดระเบิดจนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่น หรือทรัพย์สินของผู้อื่นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี
และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(ม.221 น.97)

ตัวอย่าง 2

ผู้ใดเมื่อเจ้าพนักงานถามชื่อหรือที่อยู่เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมาย ไม่ยอมบอกหรือแกล้งบอกชื่อหรือที่อยู่
อันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

(ม.367 น.162)

ตัวอย่าง 3

ผู้ใดทอดทิ้งเด็กอายุยังไม่เกินเก้าปีไว้ ณ ที่ใด เพื่อให้เด็กพ้นไปเสียจากตนโดยประการที่จะทำให้เด็กนั้นปราศจากผู้ดูแล
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.306 น.130)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ในปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายในการศึกษาวิเคราะห์ลักษณะภาษาที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญา โดยศึกษาการเชื่อมโยงความในภาษาระดับข้อความ การจำแนกสาระสำคัญของมาตราต่างๆ ศึกษาโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนต่างๆ ศัพท์บัญญัติ และลักษณะการใช้ภาษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ภาษาในประมวลกฎหมายอาญาตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นศึกษาลักษณะภาษาในประมวลกฎหมายอาญาโดยศึกษาจากเอกสารประมวลกฎหมายอาญาที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ปี พ.ศ.2542 ซึ่งเป็นการรวบรวมกฎหมายอาญาที่ครบถ้วน สมบูรณ์ และเป็นปัจจุบัน ทั้งนี้การศึกษาจะไม่ศึกษาถึงการตีความตามกฎหมายหรือเจตนารมณ์ของกฎหมาย ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะลักษณะทางภาษา ตามทฤษฎีทางภาษาลักภาษาไทยและการใช้ภาษาไทยเท่านั้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ภาษาในประมวลกฎหมายอาญา ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. การเชื่อมโยงความในภาษากฎหมาย
2. สาระสำคัญของมาตราต่าง ๆ และโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์
3. ศัพท์บัญญัติ และลักษณะการใช้ภาษา

ผลการศึกษาในประมวลกฎหมายอาญา สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

การเชื่อมโยงความในภาษากฎหมาย มี 5 ประเภท คือ

1. การเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึง มี 2 ประเภท คือ
  - 1.1 การอ้างถึงหน่วยนาม
  - 1.2 การอ้างถึงความ
2. การเชื่อมโยงความโดยการซ้ำ มี 2 ประเภท
  - 2.1 การซ้ำรูปหน่วยนามและหน่วยกริยา
  - 2.2 การซ้ำโครงสร้าง
3. การเชื่อมโยงความโดยการละ มี 2 ลักษณะคือ
  - 3.1 การละรูปหน่วยนาม
  - 3.2 การละรูปหน่วยกริยา
4. การเชื่อมโยงความโดยการซ้ำคำสัมพันธ์มี 4 ลักษณะคือ
  - 4.1 การใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน
  - 4.2 การใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน
  - 4.3 การใช้คำที่มีความหมายต่อเนื่อง
  - 4.4 การใช้คำกลุ่ม

5. การเชื่อมโยงความโดยใช้หน่วยเชื่อม สามารถจำแนกตามความหมายของหน่วยเชื่อม ได้ 12 ประเภท ดังนี้

- 5.1 แสดงความขัดแย้ง
- 5.2 แสดงความเงื่อนไข
- 5.3 แสดงทางเลือก
- 5.4 แสดงทางเลือกเสริมความ/ขยายความ
- 5.5 แสดงเวลาและลำดับเหตุการณ์
- 5.6 แสดงเหตุ
- 5.7 แสดงวัตถุประสงค์/ผล
- 5.8 แสดงวิธีการ
- 5.9 แสดงการเริ่มต้น-สิ้นสุด
- 5.10 แสดงการตัดตอนหรือแยกส่วน
- 5.11 แสดงการเปรียบเทียบ
- 5.12 แสดงการสรุปความ

สาระสำคัญของมาตราต่าง ๆ และโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ จำแนกได้เป็น 4 ชนิด คือ

1. สาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับซึ่งมีลักษณะ 2 ประเภท

- 1.1 สาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไข
- 1.2 สาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบมีเงื่อนไข

2. สาระสำคัญที่เป็นคำอนุญาต

3. สาระสำคัญที่เป็นคำจำกัดความ

4. สาระสำคัญที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ

สาระสำคัญทั้ง 4 ประเภทดังกล่าวข้างต้น มีองค์ประกอบและโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

1. สาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ

1.1 สาระสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไข มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

1) ส่วนของเรื่องที่จะสั่งหรือบังคับ มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ดังนี้

ใน + หน่วยนาม เมื่อ + ประโยค ประโยค

2) ส่วนของคำสั่งหรือข้อบังคับ จำแนกเป็นองค์ประกอบย่อย 2 ลักษณะ

2.1 ส่วนของการแสดงพฤติกรรม มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

หน่วยนาม

2.2 ส่วนของบทลงโทษของการกระทำผิดกรรมที่เป็นความผิดนั้น มี
โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

หน่วยกริยา

3) ส่วนของกรณียกเว้น มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

เว้นแต่ + ประโยค

1.2 สารสำคัญที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบมีเงื่อนไข มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ดังนี้

1) ส่วนของเรื่องที่จะสั่งหรือบังคับ

ในกรณี + คำเชื่อม (ที่) + ประโยค

2) ส่วนของเงื่อนไข มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

ถ้า + หน่วยนาม
ถ้า + หน่วยกริยา
ถ้า + เรื่องที่สั่งหรือบังคับ + ประโยค

3) ส่วนของคำสั่งหรือข้อบังคับ มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

ให้ + หน่วยกริยา
ประโยค

2. สารสำคัญที่เป็นคำอนุญาต มีองค์ประกอบ 4 ส่วน ดังนี้

1) ส่วนของเรื่องที่จะอนุญาต

หน่วยนาม + คำบ่งชี้ (นี้ นั้น)
ใน + หน่วยนาม
ในกรณี + คำเชื่อม(ที่) + หน่วยกริยา+คำบ่งชี้ (นี้ นั้น)

2) ส่วนของกรณีเฉพาะ มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

ในกรณี + คำเชื่อม(ที่) + หน่วยกริยากริยา
หน่วยนาม
เมื่อ + ประโยค

3) ส่วนของเงื่อนไข มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

ถ้า + ประโยค

4) ส่วนของคำอนุญาต มีรูปวากยสัมพันธ์ ดังนี้

ให้ + ประโยค
ประโยค + (ก็ได้)

3. สาระสำคัญที่เป็นคำจำกัดความ มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ดังนี้

1) ส่วนของคำศัพท์ มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

หน่วยนาม
หน่วยกริยา

2) ส่วนของกริยา มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

หน่วยกริยา

3) ส่วนของความหมาย มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

หน่วยนาม
หน่วยกริยา

4. สาระสำคัญที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ มีองค์ประกอบ 5 ส่วน คือ

1) ส่วนของเรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบ มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ดังนี้

ใน + หน่วยนาม

2) ส่วนของกรณีเฉพาะ มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ดังนี้

(เมื่อ) + หน่วยนาม + (คำบ่งชี้ นั้น นี้)
 (ภายใต้ข้อบังคับมาตรา...) + ในกรณี/ในกรณีที่ + หน่วยนาม
 หน่วยนาม
 เมื่อ + หน่วยกริยา

3) ส่วนของเงื่อนไข มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

{ ถ้า + ประโยค } + (ก็ดี)
 หน่วยกริยา

4) ส่วนของความที่แจ้งให้ทราบ โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

{ จะ
ให้/ให้ถือว่า
ก็
ต่อเมื่อ } + หน่วยกริยา + (ก็ดี)
 { จะถือว่า
ก็จะให้/ให้ } + ประโยค

5) ส่วนของกรณียกเว้น มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

เว้นแต่ + (หน่วยเชื่อม ตาม ที่ ในกรณีที่) + ประโยค
 เว้นแต่ + (หน่วยเชื่อม ที่) + หน่วยกริยา

× การศึกษาศัพท์บัญญัติ พบว่า ศัพท์บัญญัติมีการประกอบคำเป็นคำใหม่จำแนกคำประกอบได้ 3 ชนิด คือ คำผสม คำซ้อน และคำประสม การศึกษาเปรียบเทียบความหมายของคำ พบว่ามีความแตกต่างทางความหมาย 3 ลักษณะ คือ ความหมายกว้างขวางมีขอบเขตที่ชัดเจนเฉพาะเจาะจงมากขึ้น ความหมายแคบเข้า มีความเจาะจงมากกว่าความหมายทั่วไปทำให้ความหมายแคบเข้าไม่กินความกว้างเช่นเดิม และความหมายคงเดิม คือไม่มีความแตกต่างของความหมายของคำ

ลักษณะการใช้ภาษาในภาษากฎหมายมี 5 ลักษณะ คือ

1. การใช้คำศัพท์ และสำนวนเฉพาะ
2. การใช้คำคู่
3. การใช้คำซ้อน
4. การใช้คำตัด
5. การใช้คำจำนวนนับ

อภิปรายผลการวิจัย

ภาษากฎหมายมีลักษณะเฉพาะทางภาษาในการเชื่อมโยงความที่เป็นการขยายความเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจให้กับผู้ใช้กฎหมาย มีลักษณะเฉพาะในการสื่อสารสาระสำคัญของข้อกฎหมาย และมีลักษณะเฉพาะของคำที่นำมาใช้ทั้งที่เป็นศัพท์เฉพาะ แตกต่างจากภาษาที่ใช้ทั่วไป นอกจากนี้ภาษายังมีความชัดเจน และมีลักษณะคลุมทั่ว กล่าวคือ ใช้ได้กับสถานการณ์ทั่วไป โดยไม่เฉพาะเจาะจงสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งและไม่เฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่ง จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากการศึกษาเรื่องการเชื่อมโยงความในภาษากฎหมายช่วยในการเสนอสาระสำคัญที่เป็นเอกภาพ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากกลไกการโยงความจะแสดงถึงประเด็นหรือเรื่องที่กำลังกล่าวถึงได้ชัดเจน ตรงประเด็นและมีการอ้างถึงที่ระบุแน่นอนผู้รับสารไม่สามารถตีความหรือเข้าใจเป็นอย่างอื่นได้ ตัวอย่างเช่น

ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์ตามมาตรา 335 ทวิ วรรคหนึ่ง
ที่ประดิษฐานอยู่ในสถานที่ตามมาตรา 335 ทวิวรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกิน

สองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ม.360 ทวิ น.159)

จากตัวอย่าง มีกลไกการโยงความโดยการใช้คำที่มีความหมายคล้ายกันแสดงถึงลักษณะของการกระทำที่เป็นความผิด เสียหาย ทำลาย เสื่อมค่า ไร้ประโยชน์ ซึ่งการใช้คำลักษณะนี้จะช่วยให้ข้อความมีความหมายครอบคลุมและไม่มีช่องโหว่เพราะได้ระบุการกระทำทุกลักษณะที่บุคคลจะพึงกระทำได้ในทุกกรณี เพื่อให้ผู้กระทำผิดต้องรับโทษจากการกระทำนั้นๆ และการอ้างถึง ทรัพย์ตามมาตรา 335 ทวิ วรรคหนึ่ง และ สถานที่ตามมาตรา 335 ทวิ วรรคสอง เป็นการอ้างถึงที่เฉพาะเจาะจง จากข้อความที่ได้กล่าวถึงไว้แล้วซึ่งผู้รับสารไม่สามารถเข้าใจเป็นอย่างอื่นได้

2. จากการศึกษาสาระสำคัญและองค์ประกอบส่วนต่างๆช่วยให้ทราบความมุ่งหมายในการส่งสารว่ามุ่งเสนอสาระสำคัญใด เช่น เป็นการแจ้งให้ทราบ หรือมุ่งเสนอเป็นข้อบังคับ เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของข้อความได้มากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างเช่น

... และถ้าศาลเชื่อว่าผู้กระทำไม่รู้ว่ากฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้น ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

(ม.64 น.38)

จากตัวอย่าง ข้อความที่กล่าวถึง ถ้าศาลเชื่อว่าผู้กระทำไม่รู้กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้น มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์เป็น ถ้า + ประโยค และ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ มีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์เป็น ประโยค + ก็ได้ ซึ่งโครงสร้างดังกล่าวเป็นโครงสร้างขององค์ประกอบส่วนเงื่อนไข และ ส่วนคำอนุญาตในสาระสำคัญที่เป็นคำอนุญาต ทำให้ทราบว่าข้อกำหนดในมาตรา 64 นี้ เป็นสาระสำคัญที่เป็นคำอนุญาต

อย่างไรก็ดีการศึกษาสาระสำคัญ องค์ประกอบ และโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนต่าง ๆ ไม่ใช่ลักษณะที่สำคัญที่จะทำให้ผู้รับสารทราบถึงความมุ่งหมายของข้อกำหนดแต่เป็นการศึกษาเพื่อยืนยันความเข้าใจอีกครั้งจากการศึกษาความหมายของถ้อยคำแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะทางโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์มีความหลากหลายและไม่มีลักษณะตายตัวเฉพาะที่ชัดเจนและไม่สามารถจำแนกได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามลักษณะโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์การจัดเรียงส่วนประกอบต่าง ๆ ของภาษากฎหมายก็มีความเฉพาะแตกต่างจากการใช้ภาษาโดยทั่วไป

3. จากการศึกษาเรื่องศัพท์บัญญัติ การประกอบคำ ความหมายของคำศัพท์เฉพาะ และลักษณะการใช้ภาษาพบว่า การประกอบคำหรือการสร้างคำใหม่ของภาษากฎหมายในประมวลกฎหมายอาญานั้นไม่มีความแตกต่างจากการประกอบคำหรือสร้างคำให้มีความหมายใหม่ในภาษาทั่วไป กล่าวคือมีการสร้างคำโดยนำหน่วยคำมารวมกันเกิดเป็นคำผสม คำซ้อน และคำประสม แต่ลักษณะเฉพาะของภาษากฎหมายคือการให้ความหมายของคำที่ประกอบขึ้นใหม่ มีการให้ความหมายที่มีขอบเขตกว้าง และครอบคลุม ทั้งนี้อาจมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครอบคลุมและลดช่องโหว่ในการตีความ จึงทำให้ความหมายของคำประกอบในภาษากฎหมายมีความเฉพาะเจาะจงและแตกต่างจากภาษาโดยทั่วไป เช่น อาวุธ มีความหมายรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ ซึ่งตามความหมายของถ้อยคำ ปากกาก็เป็นอาวุธ ถ้าเราใช้ปากกาทำร้ายผู้อื่น เป็นต้น การแปลความหมายของข้อความเพื่อการทำความเข้าใจภาษากฎหมายจึงต้องคำนึงถึงความหมายของถ้อยคำที่ได้มีการอธิบายความหมายที่เฉพาะไว้ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และพจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถานเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้คำจำนวนนับเพื่อแทนตัวเลขเพื่อมิให้เกิดการเข้าใจผิด เข้าใจคลาดเคลื่อน และการแก้ไข จึงมีการใช้คำจำนวนนับแทนจำนวนนับทุกมาตราของข้อกำหนดอีกด้วย

4. จากการศึกษาภาษากฎหมายในประมวลกฎหมายอาญาพบว่าประโยคที่ใช้ในภาษากฎหมาย คือ ประโยคความเดียว ประโยคความรวม ประโยคความซ้อน และประโยคความซ้อนรวม ลักษณะของประโยคที่ปรากฏใช้ประโยคความรวมและประโยคความซ้อนรวม มากกว่าประโยคความเดียว กล่าวคือมีการเพิ่มส่วนขยายหน่วยนาม และหน่วยกริยา จึงทำให้ประโยคมีความซับซ้อนมากขึ้นและมีลักษณะเป็นประโยคความรวม และประโยคความซ้อนรวมในที่สุด

ตัวอย่างเช่น

ผู้ใดกระทำการโดยมุ่งต่อผลซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แต่การกระทำนั้นไม่สามารถจะบรรลุผลได้อย่างแน่แท้ เพราะเหตุปัจจัยซึ่งใช้ในการกระทำหรือเหตุแห่งวัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อ ให้ถือว่าผู้นั้นพยายามกระทำความผิด แต่ให้ลงโทษไม่เกินครึ่งหนึ่งของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ถ้าการกระทำดังกล่าวในวรรคแรกได้กระทำไปโดยความเชื่ออย่างงมงาย ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

จากตัวอย่าง จะพบว่าส่วนหลักของประโยค คือ

“ผู้ใดกระทำการ...1.....แต่การกระทำไม่...2...บรรลุผล...3.เพราะเหตุปัจจัย...4...ให้ถือว่าผู้นั้นพยายาม
กระทำความผิด แต่ให้ลงโทษกึ่งหนึ่งของโทษ...5...ถ้าการกระทำ...6....ได้กระทำไป....7...
ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้”

จากโครงสร้างดังกล่าวจะพบว่า ประโยคดังกล่าวเป็นประโยคความซ้อนรวมที่มีหน่วยเชื่อมประโยค คือ แต่ เพราะ ว่า และถ้า และมีส่วนขยายต่างๆ ดังนี้ ..1...เป็นส่วนขยายหน่วยนาม “การ” ส่วน...2...และ...3.. เป็นคำช่วยกริยา และขยายกริยา “บรรลุ” ส่วน...4.. เป็นส่วนขยายหน่วยนาม “เหตุปัจจัย” ส่วน...5...เป็นส่วนขยายหน่วยนาม “โทษ” ส่วน...6...เป็นส่วนขยายหน่วยนาม “การกระทำ” และส่วน..7... เป็นส่วนขยายหน่วยกริยา “กระทำ”

ลักษณะประโยคในภาษากฎหมายจะมีส่วนที่ขยายความเป็นจำนวนมากทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากวัตถุประสงค์ที่มุ่งสร้างความกระจ่างให้กับข้อกฎหมาย การเพิ่มส่วนขยายในประโยคจะทำให้ประโยคมีความหมายครอบคลุมและไม่สามารถตีความหรือเข้าใจเป็นอย่างอื่นได้

อย่างไรก็ดีอาจกล่าวได้ว่าลักษณะเฉพาะของภาษากฎหมายเกิดแต่การใช้คำที่มีความหมายเฉพาะ การใช้โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ที่ซับซ้อนโดยมุ่งเน้นขยายความเพื่อมิให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน และความกำกวมในภาษา ซึ่งความระมัดระวังในการใช้ภาษาทำให้ภาษา มีความกระชับ ใช้คำไม่เยิ่นเย้อ กล่าวคือ ใช้เท่าที่จำเป็น ลักษณะการใช้ภาษาในประมวลกฎหมายอาญาที่มีการใช้ศัพท์บัญญัติซึ่งความหมายกว้างเฉพาะเจาะจง และมีขอบเขตที่ชัดเจน สามารถนำมาใช้ได้ตรงวัตถุประสงค์ที่เฉพาะของกฎหมาย มีการใช้คำซ้อนที่เป็นการขยายความให้ถ้อยคำมีความชัดเจนขึ้น มีการใช้คำคู่ที่มุ่ง เน้นหรือย้ำความเพื่อมิให้เกิดความเข้าใจเป็นอื่น และมีการใช้ตัวอักษรแทนตัวเลขที่เป็นจำนวนนับเพื่อมิให้เกิดความผิดพลาด การแก้ไข หรือการเข้าใจผิดในการสื่อสาร

แสดงการละส่วนขยายของหน่วยนามและหน่วยกริยาในประโยคเพื่อให้เห็นโครงสร้างของประโยคหลักได้ชัดเจนขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ที่จะศึกษาภาษากฎหมายและเข้าใจภาษากฎหมายมากยิ่งขึ้น ควรมีความเข้าใจเรื่องโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ หรือศึกษาเพิ่มเติมเนื่องจากภาษากฎหมายมีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ที่ซับซ้อนเพราะภาษากฎหมายมักมีการขยายความหน่วยทางภาษาต่างๆในข้อความด้วยประโยคหรือข้อความ การทำความเข้าใจกับโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจว่าส่วนใดขยายความหน่วยทางภาษาใดและจะเข้าใจภาษากฎหมายได้ดียิ่งขึ้น
2. การศึกษาความหมายของข้อกฎหมายต้องคำนึงถึงความหมายตามตัวอักษรที่ได้มีการนิยามไว้ในข้อกฎหมาย หรือได้อธิบายความหมายไว้ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 และพจนานุกรมภาษากฎหมาย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เป็นสำคัญจะทำให้เข้าใจภาษากฎหมายมากยิ่งขึ้น
3. จากการศึกษาภาษากฎหมายพบว่าลักษณะการใช้ภาษาและโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากภาษาทั่วไปได้อย่างชัดเจนแต่ยังขาดการศึกษาในเรื่องลักษณะกลไกการโยงความว่ามีลักษณะเฉพาะที่แตกต่าง หรือมีลักษณะเช่นเดียวกับภาษาโดยทั่วไปหรือไม่อย่างไร จึงควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกลไกการโยงความในภาษากฎหมายกับภาษาทั่วไป เพื่อช่วยให้เข้าใจภาษากฎหมายมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกษมการณ์ มณีขาว. (2533). *รูปภาษาที่ใช้อ้างถึงตัวแสดงในปริเฉทเรื่องเล่าภาษาเมี่ยน*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กอบพร จันทนาคร. (2530). *บทวิเคราะห์เปรียบเทียบภาษาไทยกฎหมายตราสามดวงและกฎหมายปัจจุบัน : กฎหมายครอบครัว*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ศิลปศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา โรจนพาณิช. (2539). *ภาษากฎหมาย:การศึกษาแนวภาษาศาสตร์สังคม*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- คณิต ณ นคร. (2531). *ประมวลกฎหมายอาญา:หลักกฎหมายและพื้นฐานความเข้าใจ*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- ชาคริต อนันทรารวัน. (2540?). *การใช้ภาษาไทยในกฎหมายรัฐธรรมนูญ*. สถาบันราชภัฏเลย : ม.พ.ป.
- ดุษฎีพร ชานีโรศานต์. (2528,เมษายน). "การช้อนคำในกฎหมายตราสามดวง," *ภาษา*. 2(1) : 25-41.
- ตุลยการณ์ กรณ์แสง. (2537). *การวิเคราะห์การนิยามคำศัพท์ภาษากฎหมาย : มรดก*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2529,กรกฎาคม-ธันวาคม). "ภาษาไทยในกฎหมาย," *ภาษาศาสตร์*. 5(1) : 2-15.
- เทพี จรัสจรุงเกียรติ. (2543). *หน่วยเชื่อมโยงปริศนาภาษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน*. วิทยานิพนธ์ อ.ด. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ธงทอง จันทรางศุ. (2535). *การศึกษาภาษากฎหมายไทยในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ:ม.ป.พ.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2527). *ภาษากฎหมายไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (ก) (2528,เมษายน). "ภาษากับกฎหมาย:ความกำกวม และการแสวงหาความจริง," *ภาษา*. 2(1) : 1-24.
- _____. (ข) (2528,ธันวาคม). "ภาษากับกฎหมาย:ความกำกวม และการแสวงหาความจริง," *ภาษา*. 2(3) : 1-39.
- นววรรณ พันธุเมธา. (2526). "ไวยากรณ์ปริวรรตและไวยากรณ์การก:ประโยคความซ้อนและประโยคความรวม," ใน *ภาษาไทย 3*. หน้า 241-279. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3 หน่วยที่7-15).
- _____. (2525?). *ไวยากรณ์ไทย*. กรุงเทพฯ:ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาพร มณีโรจน์. (2529). *การใช้รูปแทนคำนามเพื่อบอกความต่อเนื่องในข้อเขียนภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นัยนา เกิดวิชัย. (2542). *ประมวลกฎหมายอาญา-วิธีพิจารณาความอาญา*. กรุงเทพฯ:นิติบัญญัติ.
- ผะอบ โปษะกฤษณะ. (2513,กันยายน). "การศึกษาวิชาภาษาไทยเบื้องต้นมีผลต่อการศึกษาวิชาภาษากฎหมายเพียงใด," *นิติศาสตร์*. 2(2) : 89-97.

- เพียรศิริ วงศ์วิภานัน. (2530,สิงหาคม). "ปริเฉท:แนวใหม่ในการศึกษาวากยสัมพันธ์ไทย," *ภาษาและวรรณคดีไทย*. 4(2) : 29-42.
- มุลลี พรโชคชัย. (2537). *การศึกษาวัจนลีลาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2544). *พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย*. พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพฯ:ราชบัณฑิตยสถาน.
- _____. (2539). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วินัย ภูะหงษ์. (2526). "หน่วยคำและการประกอบคำในภาษาไทย," ใน *ภาษาไทย 3*. หน้า 65-85. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3 หน่วยที่7-15).
- วิยะดา ตานี. (2544). *การเชื่อมโยงความในจารึกสุโขทัย*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จารึกภาษาไทย). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- วรวรรณ ศรียาภัย. (2544). *การเชื่อมโยงความในภาษาถิ่นสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์. (จารึกภาษาไทย). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- อนุমানราชชน.พระยา. (2522?).*นิรุกติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- Wipah Chanawangsa. (1986). *Cohesion in Thai*. Dissertation,Ph.D. (Linguistics). Washington,D.C. : Georgetown University. Photocopied.

ภาคผนวก

ภาคผนวก

ประมวลกฎหมายอาญา

ภาค ๑

บทบัญญัติทั่วไป

ลักษณะ ๑

บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไป

หมวด ๑

บทนิยาม

มาตรา ๑ ในประมวลกฎหมายนี้

(๑) “โดยทุจริต” หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเอง หรือผู้อื่น

(๒) “ทางสาธารณะ” หมายความว่า ทางบกหรือทางน้ำสำหรับประชาชนใช้ในการจราจรและให้หมายความรวมถึงทางรถไฟและทางรถรางที่มีรถเดินสำหรับประชาชนโดยสารด้วย

(๓) “สาธารณสถาน” หมายความว่า สถานที่ใดๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้

(๔) “เคหสถาน” หมายความว่า ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรง เรือ หรือแพ ซึ่งคนอยู่อาศัย และให้หมายความรวมถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วย จะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม

(๕) “อาวุธ” หมายความว่า สิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ

(๖) “ใช้กำลังประทุษร้าย” หมายความว่า ทำการประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคล ไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใดและให้หมายความรวมถึงการกระทำใดๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ไม่ว่าจะโดยใช้อำนาจทำให้มีเมามาย สะกดจิตหรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน

(๗) “เอกสาร” หมายความว่า กระดาษหรือวัตถุอื่นใด ซึ่งได้ทำให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข ผัง หรือ แผนแบบอย่างอื่น จะเป็นโดยวิธีพิมพ์ ถ่ายภาพ หรือวิธีอื่นอันเป็นหลักฐานแห่งความหมายนั้น

(๘) “เอกสารราชการ” หมายความว่า เอกสารซึ่งเจ้าพนักงานได้ทำขึ้นหรือรับรองในหน้าที่ และให้หมายความรวมถึงสำเนาเอกสารนั้นๆ ที่เจ้าพนักงานได้รับรองในหน้าที่ด้วย

(๙) “เอกสารสิทธิ” หมายความว่า เอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือ ระวังซึ่งสิทธิ

(๑๐) “ลายมือชื่อ” หมายความว่า ลายพิมพ์นิ้วมือและเครื่องหมายซึ่งบุคคลไว้แทนลายมือชื่อของตน

(๑๑) “กลางคืน” หมายความว่า เวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น

(๑๒) “คุมขัง” หมายความว่า คุมตัว ควบคุม ขัง กักขังหรือจำคุก

(๑๓) “ค่าไถ่” หมายความว่า ทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่เรียกเอาหรือให้เพื่อแลกเปลี่ยนเสรีภาพของผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวหรือผู้ถูกกักขัง

หมวด ๒ การใช้กฎหมายอาญา

มาตรา ๒ บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังการกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไปให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง

มาตรา ๓ ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดไม่ว่าในทางใดเว้นแต่คดีถึงที่สุดแล้ว แต่ในกรณีที่เกิดถึงที่สุดแล้ว ดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับโทษ หรือกำลังรับโทษอยู่ และโทษที่กำหนดตามคำพิพากษานักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้กระทำความผิดผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการร้องขอ ให้ศาลกำหนดโทษเสียใหม่ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังในการที่ศาลจะกำหนดโทษใหม่นี้ ถ้าปรากฏว่าผู้กระทำความผิดได้รับโทษมาบ้างแล้ว เมื่อได้คำนึงถึงโทษตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง หากเห็นเป็นการสมควรศาลจะกำหนดโทษน้อยกว่าโทษขั้นต่ำตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังกำหนดไว้ ถ้าหากมีก็ได้ หรือถ้าเห็นว่าโทษที่ผู้กระทำความผิดได้รับมาแล้วเป็นการเพียงพอ ศาลจะปล่อยผู้กระทำความผิดไปก็ได้

(๒) ถ้าศาลพิพากษาให้ประหารชีวิตผู้กระทำความผิดและตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไม่ถึงประหารชีวิต ให้งดการประหารชีวิตผู้กระทำความผิด และให้ถือว่าโทษประหารชีวิตตามคำพิพากษาได้เปลี่ยนเป็นโทษสูงสุดที่จะพึงลงได้ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง

มาตรา ๔ ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักรต้องรับโทษตามกฎหมาย

การกระทำความผิดในเรือไทยหรืออากาศยานไทยไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด ให้ถือว่ากระทำความผิดในราชอาณาจักร

มาตรา ๕ ความผิดใดที่การกระทำแม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใดได้กระทำในราชอาณาจักรก็ดี ผลแห่งการกระทำเกิดในราชอาณาจักรโดยผู้กระทำประสงค์ให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักร หรือโดยลักษณะแห่งการกระทำ ผลที่เกิดขึ้นนั้นควรเกิดในราชอาณาจักร หรือย่อมจะเล็งเห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดในราชอาณาจักรก็ดี ให้ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร

ในกรณีการเตรียมการหรือพยายามกระทำการใด ซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดแม้การกระทำนั้นจะได้กระทำนอกราชอาณาจักร ถ้าหากการกระทำนั้นจะได้กระทำตลอดไปจนถึงขึ้นความผิดสำเร็จ ผลจะเกิดขึ้นในราชอาณาจักร ให้ถือว่าการเตรียมการหรือพยายามกระทำความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร

มาตรา ๖ ความผิดใดที่ได้กระทำในราชอาณาจักรหรือที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร แม้การกระทำของผู้เป็นตัวการด้วยกัน ของผู้สนับสนุนหรือของผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้นจะได้กระทำนอกราชอาณาจักร ก็ให้ถือว่าตัวการ ผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ให้กระทำ ได้กระทำในราชอาณาจักร

มาตรา ๗ ผู้ใดกระทำความผิดดังระบุไว้ต่อไปน้นอกราชอาณาจักร จะต้องรับโทษในราชอาณาจักร คือ

- (๑) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๒๙
- (๒) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๐ ถึงมาตรา ๒๕๙ มาตรา ๒๕๔ มาตรา ๒๕๖ มาตรา ๒๕๗ และมาตรา ๒๖๖ (๓) และ (๔)
- (๒ ทวิ) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๒ และมาตรา ๒๘๓
- (๓) ความผิดฐานชิงทรัพย์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ และความผิดฐานปล้นทรัพย์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๔๐ ซึ่งได้กระทำในทะเลหลวง

มาตรา ๘ ผู้ใดกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรและ

(ก) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนไทย และรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดได้เกิดขึ้นหรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ หรือ

(ข) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนต่างด้าว และรัฐบาลไทยหรือคนไทยเป็นผู้เสียหายและผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ

ถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดดังระบุไว้ต่อไปนี้จะต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร คือ

(๑) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑๗ มาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๒๑ ถึงมาตรา ๒๒๓ ทั้งนี้เว้นแต่กรณีเกี่ยวกับมาตรา ๒๒๐ วรรคแรก และมาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๒๖ มาตรา ๒๒๘ ถึงมาตรา ๒๓๒ มาตรา ๒๓๗ และมาตรา ๒๓๓ ถึงมาตรา ๒๓๖ ทั้งนี้ เฉพาะเมื่อเป็นกรณีต้องระวางโทษตามมาตรา ๒๓๘

(๒) ความผิดเกี่ยวกับเอกสารตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๔ มาตรา ๒๖๕ มาตรา ๒๖๖ (๑) และ (๒) มาตรา ๒๖๘ ทั้งนี้ เว้นแต่กรณีเกี่ยวกับมาตรา ๒๖๗ และมาตรา ๒๖๘

(๓) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ มาตรา ๒๘๐ และมาตรา ๒๘๕ ทั้งนี้ เฉพาะที่เกี่ยวกับมาตรา ๒๗๖

(๔) ความผิดต่อชีวิตตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๘ ถึงมาตรา ๒๙๐

(๕) ความผิดต่อร่างกายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๕ ถึงมาตรา ๒๙๘

(๖) ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บหรือคนชราตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๖ ถึงมาตรา ๓๐๘

(๗) ความผิดต่อเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๙ มาตรา ๓๑๐ มาตรา ๓๑๒ ถึงมาตรา ๓๑๕ และมาตรา ๓๑๗ ถึงมาตรา ๓๒๐

(๘) ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๓๖

(๙) ความผิดฐานกรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๗ ถึง มาตรา ๓๔๐

(๑๐) ความผิดฐานฉ้อโกงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๔๑ ถึงมาตรา ๓๔๔ มาตรา ๓๔๖ และ มาตรา ๓๔๗

(๑๑) ความผิดฐานยักยอกตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕๒ ถึงมาตรา ๓๕๔

(๑๒) ความผิดฐานรับของโจรตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕๗

(๑๓) ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕๘ ถึงมาตรา ๓๖๐

มาตรา ๙ เจ้าพนักงานของรัฐบาลไทยกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖ และมาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๐๕ นอกพระราชอาณาจักรจะต้องรับโทษในราชอาณาจักร

มาตรา ๑๐ ผู้ใดกระทำการนอกพระราชอาณาจักรซึ่งเป็นความผิดตามมาตราต่างๆที่ระบุไว้ในมาตรา ๗

(๒) และ (๓) มาตรา ๘ และมาตรา ๙ ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักร เพราะการกระทำนั้นอีก ถ้า

(๑) ได้มีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้น หรือ

(๒) ศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษ และผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว

ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้ว แต่ยังไม่พ้นโทษ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว

มาตรา ๑๑ ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักรหรือกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ถ้าผู้นั้นได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้วนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดในราชอาณาจักรหรือกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักรได้ถูกฟ้องต่อศาลในต่างประเทศโดยรัฐบาลไทยร้องขอ ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักร เพราะการกระทำนั้นอีก ถ้า

(๑) ได้มีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้น หรือ

(๒) ศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษและผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว

มาตรา ๑๒ วิธีการเพื่อความปลอดภัยจะใช้บังคับแก่บุคคลใดได้ก็ต่อเมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้ใช้บังคับได้เท่านั้น และกฎหมายที่จะใช้บังคับนั้นให้ใช้กฎหมายในขณะที่ศาลพิพากษา

มาตรา ๑๓ ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังได้มีการยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัยใดและถ้าผู้ใดถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นอยู่ก็ให้ศาลสั่งระงับการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเสียเมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาลหรือเมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการร้องขอ

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่มิได้ถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยอยู่และได้มีบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่จะสั่งให้มีการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นไปซึ่งเป็นผลอันไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีของผู้นั้นได้ หรือนำมาใช้บังคับได้แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเป็นคุณแก่ผู้นั้นยิ่งกว่า เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาลหรือเมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกการใช้บังคับวิธีการ

เพื่อความปลอดภัยหรือร้องขอรับผลตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นแล้วแต่กรณี ให้ศาลมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๕ ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง โทษใดได้เปลี่ยนลักษณะมาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย และได้มีคำพิพากษาลงโทษนั้นแก่บุคคลใดไว้ ก็ให้ถือว่าโทษที่ลงนั้นเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยด้วย

ในกรณีดังกล่าวในวรรคแรก ถ้ายังไม่ได้ลงโทษผู้นั้นหรือผู้นั้นยังรับโทษอยู่ ก็ให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นต่อไป และถ้าหากว่าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังมีเงื่อนไขที่จะสั่งให้มีการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยอันไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีของผู้นั้น หรือนำมาใช้บังคับได้แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเป็นคุณแก่ผู้นั้นยิ่งกว่า เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือร้องขอรับผลตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น แล้วแต่กรณี ให้ศาลมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๖ เมื่อศาลได้พิพากษาให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ใดแล้ว ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำเสนอของผู้นั้นเอง ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับการใช้บังคับนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ศาลจะสั่งเพิกถอนหรืองดการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นไว้ชั่วคราวตามที่เห็นสมควรก็ได้

มาตรา ๑๗ บทบัญญัติในภาค ๑ แห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วยเว้นแต่กฎหมายนั้นๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

หมวด ๓

โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย

ส่วนที่ ๑

โทษ

มาตรา ๑๘ โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิด มีดังนี้

- (๑) ประหารชีวิต
- (๒) จำคุก
- (๓) กักขัง
- (๔) ปรับ
- (๕) ริบทรัพย์สิน

มาตรา ๑๙ ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิต ให้เอาไปยิงเสียให้ตาย

มาตรา ๒๐ บรรดาความผิดที่กฎหมายกำหนดให้ลงโทษทั้งจำคุกและปรับด้วยนั้น ถ้าศาลเห็นสมควรจะลงแต่โทษจำคุกก็ได้

มาตรา ๒๑ ในการคำนวณระยะเวลาจำคุก ให้นับวันเริ่มจำคุกรวมคำนวณเข้าด้วยและให้นับเป็นหนึ่งวันเต็มโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง

ถ้าระยะเวลาที่คำนวณนั้นกำหนดเป็นเดือน ให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือน ถ้ากำหนดเป็นปี ให้คำนวณตามปีปฏิทินในราชการ

เมื่อผู้ต้องคำพิพากษา ถูกจำคุกครบกำหนดแล้ว ให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด

มาตรา ๒๒ โทษจำคุกให้เริ่มแต่วันมีคำพิพากษา แต่ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษา ให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังออกจากระยะเวลาจำคุกตามคำพิพากษา เว้นแต่คำพิพากษานั้นจะกล่าวไว้เป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่คำพิพากษากล่าวไว้เป็นอย่างอื่น โทษจำคุกตามคำพิพากษาเมื่อรวมจำนวนวันที่ถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษาในคดีเรื่องนั้นเข้าด้วยแล้ว ต้องไม่เกินอัตราโทษขั้นสูงของกฎหมายที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่ได้กระทำลงนั้น ทั้งนี้ไม่เป็นการกระทบกระเทือนบทบัญญัติในมาตรา ๔๑

มาตรา ๒๓ ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษกักขังไม่เกินสามเดือนแทนโทษจำคุกนั้นก็ได้

มาตรา ๒๔ ผู้ใดต้องโทษกักขังให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ

ถ้าศาลเห็นเป็นการสมควรจะสั่งในคำพิพากษาให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ เพื่อให้เหมาะสมกับประเภทหรือสภาพของผู้ถูกกักขังก็ได้

มาตรา ๒๕ ผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ซึ่งกำหนด จะได้รับการเลี้ยงดูจากสถานที่นั้นแต่ภายใต้ข้อบังคับของสถานที่ ผู้ต้องโทษกักขังมีสิทธิที่จะรับอาหารจากภายนอกโดยค่าใช้จ่ายของตนเอง ใช้เสื้อผ้าของตนเอง ได้รับการเยี่ยมอย่างน้อยวันละหนึ่งชั่วโมง และรับและส่งจดหมายได้

ผู้ต้องโทษกักขังจะต้องทำงานตามระเบียบข้อบังคับและวินัย ถ้าผู้ต้องโทษกักขังประสงค์จะทำงานอย่างอื่น ก็ให้อนุญาตให้เลือกทำได้ตามประเภทงานที่ตนสมัครแต่ต้องไม่ขัดต่อระเบียบ ข้อบังคับ วินัยหรือความปลอดภัยของสถานที่นั้น

มาตรา ๒๖ ถ้าผู้ต้องโทษกักขังถูกกักขังในที่อาศัยของผู้นั้นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ ผู้ต้องโทษกักขังนั้นมีสิทธิที่จะดำเนินการในวิชาชีพหรืออาชีพของตนในสถานที่ดังกล่าวได้ ในการนี้ ศาลจะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดหรือไม่ก็ได้ แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร

มาตรา ๒๗ ถ้าในระหว่างที่ผู้ต้องโทษกักขังได้รับโทษกักขังอยู่ ความปรากฏแก่ศาลเองหรือปรากฏแก่ศาลตามคำแถลงของพนักงานอัยการหรือผู้ควบคุมดูแลสถานที่กักขังว่า

(๑) ผู้ต้องโทษกักขังฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับหรือวินัยของสถานที่กักขัง

(๒) ผู้ต้องโทษกักขังไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือ

(๓) ผู้ต้องโทษกักขังต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก

ศาลอาจเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลาตามที่ศาลเห็นสมควรแต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาของโทษกักขังที่ผู้ต้องโทษกักขังจะต้องได้รับต่อไป

มาตรา ๒๘ ผู้ใดต้องโทษปรับ ผู้นั้นจะต้องชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาศาล

มาตรา ๒๙ ผู้ใดต้องโทษปรับและไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา ผู้นั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ แต่ถ้าศาลเห็นเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่งเรียกประกันหรือจะสั่งให้กักขังผู้นั้นแทนค่าปรับไปพลางก่อนก็ได้

ความในวรรคสองของมาตรา ๒๔ มิให้นำมาใช้บังคับแก่การกักขังแทนค่าปรับ

มาตรา ๓๐ ในการกักขังแทนค่าปรับให้ถืออัตราเจ็ดสิบบาทต่อหนึ่งวัน และไม่ว่าในกรณีความผิดกระทางเดียวหรือหลายกระทาง ห้ามกักขังเกินกำหนดหนึ่งปี เว้นแต่ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทขึ้นไป ศาลจะสั่งให้กักขังแทนค่าปรับเป็นระยะเวลาเกินกว่าหนึ่งปีแต่ไม่เกินสองปีก็ได้

ในการคำนวณระยะเวลานั้น ให้นับวันเริ่มกักขังแทนค่าปรับรวมเข้าด้วยและให้เป็นหนึ่งวันเต็มโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง

ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษาให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังนั้นออกจากจำนวนเงินค่าปรับ โดยถืออัตราเจ็ดสิบบาทต่อหนึ่งวัน เว้นแต่ผู้นั้นต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกและปรับ ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าจะต้องหักจำนวนวันที่ถูกคุมขังออกจากเวลาจำคุกตามมาตรา ๒๒ ก็ให้หักออกเสียก่อน เหลือเท่าใดจึงให้หักออกจากเงินค่าปรับ

เมื่อผู้ต้องโทษปรับถูกกักขังแทนค่าปรับครบกำหนดแล้ว ให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด ถ้านำเงินค่าปรับมาชำระครบแล้ว ให้ปล่อยตัวไปทันที

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ศาลจะพิพากษาให้ปรับผู้กระทำความผิดหลายคน ในความผิดอันเดียวกัน ในกรณีเดียวกัน ให้ศาลลงโทษปรับเรียงตามรายตัวบุคคล

มาตรา ๓๒ ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิดให้รับเสียทั้งสิ้นไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิด และมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

มาตรา ๓๓ ในการริบทรัพย์สินนอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้อีกด้วย คือ

- (๑) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ
- (๒) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

มาตรา ๓๔ บรรดาทรัพย์สิน

(๑) ซึ่งได้ให้ตามความในมาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๕๐ มาตรา ๑๖๗ มาตรา ๒๐๑ หรือมาตรา ๒๐๒ หรือ

(๒) ซึ่งได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิดหรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิดให้รับเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

มาตรา ๓๕ ทรัพย์สินซึ่งศาลพิพากษาให้ริบ ให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไปได้หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้

มาตรา ๓๖ ในกรณีที่ศาลสั่งให้รับทรัพย์สินตามมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของแท้จริงว่าผู้เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน แต่คำเสนอของเจ้าของแท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด

มาตรา ๓๗ ถ้าผู้ที่ศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินที่รับไม่ส่งภายในเวลาที่ศาลกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งดังต่อไปนี้

- (๑) ให้ยึดทรัพย์สินนั้น
- (๒) ให้ชำระราคาหรือสั่งยึดทรัพย์สินอื่นของผู้นั้นชดเชยราคาจนเต็ม หรือ
- (๓) ในกรณีที่ศาลเห็นว่าผู้นั้นจะส่งทรัพย์สินที่สั่งให้ส่งได้ แต่ไม่ส่ง หรือชำระราคาทรัพย์สินนั้นได้ แต่ไม่ชำระ ให้ศาลมีอำนาจกักขังผู้นั้นไว้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่งแต่ไม่เกินหนึ่งปี แต่ถ้าภายหลังปรากฏแต่ศาลเอง หรือโดยคำเสนอของผู้นั้นว่าผู้นั้นไม่สามารถส่งทรัพย์สินหรือชำระราคาได้ ศาลจะสั่งให้ปล่อยตัวผู้นั้นไปก่อนครบกำหนดก็ได้

มาตรา ๓๘ โทษให้เป็นอันระงับไปด้วยความตายของผู้กระทำความผิด

ส่วนที่ ๒

วิธีการเพื่อความปลอดภัย

มาตรา ๓๙ วิธีการเพื่อความปลอดภัย มีดังนี้

- (๑) กักกัน
- (๒) ห้ามเข้าเขตกำหนด
- (๓) เรียกประกันทัณฑ์บน
- (๔) คุ่มตัวไว้ในสถานพยาบาล
- (๕) ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง

มาตรา ๔๐ กักกัน คือ การควบคุมผู้กระทำความผิดติดนิสสัยไว้ในเขตกำหนด เพื่อป้องกันการกระทำความผิดเพื่อติดนิสสัยและเพื่อฝึกหัดอาชีพ

มาตรา ๔๑ ผู้ใดเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันมาแล้วหรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนมาแล้วไม่น้อยกว่าสองครั้งในความผิดดังต่อไปนี้ คือ

- (๑) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐๙ ถึงมาตรา ๒๑๖
- (๒) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑๗ ถึงมาตรา ๒๒๔
- (๓) ความผิดเกี่ยวกับเงินตราตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๐ ถึงมาตรา ๒๔๖
- (๔) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ ถึงมาตรา ๒๘๖
- (๕) ความผิดต่อชีวิตตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๘ ถึงมาตรา ๒๙๐ มาตรา ๒๙๒ ถึงมาตรา ๒๙๔
- (๖) ความผิดต่อร่างกายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๕ ถึงมาตรา ๒๙๙

(๗) ความผิดต่อเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๙ ถึงมาตรา ๓๒๐

(๘) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๔๐ มาตรา ๓๕๔ และ
มาตรา ๓๕๗

และภายในเวลาสิบปีนับแต่วันที่ผู้นั้นได้พ้นจากการกักกันหรือพ้นโทษ แล้วแต่กรณี ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดในบรรดาที่ระบุไว้นั้นอีกจนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนสำหรับการกระทำความผิดนั้น ศาลอาจถือว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย และจะพิพากษาให้กักกันมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสามปี และไม่เกินสิบปีก็ได้

ความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปีนั้น มิให้ถือเป็นความผิดที่จะนำมาพิจารณากักกันตามมาตรานี้

มาตรา ๔๒ ในการคำนวณระยะเวลาการกักกันให้นับวันที่ศาลพิพากษาเป็นวันเริ่มกักกันแต่ถ้ายังมีโทษจำคุกหรือกักขังที่ต้องกักกันนั้นจะต้องรับอยู่ก็ให้จำคุกหรือกักขังเสียก่อนและให้นับวันถัดจากวันที่พ้นโทษจำคุกหรือพ้นจากกักขังเป็นวันเริ่มกักกัน

ระยะเวลาการกักกันและการปล่อยตัวผู้ถูกกักกัน ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๓ การฟ้องขอให้กักกันเป็นอำนาจของพนักงานอัยการโดยเฉพาะและจะขอรวมกันไปในการฟ้องคดีอื่นเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกันหรือจะฟ้องภายหลังก็ได้

มาตรา ๔๔ ห้ามเข้าเขตกำหนด คือ การห้ามมิให้เข้าไปในห้องที่ หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา

มาตรา ๔๕ เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใดและศาลเห็นสมควรเพื่อความปลอดภัยของประชาชนไม่ว่าจะมีคำขอหรือไม่ ศาลอาจสั่งในคำพิพากษาว่าเมื่อผู้นั้นพ้นโทษตามคำพิพากษาแล้ว ห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดเป็นเวลาไม่เกินห้าปี

มาตรา ๔๖ ถ้าความปรากฏแก่ศาลตามข้อเสนอของพนักงานอัยการว่าผู้ใดจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นก็ดี ในการพิจารณาคดีความผิดใดถ้าศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง แต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นก็ดี ให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บน โดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้าพันบาท ว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุดังกล่าวแล้วตลอดเวลาที่ศาลกำหนด แต่ไม่เกินสองปี และจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้นั้นจนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้ แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่าหกเดือน หรือจะสั่งห้ามผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดตามมาตรา ๔๕ ก็ได้

การกระทำของเด็กที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปีมิให้อยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติตามมาตรานี้

มาตรา ๔๗ ถ้าผู้ทำทัณฑ์บนตามความในมาตรา ๔๖ กระทำผิดทัณฑ์บน ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นชำระเงินไปเกินจำนวนที่ได้กำหนดไว้ในทัณฑ์บน ถ้าผู้นั้นไม่ชำระ ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ มาใช้บังคับ

มาตรา ๔๘ ถ้าศาลเห็นว่าการปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง ไร้จิต หรือจิตฟั่นเฟือนซึ่งไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษตามมาตรา ๖๕ จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้ และคำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้

มาตรา ๔๙ ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกหรือพิพากษาว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษบุคคลใด ถ้าศาลเห็นว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดเกี่ยวเนื่องกับการเสพย์สุราเป็นอาชญาหรือการเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ศาลจะกำหนดในคำพิพากษาว่าบุคคลนั้นจะต้องไม่เสพย์สุรายาเสพติดให้โทษอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่างภายในระยะเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันพ้นโทษหรือวันปล่อยตัว เพราะรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษก็ได้

ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวในวรรคแรกไม่ปฏิบัติตามที่ศาลกำหนด ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลเป็นเวลาไม่เกินสองปีก็ได้

มาตรา ๕๐ เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด ถ้าศาลเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพหรือเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและเห็นว่าหากผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพหรือวิชาชีพนั้นต่อไปอาจจะกระทำความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นที่มีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นโทษไปแล้วก็ได้

ส่วนที่ ๓

วิธีเพิ่มโทษ ลดโทษและการรอการลงโทษ

มาตรา ๕๑ ในการเพิ่มโทษ มีให้เพิ่มขึ้นถึงประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกเกินห้าสิบปี

มาตรา ๕๒ ในการลดโทษประหารชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการลดมาตราส่วนโทษหรือลดโทษที่จะลง ให้ลดดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าจะลดหนึ่งในสาม ให้ลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต

(๒) ถ้าจะลดกึ่งหนึ่ง ให้ลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษจำคุกตั้งแต่ยี่สิบห้าปีถึงห้าสิบปี

มาตรา ๕๓ ในการลดโทษจำคุกตลอดชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการลดมาตราส่วนโทษ หรือลดโทษที่จะลง ให้เปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกห้าสิบปี

มาตรา ๕๔ ในการคำนวณการเพิ่มโทษหรือลดโทษที่จะลง ให้ศาลตั้งกำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลยเสียก่อน แล้วจึงเพิ่มหรือลด ถ้ามีทั้งการเพิ่มและการลดโทษที่จะลง ให้เพิ่มก่อนแล้วจึงลดจากผลที่เพิ่มแล้วนั้น ถ้าส่วนของการเพิ่มเท่ากับหรือมากกว่าส่วนของการลดและศาลเห็นสมควรจะไม่เพิ่มไม่ลดก็ได้

มาตรา ๕๕ ถ้าโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับ มีกำหนดเวลาเพียงสามเดือนหรือน้อยกว่า ศาลจะกำหนดโทษจำคุกให้น้อยลงอีกก็ได้ หรือถ้าโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับ มีกำหนดเวลาเพียงสามเดือนหรือน้อยกว่า และมีโทษปรับด้วย ศาลจะกำหนดโทษจำคุกให้น้อยลงหรือจะยกโทษจำคุกเสีย คงให้ปรับแต่อย่างเดียวก็ได้

มาตรา ๕๖ ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกและในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสองปี ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติ ปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพและสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว เห็นเป็นการสมควร ศาลจะพิจารณาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้ หรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษ

ไว้แล้วปล่อยตัวไป เพื่อให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้

เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติของผู้กระทำความผิดนั้น ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ หรือจัดให้กระทำกิจกรรมบริการสังคม หรือสาธารณประโยชน์ตามที่เจ้าพนักงานและผู้กระทำความผิดเห็นสมควร

(๒) ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ

(๓) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติใดอันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดในทำนองเดียวกันอีก

(๔) ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(๕) เงื่อนไขอื่นๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด เพื่อแก้ไขฟื้นฟูหรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีก

เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดตามความในวรรคก่อนนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำขอของผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น พนักงานอัยการ หรือเจ้าพนักงานว่าพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไปเมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติม หรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดเสียก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขข้อใดตามที่กล่าวในวรรคก่อนที่ศาลยังมิได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกก็ได้

มาตรา ๕๗ เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของพนักงานอัยการ หรือเจ้าพนักงานว่าผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังที่ศาลกำหนดตามมาตรา ๕๖ ศาลอาจตักเตือนผู้กระทำความผิด หรือจะกำหนดการลงโทษที่ยังไม่ได้กำหนดหรือลงโทษซึ่งรอไว้นั้นก็ได้

มาตรา ๕๘ เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของโจทก์หรือเจ้าพนักงานว่าภายในเวลาที่ศาลกำหนดตามมาตรา ๕๖ ผู้ที่ถูกศาลพิพากษาได้กระทำความผิดอันมิใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดนั้นให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังกำหนดโทษที่รอการกำหนดไว้ในคดีก่อนบวกเข้ากับโทษในคดีหลังกำหนดโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลัง แล้วแต่กรณี

แต่ถ้าภายในเวลาที่ศาลได้กำหนดตามมาตรา ๕๖ ผู้นั้นมิได้กระทำความผิดดังกล่าวมาในวรรคแรกให้ผู้นั้นพ้นจากการที่จะถูกกำหนดโทษ หรือถูกลงโทษในคดีนั้น แล้วแต่กรณี

หมวด ๔ ความรับผิดชอบในทางอาญา

มาตรา ๕๙ บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาทในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบ เมื่อได้กระทำโดยประมาทหรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดชอบ แม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา

กระทำโดยเจตนา ได้แก่ กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น

ถ้าผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้

กระทำโดยประมาท ได้แก่ กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

การกระทำให้หมายความรวมถึงการให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้นโดยงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย

มาตรา ๖๐ ผู้ใดเจตนาที่จะกระทำต่อบุคคลหนึ่ง แต่ผลของการกระทำเกิดแก่อีกบุคคลหนึ่งโดยพลาดไป ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำโดยเจตนาแกื่อบุคคลซึ่งได้รับผลร้ายจากการกระทำนั้น แต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ลงโทษหนักขึ้นเพราะฐานะของบุคคลหรือเพราะความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำกับบุคคลที่ได้รับผลร้าย มิให้นำกฎหมายนั้นมาใช้บังคับเพื่อลงโทษผู้กระทำให้หนักขึ้น

มาตรา ๖๑ ผู้ใดเจตนาจะกระทำต่อบุคคลหนึ่งแต่ได้กระทำต่ออีกบุคคลหนึ่งโดยสำคัญผิด ผู้นั้นจะยกเอาความสำคัญผิดเป็นข้อแก้ตัวว่ามีได้กระทำโดยเจตนาหาได้ไม่

มาตรา ๖๒ ข้อเท็จจริงใดถ้ามีอยู่จริงจะทำให้การกระทำไม่เป็นความผิด หรือทำให้ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ หรือได้รับโทษน้อยลง แม้ข้อเท็จจริงนั้นจะไม่มีอยู่จริง แต่ผู้กระทำสำคัญผิดว่ามีอยู่จริง ผู้กระทำย่อมไม่มีความผิด หรือได้รับยกเว้นโทษ หรือได้รับโทษน้อยลง แล้วแต่กรณี

ถ้าความไม่รู้ข้อเท็จจริงตามความในวรรคสามแห่งมาตรา ๕๙ หรือความสำคัญผิดว่ามีอยู่จริงตามความในวรรคแรก ได้เกิดขึ้นด้วยความประมาทของผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำรับผิดชอบฐานกระทำโดยประมาทในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะว่าการกระทำนั้นผู้กระทำจะต้องรับโทษแม้กระทำโดยประมาท

บุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยข้อเท็จจริงใดบุคคลนั้นจะต้องได้รู้ข้อเท็จจริงนั้น

มาตรา ๖๓ ถ้าผลของการกระทำความผิดใด ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ผลของการกระทำความผิดนั้นต้องเป็นผลที่ตามธรรมดาย่อมเกิดขึ้นได้

มาตรา ๖๔ บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบในทางอาญาไม่ได้ แต่ถ้าศาลเห็นว่าตามสภาพและพฤติการณ์ผู้กระทำความผิดอาจจะไม่รู้กฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด ศาลอาญาอนุญาตให้แสดงพยานหลักฐานต่อศาล และถ้าศาลเชื่อว่าผู้กระทำไม่รู้กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้นศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

มาตรา ๖๕ ผู้ใดกระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ เพราะมีจิตบกพร่องโรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือนนั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น

แต่ถ้าผู้กระทำความผิดยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้างหรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

มาตรา ๖๖ ความมีเมามาเพราะเสพยาสุราหรือสิ่งเมาอย่างอื่น จะยกขึ้นเป็นข้อแก้ตัวตามมาตรา ๖๕ ไม่ได้ เว้นแต่ความมีเมานั้นจะเกิดโดยผู้เสพยาไม่รู้ว่าสิ่งนั้นจะทำให้มีเมามา หรือได้เสพยาโดยถูกขืนใจให้เสพยา และได้กระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ ผู้กระทำความผิดจึงจะได้รับยกเว้นโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ถ้าผู้นั้นยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้างหรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

มาตรา ๖๗ ผู้ใดกระทำความผิด ด้วยความจำเป็น

(๑) เพราะอยู่ในที่บังคับ หรือภายใต้อำนาจซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ หรือ

(๒) เพราะเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากภยันตรายที่ใกล้จะถึง และไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นโดยวิธีอื่นใดได้ เมื่อภยันตรายนั้นตนมิได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะความผิดของตน ถ้าการกระทำนั้น ไม่เป็นการเกินสมควรแก่เหตุแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

มาตรา ๖๘ ผู้ใดจำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นภยันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้าย อันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นภยันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด

มาตรา ๖๙ ในกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗ และ มาตรา ๖๘ นั้น ถ้าผู้กระทำได้กระทำไปเกินสมควรแก่เหตุหรือเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็นหรือเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกัน ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ แต่ถ้ายการกระทำนั้นเกิดขึ้นจากความตื่นเต้น ความตกใจ หรือความกลัว ศาลจะไม่ลงโทษผู้กระทำก็ได้

มาตรา ๗๐ ผู้ใดกระทำตามคำสั่งของเจ้าพนักงานแม้คำสั่งนั้นจะมีชอบด้วยกฎหมาย ถ้าผู้กระทำมีหน้าที่หรือเชื่อโดยสุจริตว่ามีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ เว้นแต่จะรู้ว่าคำสั่งนั้นเป็นคำสั่งซึ่งมิชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๗๑ ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๓๖ วรรคแรก และมาตรา ๓๔๑ ถึงมาตรา ๓๖๔ นั้น ถ้าเป็นการกระทำที่สามิกระทำต่อภริยา หรือภริยากระทำต่อสามี ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ

ความผิดดังระบุนานี้ ถ้าเป็นการกระทำที่ผู้บุพการีกระทำต่อผู้สืบสันดาน ผู้สืบสันดานกระทำต่อผู้บุพการี หรือพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกระทำต่อกัน แม้กฎหมายมิได้บัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ก็ให้เป็นความผิดอันยอมความได้และนอกจากนั้นศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

มาตรา ๗๒ ผู้ใดบันดาลโทสะโดยถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม จึงกระทำความผิดต่อผู้ข่มเหงในขณะที่นั้น ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

มาตรา ๗๓ เด็กอายุยังไม่เกินเจ็ดปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ

มาตรา ๗๔ เด็กอายุกว่าเจ็ดปีแต่ไม่เกินสิบสี่ปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ว่ากล่าวตักเตือนเด็กนั้น แล้วปล่อยตัวไป และถ้าศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาตักเตือนด้วยก็ได้

(๒) ถ้าศาลเห็นว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองสามารถดูแลเด็กนั้นได้ ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้แก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองไปโดยวางข้อกำหนดให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองระวังเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนดซึ่งต้องไม่เกินสามปี และกำหนดจำนวนเงินตามที่เห็นสมควรซึ่งบิดามารดาหรือผู้ปกครองจะต้องชำระต่อศาล ไม่เกินครั้งละหนึ่งพันบาท ในเมื่อเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้น

ถ้าเด็กนั้นอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และศาลเห็นว่าไม่สมควรจะเรียกบิดามารดาหรือผู้ปกครองมาวางข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้น ศาลจะเรียกตัวบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาสอบถามว่า จะยอมรับข้อกำหนดทำนองที่บัญญัติไว้สำหรับบิดามารดาหรือผู้ปกครองดังกล่าวมาข้างต้นหรือไม่ก็ได้ ถ้าบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ยอมรับข้อกำหนดเช่นนั้น ก็ให้ศาลมีคำสั่งมอบตัวเด็กให้แก่บุคคลผู้นั้นไปโดยวางข้อกำหนดดังกล่าว

(๓) ในกรณีที่ศาลมอบตัวเด็กให้แก่บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ตาม (๒) ศาลจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวข้างต้นเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖ ด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ให้ศาลแต่งตั้งพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานอื่นใดเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าว

(๔) ถ้าเด็กนั้นไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรือมีแต่ศาลเห็นว่าไม่สามารถดูแลเด็กนั้นได้ หรือถ้าเด็กอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และบุคคลนั้นไม่ยอมรับข้อกำหนดดังกล่าวใน (๒) ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้อยู่กับบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรเพื่อดูแลอบรมและสั่งสอนตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้ในเมื่อบุคคลหรือองค์การนั้นยินยอม ในกรณีเช่นว่านี้ ให้บุคคลหรือองค์การนั้นมีอำนาจเช่นผู้ปกครองเฉพาะเพื่อดูแล อบรม และสั่งสอนรวมถึงการกำหนดที่อยู่ และการจัดให้เด็กมีงานทำตามสมควรหรือ

(๕) ส่งตัวเด็กนั้นไปยังโรงเรียนหรือสถานฝึกและอบรมหรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็กตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่อย่าให้เกินกว่าที่เด็กนั้นจะมีอายุครบสิบแปดปี

คำสั่งของศาลดังกล่าวใน (๒) (๓) (๔) และ (๕) นั้น ถ้าในขณะใดภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ ความปรากฏแก่ศาลโดยศาลรู้เองหรือตามคำเสนอของผู้มีส่วนได้เสีย พนักงานอัยการหรือบุคคลหรือองค์การที่ศาลมอบตัวเด็กเพื่อดูแลอบรมและสั่งสอน หรือเจ้าพนักงานว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับคำสั่งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไป ก็ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งนั้นหรือมีคำสั่งใหม่ตามอำนาจในมาตรานี้

มาตรา ๗๕ ผู้ใดอายุกว่าสิบสี่ปีแต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้นในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้จัดการตามมาตรา ๗๔ หรือ ถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง

มาตรา ๗๖ ผู้ใดอายุกว่าสิบเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้

มาตรา ๗๗ ในกรณีที่ศาลวางข้อกำหนดให้บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ระวาง เด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตามความในมาตรา ๗๕ (๒) ถ้าเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้นภายในเวลาในข้อกำหนด ศาลมีอำนาจ บังคับบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ให้ชำระเงินไม่เกินจำนวนในข้อกำหนดนั้น ภายในเวลา ที่ศาลเห็นสมควร ถ้าบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ไม่ชำระเงิน ศาลจะสั่งให้ยึดทรัพย์สิน ของบิดามารดาผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่เพื่อใช้เงินที่จะต้องชำระก็ได้

ในกรณีที่ศาลได้บังคับให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ชำระเงินตามข้อกำหนด แล้วนั้น ถ้าศาลมิได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งที่ได้วางข้อกำหนดนั้นเป็นอย่างอื่นตามความในมาตรา ๗๔วรรคท้าย ก็ให้ข้อกำหนดนั้นคงใช้บังคับได้ต่อไป จนสิ้นเวลาที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดนั้น

มาตรา ๗๘ เมื่อปรากฏว่ามีเหตุบรรเทาโทษ ไม่ว่าจะได้มีการเพิ่มหรือการลดโทษตามบทบัญญัติแห่ง ประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นแล้วหรือไม่ ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำ ความผิดนั้นก็ได้

เหตุบรรเทาโทษนั้น ได้แก่ ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ใจเสาะเบาปัญญา ตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส มีคุณความดีมาแต่ก่อน รู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้นลงแก่โทษต่อเจ้าพนักงาน หรือ ให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา หรือเหตุอื่นที่ศาลเห็นว่ามิมีลักษณะทำนองเดียวกัน

มาตรา ๗๙ ในคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว ถ้าผู้ที่ต้องหาว่ากระทำความผิด นำค่าปรับในอัตราอย่างสูง สำหรับความผิดนั้น มาชำระก่อนที่ศาลเริ่มต้นสืบพยาน ให้คดีนั้นเป็นอันระงับไป

หมวด ๕

การพยายามกระทำความผิด

มาตรา ๘๐ ผู้ใดลงมือกระทำความผิดแต่กระทำไปไม่ตลอด หรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำ นั้นไม่บรรลุผล ผู้นั้นพยายามกระทำความผิด

ผู้ใดพยายามกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับ ความผิดนั้น

มาตรา ๘๑ ผู้ใดกระทำการโดยมุ่งต่อผลซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดแต่การกระทำนั้นไม่สามารถ จะบรรลุผลได้อย่างแน่แท้เพราะเหตุปัจจัยซึ่งใช้ในการกระทำหรือเหตุแห่งวัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อ ให้ถือว่าผู้นั้น พยายามกระทำความผิด แต่ให้ลงโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าการกระทำดังกล่าวในวรรคแรก ให้กระทำไปโดยความเชื่ออย่างงมงาย ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

มาตรา ๘๒ ผู้ใดพยายามกระทำความผิดหากยับยั้งเสียเองไม่กระทำการให้ตลอดหรือกลับใจแก้ไข ไม่ให้การกระทำนั้นบรรลุผล ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับการพยายามกระทำความผิดนั้น แต่ถ้าการที่ได้กระทำไป แล้วต้องตามบทกฎหมายที่บัญญัติเป็นความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้นๆ

หมวด ๖ ตัวการและผู้สนับสนุน

มาตรา ๘๓ ในกรณีความผิดใดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้ที่ได้ร่วมกระทำ ความผิดด้วยกันนั้นเป็นตัวการ ต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๘๔ ผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดไม่ว่าด้วยการใช้ บังคับ ชูเชิญ จ้าง วาน หรือยุยงส่งเสริม หรือด้วยวิธีอื่นใด ผู้นั้นเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิด

ถ้าผู้ถูกใช้ให้กระทำความผิดนั้นผู้ใช้ต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการ ถ้าความผิดมิได้กระทำลง ไม่ว่าจะ เป็นเพราะผู้ถูกใช้ไม่ยอมกระทำ ยังไม่ได้กระทำหรือเหตุอื่นใด ผู้ใช้ต้องระวางโทษเพียงหนึ่งในสามของโทษที่ กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๘๕ ผู้ใดโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด และความผิดนั้นมิกำหนด โทษไม่ต่ำกว่าหกเดือน ผู้นั้นต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าได้มีการกระทำความผิดเพราะเหตุที่ได้มีการโฆษณาหรือประกาศตามความในวรรคแรก ผู้โฆษณา หรือประกาศต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการ

มาตรา ๘๖ ผู้ใดกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่น กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด แม้ผู้กระทำความผิดจะมีได้รู้ถึงการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวก นั้นก็ตาม ผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด ต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับ ความผิดที่สนับสนุนนั้น

มาตรา ๘๗ ในกรณีที่มีการกระทำความผิดเพราะมีผู้ใช้ให้กระทำตามมาตรา ๘๔ เพราะมีผู้โฆษณา หรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิดตามมาตรา ๘๕ หรือโดยมีผู้สนับสนุนตามมาตรา ๘๖ ถ้าความผิดที่ เกิดขึ้นนั้น ผู้กระทำได้กระทำไปเกินขอบเขตที่ใช้หรือที่โฆษณาหรือประกาศหรือเกินไปจากเจตนาของผู้สนับสนุน ผู้ใช้ให้กระทำความผิด ผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือผู้สนับสนุนการกระทำ ความผิดแล้วแต่กรณี ต้องรับผิดทางอาญาเพียงสำหรับความผิดเท่าที่อยู่ในขอบเขตที่ใช้หรือที่โฆษณาหรือ ประกาศหรืออยู่ในขอบเขตแห่งเจตนาของผู้สนับสนุนการกระทำความผิดเท่านั้น แต่ถ้าโดยพฤติการณ์อาจเล็งเห็น ได้ว่าอาจเกิดการกระทำความผิดเช่นที่เกิดขึ้นนั้นได้จากการใช้ การโฆษณาหรือประกาศหรือการสนับสนุน ผู้ใช้ ให้กระทำความผิดผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิด แล้วแต่กรณี ต้องรับผิดทางอาญาตามความผิดที่เกิดขึ้นนั้น

ในกรณีที่ผู้ถูกใช้ ผู้กระทำตามคำโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือตัวการใน ความผิด จะต้องรับผิดทางอาญามีกำหนดโทษสูงขึ้น เพราะอาศัยผลที่เกิดจากการกระทำความผิด ผู้ใช้ให้กระทำ ความผิด ผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิดแล้วแต่กรณี ต้องรับผิดทางอาญาตามความผิดที่มีกำหนดโทษสูงขึ้นนั้นด้วย แต่ถ้าโดยลักษณะของความผิด ผู้กระทำจะต้อง รับผิดทางอาญามีกำหนดโทษสูงขึ้นเฉพาะเมื่อผู้กระทำต้องรู้หรืออาจเล็งเห็นได้ว่าจะเกิดผลเช่นนั้นขึ้น ผู้ใช้ให้กระทำ ความผิด ผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิดจะต้องรับผิด ทางอาญาตามความผิดที่มีกำหนดโทษสูงขึ้นก็เฉพาะเมื่อตนได้รู้ หรืออาจเล็งเห็นได้ว่าจะเกิดผลเช่นนั้นขึ้น

มาตรา ๘๘ ถ้าความผิดที่ได้ใช้ ที่ได้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำ หรือที่ได้สนับสนุนให้กระทำได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้ใช้ ผู้โฆษณาหรือประกาศหรือผู้สนับสนุน ผู้กระทำได้กระทำไปไม่ตลอดหรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้ใช้หรือผู้โฆษณาหรือประกาศ คงรับผิดชอบเพียงที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๔ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๕ วรรคแรก แล้วแต่กรณี ส่วนผู้สนับสนุนนั้นไม่ต้องรับโทษ

มาตรา ๘๙ ถ้ามีเหตุส่วนตัวอันควรยกเว้นโทษ ลดโทษหรือเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดคนใด จะนำเหตุนั้นไปใช้แก่ผู้กระทำความผิดคนอื่นในการกระทำความผิดนั้นด้วยไม่ได้ แต่ถ้าเหตุอันควรยกเว้นโทษ ลดโทษหรือเพิ่มโทษ เป็นเหตุในลักษณะคดี จึงให้ใช้แก่ผู้กระทำความผิดในการกระทำความผิดนั้นด้วยกันทุกคน

หมวด ๗

การกระทำความผิดหลายบทหรือหลายกระทง

มาตรา ๙๐ เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด

มาตรา ๙๑ เมื่อปรากฏว่าผู้ใดได้กระทำการอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ศาลลงโทษผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป แต่ไม่ว่าจะมีการเพิ่มโทษ ลดโทษ หรือลดมาตราส่วนโทษด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้วโทษจำคุกทั้งสิ้นต้องไม่เกินกำหนดดังต่อไปนี้

- (๑) สิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี
- (๒) ยี่สิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปีแต่ไม่เกินสิบปี
- (๓) ห้าสิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปีขึ้นไป เว้นแต่กรณีที่ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต

หมวด ๘

การกระทำความผิดอีก

มาตรา ๙๒ ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุด ให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดใดๆ อีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

มาตรา ๙๓ ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุด ให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดที่จำแนกไว้ในอนุมาตราต่อไปนี้ซ้ำในอนุมาตราเดียวกันอีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาสามปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี ภายในเวลาสามปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี ถ้าความผิดครั้งแรกเป็นความผิดซึ่งศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่าหกเดือน หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุกก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

- (๑) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๓๕

- (๒) ความผิดต่อเจ้าพนักงานตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๖ ถึงมาตรา ๑๔๖
- (๓) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๖๖
- (๔) ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๗ ถึงมาตรา ๑๙๒ และ มาตรา ๑๙๔
- (๕) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๐๔
- (๖) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐๕ ถึงมาตรา ๒๑๖
- (๗) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑๗ ถึงมาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๒๖ ถึงมาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๓๖ ถึงมาตรา ๒๓๘
- (๘) ความผิดเกี่ยวกับเงินตราตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๐ ถึงมาตรา ๒๔๙ ความผิดเกี่ยวกับดวงตราแสตมป์และตัวตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๐ ถึงมาตรา ๒๖๑ และความผิดเกี่ยวกับเอกสารตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๔ ถึงมาตรา ๒๖๙
- (๙) ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๐ ถึงมาตรา ๒๗๕
- (๑๐) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ ถึงมาตรา ๒๘๕
- (๑๑) ความผิดต่อชีวิตตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๘ ถึงมาตรา ๒๙๐ และมาตรา ๒๙๔ ความผิดต่อร่างกายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๕ ถึงมาตรา ๒๙๙ ความผิดฐานทำให้แท้งลูกตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๑ ถึงมาตรา ๓๐๓ และความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บ หรือคนชราตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๖ ถึงมาตรา ๓๐๘
- (๑๒) ความผิดต่อเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐๙ มาตรา ๓๑๐ และมาตรา ๓๑๒ ถึง มาตรา ๓๒๐
- (๑๓) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๖๕
- มาตรา ๙๔ ความผิดอันได้กระทำโดยประมาทความผิดลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้

หมวด ๙

อายุความ

มาตรา ๙๕ ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

- (๑) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี
- (๒) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี
- (๓) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
- (๔) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี
- (๕) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมาหรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือวิกลจริต และศาลสั่งการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งการพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน

มาตรา ๙๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๙๕ ในกรณีความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ

มาตรา ๙๗ ในการฟ้องขอให้กักกัน ถ้าจะฟ้องภายหลังการฟ้องคดีอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกัน ต้องฟ้องภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่ฟ้องคดีนั้นมิฉะนั้นเป็นอันขาดอายุความ

มาตรา ๙๘ เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้ใด ผู้นั้นยังมิได้รับโทษก็ดี ได้รับโทษแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนีก็ดี ถ้ายังมีได้ตัวผู้นั้นมาเพื่อรับโทษนับแต่วันที่มิได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดหรือนับแต่วันที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีแล้วแต่กรณี เกินกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ เป็นอันล่วงเลยการลงโทษจะลงโทษผู้นั้นมิได้

- (๑) ยี่สิบปี สำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกยี่สิบปี
- (๒) สิบห้าปี สำหรับโทษจำคุกกว่าเจ็ดปี แต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี
- (๓) สิบปี สำหรับโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
- (๔) ห้าปี สำหรับโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีลงมาหรือโทษอย่างอื่น

มาตรา ๙๙ การยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับหรือการกักขังแทนค่าปรับ ถ้ามิได้ทำภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด จะยึดทรัพย์สินหรือกักขังไม่ได้

ความในวรรคแรกมิให้ใช้บังคับในกรณีการกักขังแทนค่าปรับซึ่งทำต่อเนื่องกับการลงโทษจำคุก

มาตรา ๑๐๐ เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้กักกัน ผู้ใด ถ้าผู้นั้นยังมิได้รับการกักกักก็ดี ได้รับการกักกันแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนีก็ดี ถ้าพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันที่พ้นโทษ โดยได้รับโทษตามคำพิพากษาแล้ว หรือโดยล่วงเลยการลงโทษ หรือนับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนีระหว่างเวลาที่ต้องกักกันเป็นอันล่วงเลยการกักกัน จะกักกันผู้นั้นไม่ได้

มาตรา ๑๐๑ การบังคับตามคำสั่งของศาลตามความในมาตรา ๙๖ หรือการร้องขอให้ศาลสั่งให้ใช้เงินเมื่อผู้ทำทัณฑ์บนประพฤติผิดทัณฑ์บนตามความในมาตรา ๙๗ นั้น ถ้ามิได้บังคับหรือร้องขอภายในกำหนดสองปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือนับแต่วันที่ผู้ทำทัณฑ์บนประพฤติผิดทัณฑ์บนจะบังคับหรือร้องขอมิได้

ลักษณะ ๒

บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๐๒ ความผิดลหุโทษ คือ ความผิดซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามานี้ด้วยกัน

มาตรา ๑๐๓ บทบัญญัติในลักษณะ ๑ ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดลหุโทษด้วย เว้นแต่ที่บัญญัติไว้ในสามมาตราต่อไปนี้

มาตรา ๑๐๔ การกระทำความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายนี้แม้กระทำโดยไม่มีเจตนาก็เป็นความผิด เว้นแต่ตามบทบัญญัติความผิดนั้น จะมีความบัญญัติให้เห็นเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๕ ผู้ใดพยายามกระทำความผิดลหุโทษ ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

มาตรา ๑๐๖ ผู้สนับสนุนในความผิดลหุโทษไม่ต้องรับโทษ

ภาค ๒

ความผิด

ลักษณะ ๑

ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร

หมวด ๑

ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท

และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

มาตรา ๑๐๗ ผู้ใดปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ต้องระวางโทษประหารชีวิต ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการเตรียมเพื่อปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ หรือรู้ว่ามีผู้จะปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๑๐๘ ผู้ใดกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์หรือเสรีภาพของพระมหากษัตริย์ ต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

ถ้าการกระทำนั้นมีลักษณะอันน่าจะเป็นอันตรายแก่พระชนม์ ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต

ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการเตรียมเพื่อประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระมหากษัตริย์ หรือรู้ว่ามีผู้จะกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์หรือเสรีภาพของพระมหากษัตริย์ กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบหกรปีถึงยี่สิบปี

มาตรา ๑๐๙ ผู้ใดปลงพระชนม์พระราชินีหรือรัชทายาท หรือฆ่าผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษประหารชีวิต

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการเตรียมเพื่อปลงพระชนม์พระราชินีหรือรัชทายาท หรือเพื่อฆ่าผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หรือรู้ว่ามีผู้จะปลงพระชนม์พระราชินี หรือรัชทายาทหรือจะฆ่าผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบสองปีถึงยี่สิบปี

มาตรา ๑๑๐ ผู้ใดกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์หรือเสรีภาพของพระราชินี หรือรัชทายาท หรือต่อร่างกายหรือเสรีภาพของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบหกรปีถึงยี่สิบปี

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

ถ้าการกระทำนั้นมีลักษณะอันน่าจะเป็นอันตรายต่อพระชนม์หรือชีวิต ผู้กระทำได้ระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการเตรียมเพื่อประทุษร้ายต่อพระองค์หรือเสรีภาพของพระราชินีหรือรัชทายาท หรือต่อร่างกายหรือเสรีภาพของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หรือรู้ว่ามีผู้จะประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระราชินีหรือรัชทายาท หรือประทุษร้ายต่อร่างกายหรือเสรีภาพของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบสองปีถึงยี่สิบปี

มาตรา ๑๑๑ ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๑๐ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

มาตรา ๑๑๒ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

หมวด ๒

ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร

มาตรา ๑๑๓ ผู้ใดใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อ

(๑) ล้มล้างหรือเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ

(๒) ล้มล้างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร หรืออำนาจตุลาการแห่งรัฐธรรมนูญ หรือให้ใช้อำนาจดังกล่าวมาแล้วไม่ได้ หรือ

(๓) แบ่งแยกราชอาณาจักร หรือยึดอำนาจปกครองในส่วนหนึ่งส่วนใดแห่งราชอาณาจักร

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นกบฏ ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๑๑๔ ผู้ใดสะสมกำลังพลหรืออาวุธ เตรียมการอื่นใดหรือสมคบกันเพื่อเป็นกบฏหรือกระทำความผิดใดๆ อันเป็นส่วนหนึ่งของแผนการเพื่อเป็นกบฏหรือยุยงราษฎรให้เป็นกบฏหรือรู้ว่ามีผู้จะเป็นกบฏแล้วกระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

มาตรา ๑๑๕ ผู้ใดยุยงทหารหรือตำรวจให้หนีราชการ ให้ละเลยไม่กระทำการตามหน้าที่ หรือให้ก่อการกำเริบต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี

ถ้าความผิดนั้นได้กระทำลงโดยมุ่งหมายจะบ่อนให้วินัยและสมรรถภาพของกรมกองทหารหรือตำรวจเสื่อมทรามลง ผู้กระทำได้ระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

มาตรา ๑๑๖ ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือ หรือวิธีอื่นใดอันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต

(๑) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขืนใจหรือใช้กำลังประทุษร้าย

(๒) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักรหรือ

(๓) เพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ต้องระวางโทษจำคุกไปเกินเจ็ดปี

มาตรา ๑๑๗ ผู้ใดยุยงหรือจัดให้เกิดการร่วมกันหยุดงาน การร่วมกันปิดงาน งดจ้าง หรือการร่วมกันไม่ยอมค้าขายหรือติดต่อทางธุรกิจกับบุคคลใดๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดิน เพื่อบังคับรัฐบาล หรือเพื่อข่มขู่ประชาชนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดทราบความมุ่งหมายดังกล่าว และเข้ามีส่วนหรือเข้าช่วยในการร่วมกันหยุดงาน การร่วมกันปิดงาน งดจ้างหรือการร่วมกันไม่ยอมค้าขาย หรือติดต่อทางธุรกิจกับบุคคลใด ๆ นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดทราบความมุ่งหมายดังกล่าว และใช้กำลังประทุษร้าย ชูเชิญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือทำให้หวาดกลัวด้วยประการใดๆ เพื่อให้บุคคลเข้ามีส่วนหรือเข้าช่วยในการร่วมกันหยุดงาน การร่วมกันปิดงาน งดจ้าง หรือการร่วมกันไม่ยอมค้าขายหรือติดต่อทางธุรกิจกับบุคคลใด ๆ นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๘ ผู้ใดกระทำการใดๆ ต่อธงหรือเครื่องหมายอื่นใดอันมีความหมายถึงรัฐเพื่อเหยียดหยามประเทศชาติต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

หมวด ๓

ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร

มาตรา ๑๑๙ ผู้ใดกระทำการใดๆ เพื่อให้ราชอาณาจักรหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของราชอาณาจักรตกไปอยู่ใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐต่างประเทศหรือเพื่อให้เอกราชของรัฐเสื่อมเสียไป ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๑๒๐ ผู้ใดคบคิดกับบุคคลซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของรัฐต่างประเทศ ด้วยความประสงค์ที่จะก่อให้เกิดการดำเนินการบดอ์รัฐหรือในทางอื่นที่เป็นปรปักษ์ต่อรัฐ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี

มาตรา ๑๒๑ คนไทยคนใดกระทำการรบต่อประเทศหรือเข้าร่วมเป็นข้าศึกของประเทศ ต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๑๒๒ ผู้ใดกระทำการใดๆ เพื่ออุปการะแก่การดำเนินการรบ หรือการเตรียมการรบของข้าศึก ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี

ถ้าการอุปการะนั้นเป็นการ

(๑) ทำให้ป้อม ค่าย สนามบิน ยานรบ ยานพาหนะ ทางคมนาคม สิ่งที่ใช้ในการสื่อสาร ยุทโธปกรณ์ เสมียงอาหาร ภูเรือ อาคารถือหรือสิ่งอื่นใดสำหรับใช้เพื่อการสงครามใช้การไม่ได้หรือตกไปอยู่ในเงื้อมมือของข้าศึก

(๒) ยุยงทหารให้ละเลยไม่กระทำการตามหน้าที่ ก่อการกำเริบ หนีราชการหรือละเมิดวินัย

(๓) กระทำจารกรรม นำ หรือแนะทางให้ข้าศึก หรือ

(๔) กระทำโดยประการอื่นใดให้ข้าศึกได้เปรียบในการรบ

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๑๒๓ ผู้ใดกระทำการใดๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อความ เอกสารหรือสิ่งใดๆ อันปกปิดไว้เป็นความลับสำหรับความปลอดภัยของประเทศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

มาตรา ๑๒๔ ผู้ใดกระทำการใดๆ เพื่อให้ผู้อื่นล่วงรู้หรือได้ไปซึ่งข้อความ เอกสาร หรือสิ่งใดๆ อันปกปิดไว้เป็นความลับสำหรับความปลอดภัยของประเทศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

ถ้าความผิดนั้นได้กระทำในระหว่างประเทศอยู่ในการรบหรือการสงคราม ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี

ถ้าความผิดดังกล่าวมาในสองวรรคก่อน ได้กระทำเพื่อให้รัฐต่างประเทศได้ประโยชน์ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๑๒๕ ผู้ใดปลอม ทำเทียมขึ้น กักไว้ ซ่อนเร้น ปิดบัง ยักยอก ทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ซึ่งเอกสารหรือแบบใดๆ อันเกี่ยวกับส่วนได้เสียของรัฐในการระหว่างประเทศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

มาตรา ๑๒๖ ผู้ใดได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้กระทำการกิจกรรมของรัฐกับรัฐบาลต่างประเทศ ถ้าและโดยทุจริตไม่ปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี

มาตรา ๑๒๗ ผู้ใดกระทำการใดๆ เพื่อให้เกิดเหตุร้ายแก่ประเทศจากภายนอก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

ถ้าเหตุร้ายเกิดขึ้นผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สองปีถึงยี่สิบปี

มาตรา ๑๒๘ ผู้ใดเตรียมการ หรือพยายามกระทำความผิดใดๆ ในหมวดนี้ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๑๒๙ ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดใดๆ ในหมวดนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

หมวด ๔

ความผิดต่อสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ

มาตรา ๑๓๐ ผู้ใดทำร้ายร่างกายหรือประทุษร้ายต่อเสรีภาพของราชาธิบดี ราชนี ราชสามี รัชทายาท หรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศซึ่งมีสัมพันธไมตรี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

มาตรา ๑๓๑ ผู้ใดทำร้ายร่างกายหรือประทุษร้ายต่อเสรีภาพของผู้แทนรัฐต่างประเทศซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มาสู่พระราชสำนัก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

มาตรา ๑๓๒ ผู้ใดฆ่าหรือพยายามฆ่าบุคคลหนึ่งบุคคลใดดังระบุไว้ในมาตรา ๑๓๐ หรือมาตรา ๑๓๑ ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๑๓๓ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายราชาธิบดี ราชนี ราชสามี รัชทายาท หรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๔ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายผู้แทนรัฐต่างประเทศซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มาสู่พระราชสำนัก ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปีหรือปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๕ ผู้ใดกระทำการใดๆ ต่อธงหรือเครื่องหมายอื่นใด อันมีความหมายถึงรัฐต่างประเทศซึ่งมีสัมพันธไมตรี เพื่อเหยียดหยามรัฐนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลักษณะ ๒

ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง

หมวด ๑

ความผิดต่อเจ้าพนักงาน

มาตรา ๑๓๗ ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๘ ผู้ใดต่อสู้หรือขัดขวางเจ้าพนักงานหรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมาย ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการต่อสู้หรือขัดขวางนั้น ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๙ ผู้ใดข่มขืนใจเจ้าพนักงานให้ปฏิบัติการอันมิชอบด้วยหน้าที่หรือไม่ละเว้นการปฏิบัติการตามหน้าที่โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินแปดพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔๐ ถ้าความผิดตามมาตรา ๑๓๘ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๓๙ ได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ากระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่หรือช่องโจร ไม่ว่าอั้งยี่หรือช่องโจรนั้นจะมีอยู่หรือไม่ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสิบหมื่นบาท

ถ้าความผิดตามมาตรา ๑๓๙ ได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ผู้กระทำต้องระวางโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ในสองวรรคก่อนถึงหนึ่ง

มาตรา ๑๔๑ ผู้ใดถอน ทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งตราหรือเครื่องหมาย อันเจ้าพนักงานได้ประทับหรือหมายไว้ที่สิ่งใด ๆ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่เพื่อเป็นหลักฐานในการยึดอายัด หรือรักษาสิ่งนั้นๆ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔๒ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ช่อนร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหาย หรือไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใดๆ อันเจ้าพนักงานได้ยึดรักษาไว้ หรือสั่งให้ส่งเพื่อเป็นพยานหลักฐาน หรือเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายไม่ว่าเจ้าพนักงานจะรักษาทรัพย์สินหรือเอกสารนั้นไว้เอง หรือสั่งให้ผู้นั้นหรือผู้อื่นส่งหรือรักษาไว้ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔๓ ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นเป็นการตอบแทนในการที่จะจูงใจ หรือได้จูงใจเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิกสภาเทศบาล โดยวิธีอันทุจริต หรือผิดกฎหมาย หรือโดยอิทธิพลของตน ให้กระทำการหรือไม่กระทำการในหน้าที่อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔๔ ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล เพื่อบังคับให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔๕ ผู้ใดแสดงตนเป็นเจ้าพนักงานและกระทำการเป็นเจ้าพนักงาน โดยตนเองมิได้เป็นเจ้าพนักงานที่มีอำนาจกระทำการนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เจ้าพนักงานผู้ใดได้รับคำสั่งมิให้ปฏิบัติการตามตำแหน่งหน้าที่ต่อไปแล้วยังฝ่าฝืนกระทำการใดๆ ในตำแหน่งหน้าที่นั้น ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคแรกดูกัน

มาตรา ๑๔๖ ผู้ใดไม่มีสิทธิที่จะสวมเครื่องแบบหรือประดับเครื่องหมายของเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิกสภาเทศบาล หรือไม่มีสิทธิใช้ยศ ตำแหน่ง เครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือสิ่งที่มีหมายถึงเครื่องราชอิสริยาภรณ์ กระทำการเช่นนั้นเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนมีสิทธิ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หมวด ๒

ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

มาตรา ๑๔๗ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำจัดการ หรือรักษาทรัพย์สิน เปียดบังทรัพย์สิน เป็นของตนหรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๔๘ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ข่มขืนใจ หรือจู่ใจ เพื่อให้บุคคลใด มอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด แก่ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา ๑๔๙ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิก สภาเทศบาลเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำ การหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้า ปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา ๑๕๐ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง โดยเห็นแก่ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดซึ่งคนใดเรียก รับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๕๑ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำจัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่ง โดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่รัฐ เทศบาล สุขาภิบาล หรือเจ้าของทรัพย์สินนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปี ถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๕๒ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่จัดการหรือดูแลกิจการใดเข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์ สำหรับตนเองหรือผู้อื่นเนื่องด้วยกิจการนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาท ถึงสองหมื่นบาท

มาตรา ๑๕๓ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่จ่ายทรัพย์สิน จ่ายทรัพย์สินนั้นเกินกว่าที่ควรจ่าย เพื่อประโยชน์ สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

มาตรา ๑๕๔ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่หรือแสดงว่าตนมีหน้าที่เรียกเก็บหรือตรวจสอบภาษีอากร ค่าธรรมเนียมหรือเงินอื่นใด โดยทุจริตเรียกเก็บ หรือละเว้นไม่เรียกเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมหรือเงินนั้น หรือ กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมนั้นมีต้องเสีย หรือเสียน้อย ไปกว่าที่จะต้องเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาท ถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๕๕ ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน มีหน้าที่กำหนดราคาทรัพย์สินหรือสินค้าใดๆ เพื่อเรียกเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมตามกฎหมาย โดยทุจริตกำหนดราคาทรัพย์สินหรือสินค้านั้น เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมนั้นมิต้องเสีย หรือเสียน้อยไปกว่าที่จะต้องเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๕๖ ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชีตามกฎหมาย โดยทุจริต แนะนำหรือกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดเพื่อให้มีการละเว้นการลงรายการในบัญชีลงรายการเท็จในบัญชี แก้ไขบัญชี หรือซ่อนเร้นหรือทำหลักฐานในการลงบัญชี อันจะเป็นผลให้การเสียภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมนั้นมิต้องเสียหรือเสียน้อยกว่าที่จะต้องเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๕๗ ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๕๘ ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใดอันเป็นหน้าที่ของตนที่จะปกครองหรือรักษาไว้ หรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๑๕๙ ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน มีหน้าที่ดูแลรักษาทรัพย์สินหรือเอกสารใด กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่โดยฉ้อฉล ทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ หรือโดยยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น ซึ่งตราหรือเครื่องหมายอันเจ้าของงานได้ประทับหรือหมายไว้ที่ทรัพย์สินหรือเอกสารนั้นในการปฏิบัติการตามหน้าที่เพื่อเป็นหลักฐานในการยึดหรือรักษาสິงนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๖๐ ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน มีหน้าที่รักษาหรือใช้ดวงตราหรือรอยตราของราชการหรือของผู้อื่น กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ โดยใช้ดวงตราหรือรอยตรานั้น หรือโดยยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๖๑ ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน มีหน้าที่ทำเอกสาร กรอกข้อความลงในเอกสาร หรือดูแลรักษาเอกสารกระทำการปลอมเอกสารโดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๑๖๒ ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน มีหน้าที่ทำเอกสาร รับเอกสาร หรือกรอกข้อความลงในเอกสาร กระทำการดังต่อไปนี้ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่

(๑) รับรองเป็นหลักฐานว่าตนได้กระทำการอย่างใดขึ้น หรือว่าการอย่างใดได้กระทำต่อหน้าตน อันเป็นความเท็จ

(๒) รับรองเป็นหลักฐานว่าได้มีการแจ้งซึ่งข้อความอันมิได้มีการแจ้ง

(๓) ละเว้นไม่จดข้อความซึ่งตนมีหน้าที่ต้องรับจดหรือจดเปลี่ยนแปลงข้อความเช่นนั้น หรือ

(๔) รับรองเป็นหลักฐานซึ่งข้อเท็จจริงอันเอกสารนั้นมุ่งพิสูจน์ความจริงอันเป็นความเท็จ

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๑๖๓ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ในการไปรษณีย์ โทรเลข หรือโทรศัพท์ กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เปิดหรือยอมให้ผู้อื่นเปิดจดหมายหรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข

(๒) ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้สูญหาย หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้สูญหาย ซึ่งจดหมายหรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข

(๓) กัก ส่งให้ผิดทาง หรือส่งให้แก่บุคคลซึ่งรู้ว่ามิใช่เป็นผู้ควรรับซึ่งจดหมายหรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข หรือ

(๔) เปิดเผยข้อความที่ส่งทางไปรษณีย์ ทางโทรเลขหรือทางโทรศัพท์

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๖๔ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน รู้หรืออาจรู้ความลับในราชการ กระทำโดยประการใดๆ อันมิชอบด้วยหน้าที่ให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๖๕ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายหรือคำสั่งซึ่งได้สั่งเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ป้องกันหรือขัดขวาง มิให้การเป็นไปตามกฎหมายหรือคำสั่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๖๖ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ละทิ้งงาน หรือกระทำการอย่างใดๆ เพื่อให้งานหยุดชะงักหรือเสียหาย โดยรวมกระทำการเช่นนั้นด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดนั้นได้กระทำลงเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดิน เพื่อบังคับรัฐบาล หรือเพื่อข่มขู่ประชาชนผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ลักษณะ ๓

ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม

หมวด ๑

ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม

มาตรา ๑๖๗ ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด แก่เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน เพื่อบังคับให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำได้ อันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๑๖๘ ผู้ใดขัดขืนคำบังคับตามกฎหมายของพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน ซึ่งให้มาเพื่อให้ถ้อยคำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๖๙ ผู้ใดขัดขึ้นคำบังคับตามกฎหมายของพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน ซึ่งให้ส่งหรือจัดการส่งทรัพย์สินหรือเอกสารใด ให้สาบาน ให้ปฏิญาณ หรือให้ให้ถ้อยคำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๗๐ ผู้ใดขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งของศาลให้มาให้ถ้อยคำ ให้มาเบิกความ หรือให้ส่งทรัพย์สินหรือเอกสารใดในการพิจารณาคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๗๑ ผู้ใดขัดขึ้นคำสั่งของศาลให้สาบานปฏิญาณ ให้ถ้อยคำหรือเบิกความ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๗๒ ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญาแก่พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี พนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๗๓ ผู้ใดรู้ว่ามีได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น แจ้งข้อความแก่พนักงานสอบสวน หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาว่า ได้มีการกระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท

มาตรา ๑๗๔ ถ้าการแจ้งข้อความตามมาตรา ๑๗๒ หรือมาตรา ๑๗๓ เป็นการเพื่อจะแกล้งให้บุคคลใด ต้องถูกบังคับตามวิธีการเพื่อความปลอดภัย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท

ถ้าการแจ้งตามความในวรรคแรกเป็นการเพื่อจะแกล้งให้บุคคลใดต้องรับโทษหรือรับโทษหนักขึ้น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๑๗๕ ผู้ใดเอาความอันเป็นเท็จ ฟ้องผู้อื่นต่อศาลว่ากระทำความผิดอาญา หรือว่ากระทำความผิดอาญาแรงกว่าที่เป็นความจริง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๑๗๖ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๑๗๕ แล้วลุแก่อภัยต่อศาลและขอถอนฟ้องหรือแก้ฟ้องก่อนมีคำพิพากษา ให้ศาลลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือศาลจะไม่ลงโทษเลยก็ได้

มาตรา ๑๗๗ ผู้ใดเบิกความอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีต่อศาล ถ้าความเท็จนั้นเป็นข้อสำคัญในคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดดังกล่าวในวรรคแรก ได้กระทำในการพิจารณาคดีอาญา ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปีและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๑๗๘ ผู้ใด ซึ่งเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน ให้แปลข้อความหรือความหมายใด แปลข้อความหรือความหมายนั้นให้ผิดไปในข้อสำคัญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๗๙ ผู้ใดทำพยานหลักฐานอันเป็นเท็จเพื่อให้พนักงานสอบสวน หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาเชื่อว่าได้มีความผิดอาญาอย่างใดเกิดขึ้นหรือเชื่อว่าความผิดอาญาที่เกิดขึ้นร้ายแรงกว่าที่เป็นความจริง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๘๐ ผู้ใดนำสืบหรือแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดี ถ้าเป็นพยานหลักฐานในข้อสำคัญในคดีนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดดังกล่าวในวรรคแรกได้กระทำในการพิจารณาคดีอาญา ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปีและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๑๘๑ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๗๔ มาตรา ๑๗๕ มาตรา ๑๗๗ มาตรา ๑๗๘ หรือมาตรา ๑๘๐

(๑) เป็นการกระทำในกรณีแห่งข้อหาว่าผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(๒) เป็นการกระทำในกรณีแห่งข้อหาว่าผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษถึงประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษถึงประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสามหมื่นบาท

มาตรา ๑๘๒ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๑๗๗ หรือมาตรา ๑๗๘ แล้วลู่แก่โทษ และกลับแจ้งความจริงต่อศาลหรือเจ้าพนักงานก่อนจบคำเบิกความหรือการแปล ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

มาตรา ๑๘๓ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๑๗๗ มาตรา ๑๗๘ หรือมาตรา ๑๘๐ แล้วลู่แก่โทษ และกลับแจ้งความจริงต่อศาลหรือเจ้าพนักงานก่อนที่มีคำพิพากษา และก่อนตนถูกฟ้องในความผิดที่ได้กระทำ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

มาตรา ๑๘๔ ผู้ใดเพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษหรือให้รับโทษน้อยลง ทำให้เสียหาย ทำลาย ช้อนแร่ เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหาย หรือไร้ประโยชน์ซึ่งพยานหลักฐานในการกระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๘๕ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ช้อนแร่ เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใด ที่ได้ส่งไว้ต่อศาล หรือที่ศาลให้รักษาไว้ในการพิจารณาคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๘๖ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ช้อนแร่ เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินที่ได้มีคำพิพากษาให้รับ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๘๗ ผู้ใดเพื่อจะมีให้การเป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ทำให้เสียหาย ทำลาย ช้อนแร่ เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด หรือที่ดินรู้อย่างจะถูกยึดหรืออายัด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๘๘ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ช้อนแร่ เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ซึ่งพินัยกรรมหรือเอกสารใดของผู้อื่นในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๑๘๙ ผู้ใดช่วยเหลือผู้อื่นซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดอันมิใช่ความผิดลหุโทษเพื่อมิให้ต้องโทษโดยให้พยานแก่ผู้นั้น โดยช้อนแร่ หรือโดยช่วยเหลือผู้นั้นด้วยประการใดเพื่อมิให้ถูกจับกุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๙๐ ผู้ใดหลบหนีไประหว่างที่ถูกคุมขังตามอำนาจของศาล ของพนักงานอัยการ ของพนักงานสอบสวน หรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดดังกล่าวมาในวรรคแรก ได้กระทำโดยแหกที่คุมขัง โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืน หรือวัตถุระเบิด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ในสองวรรคก่อนกึ่งหนึ่ง

มาตรา ๑๙๑ ผู้ใดกระทำความผิดประการใดให้ผู้ที่ถูกคุมขังตามอำนาจของศาล ของพนักงานอัยการ ของพนักงานสอบสวนหรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา หลุดพ้นจากการคุมขังไป ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ที่หลุดพ้นจากการคุมขังไปนั้นเป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาจากศาลหนึ่งศาลใด ให้ลงโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป หรือมีจำนวนตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ในสองวรรคก่อนกึ่งหนึ่ง

มาตรา ๑๙๒ ผู้ใดให้พนัก ช้อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใด ให้ผู้ที่หลบหนีจากการคุมขัง ตามอำนาจของศาลของพนักงานสอบสวน หรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา เพื่อไม่ให้ถูกจับกุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๙๓ ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวมาในมาตรา ๑๘๔ มาตรา ๑๘๕ หรือมาตรา ๑๘๖ เป็นการกระทำเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามียหรือภริยาของผู้กระทำ ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

มาตรา ๑๙๔ ผู้ใดต้องคำพิพากษาห้ามเข้าเขตกำหนดตามมาตรา ๔๕ เข้าไปในเขตกำหนดนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๙๕ ผู้ใดหลบหนีจากสถานพยาบาลซึ่งศาลสั่งให้คุมตัวไว้ตามความในมาตรา ๔๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๙๖ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งห้ามของศาล ซึ่งได้สั่งไว้ในคำพิพากษามาตรา ๕๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๙๗ ผู้ใดใช้กำลังประทุษร้าย ขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ให้ประโยชน์หรือรับว่าจะให้ประโยชน์ เพื่อกีดกันหรือขัดขวางการขายทอดตลาดของเจ้าพนักงานเนื่องจากคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๙๘ ผู้ใดดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาหรือพิพากษาคดีหรือกระทำการขัดขวางการพิจารณาหรือพิพากษาของศาล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๙๙ ผู้ใดลอบฝัง ช้อนเร้น ย้ายหรือทำลายศพหรือส่วนของศพ เพื่อปิดบังการเกิด การตาย หรือเหตุแห่งการตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หมวด ๒

ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

มาตรา ๒๐๐ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี พนักงานสอบสวน หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาหรือจัดการให้เป็นไปตามหมายอาญากระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ ในตำแหน่งอันเป็นการมิชอบ เพื่อจะช่วยเหลือคนหนึ่งบุคคลใดมิให้ต้องโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าการกระทำหรือไม่กระทำนั้นเป็นการเพื่อจะแกล้งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดต้องรับโทษ รับโทษหนักขึ้น หรือต้องถูกบังคับตามวิธีการเพื่อความปลอดภัย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๒๐๑ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน เรียก รับหรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเอง หรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการ หรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา ๒๐๒ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ ในตำแหน่งโดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดซึ่งตนได้เรียก รับหรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งในตำแหน่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา ๒๐๓ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ป้องกันหรือขัดขวางมิให้การเป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

มาตรา ๒๐๔ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานมีตำแหน่งหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ที่ต้องคุมขัง ตามอำนาจของศาล ของพนักงานสอบสวน หรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญากระทำด้วยประการใด ๆ ให้ผู้ที่อยู่ในระหว่างคุมขังนั้นหลุดพ้นจากการคุมขังไป ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าผู้ที่หลุดพ้นจากการคุมขังไปนั้นเป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาของศาลหนึ่งศาลใด ให้ลงโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป หรือมีจำนวนตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท

มาตรา ๒๐๕ ถ้าหากกระทำดังกล่าไว้ในมาตรา ๒๐๔ เป็นการกระทำโดยประมาท ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ที่หลุดพ้นจากการคุมขังไปด้วยการกระทำโดยประมาทนั้นเป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาของศาลหนึ่งศาลใดให้ลงโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป หรือมีจำนวนตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดจัดให้ได้ตัวผู้ที่หลุดพ้นจากการคุมขัง คืนมาภายในสามเดือน ให้งดการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดนั้น

ลักษณะ ๔

ความผิดเกี่ยวกับศาสนา

มาตรา ๒๐๖ ผู้ใดกระทำด้วยประการใดๆ แก่วัตถุหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด อันเป็นการเหยียดหยามศาสนานั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๐๗ ผู้ใดก่อให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในที่ประชุมศาสนิกชนเวลาประชุมกัน นมัสการ หรือกระทำพิธีกรรมตามศาสนาใดๆ โดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๐๘ ผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวชในศาสนาใดโดยมิชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นบุคคลเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลักษณะ ๕

ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน

มาตรา ๒๐๙ ผู้ใดเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งปกปิดวิธีดำเนินการ และมีความมุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นอั้งยี่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นหัวหน้า ผู้จัดการ หรือผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในคณะบุคคลนั้น ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๒๑๐ ผู้ใดสมคบกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่บัญญัติไว้ในภาค ๒ นี้ และความผิดนั้นมีกำหนดโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นช่องโจร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าเป็นการสมคบเพื่อกระทำความผิดที่มีระวางโทษถึงประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกอย่างสูง ตั้งแต่สิบปีขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท

มาตรา ๒๑๑ ผู้ใดประชุมในที่ประชุมอั้งยี่หรือช่องโจร ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นอั้งยี่หรือช่องโจร เว้นแต่ผู้นั้นจะแสดงได้ว่าได้ประชุมโดยไม่รู้ว่าเป็นการประชุมของอั้งยี่หรือช่องโจร

มาตรา ๒๑๒ ผู้ใด

(๑) จัดหาที่ประชุมหรือที่พำนักให้แก่อั้งยี่หรือช่องโจร

(๒) ชักชวนบุคคลให้เข้าเป็นสมาชิกอั้งยี่ หรือพรรคพวกช่องโจร

(๓) อุปการ่อั้งยี่หรือช่องโจรโดยให้ทรัพย์สินหรือโดยประการอื่น หรือ

(๔) ช่วยจำหน่ายทรัพย์สินที่อั้งยี่หรือช่องโจรได้มาโดยการกระทำความผิด

ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานเป็นอั้งยี่หรือช่องโจร แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๑๓ ถ้าสมาชิกอั้งยี่หรือพรรคพวกช่องโจรคนหนึ่งคนใดได้กระทำความผิดตามความมุ่งหมายของอั้งยี่หรือช่องโจรนั้น สมาชิกอั้งยี่หรือพรรคพวกช่องโจรที่อยู่ด้วยในขณะกระทำความผิดหรืออยู่ด้วยในที่ประชุม แต่ไม่ได้คัดค้านในการตกลงให้กระทำความผิดนั้น และบรรดาหัวหน้า ผู้จัดการหรือผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในอั้งยี่หรือช่องโจรนั้น ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นทุกคน

มาตรา ๒๑๔ ผู้ใดประพฤติดนเป็นปกติธุระเป็นผู้จัดหาที่พำนัก ที่ซ่อนเร้น หรือที่ประชุมให้บุคคลซึ่งตนรู้ว่าเป็นผู้กระทำความผิดที่บัญญัติไว้ในภาค ๒ นี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดนั้นเป็นการกระทำเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามีหรือภริยาของผู้กระทำ ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

มาตรา ๒๑๕ ผู้ใดมั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไปใช้กำลังประทุษร้าย ขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดคนหนึ่งคนใดมีอาวุธ บรรดาผู้ที่กระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นหัวหน้า หรือเป็นผู้มีหน้าที่สั่งการในการกระทำความผิดนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๑๖ เป็นเจ้าพนักงานสั่งผู้ที่มั่วสุมเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑๕ ให้เลิกไป ผู้ใดไม่เลิก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลักษณะ ๖

ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน

มาตรา ๒๑๗ ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๒๑๘ ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์สินดังต่อไปนี้

(๑) โรงเรือน เรือหรือแพที่คนอยู่อาศัย

(๒) โรงเรือน เรือหรือแพอันเป็นที่เก็บหรือที่ทำสินค้า

(๓) โรงมหรสพหรือสถานที่ประชุม

(๔) โรงเรือนอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นสาธารณสถาน หรือเป็นที่สำหรับประกอบพิธีกรรมตามศาสนา

(๕) สถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน หรือที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ

(๖) เรือกลไฟ หรือเรืยนต์อันมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป อากาศยานหรือรถไฟที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะ

ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี

มาตรา ๒๑๙ ผู้ใดเตรียมเพื่อกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา ๒๑๗ หรือมาตรา ๒๑๘ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับพยายามกระทำความผิดนั้นๆ

มาตรา ๒๒๐ ผู้ใดกระทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่วัตถุใดๆ แม้เป็นของตนเอง จนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในวรรคแรกเป็นเหตุให้เกิดเพลิงไหม้แก่ทรัพย์สิน ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๒๑๘ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑๘

มาตรา ๒๒๑ ผู้ใดกระทำให้เกิดระเบิดจนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่น หรือทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๒๒๒ ผู้ใดกระทำให้เกิดระเบิดจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ทรัพย์สินดังกล่าวในมาตรา ๒๑๗ หรือมาตรา ๒๑๘ ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ

มาตรา ๒๒๓ ความผิดดังกล่าวในมาตรา ๒๑๗ มาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๒๐ มาตรา ๒๒๑ หรือมาตรา ๒๒๒ นั้น ถ้าทรัพย์สินที่เป็นอันตรายหรือที่น่าจะเป็นอันตรายเป็นทรัพย์สินที่มีราคาน้อย และการกระทำนั้นไม่น่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๒๔ ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา ๒๑๗ มาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๒๑ หรือมาตรา ๒๒๒ เป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าเป็นเหตุให้บุคคลอื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี

มาตรา ๒๒๕ ผู้ใดกระทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาทและเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหายหรือการกระทำโดยประมาทนั้นน่าจะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๒๖ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ แก่โรง เรือน อุ้เรือ ที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ ท่อนทอดจอดเรือ สิ่งปลูกสร้าง เครื่องจักร เครื่องกล สายไฟฟ้าหรือสิ่งที่ทำไว้เพื่อป้องกันอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๒๗ ผู้ใดเป็นผู้มีวิชาชีพในการออกแบบควบคุม หรือทำการก่อสร้าง ซ่อมแซมหรือรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างใดๆ ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือวิธีการอันพึงกระทำการนั้นๆ โดยประมาทการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๒๘ ผู้ใดกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อให้เกิดอุทกภัยหรือเพื่อให้เกิดขัดข้องแก่การใช้น้ำซึ่งเป็นสาธารณูปโภค ถ้าการกระทำนั้นน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำผิดดังกล่าวในวรรคแรกเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น หรือทรัพย์สินของผู้อื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๒๒๙ ผู้ใดกระทำด้วยประการใดๆ ให้ทางสาธารณ ประตุน้ำ ทำนบ เขื่อน อันเป็นส่วนของทางสาธารณหรือที่ขึ้นลงของอากาศยานอยู่ในลักษณะอันน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่การจราจร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๓๐ ผู้ใดเอาสิ่งใดๆ กีดขวางทางรถไฟหรือทางรถราง ทำให้รางรถไฟหรือรางรถราง หลุดหลวม หรือเคลื่อนจากที่ หรือกระทำแก่เครื่องสัญญาณ จนน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่การเดินรถไฟหรือรถราง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาท ถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๒๓๑ ผู้ใดกระทำด้วยประการใดๆ ให้ประกาศการ ทุ่น สัญญาณ หรือสิ่งอื่นใด ซึ่งจัดไว้เป็นสัญญาณเพื่อความปลอดภัยในการจราจรทางบก การเดินเรือ หรือการเดินอากาศ อยู่ในลักษณะอันน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่การจราจรทางบก การเดินเรือ หรือการเดินอากาศ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๒๓๒ ผู้ใดกระทำด้วยประการใดๆ ให้ยานพาหนะดังต่อไปนี้ อยู่ในลักษณะอันน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคล

- (๑) เรือเดินทะเล อากาศยาน รถไฟ หรือรถราง
  - (๒) รถยนต์ที่ใช้สำหรับการขนส่งสาธารณะ หรือ
  - (๓) เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ อันมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป ที่ใช้สำหรับการขนส่งสาธารณะ
- ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๒๓๓ ผู้ใดใช้ยานพาหนะรับจ้างขนส่งคนโดยสารเมื่อยานพาหนะนั้นมีลักษณะหรือมีการบรรทุกจนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลในยานพาหนะนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๓๔ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ แก่สิ่งที่ใช้ในการผลิต ในการส่งพลังงานไฟฟ้าหรือในการส่งน้ำ จนเป็นเหตุให้ประชาชนขาดความสะดวก หรือน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๓๕ ผู้ใดกระทำการด้วยประการใด ๆ ให้การสื่อสารสาธารณะทางไปรษณีย์ ทางโทรเลข ทางโทรศัพท์หรือทางวิทยุขัดข้อง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๓๖ ผู้ใดปลอมปนอาหาร ยา หรือเครื่องอุปโภคบริโภคอื่นใด เพื่อบุคคลอื่นเสพย์หรือใช้ และการปลอมปนนั้น น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพ หรือจำหน่ายหรือเสนอขายสิ่งเช่นนั้น เพื่อบุคคลเสพย์หรือใช้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๓๗ ผู้ใดเอาของที่มีพิษหรือสิ่งอื่นที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพเจือลงในอาหาร หรือในน้ำซึ่งอยู่ในบ่อ สระ หรือที่ขังน้ำใด ๆ และอาหารหรือน้ำนั้นได้มีอยู่หรือจัดไว้เพื่อประชาชนบริโภค ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงสองหมื่นบาท

มาตรา ๒๓๘ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๒๖ ถึงมาตรา ๒๓๗ เป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตายผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าเป็นเหตุให้บุคคลอื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

มาตรา ๒๓๙ ถ้าการกระทำความผิดกล่าวในมาตรา ๒๒๖ ถึงมาตรา ๒๓๗ เป็นการกระทำโดยประมาท และใกล้จะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของบุคคลอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลักษณะ ๗

ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง

หมวด ๑

ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา

มาตรา ๒๔๐ ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งเงินตรา ไม่ว่าจะปลอมขึ้นเพื่อให้เป็นเหรียญกระษาปณ์ ธนบัตรหรือสิ่งอื่นใดซึ่งรัฐบาลออกใช้หรือให้อำนาจให้ออกใช้หรือทำปลอมขึ้นซึ่งพันธบัตรรัฐบาล หรือใบสำคัญสำหรับดอกเบี้ยพันธบัตรนั้นๆ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปลอมเงินตรา ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๒๔๑ ผู้ใดแปลงเงินตรา ไม่ว่าจะเป็เหรียญกระษาปณ์ ธนบัตรหรือสิ่งอื่นใดซึ่งรัฐบาลออกใช้หรือให้อำนาจให้ออกใช้ หรือแปลงพันธบัตรรัฐบาล หรือใบสำคัญสำหรับดอกเบี้ยพันธบัตรนั้นๆ ให้ผิดไปจากเดิม เพื่อให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีมูลค่าสูงกว่าจริง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานแปลงเงินตรา ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๒๔๒ ผู้ใดกระทำโดยทุจริตให้เหรียญกระษาปณ์ซึ่งรัฐบาลออกใช้มีน้ำหนักลดลง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ผู้ใดนำเข้าในราชอาณาจักร นำออกใช้หรือมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งเหรียญกระษาปณ์ที่มีผู้กระทำโดยทุจริตให้น้ำหนักลดลงตามความในวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

มาตรา ๒๔๓ ผู้ใดนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสิ่งใดๆ อันเป็นของปลอมตามมาตรา ๒๔๐ หรือของแปลงตามมาตรา ๒๔๑ ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ

มาตรา ๒๔๔ ผู้ใดมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งสิ่งใดๆ อันตนได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอมตามมาตรา ๒๔๐ หรือของแปลงตามมาตร ๒๔๑ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปีและปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสามหมื่นบาท

มาตรา ๒๔๕ ผู้ใดได้มาซึ่งสิ่งใดๆ โดยไม่รู้ว่าเป็นของปลอมตามมาตรา ๒๔๐ หรือของแปลงตามมาตรา ๒๔๑ ถ้าต่อมารู้ว่าเป็นของปลอมหรือของแปลงเช่นนั้น ยังขึ้นนำออกใช้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๔๖ ผู้ใดทำเครื่องมือหรือวัตถุสำหรับปลอมหรือแปลงเงินตรา ไม่ว่าจะเป็เหรียญกระษาปณ์ ธนบัตรหรือสิ่งใดๆ ซึ่งรัฐบาลออกใช้หรือให้อำนาจให้ออกใช้ หรือสำหรับปลอมหรือแปลงพันธบัตรรัฐบาลหรือใบสำคัญสำหรับดอกเบี้ยพันธบัตรนั้นๆ หรือมีเครื่องมือหรือวัตถุเช่นนั้น เพื่อใช้ในการปลอมหรือแปลง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

มาตรา ๒๔๗ ถ้าการกระทำดังกล่าวในหมวดนี้ เป็นการกระทำเกี่ยวกับเงินตรา ไม่ว่าจะเป็เหรียญกระษาปณ์ ธนบัตรหรือสิ่งอื่นใดซึ่งรัฐบาลต่างประเทศออกใช้หรือให้อำนาจให้ออกใช้ หรือเกี่ยวกับพันธบัตรรัฐบาลต่างประเทศ หรือใบสำคัญสำหรับดอกเบี้ยพันธบัตรนั้น ผู้กระทำต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ

มาตรา ๒๔๘ ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๐ มาตรา ๒๔๑ หรือมาตรา ๒๔๗ ได้กระทำความผิดตามมาตราอื่นที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้อันเกี่ยวกับสิ่งที่ตนปลอมหรือแปลงนั้นด้วย ให้ลงโทษผู้นั้นตามมาตรา ๒๔๐ มาตรา ๒๔๑ หรือมาตรา ๒๔๗ แต่กระหนเดียว

มาตรา ๒๔๙ ผู้ใดทำบัตรหรือโลหะตุ๋นอย่างใด ๆ ให้มีลักษณะและขนาดคล้ายคลึงกับเงินตรา ไม่ว่าจะ เป็นเหรียญกระษาปณ์ ธนบัตรหรือสิ่งใด ๆ ซึ่งรัฐบาลออกใช้หรือให้อำนาจให้ออกใช้ หรือพันธบัตรรัฐบาล หรือ ใบสำคัญสำหรับรับดอกเบี้ยพันธบัตรนั้น ๆ หรือจำหน่ายบัตรหรือโลหะตุ๋นเช่นนั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน หนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการจำหน่ายบัตร หรือโลหะตุ๋นดังกล่าวในวรรคแรกเป็นการจำหน่ายโดยการนำออกใช้ดังเช่นสิ่งใด ๆ ที่กล่าวในวรรคแรก ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หมวด ๒

ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา แสตมป์และตัว

มาตรา ๒๕๐ ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งดวงตราแผ่นดินรอยตราแผ่นดิน หรือพระปรมาภิไธย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๒๕๑ ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งดวงตรา หรือรอยตราของทวงการเมือง ขององค์การสาธารณหรือ ของเจ้าพนักงาน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๒๕๒ ผู้ใดใช้ดวงตรา รอยตรา หรือพระปรมาภิไธยดังกล่าวมาในมาตรา ๒๕๐ หรือมาตรา ๒๕๑ อันเป็นดวงตรา รอยตรา หรือพระปรมาภิไธยที่ทำปลอมขึ้น ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตราอื่น ๆ

มาตรา ๒๕๓ ผู้ใดได้มาซึ่งดวงตรา หรือรอยตราดังกล่าวในมาตรา ๒๕๐ หรือมาตรา ๒๕๑ ซึ่งเป็น ดวงตราหรือรอยตราอันแท้จริง และใช้ดวงตราหรือรอยตรานั้น โดยมีขอบในประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นหรือประชาชน เสียหาย ต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๐ หรือมาตรา ๒๕๑ นั้น

มาตรา ๒๕๔ ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งแสตมป์รัฐบาลซึ่งใช้สำหรับการไปรษณีย์ การภาษีอากร หรือการ เก็บค่าธรรมเนียม หรือแปลงแสตมป์รัฐบาล ซึ่งใช้ในการเช่นนั้นให้ผิดไปจากเดิม เพื่อให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีมูลค่าสูง กว่าจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๒๕๕ ผู้ใดนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งดวงตราแผ่นดิน รอยตราแผ่นดิน พระปรมาภิไธย ดวงตราหรือรอยตราของทวงการเมือง ขององค์การสาธารณหรือของเจ้าพนักงานหรือแสตมป์ซึ่งระบุไว้ในมาตรา ๒๕๐ มาตรา ๒๕๑ หรือมาตรา ๒๕๔ อันเป็นของปลอมหรือของแปลง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

มาตรา ๒๕๖ ผู้ใดลบ ถอน หรือกระทำด้วยประการใด ๆ แก่แสตมป์รัฐบาลซึ่งระบุไว้ในมาตรา ๒๕๔ และมีเครื่องหมายหรือการกระทำอย่างใดแสดงว่าใช้ไม่ได้แล้ว เพื่อให้ใช้ได้อีก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๕๗ ผู้ใดใช้ ขาย เสนอขาย แลกเปลี่ยนหรือเสนอแลกเปลี่ยนซึ่งแสดมปีอันเกิดจากการกระทำได้กล่าวในมาตรา ๒๕๔ หรือมาตรา ๒๕๖ ไม่ว่าการกระทำตามมาตรานั้นๆ จะได้กระทำภายในหรือนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๕๘ ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งตัวโดยสารซึ่งใช้ในการขนส่งสาธารณะ หรือแปลงตัวโดยสารซึ่งใช้ในการขนส่งสาธารณะให้ผิดไปจากเดิม เพื่อให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีมูลค่าสูงกว่าจริงหรือลบ ถอน หรือกระทำด้วยประการใดๆ แก่ตัวเช่นนั้นซึ่งมีเครื่องหมายหรือการกระทำอย่างใด แสดงว่าใช้ไม่ได้แล้วเพื่อให้ใช้ได้ อีก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๕๙ ถ้าการกระทำตามมาตรา ๒๕๘ เป็นการกระทำเกี่ยวกับตัวที่จำหน่ายแก่ประชาชนเพื่อผ่านเข้าสถานที่ใดๆ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๖๐ ผู้ใดใช้ ขาย เสนอขาย แลกเปลี่ยนหรือเสนอแลกเปลี่ยนซึ่งตัวอันเกิดจากการกระทำได้กล่าวในมาตรา ๒๕๘ หรือมาตรา ๒๕๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๖๑ ผู้ใดทำเครื่องมือหรือวัตถุสำหรับปลอมหรือแปลงสิ่งใดๆ ดังระบุไว้ในมาตรา ๒๕๔ มาตรา ๒๕๘ หรือมาตรา ๒๕๙ หรือมีเครื่องมือวัตถุเช่นนั้นเพื่อใช้ในการปลอมหรือแปลง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๖๒ ถ้าการกระทำได้กล่าวในมาตรา ๒๕๔ มาตรา ๒๕๖ มาตรา ๒๕๗ หรือมาตรา ๒๖๑ เป็นการกระทำเกี่ยวกับแสดมปีรัฐบาลต่างประเทศ ผู้กระทำต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ

มาตรา ๒๖๓ ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๕๐ มาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๔ มาตรา ๒๕๖ มาตรา ๒๕๗ มาตรา ๒๕๘ มาตรา ๒๕๙ หรือมาตรา ๒๖๒ ได้กระทำความผิดตามมาตราอื่นที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ อันเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดจากการกระทำความผิดนั้นด้วย ให้ลงโทษผู้นั้นตามมาตรา ๒๕๐ มาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๔ มาตรา ๒๕๖ มาตรา ๒๕๘ มาตรา ๒๕๙ หรือมาตรา ๒๖๒ แต่กระหนเดียว

หมวด ๓

ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร

มาตรา ๒๖๔ ผู้ใดทำเอกสารปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เดิมหรือดัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใดๆ ในเอกสารที่แท้จริง หรือประทับตราปลอม หรือลงลายมือชื่อปลอมในเอกสาร โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ถ้าได้กระทำเพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปลอมเอกสาร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดกรอกข้อความลงในแผ่นกระดาษหรือวัตถุอื่นใดซึ่งมีลายมือชื่อของผู้อื่นโดยไม่ได้รับความยินยอม หรือโดยฝ่าฝืนคำสั่งของผู้นั้น ถ้าได้กระทำเพื่อนำเอกสารนั้นไปใช้ในกิจการที่อาจเกิดเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือประชาชน ให้ถือว่าผู้นั้นปลอมเอกสาร ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

มาตรา ๒๖๕ ผู้ใดปลอมเอกสารสิทธิหรือเอกสารราชการ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๒๖๖ ผู้ใดปลอมเอกสารดังต่อไปนี้

- (๑) เอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ
- (๒) พินัยกรรม
- (๓) ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ หรือใบสำคัญของใบหุ้นหรือใบหุ้นกู้
- (๔) ตั๋วเงิน หรือ
- (๕) บัตรเงินฝาก

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๒๖๗ ผู้ใดแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่ จดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารมหาชน หรือเอกสารราชการซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้เป็นพยานหลักฐานโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๖๘ ผู้ใดใช้หรืออ้างเอกสารอันเกิดจากการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๖๔ มาตรา ๒๖๕ มาตรา ๒๖๖ หรือมาตรา ๒๖๗ ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นผู้ปลอมเอกสารนั้น หรือเป็นผู้แจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความนั้นเอง ให้ลงโทษตามมาตราที่แต่กระทางเดียว

มาตรา ๒๖๙ ผู้ใดในการประกอบกิจการงานในวิชาแพทย์ กฎหมาย บัญชี หรือวิชาชีพอื่นใด ทำคำรับรองเป็นเอกสารอันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใด โดยทุจริต ใช้หรืออ้างคำรับรองอันเกิดจากการกระทำความผิดตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

ลักษณะ ๘

ความผิดเกี่ยวกับการค้า

มาตรา ๒๗๐ ผู้ใดใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ ซึ่งเครื่องชั่งเครื่องตวงหรือเครื่องวัดที่ผิดอัตราเพื่อเอาเปรียบในการค้าหรือมีเครื่องเช่นนั้นไว้เพื่อขาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๗๑ ผู้ใดขายของโดยหลอกลวงด้วยประการใดๆ ให้ผู้ซื้อหลงเชื่อในแหล่งกำเนิด สภาพคุณภาพหรือปริมาณแห่งของนั้นอันเป็นเท็จ ถ้าการกระทำนั้นไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๗๒ ผู้ใด

(๑) เอาชื่อ รูป รอยประดิษฐ์ หรือข้อความใดๆ ในการประกอบการค้าของผู้อื่นมาใช้หรือทำให้ปรากฏที่สินค้า หีบ ห่อ วัตถุที่ใช้หุ้มห่อ แจ้งความ รายการแสดงราคา จดหมายเกี่ยวกับการค้า หรือสิ่งอื่นทำนองเดียวกัน เพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นสินค้าหรือการค้าของผู้อื่นนั้น

(๒) เลียนป้ายหรือสิ่งอื่นทำนองเดียวกัน จนประชาชนน่าจะหลงเชื่อว่าเป็นสถานที่การค้าของตนเป็นสถานที่การค้าของผู้อื่นที่ตั้งอยู่ใกล้เคียง

(๓) ไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความเท็จเพื่อให้เสียความเชื่อถือในสถานที่การค้า สินค้า อุตสาหกรรม หรือพาณิชย์การของผู้หนึ่งผู้ใดโดยมุ่งประโยชน์แก่การค้าของตน

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดตามมาตรา นี้ เป็นความผิดอันยอมความได้

มาตรา ๒๗๓ ผู้ใดปลอมเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ซึ่งได้จดทะเบียนแล้วไม่ว่าจะได้จดทะเบียนภายในหรือนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๗๔ ผู้ใดเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ซึ่งได้จดทะเบียนแล้วไม่ว่าจะได้จดทะเบียนภายในหรือนอกราชอาณาจักรเพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๗๕ ผู้ใดนำเข้าในราชอาณาจักร จำหน่ายหรือเสนอจำหน่ายซึ่งสินค้าอันเป็นสินค้าที่มีชื่อรูป รอยประดิษฐ์หรือข้อความใดๆ ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๒ (๑) หรือสินค้าอันเป็นสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นตามความในมาตรา ๒๗๓ หรือมาตรา ๒๗๔ ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ

ลักษณะ ๙

ความผิดเกี่ยวกับเพศ

มาตรา ๒๗๖ ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราหญิงซึ่งมิใช่ภริยาของตน โดยขู่เข็ญด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยหญิงอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้หญิงเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก ได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืน หรือวัตถุระเบิด หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโหดร้าย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๒๗๗ ผู้ใดกระทำความผิดตามวรรคแรกโดยเด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ซึ่งมีภริยาของตน โดยเด็กหญิงนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบสามปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาทหรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกหรือวรรคสองได้กระทำโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมเด็กหญิง และเด็กหญิงนั้นไม่ยินยอม หรือได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดหรือโดยใช้อาวุธ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก ถ้าเป็นการกระทำที่ชายกระทำกับเด็กหญิงอายุกว่าสิบสามปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี โดยเด็กหญิงนั้นยินยอม และภายหลังศาลอนุญาตให้ชายและเด็กหญิงนั้นสมรสกัน ผู้กระทำผิดไม่ต้องรับโทษ ถ้าศาลอนุญาตให้สมรสในระหว่างที่ผู้กระทำผิดกำลังรับโทษในความผิดนั้นอยู่ ให้ศาลปล่อยผู้กระทำความผิดนั้นไป

มาตรา ๒๗๗ ทวิ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๗๖ วรรคแรก หรือมาตรา ๒๗๗ วรรคแรก หรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

(๑) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

(๒) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๒๗๗ تري ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๗๖ วรรคสอง หรือมาตรา ๒๗๗ วรรคสาม เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

(๑) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

(๒) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา ๒๗๘ ผู้ใดกระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปี โดยขู่เข็ญด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้ายโดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้บุคคลนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๗๙ ผู้ใดกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีโดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก ผู้กระทำได้กระทำโดยขู่เข็ญด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้ายโดยเด็กนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้เด็กนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบห้าปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๘๐ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๗๘ เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

(๑) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(๒) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๒๘๑ การกระทำความผิดตามมาตรา ๒๗๖ วรรคแรก และมาตรา ๒๗๘ นั้น ถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัลไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตายหรือมิได้เป็นการกระทำแก่บุคคลดังระบุไว้ในมาตรา ๒๘๕ เป็นความผิดอันยอมความได้

มาตรา ๒๘๒ ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง แม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นการกระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสามหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดครั้งแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ผู้ใด เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น รับตัวบุคคลซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป หรือพาไปตามวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสามหรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๘๓ ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจาร ซึ่งชายหรือหญิง โดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นการกระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาทหรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น รับตัวบุคคลซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป หรือพาไปตามวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสามหรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๘๓ ทวิ ผู้ใดพาบุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเพื่อการอนาจารแม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตามต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดซ่อนเร้นบุคคลซึ่งถูกพาไปตามวรรคแรกหรือวรรคสอง ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติในวรรคแรกหรือวรรคสองแล้วแต่กรณี

ความผิดตามวรรคแรกและวรรคสามเฉพาะกรณีที่กระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปี เป็นความผิดอันยอมความได้

มาตรา ๒๘๔ ผู้ใดพาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจารโดยใช้อุบายหลอกลวงชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ผู้ใดซ่อนเร้นบุคคลซึ่งถูกพาไปตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พาไปนั้น

ความผิดตามมาตรานี้ เป็นความผิดอันยอมความได้

มาตรา ๒๘๕ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๗๖ มาตรา ๒๗๖ มาตรา ๒๗๗ มาตรา ๒๗๗ ตรี มาตรา ๒๗๘ มาตรา ๒๗๙ มาตรา ๒๘๐ มาตรา ๒๘๒ หรือมาตรา ๒๘๓ เป็นการกระทำแก่ผู้สืบสันดาน ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการ หรือผู้อยู่ในความปกครองในความพิทักษ์ หรือในความอนุบาล ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ หนึ่งในสาม

มาตรา ๒๘๖ ผู้ใดอายุกว่าสิบหกปีดำรงชีพอยู่แม้เพียงบางส่วนจากรายได้ของหญิงซึ่งค่าประเพณี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ผู้ใดไม่มีปัจจัยอย่างอื่นอันปรากฏสำหรับดำรงชีพ หรือไม่มีปัจจัยอันพอเพียงสำหรับดำรงชีพ และ

(๑) ปรากฏว่าอยู่ร่วมกับหญิงซึ่งค่าประเพณี หรือสมาคมกับหญิงซึ่งค่าประเพณีคนเดียวหรือหลายคน เป็นอาชญา

(๒) กินอยู่หลับนอนหรือรับเงินหรือประโยชน์อย่างอื่นโดยหญิงซึ่งค่าประเพณีเป็นผู้จัดให้ หรือ

(๓) เข้าแทรกแซงเพื่อช่วยหญิงซึ่งค่าประเพณี ในการทะเลาะวิวาทกับผู้ที่คบค้ากับหญิงซึ่งค่าประเพณี เว้นแต่จะพิสูจน์ให้เป็นที่พอใจได้ว่ามิได้เป็นเช่นนั้น

บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ มิให้ใช้บังคับแก่ผู้รับค่าเลี้ยงดูจากหญิงซึ่งค่าประเพณีซึ่งพึงให้ค่าเลี้ยงดูนั้นตามกฎหมายหรือตามธรรมเนียม

มาตรา ๒๘๗ ผู้ใด

(๑) เพื่อความประสงค์แห่งการค้าหรือโดยการค้า เพื่อการแจกจ่าย หรือเพื่อการแสดงอวดแก่ประชาชน ทำ ผลิต มีไว้ นำเข้า หรือยังไม่นำเข้าในราชอาณาจักร ส่งออกหรือยังไม่ส่งออกนอกราชอาณาจักร พาไป หรือยังให้พาไป หรือทำให้แพร่หลายโดยประการใด ๆ ซึ่งเอกสาร ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์ รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ หรือสิ่งอื่นใดอันลามก

(๒) ประกอบการค้าหรือมีส่วนหรือเข้าเกี่ยวข้องในการค้าเกี่ยวกับวัตถุหรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้วแจกจ่ายหรือแสดงอวดแก่ประชาชน หรือให้เช่าวัตถุหรือสิ่งของเช่นนั้น

(๓) เพื่อจะช่วยให้แพร่หลาย หรือการค้าวัตถุหรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้ว โฆษณา หรือโฆษณาโดยประการใด ๆ ว่าเป็นบุคคลกระทำการอันเป็นความผิดตามมาตรา ๒๘๖ หรือโฆษณาหรือโฆษณาว่าวัตถุหรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้วจะหาได้จากบุคคลใดหรือโดยวิธีใด

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลักษณะ ๑๐
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

หมวด ๑
ความผิดต่อชีวิต

มาตรา ๒๘๘ ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

มาตรา ๒๘๙ ผู้ใด

- (๑) ฆ่าบุพการี
- (๒) ฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำ หรือได้กระทำการตามหน้าที่
- (๓) ฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วยเหลือ หรือได้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว
- (๔) ฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน
- (๕) ฆ่าผู้อื่นโดยทรมานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย
- (๖) ฆ่าผู้อื่นเพื่อเตรียมการ หรือเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำความผิดอย่างอื่น หรือ
- (๗) ฆ่าผู้อื่นเพื่อจะเอาหรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิดอื่นเพื่อปกปิดความผิดอื่นของตน หรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ตนได้กระทำไว้

ต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา ๒๙๐ ผู้ใดมิได้มีเจตนาฆ่า แต่ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๙ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงยี่สิบปี

มาตรา ๒๙๑ ผู้ใดกระทำโดยประมาทและการกระทำนั้น เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๒๙๒ ผู้ใดกระทำด้วยการปฏิบัติอันทารุณหรือด้วยปัจจัยคล้ายคลึงกันแก่บุคคลซึ่งต้องพึ่งตนในการดำรงชีพหรือในการอื่นใด เพื่อให้บุคคลนั้นฆ่าตนเอง ถ้าการฆ่าตนเองนั้นได้เกิดขึ้น หรือได้มีการพยายามฆ่าตนเอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๒๙๓ ผู้ใดช่วยเหลือหรือยุยงเด็กอายุยังไม่เกินสิบหกปี หรือผู้ซึ่งไม่สามารถเข้าใจว่าการกระทำของตนมีสภาพหรือสารสำคัญอย่างไร หรือไม่สามารถบังคับการกระทำของตนได้ ให้ฆ่าตนเอง ถ้าการฆ่าตนเองนั้นได้เกิดขึ้น หรือได้มีการพยายามฆ่าตนเอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๙๔ ผู้ใดเข้าร่วมในการข่มขู่ระหว่างบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป และบุคคลหนึ่งบุคคลใดไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เข้าร่วมในการนั้นหรือไม่ ถึงแก่ความตายโดยการกระทำในการข่มขู่ต่อผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ที่เข้าร่วมในการข่มขู่ต่อผู้นั้น แสดงได้ว่าได้กระทำไปเพื่อห้ามการข่มขู่ต่อผู้นั้นหรือเพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

หมวด ๒

ความผิดต่อร่างกาย

มาตรา ๒๙๕ ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้นั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๙๖ ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๙๗ ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี

อันตรายสาหัสนั้น คือ

(๑) ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด หรือเสียอวัยวะ

(๒) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์

(๓) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะอื่นใด

(๔) หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว

(๕) แห้งลูก

(๖) จิตพิการอย่างติดตัว

(๗) ทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต

(๘) ทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวัน หรือจนประกอบกรณีกิจตามปกติไม่ได้ เกินกว่ายี่สิบวัน

มาตรา ๒๙๘ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๒๙๗ ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๕ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี

มาตรา ๒๙๙ ผู้ใดเข้าร่วมในการข่มขู่ระหว่างบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป และบุคคลหนึ่งบุคคลใดไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เข้าร่วมในการนั้นหรือไม่ รับอันตรายสาหัสโดยการกระทำในการข่มขู่ต่อผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ที่เข้าร่วมในการข่มขู่ต่อผู้นั้น แสดงได้ว่าได้กระทำไป เพื่อห้ามการข่มขู่ต่อผู้นั้นหรือเพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

มาตรา ๓๐๐ ผู้ใดกระทำโดยประมาทและการกระทำนั้น เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หมวด ๓ ความผิดฐานทำให้แท้งลูก

มาตรา ๓๐๑ หญิงใดทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๐๒ ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูก โดยหญิงนั้นยินยอม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๓๐๓ ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นไม่ยินยอม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๓๐๔ ผู้ใดเพียงแต่พยายามกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๑ หรือมาตรา ๓๐๒ วรรคแรก ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

มาตรา ๓๐๕ ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา ๓๐๑ และมาตรา ๓๐๒ นั้น เป็นการกระทำของนายแพทย์และ

(๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากสุขภาพของหญิงนั้น หรือ

(๒) หญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ มาตรา ๒๗๗

มาตรา ๒๘๒ มาตรา ๒๘๓ หรือมาตรา ๒๘๔

ผู้กระทำไม่มีความผิด

หมวด ๔ ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บหรือคนชรา

มาตรา ๓๐๖ ผู้ใดทอดทิ้งเด็กอายุยังไม่เกินเก้าปีไว้ ณ ที่ใด เพื่อให้เด็กนั้นพ้นไปเสียจากตน โดยประการที่ทำให้เด็กนั้นปราศจากผู้ดูแล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๐๗ ผู้ใดมีหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามสัญญา ต้องดูแลผู้ซึ่งพึ่งตนเองมิได้ เพราะอายุ ความป่วยเจ็บ กายพิการ หรือจิตพิการ ทอดทิ้งผู้ซึ่งพึ่งตนเองมิได้นั้นเสียโดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๐๘ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๖ หรือมาตรา ๓๐๗ เป็นเหตุให้ผู้ถูกทอดทิ้งถึงแก่ความตายหรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๐ มาตรา ๒๕๗ หรือมาตรา ๒๕๘ นั้น

ลักษณะ ๑๑

ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง

หมวด ๑

ความผิดต่อเสรีภาพ

มาตรา ๓๐๙ ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการใด ไม่กระทำการใด หรือจ่ายอมต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจนั้นเองหรือของผู้อื่น หรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายจนผู้ถูกข่มขืนใจต้องกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้น หรือจ่ายอมต่อสิ่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดตามวรรคแรกได้กระทำโดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป หรือได้กระทำเพื่อให้ผู้ถูกข่มขืนใจทำ ถอน ทำให้เสียหาย หรือทำลายเอกสารสิทธิอย่างใด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ากระทำโดยอ้างอำนาจอัยย์หรือช่องโจร ไม่ว่าอัยย์หรือช่องโจรนั้นจะมีอยู่หรือไม่ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๓๑๐ ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกายต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นเหตุให้ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว ถูกกักขัง หรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตายหรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๐ มาตรา ๒๕๗ หรือมาตรา ๒๕๘ นั้น

มาตรา ๓๑๐ ทวิ ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นหรือกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกายและให้ผู้อื่นนั้นกระทำการใดให้แก่ผู้กระทำหรือบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๓๑๑ ผู้ใดกระทำโดยประมาทและการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวถูกกักขังหรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นเหตุให้ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว ถูกกักขัง หรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตายหรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๑ หรือมาตรา ๓๐๐

มาตรา ๓๑๒ ผู้ใดเพื่อจะเอาคนลงเป็นทาส หรือให้มีฐานะคล้ายทาส นำเข้าในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร พามาจากที่ใด ชื่อ ชาย จำหน่าย รับ หรือหน่วงเหนี่ยวซึ่งบุคคลหนึ่งบุคคลใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๓๑๒ ทวิ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๑๐ ทวิ หรือมาตรา ๓๑๒ เป็นการกระทำต่อเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปีและปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกหรือมาตรา ๓๑๐ ทวิ หรือมาตรา ๓๑๒ เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

(๑) รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับไม่เกินสามหมื่นบาท

(๒) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี

(๓) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

มาตรา ๓๑๒ ทวิ ผู้ใดโดยทุจริต รับไว้ จำหน่าย เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปซึ่งบุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี แม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๑๓ ผู้ใดเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าไถ่

(๑) เอาตัวเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีไป

(๒) เอาตัวบุคคลอายุกว่าสิบห้าปีไป โดยใช้อุบายหลอกลวง ขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด หรือ

(๓) หน่วงเหนี่ยวหรือกักขังบุคคลใด

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นเหตุให้ผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขังนั้น รับอันตรายสาหัสหรือเป็นการกระทำโดยทรมาณ หรือโดยทารุณโหดร้ายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำนั้น รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดนั้น เป็นเหตุให้ผู้ถูกเอาตัวไปผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขังนั้นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา ๓๑๔ ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๑๓ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

มาตรา ๓๑๕ ผู้ใดกระทำการเป็นคนกลาง โดยเรียกรับหรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างใด ที่มีควรได้จากผู้กระทำความผิดมาตรา ๓๑๓ หรือจากผู้ที่จะให้ค่าไถ่ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๓๑๖ ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๑๓ มาตรา ๓๑๔ หรือมาตรา ๓๑๕ จัดให้ผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขัง ได้รับเสรีภาพก่อนศาลชั้นต้นพิพากษาโดยผู้นั้นมิได้รับอันตรายสาหัส หรือตก อยู่ในภาวะอันใกล้จะเป็นอันตรายต่อชีวิต ให้ลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้แต่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

มาตรา ๓๑๗ ผู้ใดโดยปราศจากเหตุอันสมควรพรางเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปีและปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสามหมื่นบาท

ผู้ใดโดยทุจริต ชื่อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กซึ่งถูกพรางตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับ ผู้พรางนั้น

ถ้าความผิดตามมาตรา ๓๑๗ ได้กระทำเพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๓๑๘ ผู้ใดพรางผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลโดยผู้เยาว์นั้นไม่เต็มใจไปด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึง สองหมื่นบาท

ผู้ใดโดยทุจริต ชื่อ จำหน่าย หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพรางตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับ ผู้พรางนั้น

ถ้าความผิดตามมาตรา ๓๑๘ ได้กระทำเพื่อหากำไรหรือเพื่อการอนาจาร ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสามหมื่นบาท

มาตรา ๓๑๙ ผู้ใดพรางผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินกว่าแปดปีไปเสียจากบิดามารดาผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร โดยผู้เยาว์นั้นเต็มใจไปด้วยต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ผู้ใดโดยทุจริต ชื่อ จำหน่าย หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพรางตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับ ผู้พรางนั้น

มาตรา ๓๒๐ ผู้ใดใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมหรือ ใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด พาหรือส่งคนออกไปนอกราชอาณาจักรต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก ได้กระทำเพื่อให้ผู้ถูกพา หรือส่งไปนั้น ตกอยู่ในอำนาจของผู้อื่น โดยมีขอบด้วยกฎหมาย หรือเพื่อละทิ้งให้เป็นคนอนาถา ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสามหมื่นบาท

มาตรา ๓๒๑ ความผิดตามมาตรา ๓๐๙ วรรคแรก มาตรา ๓๑๐ วรรคแรก และมาตรา ๓๑๑ วรรคแรก เป็นความผิดอันยอมความได้

หมวด ๒

ความผิดฐานเปิดเผยความลับ

มาตรา ๓๒๒ ผู้ใดเปิดเผยหรือเอาจดหมาย โทรเลขหรือเอกสารใดๆ ซึ่งปิดผนึกของผู้อื่นไป เพื่อล่วงรู้ข้อความก็ดีเพื่อนำข้อความในจดหมาย โทรเลขหรือเอกสารเช่นนั้นออกเปิดเผยก็ดี ถ้าการกระทำนั้นน่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๒๓ ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่น โดยเหตุที่เป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ โดยเหตุที่ประกอบอาชีพเป็นแพทย์ เภสัชกร คนจำหน่ายยา นางผดุงครรภ์ ผู้พยาบาล นักบวช หมอความ ทนายความ หรือผู้สอบบัญชีหรือโดยเหตุที่เป็นผู้ช่วยในการประกอบอาชีพนั้น แล้วเปิดเผยความลับนั้น ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้รับการศึกษาอบรมในอาชีพดังกล่าวในวรรคแรกเปิดเผยความลับของผู้อื่นอันตนได้ล่วงรู้หรือได้มาในการศึกษาอบรมนั้นในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

มาตรา ๓๒๔ ผู้ใดโดยเหตุที่ตนมีตำแหน่งหน้าที่วิชาชีพ หรืออาชีพอันเป็นที่ไว้วางใจ ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่น เกี่ยวกับอุตสาหกรรม การค้นพบ หรือการนิมิตในวิทยาศาสตร์ เปิดเผยหรือใช้ความลับนั้นเพื่อประโยชน์ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๒๕ ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

หมวด ๓

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

มาตรา ๓๒๖ ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้น เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๒๗ ผู้ใดใส่ความผู้ตายต่อบุคคลที่สามและการใส่ความนั้นน่าจะเป็นเหตุให้ บิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้ตายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๓๒๖ นั้น

มาตรา ๓๒๘ ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาท ได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษรกระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

มาตรา ๓๒๙ ผู้ใดแสดงความคิดเห็นหรือข้อความใดโดยสุจริต

- (๑) เพื่อความชอบธรรม ป้องกันตน หรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามกฎหมาย
  - (๒) ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติการตามหน้าที่
  - (๓) ดิชมด้วยความเป็นธรรมซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ หรือ
  - (๔) ในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรมเรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือในการประชุม
- ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท

มาตรา ๓๓๐ ในกรณีหมิ่นประมาท ถ้าผู้ถูกหาว่ากระทำความผิด พิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าหมิ่นประมาท นั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

แต่ห้ามไม่ให้พิสูจน์ ถ้าข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัว และการพิสูจน์จะ ไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

มาตรา ๓๓๑ คู่ความหรือทนายความของคู่ความซึ่งแสดงความคิดเห็นหรือข้อความในกระบวนการ พิจารณาคดีในศาลเพื่อประโยชน์แก่คดีของตน ไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท

มาตรา ๓๓๒ ในคดีหมิ่นประมาทซึ่งมีคำพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด ศาลอาจสั่ง

- (๑) ให้ยึดและทำลายวัตถุหรือส่วนของวัตถุที่มีข้อความหมิ่นประมาท
- (๒) ให้โฆษณาคำพิพากษาทั้งหมดหรือแต่บางส่วนในหนังสือพิมพ์หนึ่งฉบับหรือหลายฉบับ ครั้งเดียว หรือหลายครั้งโดยให้จำเลยเป็นผู้ชำระค่าโฆษณา

มาตรา ๓๓๓ ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

ถ้าผู้เสียหายในความผิดฐานหมิ่นประมาทตายเสียก่อนร้องทุกข์ ให้บิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของ ผู้เสียหายร้องทุกข์ได้และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหาย

ลักษณะ ๑๒

ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

หมวด ๑

ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์

มาตรา ๓๓๔ ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท

มาตรา ๓๓๕ ผู้ใดลักทรัพย์

- (๑) ในเวลากลางคืน
- (๒) ในที่หรือบริเวณที่มีเหตุเพลิงไหม้ การระเบิดอุทกภัย หรือในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุ เหตุทุกภัย แก๊รรถไฟหรือยานพาหนะอื่นที่ประชาชนโดยสารหรือภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกัน หรืออาศัยโอกาสที่มีเหตุเช่นนั้น หรืออาศัยโอกาสที่ประชาชนกำลังตื่นกลัวภัยอันตรายใดๆ

(๓) โดยทำอันตรายสิ่งกีดกันสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์สิน หรือโดยผ่านสิ่งเช่นนั้นเข้าไปด้วยประการใดๆ

(๔) โดยเข้าทางช่องทางซึ่งได้ทำขึ้นโดยไม่ได้จำนงให้เป็นทางคนเข้า หรือเข้าทางช่องทางซึ่งผู้เป็นใจเปิดไว้ให้

(๕) โดยแปลงตัวหรือปลอมตัวเป็นผู้อื่น มอมหน้าหรือทำด้วยประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้

(๖) โดยลวงว่าเป็นเจ้าพนักงาน

(๗) โดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป

(๘) ในเคหสถาน สถานที่ราชการ หรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะ ที่ตนได้เข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือซ่อนตัวอยู่ในสถานที่นั้นๆ

(๙) ในสถานที่บูชาสาธารณะ สถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน ที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ สาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า หรือในเขตยานสาธารณะ

(๑๐) ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์

(๑๑) ที่เป็นของนายจ้าง หรือที่อยู่ในความครอบครองของนายจ้าง

(๑๒) ที่เป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรม บรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์ สัตว์ หรือเครื่องมืออันมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรม หรือได้มาจากการกสิกรรมนั้น

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

ถ้าความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยลักษณะดังที่บัญญัติไว้ในอนุมาตราดังกล่าวแล้ว ตั้งแต่สองอนุมาตราขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าความผิดตามวรรคแรก เป็นการกระทำต่อทรัพย์สินที่เป็นโค กระบือ เครื่องกล หรือเครื่องจักรที่ผู้มีอาชีพกสิกรรมมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรม ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรานี้เป็นการกระทำโดยความจำใจหรือความยากจนเหลือทนทาน และทรัพย์สินนั้นมีราคาเล็กน้อย ศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ก็ได้

มาตรา ๓๓๕ ทวิ ผู้ใดลักทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา ถ้าทรัพย์สินนั้นเป็นที่สักการบูชาของประชาชน หรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูปหรือวัตถุดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกได้กระทำในวัด สำนักสงฆ์ สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนา โบราณสถานอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน สถานที่ราชการ หรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

มาตรา ๓๓๖ ผู้ใดลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า ผู้นั้นกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงเจ็ดปีและปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าการวิวรรทพเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการวิวรรทพเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

มาตรา ๓๓๖ ทวิ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๓๓๔ มาตรา ๓๓๕ ทวิ หรือมาตรา ๓๓๖ โดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจ หรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดหรือโดยใช้อาวุธปืนเพื่อสะดวกแก่การกระทำความผิดหรือการพาทรัพย์นั้นไปหรือเพื่อให้พ้นการจับกุม ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ กึ่งหนึ่ง

หมวด ๒

ความผิดฐานกรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์

มาตรา ๓๓๗ ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่น ให้อยอมให้ หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่น ได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิตร่างกาย เสรีภาพ หรือทรัพย์สินของ ผู้ถูกขู่เข็ญหรือของบุคคลที่สาม จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกรรโชก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

ถ้าความผิดฐานกรรโชกได้กระทำโดย

(๑) ขู่ว่าจะฆ่า ขู่ว่าจะทำร้ายร่างกายให้ผู้ถูกข่มขืนใจหรือผู้อื่นให้ได้รับอันตรายสาหัสหรือขู่ว่าจะทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่ทรัพย์ของผู้ถูกข่มขืนใจหรือผู้อื่น หรือ

(๒) มีอาวุธติดตัวมาขู่เข็ญ

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปีและปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๓๓๘ ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่น ให้อยอมให้ หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยขู่เข็ญว่าจะเปิดเผยความลับ ซึ่งการเปิดเผยนั้นจะทำให้ผู้ถูกขู่เข็ญหรือบุคคลที่สามเสียหาย จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานริดเอาทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

มาตรา ๓๓๙ ผู้ใดลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อ

(๑) ให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือการพาทรัพย์นั้นไป

(๒) ให้อยินให้ซึ่งทรัพย์นั้น

(๓) ยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้

(๔) ปกปิดการกระทำความผิดนั้น หรือ

(๕) ให้พ้นจากการจับกุม

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการชิงทรัพย์นั้นเป็นการกระทำในสถานที่ตั้งที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรคสองด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการชิงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ ประหารชีวิต

มาตรา ๓๔๐ ผู้ใดชิงทรัพย์โดยร่วมกันกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

ถ้าในการปล้นทรัพย์ ผู้กระทำแม้แต่คนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบสองปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการปล้นทรัพย์ได้กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้อาวุธระเบิด หรือกระทำทรมาน ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา ๓๔๐ ทวิ ถ้าการปล้นทรัพย์ได้กระทำต่อทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๔ ทวิ วรรคแรก ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการปล้นทรัพย์นั้นเป็นการกระทำในสถานที่ตั้งที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรคสองด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสอง ผู้กระทำแม้แต่คนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองได้กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้อินยัง ใช้อัตถุระเปิด หรือกระทำทรมาน ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา ๓๔๐ ตริ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๓๓๙ ทวิ มาตรา ๓๔๐ หรือมาตรา ๓๔๐ ทวิ โดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจ หรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ หรือโดยมีหรือใช้อาวุธเป็นหรือวัตถุระเบิดหรือโดยใช้อาวุธปืนเพื่อกระทำความผิดหรือพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ กึ่งหนึ่ง

หมวด ๓

ความผิดฐานฉ้อโกง

มาตรา ๓๔๑ ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังว่านั้น ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอนหรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๔๒ ถ้าในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงผู้กระทำ

(๑) แสดงเป็นคนอื่นหรือ

(๒) อาศัยความเบาปัญญาของผู้ถูกหลอกลวงซึ่งเป็นเด็ก หรืออาศัยความอ่อนแอแห่งจิตของผู้ถูกหลอกลวง ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๔๓ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๔๑ ได้กระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชนหรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในวรรคแรกต้องด้วยลักษณะดังกล่าวในมาตรา ๓๔๒ อนุมาตราหนึ่ง อนุมาตราใดด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๓๔๔ ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงบุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ให้ประกอบกิจการอย่างใดๆ ให้แก่ตนหรือให้แก่บุคคลที่สามโดยจะไม่ใช่ค่าแรงงานหรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้นหรือโดยจะใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้นต่ำกว่าที่ตกลงกัน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๔๕ ผู้ใดสั่งซื้อและบริโภคอาหารหรือเครื่องดื่ม หรือเช่าอยู่ในโรงแรม โดยรู้ว่าตนไม่สามารถชำระเงินค่าอาหาร ค่าเครื่องดื่ม หรือค่าอยู่ในโรงแรมนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๔๖ ผู้ใดเพื่อเอาทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม ชักจูงผู้หนึ่งผู้ใดให้จำหน่ายโดยเสียเปรียบซึ่งทรัพย์สินโดยอาศัยเหตุที่ผู้ถูกชักจูงมีจิตอ่อนแอหรือเป็นเด็กเบาปัญญาและไม่สามารถเข้าใจตามควรซึ่งสาระสำคัญแห่งการกระทำของตน จนผู้ถูกชักจูงจำหน่ายซึ่งทรัพย์สินนั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๔๗ ผู้ใดเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการประกันวินาศภัย แก่สิ่งทำให้เกิดเสียหายแก่ทรัพย์สินเป็นวัตถุที่เอาประกันภัย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๔๘ ความผิดในหมวดนี้ นอกจากความผิดตามมาตรา ๓๔๓ เป็นความผิดอันยอมความได้

หมวด ๕ ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้

มาตรา ๓๔๙ ผู้ใดเอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์อันตนจำนำไว้แก่ผู้อื่น ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับจำนำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕๐ ผู้ใดเพื่อมิให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่งได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้นหรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์ใดก็ดี แก่สิ่งให้ตนเองเป็นหนี้จำนวนใดอันไม่เป็นความจริงก็ดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕๑ ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

หมวด ๕ ความผิดฐานยักยอก

มาตรา ๓๕๒ ผู้ใดครอบครองทรัพย์ซึ่งเป็นของผู้อื่นหรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์นั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานยักยอก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าทรัพย์นั้นได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิดเพราะผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิดไปด้วยประการใด หรือเป็นทรัพย์สินหายซึ่งผู้กระทำความผิดเก็บได้ผู้กระทำต้องระวางโทษแต่เพียงกึ่งหนึ่ง

มาตรา ๓๕๓ ผู้ใดได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่น หรือทรัพย์สินซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยกระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริตจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕๔ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕๒ หรือมาตรา ๓๕๓ ได้กระทำในฐานที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามคำสั่งของศาลหรือตามพินัยกรรม หรือในฐานเป็นผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕๕ ผู้ใดเก็บได้ซึ่งสิ่งสิทธิทรัพย์สินอันมีค่าอันซ่อนหรือฝังไว้โดยพฤติการณ์ซึ่งไม่มีผู้ใดอ้างว่าเป็นเจ้าของได้แล้วเปิดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕๖ ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

หมวด ๖ ความผิดฐานรับของโจร

มาตรา ๓๕๗ ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจำนำ หรือรับไว้โดยประการใดซึ่งทรัพย์สินอันได้มาโดยการกระทำความผิด ถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ซึ่งทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรับของโจร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดฐานรับของโจรนั้นได้กระทำเพื่อค้ำกำไรหรือได้กระทำต่อทรัพย์สินอันได้มาโดยการลักทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๕ (๑๐) ซึ่งทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดฐานรับของโจรนั้นได้กระทำต่อทรัพย์สินอันได้มาโดยการลักทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ การชิงทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๙ ทวิ หรือการปล้นทรัพย์ตามมาตรา ๓๔๐ ทวิ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปีและปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

หมวด ๗ ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

มาตรา ๓๕๘ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕๙ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕๘ ได้กระทำต่อ

- (๑) เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่ใช้ในการประกอบกิจการหรืออุตสาหกรรม
- (๒) ปศุสัตว์
- (๓) ยวดยานหรือสัตว์พาหนะที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะหรือในการประกอบกิจการหรืออุตสาหกรรม

หรือ

(๔) พืชหรือพืชผลของกสิกร

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๐ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๐ ทวิ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์ตาม มาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรคหนึ่ง ที่ประดิษฐานอยู่ในสถานที่ตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๑ ความผิดตามมาตรา ๓๕๘ และมาตรา ๓๕๙ เป็นความผิดอันยอมความได้

หมวด ๘

ความผิดฐานบุกรุก

มาตรา ๓๖๒ ผู้ใดเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น เพื่อถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้น ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือเข้าไปกระทำการใดๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขา โดยปกติสุข ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๓ ผู้ใดเพื่อถือเอาอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม ยักยอก หรือ ทำลายเครื่องหมายเขตแห่งอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือ ปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๔ ผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควรเข้าไปหรือซ่อนตัวอยู่ในเคหสถาน อาคารเก็บรักษาทรัพย์ หรือสำนักงานในความครอบครองของผู้อื่น หรือไม่ยอมออกไปจากสถานที่เช่นนั้น เมื่อผู้มีสิทธิที่จะห้ามมิให้เข้า ได้ไปไล่ให้ออก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๕ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๖๒ มาตรา ๓๖๓ ได้กระทำ

(๑) โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย

(๒) โดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกัน

(๓) ในเวลากลางคืน

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๖ ความผิดในหมวดนี้ นอกจากความผิดตามมาตรา ๓๖๕ เป็นความผิดอันยอมความได้

ภาค ๓

ลหุโทษ

มาตรา ๓๖๗ ผู้ใดเมื่อเจ้าพนักงานถามชื่อหรือที่อยู่เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมาย ไม่ยอมบอก หรือ แกล้งบอกชื่อหรือที่อยู่อันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

มาตรา ๓๖๘ ผู้ใดทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจที่มีกฎหมายให้ไว้ ไม่ปฏิบัติตาม คำสั่งนั้นโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการสั่งเช่นนั้นเป็นคำสั่งให้ช่วยทำกิจการในหน้าที่ของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้สั่งให้ช่วยได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๗๐ ผู้ใดส่งเสียง ทำให้เกิดเสียง หรือกระทำความอื้ออึง โดยไม่มีเหตุอันสมควร จนทำให้ ประชาชนตกใจหรือเดือดร้อน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

มาตรา ๓๗๑ ผู้ใดพาอาวุธไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยเปิดเผย หรือโดยไม่มีเหตุสมควร หรือพาไปในชุมนุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อนมัสการ การรื่นเริง หรือการอื่นใด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท และให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบอาวุธนั้น

มาตรา ๓๗๒ ผู้ใดทะเลาะกันอย่างอื้ออึงในทางสาธารณะหรือสาธารณะสถาน หรือกระทำโดยประการ อื่นใดให้เสียความสงบเรียบร้อยในทางสาธารณะหรือสาธารณะสถานต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

มาตรา ๓๗๓ ผู้ใดควบคุมดูแลบุคคลวิกลจริต ปล่อยปละละเลยให้บุคคลวิกลจริตนั้นออกเที่ยวไปโดย ลำพัง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

มาตรา ๓๗๔ ผู้ใดเห็นผู้อื่นตกอยู่ในภยันตรายแห่งชีวิตซึ่งตนอาจช่วยได้โดยไม่ควรกลัวอันตรายแก่ตน เองหรือผู้อื่น แต่ไม่ช่วยตามความจำเป็น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๗๕ ผู้ใดทำให้รางระบายน้ำ ร่องน้ำ หรือท่อระบายของโสโครกอันเป็นสิ่งสาธารณะเกิดขัดข้อง หรือไม่สะดวก ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

มาตรา ๓๗๖ ผู้ใดยิงปืนซึ่งใช้ดินระเบิดโดยใช่เหตุในเมือง หมู่บ้าน หรือที่ชุมนุมชน ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๗๗ ผู้ใดควบคุมสัตว์ดุหรือสัตว์ร้าย ปล่อยปละละเลย ให้สัตว์นั้นเที่ยวไปโดยลำพัง ใน ประการที่อาจทำอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๗๘ ผู้ใดเสพย์สุราหรือของเมาอย่างอื่น จนเป็นเหตุให้ตนเมา ประพฤติวนวาย หรือครอง สติไม่ได้ขณะอยู่ในถนนสาธารณะหรือสาธารณะสถาน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

มาตรา ๓๗๙ ผู้ใดชักหรือแสดงอาวุธในการวิวาทต่อสู้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่ เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๘๐ ผู้ใดทำให้เกิดปฏิญญาแก่น้ำในบ่อ สระหรือที่ขังน้ำ อันมีไว้สำหรับประชาชนใช้สอย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๘๑ ผู้ใดกระทำการทารุณต่อสัตว์หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกข์เวทนามันไม่จำเป็น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๘๒ ผู้ใดใช้ให้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์นั้นป่วยเจ็บ ชราหรืออ่อนอายุ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๘๓ ผู้ใดเมื่อเกิดเพลิงไหม้หรือสาธารณภัยอื่น และเจ้าพนักงานเรียกให้ช่วยระงับ ถ้าผู้นั้นสามารถช่วยได้แต่ไม่ช่วย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๘๔ ผู้ใดกล่าวเท็จให้เลื่องลือจนเป็นเหตุให้ประชาชนตื่นตกใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๘๕ ผู้ใดโดยไม่ได้รับอนุญาตอันชอบด้วยกฎหมาย กีดขวางทางสาธารณะจนอาจเป็นอุปสรรคต่อความปลอดภัยหรือความสะดวกในการจราจร โดยวางหรือทอดทิ้งสิ่งของ หรือโดยกระทำด้วยประการอื่นใด ถ้าการกระทำนั้นเป็นการกระทำโดยไม่จำเป็น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

มาตรา ๓๘๖ ผู้ใดขุดหลุมหรือราง หรือปลูกปัก หรือวางสิ่งของเกะกะไว้ในทางสาธารณะ โดยไม่ได้รับอนุญาตอันชอบด้วยกฎหมาย หรือทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ละเลยไม่แสดงสัญญาณตามสมควรเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

มาตรา ๓๘๗ ผู้ใดแขวน ติดตั้งหรือวางสิ่งใดไว้โดยประการที่น่าจะตกหรือพังลงซึ่งจะเป็นเหตุอันตรายแก่เพื่อนหรือเด็กหรือแก่ผู้สัญจรในทางสาธารณะ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

มาตรา ๓๘๘ ผู้ใดกระทำการอันควรขายหน้าต่อหน้าธารกำนัล โดยเปลือยหรือเปิดเผยร่างกาย หรือกระทำการลามกอย่างอื่น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

มาตรา ๓๘๙ ผู้ใดกระทำด้วยประการใดๆ ให้ของแข็งตกลง ณ ที่ใดๆ โดยประการที่น่าจะเป็นอันตรายหรือเดือดร้อนรำคาญแก่บุคคล หรือเป็นอันตรายแก่ทรัพย์ หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้ของโสโครกเประเปื้อน หรือน่าจะเประเปื้อนตัวบุคคลหรือทรัพย์ หรือแล้งทำให้ของโสโครกเป็นที่เดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๙๐ ผู้ใดกระทำโดยประมาทและการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๙๑ ผู้ใดใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น โดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๙๒ ผู้ใดทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัว หรือความตกใจโดยการขู่เข็ญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๙๓ ผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๙๔ ผู้ใดไล่ ต้อน หรือทำให้สัตว์ใดๆ เข้าในสวน ไร่ หรือนาของผู้อื่นที่ได้แต่งดินไว้ หรือมีพืชพันธุ์หรือผลผลิตอยู่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๙๕ ผู้ใดควบคุมสัตว์ใดๆ ปล่อยปละละเลยให้สัตว์นั้นเข้าในสวน ไร่ หรือนาของผู้อื่น ที่ได้
แต่งดินไว้ เพาะพันธุ์ไว้ หรือมีพืชพันธุ์หรือผลิตผลอยู่ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

มาตรา ๓๙๖ ผู้ใดทิ้งซากสัตว์ซึ่งอาจเน่าเหม็นในหรือริมทางสาธารณะ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้า
ร้อยบาท

มาตรา ๓๙๗ ผู้ใดในที่สาธารณะหรือต่อหน้าธารกำนัลกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการรังแก
หรือข่มเหงผู้อื่น หรือกระทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอาย หรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน
หนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๙๘ ผู้ใดกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการทารุณต่อเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี คนป่วยเจ็บ
หรือคนชรา ซึ่งต้องพึ่งผู้นั้น ในการดำรงชีพหรือการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกิน
หนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล นางสาวรัชณีญา กลิ่นน้ำหอม
เกิด 3 พฤษภาคม 2518
การศึกษา พ.ศ. 2537 สำเร็จการศึกษา ศึกษาศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับสอง สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ. 2541 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และได้รับทุนพัฒนาอาจารย์ สาขาขาดแคลนเพื่อศึกษาต่อในประเทศ จากทบวงมหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2545
ที่อยู่ปัจจุบัน 498/106 ซอย พลหโยธิน 52 ถ.พลโยธิน
แขวงคลองถนน เขตสายไหม
กรุงเทพฯ 10220